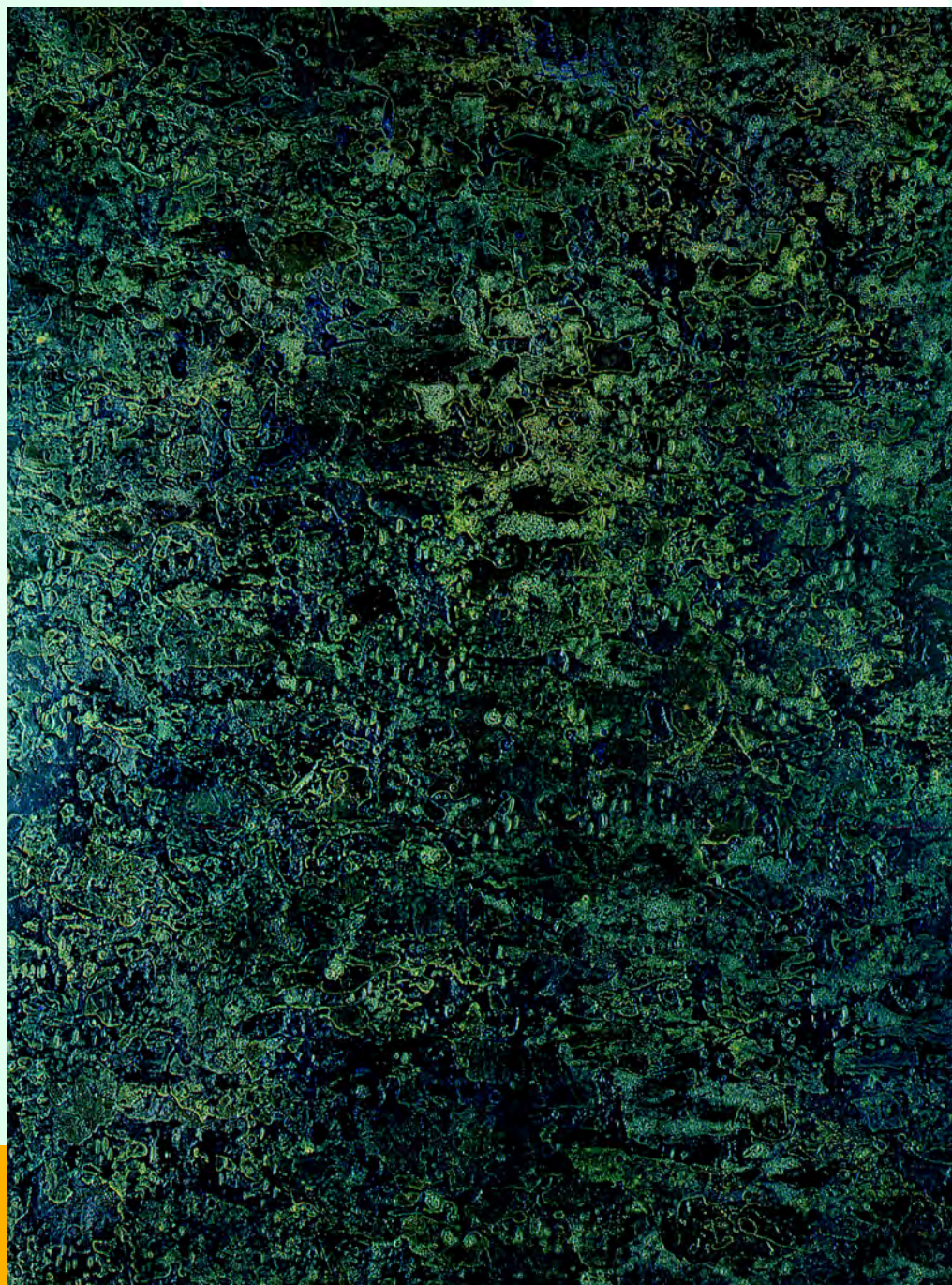

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

1-2 leden – únor **2007** 27. ročník

- Fejeton: **Nezištní zásobovatelé bohatství a štěstí** / Jindřich Lion
- Rozhovor: **S restaurátorkou Mag. Miladou Zahnhausen** / Marie Brandeis
- Svědectví: **Jak vidí Nohavicu kapitán Liberda** / Pavel Kohout
- Úvaha: **Tři poohlédnutí na přelom letopočtu** / Jindřich Lion

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**

Informace: *Eva Zemanová – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tel. 0664 514 3329*

12. 02. v 19:30

Marečku, podejte mi pero! ČR 1976, 93 min., režie Oldřich Lipský (1924-1986)

Studentská komedie ještě po 20 (a více) letech.

Námět a scénář: *Ladislav Smoljak, Zdeněk Svěrák. – Hrají: Jiří Sovák, Jiří Schmitzer, Míla Myslíková, Václav Lohnický, Iva Janžurová, Josef Kemr, Ladislav Smoljak, Zdeněk Svěrák, Josef Abrhám, Milena Dvorská, Jiří Lír, Libuše Švormová, František Filipovský, Václav Trégl ad.*

Obsah: Komedie o dospělých, kteří po letech znovu usedají do školních lavic, aby si zvýšili kvalifikaci. Jiří Kroupa, mistr v továrně na zemědělské stroje, by mohl povýšit – musel by ovšem vystudovat večerní průmyslovku. Pan Kroupa se tomu vehementně brání, nakonec však podlehe naléhání členů dílenského výboru a na školu se dá zapsat. Stejný vzdělávací ústav navštěvuje i jeho syn, přes den dokonce sedává v téže lavici. Náhle se ukazuje, že tatínek má mnohem horší prospěch než jeho ratolest. Dokáže si rodič napravit reputaci a obstát před profesory i spolužáky?

12. 03. v 19:30

Příběhy obyčejného šílenství, ČR – SR – SRN 2005, 100 min., režie Petr Zelenka

„Ženský nejsou naši nepřátelé. Jsou to přátelé, ale hrají tvrdou hru!“ Komedijní love story o různých podobách lásky. Na základě vlastní úspěšné hry natočil kultovní scenárista a režisér velkých diváckých hitů posledních let Petr Zelenka komediální love story o různých podobách lásky. Autor *Knoflíkářů, Roku dábla* či scénáře *Samotářů* nabízí další příběh prosycený typickým smyslem pro humor. Vedle trojnásobného držitele českého lva Ivana Trojana uvidíme ve filmu i Jiřího Bartošku, Zuzanu Bydžovskou, Miroslava Krobota, Ninu Diviškovou, Zuzanu Šulajovou a Karla Heřmánka.

Obsah: Petr (Ivan Trojan) je mladý muž, který už by měl mít život pevně pod kontrolou. Stále se však, a ne vždy vlastní vinou, ocitá ve víru absurdních situací, které vytrvale hatí jeho milostný život i původně slibnou kariéru leteckého dispečera. Z navigační věže spadnul až za volant vysokozdvíženého vozíku v letištním překladišti a vztah s milovanou Janou nahradila ponižující pozice voyera za úplatu šmírujícího sousedy, kteří na „to“ potřebují diváky. Ani Petrovi rodiče nejsou úplně standardní. Matka je posedlá dobročinností a balíky s obnošeným šatstvem bombarduje oběti války i živelných katastrof na celém světě. Otec, který kdysi zvucným hlasem namlouval komentáře k socialistickým týdeníkům, se s dojemnou bezradností potácí v nových svobodných časech. Jeden náhodný telefonát a trocha černé magie nezadržitelně rozjíždějí kolotoč komických situací plných absurdity každodenního „obyčejného šílenství“.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2007:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj.: 12. 3. – 14. 5. – 11. 6. – 10. 9. – 8. 10. – 12. 11. – 10. 12.

Začátek představení vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti. Změna vyhrazena.

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni zvou na

přednášku – besedu s promítáním fotografií

Michal Volf: Cesta pod Mount Everest

2. března 2007 v 19:30 v salóncu restaurace Böhmerwald

Již od dětství měl Michal Volf možnost seznamovat se s asijskou mentalitou, kulturou a architekturou, především architekturou klášterů. Nejvíce ho upoutala divoká a nedotčená příroda Mongolska, kde strávil několik let. Od té doby se do Asie stále vrací. Na svých fotkách zachycuje kulturu, život místních obyvatel a především přírodu. Fotografie pocházejí z jeho putování po Nepálu v roce 2004 pod Mount Everest.

Výstavy a přehlídky:

do 25. 02. **Retrospektiva M. Formana u příležitosti jeho 75. narozenin** (*Dobře placená procházka, Štěňata, Dědeček automobil, Kdyby ty muziky nebyly, Olympiáda Mnichov 1972, Konkurs, Černý Petr, Lásky jedné plavovlásky, Hoří, má panenko, Taking off, Přelet nad kukaččím hnízdem, Hair, Ragtime, Amadeus, Valmont, Lid versus Larry Flynt, Muž na měsíci, Goyovy přízraky*). Pořádá Rakouský filmový archiv (Filmarchiv Austria) ve spolupráci s Českým filmovým archivem a Českým centrem Metro-Kino, Johannesgasse 4, 1010 Wien. Více informací viz str. 84-85 a www.filmarchiv.at

26. 02. – 14. 03. **Kafkas Kinder**

Metro-Kino, Johannesgasse 4, 1010 Wien. Pořádá Filmarchiv Austria
Více informací viz str. 85 a www.filmarchiv.at

do 02. 03. **Michal Volf: Nepál 2004** (výstava fotografií)

Tagasyl, Stumpergasse 53, Wien 1060

13. 02. – 12. 03. **Jaroslav Róna, malíř, sochař, herec a literát**

13. 02. v 19:00 – zahájení výstavy. Bližší informace viz str. 14-15
České centrum, Herreng. 17, 1010 Wien (vstup volný, omezený počet míst)

16. 03. – 13. 04. **Šumná města** (výstava + filmy)

16. 03. v 19:00 – zahájení. *Šumná města* jsou novou a nápaditou cestou po zapomenutých a znovuobjevených architektonických zajímavostech 19. a 20. století v ČR, a to prostřednictvím řady dokumentárních filmů Rado-

vana Lipuse a Davida Vávry, kteří dokázali ve více než 40 filmech zaměřit pozornost veřejnosti na současnou architekturu. Paralelně k této sérii filmů bude probíhat výstava fotografií od Michala Míčka, upozorňující na ohrožené stavební památky. Za přítomnosti obou autorů budou promítнутy tři filmy (s titulkami). Vstup volný, omezený počet míst
České centrum, Herreng. 17, 1010 Wien

19. 03. – 23. 04. **Josef Saska: Krajiny**

Výstava obrazů J. Sasky. Bližší informace viz str. 80. Urania

Jednotlivé akce:

11. 02. 17:00 **Čaj o páté.** Pořádá Vlastenecká omladina
Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

12. 02 19:30 **film Marečku, podejte mi pero!** (ČR 1976, 93 min.)

Bližší informace viz výše.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

15. 02. 19:00 **beseda s Oliverom Andrásym** s ukázkami z jeho úspěšných televizních relací *Aj múdry schybí a Dereš*

Dobrovolný příspěvek. RSKS, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

17. 02. 17:00 **Viktorie Velka: Z historie českovideňské hudby**

Svatováclavské skladby na pozadí notového archivu souboru Lumír

Pořádají Akademický spolek a České srdce – ústředí

Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

- 19. 02. 19:30 dokumentární film *Kupředu levá, kupředu pravá***
Od 17. 11. 2005 do června 2006 natáčela dokumentaristka Linda Jablonská mladé lidi, kteří se aktivně hlásí k levicovému a pravicovému politickému smýšlení. Sledovala tedy dění kolem Komunistického svazu mládeže a Mladých konzervativců a zachytila jejich aktivity v politickém dění uplynulého roku. Soustředila se na několik konkrétních hrdinů z obou organizací a zajímala se o jejich způsob života a vidění světa.
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien
- 19. 02. 19:00 Alte Schmiede – 2. Abend**
Andreas Okopenko (Dichtungen), Herbert J. Wimmer (Dichtungen), Hansjörg Zauner (Dichtungen), Richard Anders (Zur Theorie des Surrealismus). Referat Andreas **Okopenko**, *1930 in Košice, Slowakei. Lebt seit 1968 als freiberuflicher Schriftsteller in Wien. Zuletzt erschienen *Gesammelte Aufsätze und andere Meinungsäußerungen aus fünf Jahrzehnten. 2 Bände* (2000, 2001); *Streichelchaos. Spontangedichte* (2004) im Rahmen einer bislang 6 Bände umfassenden Werkausgabe des Ritter Verlags.
- 20. 02. 18:00 Fašiangová zábava pre deti i dospelých v sprievode živej hudby.** Vítané sú dobroty z vlastnej kuchyne! Dobrovoľný príspevok
RSKS, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
- 22. 02. 19:00 Cz-Sk-večer**
Kleines Wiener Café, Kochgasse 18, Wien 8
- 22. 02. 19:00 Literatura a hudba: Jiří Dědeček + Tereza Brdečková**
Autorské čtení spisovatelky a scenáristky T. Brdečkové v češtině (autorka) a v němčině (překladatelka Hana Hadas). Hudebník, básník a prezident českého PEN-klubu J. Dědeček bude zpívat mezi jednotlivými bloky francouzsky šansony od Jacquese Brela a Georgese Brassense, ruský šansony od Vladimíra Vysockého a český vlastní písničky. T. Brdečková je česká spisovatelka, překladatelka, publicistka, držitelka prestižní novinářské ceny Zlatá křepelka (Die goldene Wachtel) za rok 1996 a autorka předlohy k filmu *Toyen* režiséra Jana Němce. Vstup volný, omezený počet míst
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien
- 24. 02. 21:00 Reprezentační a maturitní ples** (vstup do sálu od 20:00)
Parkhotel Schönbrunn, info a předprodej: Sebastianplatz 3, 1030 Wien, tel.: 713 31 88. Pořádají Menšinová rada a Školský spolek Komenský
- 26. 02. 19:00 dokumentární film *Husákovo ticho (2002)***
V dokumentárním filmu režiséra a scenáristy Roberta Sedláčka jsou zobrazena 70.-80. léta, doba tzv. normalizace, na pozadí různorodých životních zkušeností. Na dobu normalizace zde vzpomínají a reflektují ji nejen tehdejší disidenti, ale také lidé, kteří se s tehdejší režimem v různých podobách potýkali, a v neposlední řadě lidé, kteří tuto dobu vnímají převážně jako plnohodnotné a šťastné období svého života. S anglickými titulky
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien
- 28. 02. 20:00 koncert: Iva Bittová**
Více informací na www.bittova.com
Porgy und Bess, Riemergasse 11, 1010 Wien, tel.: 01/2128811
- 02. 03. 19:30 Michal Volf: *Cesta pod Mount Everest*** (přednáška – beseda s promítáním fotografií). Bližší informace na předcházející str.
Böhmerwald, Argentinienstr. 66/Wiedner Gürtel 20, 1040 Wien
- 06. 03. 19:30 Karel Čapek – Básník** (prezentace knihy a čtení)
Jedenáctý policejní případ ze sbírky *Povídky z jedné kapsy* nezobrazuje jen samotnou práci policejních koncipientů, nýbrž také dotváří obraz moderní poezie. Knihu představí Ondřej Cikán, který ji nově přeložil, za doprovodu violoncellistky Stephanie Huber.
Café NIL, Siebensterngasse 39, 1070 Wien
- 04. 03. 19:30 EOS-Quartett**
Josef Haydn, Zoltán Kodály, Bedřich Smetana: *Z mého života*
Schubert-Saal, Wiener Konzerthaus, 1030 Wien, Lothringerstr. 20
Tel.: 242 002, www.konzerthaus.at
- 07. 03. 20:30 Alfred Kubin: *Abenteuer einer Zeichenfeder*** (A 1957)
Metro-Kino, Johannesgasse 4, 1010 Wien, Info: www.filmarchiv.at
- 11. 03. 17:00 Čaj o páté** (Vlastenecká omladina)
Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
- 12. 03. 19:30 film *Příběhy obyčejného šílenství*** (2005, 100 min.)
Bližší informace na předcházející str.
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

15. 03. 19:00 film *Kráľ zlodejov* (SR – ČR – Německo – Rakúsko – Francúzsko 2004, režia Ivan Fila). V nemeckom jazyku s českými titulkami. Dobrovoľný príspevok
RSKS, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

17. 03. 17:00 prezentace knihy Jaroslava Vaculíka *Encyklopedie českých menšin v zahraničí*. Pořádají Akademický spolek a České srdce
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

24. 03. 17:00 Hudební odpoledne s Pavlem Koutníkem
Pořádají Akademický spolek a České srdce – ústředí
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

19. 03. 19:30 film *Ene Bene* (ČR, režie Alice Nellis)
Komorní tragikomedie z prostředí maloměsta v čase komunálních voleb. Tento film je přesvědčivý díky vynikajícím hereckým výkonům i adekvátnímu režijnímu pojetí. Ukazuje soukromou životní situaci s lehkou společenskou nadsázkou. S anglickými titulky
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

20.-21. 03. 19:00 cyklus *Zatím nepoznaný – nové toulky českou současnou literaturou*. Nová řada literární večerů v Alte Schmiede

20. 03. Jiří Kratochvíl: *Herec*, Vladimír Binar: *Playback*, Lubomír Martínek, *Dlouhá partie bilíaru*

21. 03. Emil Hakl, *Konec světa*, Karel Kuna, *Cesta do Malesic*, Ivan Matoušek, *Ego a Spas*
Alte Schmiede, Schönlaterngasse 9, 1010 Wien

22. 03. 19:30 Benefizkonzert: Panmusica Austria, Philharmonische Solisten Bratislava, Dirigent: Rastislav Stur (W. A. Mozart)
Mozart-Saal, Wiener Konzerthaus, 1030 Wien, Lothringerstr. 20
tel.: 242 002

24. 03. 20:00 Boulevard Sevastopol (Igor Bauersima / Réjane Desvignes)
Akademietheater, Lisztstr. 1, 1030 Wien

25. 03. 15:00 beseda s Bohemií
Pořádá Jednota Máj. Gussriegelstr. 52, Wien 10

26. 03. 19:30 film *Restart* (režie Julius Ševčík, s anglickými titulky)
Film o mladých lidech, kteří jsou noc co noc obklopeni barevnými kostýmy, hlasitou hudbou, alkoholem a stále novými partnery. Reportáž o bezstarostné, ale uvnitř křehké, zranitelné a osamocené mládeži
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

29. 03. 19:00 prezentace knihy *Mladí mistři*
Jindřich Vybíral bude v rámci řady přednášek Immer waren wir Nachbarn (Vždy jsme byli sousedé) prezentovat svoji knihu *Architekti ze školy Otto Wagnera na Moravě a ve Slezsku* (Praha 2002). J. Vybíral je profesorem na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Vstup: 5 €
Wiener Urania, Uraniastr. 1, 1010 Wien

30. 03. 22:00 koncert: *Ridina Ahmed*
Ridina Ahmed má české a súdánské kořeny. Zpívá bez doprovodu, improvizuje bez textu. Pokládá jednotlivé melodie přes sebe a tímto vznikají fascinující kaleidoskopické formy.
Nachtsyl, Stumpergasse 63, 1060 Wien, tel.: 01/596 99 77

14. 04. 17:00 divadelní představení *Jezinky Bezinky*
Vlastenecká omladina

Program Slovenského inštitútu: www.sivieden.mfa.sk
Slovenský inštitút, 1010 Wien, Wipplingerstr. 24-26, tel.: 535 057

Vídeňské české a slovenské programy v rádiu

Na středních vlnách 1476 české a slovenské pořady denně 19:05-19:30.
České vysílání: stanice Dráták v pondělí, opakování ve středu, v pátek
Zvídavý mikrofon v jazycích českém i německém.
Slovenské vysílání: střídavě vždy ve čtvrtek vysílání stanic Špongia nebo Dia:Tón, opakování každé úterý.
Všechny texty si můžete přečíst a zároveň i poslechnout na internetové stránce: <http://volksgruppen.orf.at/austria/de/program/program.htm>

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí, ani za úplnost kalendária.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31
Tel.: +43 (0664) 406 55 41 Fax: +43 (01) 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

- CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:**
mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.
- KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:**
mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.
- KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:**
mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00** hodin.
- KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:**
mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00** hodin.
- KAPLE sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1:**
mše svatá každý první pátek v měsíci v **18:00** hodin.

KALENDÁŘ AKCÍ

- So 17. 02.** *DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v 18:00 v kapli Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. Nácvič tance Česká beseda.*
- So 24. 02.** *Reprezentační a maturitní ples v Parkhotelu Schönbrunn, Hietzinger Hauptstrasse 10-14, Wien 13. Otevření sálu ve 20:00, zahájení plesu ve 21:00.*
- Ne 11. 03.** *Třetí neděle postní: Mládežnická mše svatá v 11:00 v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3.*
- So 17. 03.** *DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v 18:00 v kapli Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. Forum.*
- Čt 29. 03.** *Školní mše svatá pro žáky a žákyně škol „Komenský“ v 9:00 ve slovenském kostele, Jacquingasse 53, Wien 3.*

Srdečně zveme
všechny krajany a krajanské spolky na
**Velkou společnou pouť
do Mariazell**
v sobotu 5. května 2007.
Slavnostní mše svatá v 11:00 hodin.
Bližší informace podá naše pastorační asistentka
paní Pavla Carmignato.

**SOMMERAKTIONEN /
LETNÍ AKCE PRO DĚTI A MLÁDEŽ:**
30. 06. – 07. 07. 2007: Zážitková rekreace
pro děti 8-12 let na Semmeringu
07. 07. – 14. 07. 2007: Juniors Camps
pro mládež 12-18 let na Semmeringu.

Na přední straně obálky: **Robert Piesen, Gehinnom, 1960-1961, kombinovaná technika, plátno, 125 x 92 cm, Galerie hlavního města Prahy**

Robert Piesen (11. 8. 1921 Jindřichův Hradec – 20. 1. 1977 Ein Hod) začínal přestavení své tvorby na výstavách Máje 57. Dospěl k radikálnímu „předpodstatnění“ reality v abstraktních obrazech *Prostor inexistence* a *Gehinnom*. Chápal abstrakci existenciálně, a to nejen i z hlediska vlastního osudu, ale i z hlediska kolektivního údělu židovského národa. *Gehinnom*, údolí Hinnom, nazývané také údolím synů Hinnómových, leželo na jihu od Jeruzaléma. Starozákonní mýtus o trestu Hospodinově nad judskými modloslužebníky byl situován právě tam. Hněv a rozhořčení Hospodina se „vyleje“ na toto místo, tak jako Piesen vylil barvy modré a černé na plátno s probleskujícím nazlátlým tónem. Piesen žil od roku 1965 v emigraci ve Vídni a Izraeli, kde také v roce 1977 zemřel.

Na zadní straně obálky: **Hynku, Viléme, Jarmilo! Řepka kvete!**

Snad bude v České republice v tomto roce oleje dost, neboť řepka olejka, z jejichž semen se lisuje, kvetla již na konci podzimu a začátkem zimy minulého roku, přestože by obvykle měla kvést v dubnu či květnu. Co je snad dobré pro potravinářský průmysl, je špatné pro alergiky, ti mívali alespoň v tuto dobu klid – pokud nedostali normální rýmu z nachlazení. Nejhorší zpráva je to pro příznivce meteorologických pořádků, kteří si myslí, že by v tuto dobu měl padat sníh: vidí v tom příznak blížící se klimatické katastrofy. Lyrik v tomto jevu může spatřovat příslib věčného jara, včelář lituje, že mu zrovna uletěly včely. Zvířata a dobytek je zmaten. Možná, že se ze všeho nejvíce diví samotná brukev řepka olejka. Kvetu – a koncem podzimu, začátkem zimy? Nezbáznila jsem se? Ach, naivní řepko olejko, to přece není tvoje vina?

Poznámka redakce: Neodolali jsme a přetiskujeme obrázek autora Jana Záhorského z týdeníku *Týden* 49/06 i s nepatrně pozměněným textem.
P. S.: Konečně jsme se sněhu dočkali. Ale ...

Tři pohlednutí na přelom letopočtu

Vstoupili jsme do nového roku po absolvování každoročních zimních svátků a letos navíc po skončení celonárodních oslav Mozartova roku. Někteří, i titelé vážné hudby, byli toho názoru, že moc je někdy příliš, zatímco jiní mínili, že skladeb genia Mozarta nemůže být příliš nikdy. V obojím je kus pravdy. Když vídeňští milovníci hudby odmítli v jeho době některé jeho opery, které měly naopak v Praze velký úspěch, vyřkl Mozart svou známou větu „Mojí Pražané mi rozumějí“ a jako projev vděku stanovil za místo světové premiéry svého Dona Giovanniho dnešní Stavovské divadlo v Praze. Však také Praha připomínala dvousté výročí Mistrova narození po Vídní asi nejslavněji.

Mozart byl ve svém dětství úplně obyčejným zázračným dítětem. Ale tak zázračným, že už jako devítiletý hrál po celé Evropě před hlavami států s nejslavnějšími orchestry. Já sám jsem se s ním sešel kromě na koncertech jeho děl několika zajímavými způsoby ještě před jeho jubilejním rokem. Samozřejmě ne osobně, na to jsem se narodil o několik týdnů příliš pozdě. Poprvé to bylo během Pražského jara někdy v padesátých letech. Tehdy mě před Stavovským divadlem zastavil jakýsi cizinec a optal se, zda mluvím anglicky. Na mou kladnou odpověď se mi představil jako Benjamin Britten z Anglie a poprosil mě o radu, jak by mohl shlédnout vnitřek budovy, před kterou jsme stáli, když večer diriguje koncert svých skladeb v Rudolfinu a teď je divadlo ještě nepřístupné. Po zaslechnutí jeho jména, jména nejznámějšího britského a jednoho z nejslavnějších soudobých světových skladatelů, jsem tlumočil jeho dotaz v kanceláři ředitelství divadla, jehož přítomný vedoucí mu okamžitě dal rozsvítit všechny lustry a lampy hlediště. Britten tam stál několik minut v němém pokoře a svěřil se nám pak, že se mu právě splnilo jedno z jeho velkých životních přání. A mně dal jako projev díky dvě vstupenky na svůj večerní koncert do Rudolfinu.

Druhým „setkáním“ byly po celé Vídní vylepené plakáty Ústředny českého turistického ruchu s vyobrazeným Mozartem na Karlově mostě a vtipným textem: Já byl v Praze pětkrát. Kolikrát jste tam byli vy?

Potřetí to byla skutečnost, že jsem se v pražské redakci Svobodného slova dělil o místnost s vedoucím kulturní rubriky Karlem Kovalem, autorem knihy Mozart v Praze, který zbožňoval Mozartovu hudbu a vyprávěl mi zkratky o skladateli, jak je znal z materiálů, nalezených při shánění podkladů pro svou knihu. V těžké nemoci bylo jeho přáním dožít se ještě vydání svého životního díla, načež nakladatelství předsunulo původní termín a on zemřel šťastný, s výtiskem knihy v ruce.

Počtvrté a vlastně v pořadí našich „setkání“ poprvé jsme se sešli před domem na pražském Uhelném trhu, kde Mozart jednou přespal, což připomíná dodnes pamětní deska v prvním patře mezi dvěma okny, za nimiž měl svou kancelář můj strýček. Byl jsem tenkrát ještě malý chlapec, když měla být u desky jednou v neděli dopoledne vzpomínková slavnost a moje teta si vzpomněla, že zapoměla spustit u obou oken rolety, což by prý

Obsah

Klub připravuje	2
Kalendář: únor – duben 2007	2
Církevní kalendář: únor – březen 2007	4
Editorial, obsah	5
Rozhovor	7
Kultura	9
Události	23
Zajímavosti	29
Ekonomika	39
Fejeton	45
Správy ze Slovenska	46
Sokol & sport	54
Úvahy & dopisy	60
Z české a slovenské Vídně a okolí	69
Oznámení	78
Informace & inzerce	87
Impressum	92
Čtení na dlouhé zimní večery	I-XVI

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

nebylo hezké a důstojné. Běžela proto ještě v sobotu v noci učinit své povinnosti zadost. Zda bylo koncertů v jubilejním roce dost či příliš málo, zůstalo nevyřešeno. Asi jak pro koho.

Druhé ohlédnutí za událostmi konce loňského roku kolem Vánoc a Nového roku bylo jiného druhu. Přišel pozdrav s přáním „šťastných a veselých“ z malého a mně neznámého ostrova v jižním Pacifiku, s názvem Vanuatu, a s nečitelnými podpisy. O ostrově jsem se pouze dočetl, že má celkem 200 000 obyvatel a dodnes nevím, kdo tam žije, jakým jazykem mluví a jaké tam mají náboženství. Vánoce už totiž pro mnoho lidí nejsou náboženskými svátky, nýbrž svátky lidovými a rodinnými. Tak je slaví dnes už slavnostní výzdobou ulic a obchodů muslimští obchodníci v Egyptě, hinduisté v Indii, příslušníci jiných církví v jiných zemích a světadílech. Dokonce v přísně ateistických zemích někdejšího komunistického bloku byly Vánoce jedinými původně náboženskými svátky, které nebylo zakázáno veřejně slavit. Podle statistiky prý sice stoupá v posledních letech počet nábožensky smýšlejících osob v zemích Evropy, ale to je spíše výsledkem velkého přírůstku muslimských přistěhovalců a jejich vyšší porodnosti.

Voltaire je autorem známého výroku, že s mnohými názory nesouhlasí, ale dal by život za to, aby je mohli jejich zastánci beztrestně pronášet kdy a kdekoliv chtějí. Nedávno se mi zmínila jedna známá, která od té doby, co ji znám, vždy rezolutně popírala existenci boha, o krátké modlitbičce, kterou pronáší každý večer před spaním. „Ke komu se modlíš,“ zeptal jsem se jí. „No ke komu, k tomu tam někde nahoře,“ odpověděla. „Ale vždyť přece stále rezolutně tvrdíš, že žádný bůh neexistuje!“ – „To je taky stále můj názor. Ale já se modlím pro případ, že by snad přece jen existoval. Člověk nikdy neví, zda se nemýlí. A těch pár slovíček před usnutím člověka přece neuondá.“

Když byl můj syn vyzván farářem, který měl za úkol starat se o výchovu mládeže, aby hrál za jeho dorostenecké ligové družstvo žebříčkové zápasy v ping-pongu, odpověděl, že nemůže, protože už je členem jiného ligového družstva. To nikdo neví, odpověděl mu farář. Ale ten nahoře – a syn ukázal na nebe – vidí a ví přece všechno. Ten se o stolní tenis nezajímá, zněla odpověď, a syn hrál za obě družstva.

Člověk může uznávat i názory jiných nebo o nich klidně a přátelsky diskutovat, aniž by byl za ty svoje ochoten hned bojovat. Mnohdy také bojuje a dokonce zabíjí. Chybí mu tolerantnost vůči smýšlení a jednání jiných. Nedávno nesměl být na hřbitově pohřben neuzdravitelný člověk. Nemohl se pohnout na lůžku, trpěl už měsíce velkými bolestmi, a proto poprosil lékaře o vypnutí přístroje, prodlužujícího mu nesnesitelný život.

Ale nejsou to pouze zábrany kterékoli víry, proti nimž se bezbranní lidé brání třeba pověrami. Očerní si ukazováček o kominíkovy saze, sáhnou si o Silvestra na prasátko nebo zahlédnou-li jeptišku, sáhnou si na knoflík, hledají čtyřlístky. Nebo novoročními předsevzetími – už nebudu kouřit, věnuji se víc dětem, nahradím jízdu autem pěší chůzí, pomohu dětem v chudých zemích – a za týden na všechny sliby zapomenou. Je to i neústupnost politických stran, jako nedávno v České republice i v Rakousku, kde vlády po dlouhé měsíce odmítaly vyklidit pozice, získané po kdysi vítězných volbách a jejich vinou proto zavládlo v obou zemích dlouhodobě bezvládlí.

Přitom by se tvrdohlavost a neoblomnost dala nahradit přátelskou výměnou názorů a diskusí, uznáváním vzájemných argumentů a dokonce i humorem. Jako ten farář a rabín, když debatovali za letu z Prahy do Brna o pravdách své víry. Proč vy vlastně nechcete jíst vepřové maso, vždyť lepší maso neexistuje, zeptal se farář rabína. To jsem nikdy nepopíral, ale moje víra mi to zakazuje. Zkuste to jednou, uvidíte, jak vám to zachutná, a náš společný pánbůh vás za to nepotrestá. Dobře, zkusím, odpověděl rabín, aby uklidnil rozhovor. Ale kdy to zkusíte poprvé? Na vaší svatbě, zněla rabínova odpověď. – Výměna názorů může probíhat i klidným způsobem a dokonce s humorem, místo hádkami, bojem a válkami.

Učinili jsme ten proslulý slepičí krok, je po svátečních dnech a jsme opět o rok starší. Za našich mladých let to bylo jinačí. Nelétali jsme v zimě za sněhem a v létě za sluncem po pěti kontinentech světa. Měli jsme oboje doma. Vzpomínám si, jak jsem v zimních měsících přišel ze školy, hodil brašnu do rohu pokoje, rychle se naobědval a už jsem se vydal za zimními radovánkami. Za holomrazu na bruslích po celé délce a šířce Vltavy nebo na Františku tím zasněženým desetimetrovým svahem k břehu řeky, což nám připadalo jako dnešní mládeži kilometrová bobová dráha. A samozřejmě jsme stavěli také na dvoře a v parcích sněhuláky nebo se šli koulovat. Dnešní děti už pomalu nevědí, co je a jak vypadá sníh. I na horách se musí vyrábět uměle z tzv. sněhových děl. Kdysi si mi stěžoval známý, kterého z Prahy odválo zaměstnání až do Austrálie, kde Vánoce připadají na tamní léto, že pro něho nejsou Vánoce bez sněhu Vánoce. Mají tam sice své Snow Mountains, Sněhové hory, ale to je jediná hora velikosti asi Letné. Tam je sníh, ale spíše jen ukázka sněhu, a to ještě uprostřed evropského léta.

Teď aby také evropská mládež litala za tou ukázkou, protože v Evropě už není ani ta ukázka, na řekách žádný přírodní led, na oknech už se také netvoří ledové květy a dokonce ledovce a ledové kry na severních mořích pomalu roztávají. Vědci na celém světě diskutují o tom, jak bojovat společně proti pozvolnému oteplování na naší zeměkouli. Snít o Vánocích bílých můžeme pomalu jen zpěvem populární písničky a pokud se někde kousek evropské přírody pokryje na pár dní sněhem, bude tam zakázáno i stavění sněhuláků, neboť ten kousek země bude asi chráněn památkovým úřadem.

Jindřich Lion

Už zase dělám keramiku,

a to na prvním místě, zaznělo v úvodu tohoto povídání. Dlouholetí čtenáři si jistě vzpomenou na první rozhovor s paní Mag. Miladou ZAHNHAUSEN, který ji představil především jako známou a vyhledávanou restaurátorku Vídně a okolí. Ale profesí, povolání, poslání měla paní Mag. Zahnhausen již tehdy více – je totiž nejen vystudovanou restaurátorkou, ale také sochařkou a uměleckou keramičkou. K milované keramice se plně vrátila nedávno a tento svůj „návrát“ podtrhla otevřením nového ateliéru. Pokud také Vy se zalíbením spočinete na nějakém keramickém objektu, zavítejte do nového ateliéru v Altmüttergasse 6. Přivítá Vás příjemná, vždy usměvavá umělkyně a plno zajímavých exponátů.

Nedávno jste otevřela nový ateliér. Kde se nachází?

Mag. M. Zahnhausen: Ateliér jsem otevřela ve dnech 29. 11. – 2. 12. 2006 v 9. okrese. Byla to velmi úspěšná akce. Zrušila jsem svůj velký ateliér, protože jsem skončila s restaurováním. Můj syn, který se se mnou restaurátorství věnoval, si našel jiný ateliér a já tento, kde právě jsme. Ateliér je mnohem menší, zpočátku jsem měla potíže s dimenzí, protože přejít ze dvou set čtverečních metrů na čtyřicet je přece jen skok.

Jak se nový ateliér nazývá?

Mag. M. Zahnhausen: Protože je to ateliér jen pro uměleckou činnost, nazývá se Art ateliér. Obor umělecké keramiky jsem vystudovala a také jsem ho na umělecké škole ve Vídni deset let vyučovala. Svoji uměleckou činnost jsem musela kvůli restaurování, které mě vlastně živilo, odsunout trochu do pozadí. Nyní začínám oblast keramiky opět aktivovat.

Z posledního rozhovoru s Vámi (prosinec 2003) jsme se dozvěděli, že skoro celá Vídeň „prošla“ v restaurátorském smyslu Vašima rukama. Jaké objekty jste restaurovala naposledy?

Mag. M. Zahnhausen: Nějak se to tak stalo, že mé poslední restaurátorské práce byly takové high light. Restaurovala jsem v Otto-Wagner-Kirche oltáře. Aby to ale dostalo úplně ten nejlepší „náboj“, nejdříve jsem dělala v 9. okrese Harmoniegasse, to je ulice, která je dílem rovněž Otto Wagnera. Vytvořil ji, když mu bylo 24 let, se studiem nebyl ještě hotov. Všechny domy v ulici vypadají stejně, pouze s malými variacemi. Na konci je velká budova, kterou postavil také Wagner. Bylo to dříve divadlo. Po tomto „začátečnickém“ díle Otto Wagnera jsem se pak dostala k jeho oltářům v Otto-Wagner-Kirche, které jsou vlastně vrcholem jeho tvorby. Restaurování zde bylo velmi komplikované. Hlavní oltář je jakoby přilepen na stěně částečně šikmo, kvůli optickému hledisku. A ča-

sem se oltář začal více a více naklánět. Bylo ho nutno technicky upevnit. Speciální firma z Německa vyvrtala do oltáře tři sta otvorů pro upevňovací šrouby. Já jsem při této činnosti měla dohled za Památkový úřad, musela jsem vlastně rozhodnout, kde se může vrtat, bylo to ve vzdálenostech třiceti centimetrů. Já jsem sledovala to, aby nebyl oltář poškozen, současně se k mým návrhům na místo pro otvory vyjadřoval statik, který vypočítal, zda to stačí. Vlastní restaurování oltáře nebylo jednoduché, neboť oltář se skládá z různých materiálů – ze skla, zlatých a stříbrných částí, smaltů – je to vlastně mozaika. Například takové smaltů se vyrábějí pouze v Itálii. Jedna barva má šedesát až osmdesát odstínů. Protože jsem nemohla osobně do Itálie jet, vybírala jsem odstín barvy s pomocí počítače, anebo tištěného vzorníku. To je sice velká pomoc, ale barva se v každém médiu mění. Například jsem hledala černou barvu, s tou jsou nejmenší problémy, neboť nemá tolik odstínů, ale teprve při pátém objednaném vzorku byla černá barva totožná s černou na oltáři. Rovněž jsem měla stále strach, jestli výrobce požadovaný počet toho kterého odstínu vůbec má. V tu dobu mě „honila“ německá doručovací pošta s balíčky kamínků po celé Vídni. Někdy se stalo, že jsem počet potřebných kamínků vypočítala špatně, matematika nikdy nebyla mojí silnou stránkou, a najednou mě jich několik chybělo. Ale vždy jsem byla zachráněna, pokaždé bylo navíc pět šest kousků. Vedle hlavního oltáře jsem restaurovala také čtyři obrazy. Byla to velmi dobrodružná a nanejvýš zajímavá práce, celý kostel se restauroval šest let. Mezi těmito dvěma Wagnery jsem restaurovala v 8. okrese v Piaristengasse refektorium, v němž maloval mezi štukový strop známý barokní malíř Maulbertsch obrazy. Jsou velmi cenné.

V současnosti se koná v Brně v Moravské galerii výstava „Umění re-

staurovat umění“, která prezentuje práce restaurátorského oddělení Moravské galerie v Brně v letech 1996-2006. Proč myslíte, že je zvoleno právě toto období?

Mag. M. Zahnhausen: Má to skutečně svůj význam, neboť právě v posledních deseti letech se na úseku restaurátorství velmi mnoho změnilo. Kvalita restaurování se zvýšila. Restaurátor v dnešní době je skoro vědec. Metody, které se dříve užívaly, již neplatí. V restaurování hrají vedle materiálů důležitou roli přístroje. Dnešní restaurátor musí být nejen odborníkem v historii umění, tzn. musí znát umělce, jejich díla, charakteristické znaky děl, jako motivy, barvy atd. Musí být rovněž chemikem, fyzikem – musí ovládat metody, které pomohou odhalit např. na obraze všechny jeho vrstvy, aniž by se obraz poškodil. Musí také umět správně analyzovat odebrané vzorky z díla. V neposlední řadě musí mít velký výtvarný talent a cit, aby mohl zachránit zvláštnost uměleckého díla – obrazu, sochy, keramiky. Myslím, že velmi brzy přijde doba, kdy restaurátor nebude moci existovat bez rozsáhlého studia a bez doktorátu.

Uvedla jste, že jste vedla kurzy keramiky. Budete v této praxi pokračovat i v novém ateliéru?

Mag. M. Zahnhausen: Původně jsem chtěla, ale zjistila jsem, že musím sama „dohánět“ ve své tvůrčí práci, takže zatím kurzy nepořádám. Například při otevření ateliéru jsem mj. navázala nové kontakty, co se týká výstav. Začala jsem nyní být více aktivně činná ve Svazu rakouských výtvarných umělců (Berufsvereinigung der bildenden Künstler Österreichs) v sochařské sekci.

Znamená to, že ve Vaší tvorbě se prolíná keramika s volnou sochařskou tvorbou?

Mag. M. Zahnhausen: Ano, to je úplně přesně vyjádření. Nedělám čistou keramiku.

S jakou hlínou pracujete? S „obyčejnou“, anebo šamotovou?

Mag. M. Zahnhausen: Pracuji výlučně s šamotovou hlínou, a to hrubě šamotovou. Hodlám ji nyní kombinovat s porcelánem, půjde tedy o dva protipóly. Šamotovou hlínu získávám od Wienerberge, která z ní dělá kanalizační roury, které vypaluje při 1 400 °C. Moje pec může dosáhnout teploty 1 340 °C, je zde tedy možné vypalovat vysoce kvalitní porcelán.

Keramika v sobě spojuje dva praelementy světa – vodu a oheň. Když tvoříte, započítáváte do tvůrčího procesu také „práci ohně“, tzn. jak bude působit na ztuhlý surový tvar keramiky, zda se z původní koncepce něco „smrští“ atp.?

Mag. M. Zahnhausen: V keramice jsou čtyři elementy, vedle vody a ohně také vzduch a samozřejmě hlína. S proměnou v peci musím počítat. U keramiky to není jako u malíře, který má třeba za dvě hodiny hotový obraz. Při keramice jsou určité fáze a já do poslední vlastně nevím, jestli se mi to podaří. Např. v surovém stavu odpovídá dílo mé představě, pak přijde další mezistupeň – schnutí výrobku, zde se z technických důvodů může něco přihodit. Následuje první předpálení, když to pořád odpovídá, mám vyhráno, ale jen na polovinu. Po této fázi „dostává“ objekt barevné akcenty a právě tady se může přihodit, že mě tato fáze „vezme“ oněch 50 %, které jsem předtím získala, anebo může dojít k povýšení o 100 %, tedy to, co jsem neočekávala. To je velké dobrodružství u keramiky. Do posledního momentu umělec neví, jestli bude vítězem.

Používáte glazuru?

Mag. M. Zahnhausen: Nikdy jsem moc glazury nepoužívala v plném obsahu. Pokud mám glazuru, pak jenom popelovou nebo z mořského písku. Děláním si sama glazuru z popelu vinné révy ze Štýrska nebo Burgenlandu, je to zcela specifické zabarvení. Glazura je pro mě jen jeden akcent.

Takže ve Vaší tvorbě převažují nikoliv barevné tóny, nýbrž přírodní.

Mag. M. Zahnhausen: Ano, je to tak. Důležitá je pro mě povrchová struktura a přírodní tóny. Snažím se nechat hlíně její charakter, nechat přírodu dále žít.

Jsou zde v Rakousku pořádána nějaká keramická sympozia? Podobná sympozia bývala v Československu v Karlových Varech, Bechyni či Uherském Hradišti.

Mag. M. Zahnhausen: Před dvěma lety byla v klášteře u piaristů v 8. okrese velká mezinárodní keramická výstava vynikající úrovně. Bylo zde mnoho umělců z ČR, Polska, Maďarska, z ČR hlavně z Uherského Hradiště. V poslední době totiž umělecká keramika v Rakousku zůstala stát. Hodně sympozii se koná v Německu, kam jsem dříve často jezdila. Zúčastňovala jsem se i výstav – např. v Itálii jsem byla v roce 1984 a 1986 mistrem umělecké keramiky, dvakrát jsem byla také na výstavě v Jugoslávii. Byla jsem velmi aktivní, vlastně jsem vedle restaurování dělala ještě dva proudy. Časem se to ale všechno nedalo zvládnout.

Co je námětem Vaší keramiky?

Mag. M. Zahnhausen: Okruhů je hodně. Dělna jsem, jak říkám, velké věci – objekty –, např. sloupy, vysoké přes 2,5 m (byly na zámku ve Stockerau), nebo Přesličky v Rudicích u Uherského Brodu. Ráda jsem třeba dělala také kachlová kamna. Přišla jsem k nim jak slepý k houslím. Prostě jsem jednou v osmdesátých letech byla ve fázi, že jsem neměla na zaplacení ateliéru. Náhodou jsem četla v novinách, že jedna firma, která kachlová kamna vyráběla, vypsalá soutěž pro umělce, aby něco nového umělecky vymysleli pro inovaci programu kachlových kamen. První cena byla částka 20 000 šilinků. Udělala jsem návrh, zaslala a čekala, že vyhraji. Za čtrnáct dní jury rozhodla, já jsem dostala velkou obálku a doufala jsem, že v ní najdu vypsanou sumu. Místo toho tam bylo ocenění za to, že jsem se dostala mezi deset nejlepších a já že jsem desátá. Ze zoufalství jsem „ocenění“ zmuchlala a vyhodila do koše. Měla jsem tehdy nádherný velký ateliér s výstavním prostorem v blízkosti AKH. Tak jsem kachle vystavila alespoň zde. Asi za čtrnáct dní šla kolem ateliéru jedna lékařka a přišla dovnitř, aby mi řekla, že ty kachle jsou nádherné. Hned si u mne objednala dvojce kachlová kamna do dvojdomku, který stavěla. Chtěla to trochu levněji, přesto jsem za oboje kamna dostala 125 000 šilinků. Tak jsem „odkryla“ svoji lásku ke kachlovým kamnům. Dělna jsem pak dal-

ší, např. ve formě regálů na knihy, celkem jsem udělala asi deset kamen a byla jsem bohatá žena. Ale brzo tato moje láska odezněla. Další téma mé keramické práce je kniha. Kombinuji porcelán a hrubou šamotovou hlínu. Při vernisáži mé výstavy v galerii v Aufhofstrasse, už bohužel neexistuje, bylo přítomno 700 lidí. Několik těchto knih je na ministerstvu kultury. Inspiraci „beru“ také z přírody – je to série ptáci. Jsou v modré barvě, ta mě fascinuje. Je to popelová glazura z vinné révy a trochu kobaltu. V současné době dělám obrázky z Rudic. Hlavním znakem je zde struktura, barva hlíny, poslední je barevný akcent. Vedle toho se věnuji různým objektům – např. mořská bakterie, mexické skákací fazole, fascinuje mě architektura nebo variace na téma Život. Právě tím jsem se zúčastnila jedné soutěže, práce byla přijata, výstavu z přijatých prací otevřel kardinál König. Také dělám „hlavy“ – tato se jmenuje *Dáma s ptákem*. Zaujaly mě a zpracovala jsem v keramice i egyptské motivy. Když bylo za se jednou období krize a bylo třeba něco vymyslet, dělala jsem stolní lampy. Noha byla keramická, stínidlo bylo z tehdy populární batiky. Byl to velký hit, dobře se to prodávalo na Spittelbergu.

Jak dlouho necháváte objekty v keramické peci?

Mag. M. Zahnhausen: Osm až deset hodin. Potom jsou potřeba ještě dva dny, než zchladnou, zůstávají pocho-pitelně po celou dobu v peci. Některé krystaly glazury se začnou tvořit, až začne teplota klesat pod 300 stupňů. V podstatě trvá celý proces tři dny.

Připravujete na podzim výstavu ze své tvorby. Víte již kdy a kde se bude konat?

Mag. M. Zahnhausen: Pravděpodobně v 1. okrese, doufám, že to klapne. Dále budu vystavovat opět u piaristů v 8. okrese, tuto výstavu bude pořádat Svaz výtvarných umělců.

Máte už všechny objekty pro výstavu a můžete odjet na dovolenou?

Mag. M. Zahnhausen: Ne, bohužel nemám. Mám jen koncept, nákresy, vše teoreticky zpracováno. Teď jsem užívala prodloužených vánočních a novoročních svátků, takže příští týden se do toho dám.

Když se přihlásí do kurzu keramiky zájemce, výtvarně úplné dřevo, je možné, aby se zde takový člověk něco naučil?

Mag. M. Zahnhausen: Už z dřívějšíka mám velké zkušenosti se začátečníky, a to z VHS (Volkshochschule) a z privátního vyučování. Každý člověk má v sobě něco kreativního, a když se mu ukáže cestička, jde z kurzu úspěšně domů. Práce se začátečníky mě velmi zajímá, to pozorování, jak prakticky od nuly nastává vývoj, je to vývoj nejen ve smyslu manuálním, ale především psychickém. A stačí k tomu opravdu čtrnáct dní. Mám připravený koncept pro tuto práci. Ale v současné době se chci věnovat sobě.

Co má laik udělat s vyštípnutým talířem?

Mag. M. Zahnhausen: Pokud je to opravdu cenný talíř, svěřit ho do rukou restaurátorovi. Jinak materiálu na „opravu“ je hodně, ale musí se vědět, jak na to.

Čeká Vás, jak jste uvedla, několik výstav. A co odpočinek?

Mag. M. Zahnhausen: Odpočinkem pro mě je návštěva divadel – řekla bych, že není přede mnou žádné „jisté“. Chodím do kina, na výstavy, do muzeí. Snažím se dohánět to, co jsem z časových důvodů dříve nemohla. A také hodně čtu, zabývám se právě biografiemi 18. století, teď čtu Didero-

ta. Zajímá mě to z historického hlediska, ale je to i inspirace.

Spíte ráda?

Mag. M. Zahnhausen: Moc. Potřebuji osm hodin spánku, doposud se mi to daří. Ráno mohu brzo vstávat, ale potřebuji hodinu na snídani. Čtu noviny a v klidu snídám. A po snídani to „jde“ vše do umění a kultury.

Takže po dobrém ránu Vás začínají oblétnout Múzy.

Mag. M. Zahnhausen: Ano, zatím ano.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis

Obecní dům a dekadence

V pražském Obecním domě byla zahájena výstava *V barvách chorobných – Idea dekadence a umění v českých zemích 1880-1914*. Díla zde vystavená zobrazují průnik naturalismu a symbolismu, na jejichž základě dekadence vznikla. Jsou zde zastoupena díla Gabriela Maxe a Bohumila Kubišty, Františka Koblihy a Emila Filly nebo Maxmiliána Pirnera a Josefa Váchala.

Výstava je rozdělena do čtyř tematických okruhů. Byl k ní vydán katalog a provázejí ji také komentované prohlídky, přednášky a hudební vystoupení. Expozice bude otevřena do 18. února. (mk)

Oscarový režisér Miloš Forman začal v Praze zkoušet

Režisér Miloš Forman začal minulý týden zkoušet se syny Petrem a Matějem a s dirigentem Liborem Peškem jazzovou operu Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra *Dobře placená procházka*. Inscenace má mít v historické budově Národního divadla premiéru 22. dubna.

Chystanou inscenaci označil za svůj operní debut; koncem padesátých let se s Alfrédem Radokem podílel na prvních programech *Laterny magiky*. „To víte – zlatá kaplička, Národní divadlo, to člověk neřekne ne,“ odpověděl novinářům na dotaz, proč na současný projekt kývl.

Na premiéru chce pozvat všechny členy z minulého i současného vedení české první scény. „Chci, aby tam seděli vedle sebe pánové Mrzena, Dvořák, Nekvasil, ale i bývalí ministři kultury.“

Původně Forman koketoval s pražským Národním divadlem už před deseti lety, kdy chtěl inscenovat svou verzi Smetanova *Dalibora*. O překlad tehdy požádal Jiřího Suchého, operu chtěl zkrátit na 100 minut a uvádět ji bez přestávky. S tímto svým pojetím však neprorazil. Tehdejší šéf opery Josef Průdek je označil za experiment a Forman se v roce 1998 myšlenky vzdal. Premiéra měla být v hudebním nastudování Libora Peška v roce 2000.

V inscenaci *Dobře placená procházka* se na jevišti objeví v roli listonoše tak jako před 40 lety Jiří Suchý, nyní v alternaci se Zbyňkem Fricem a Petrem Macháčkem. Te-

ta z Liverpoolu bude Jitka Molavcová, která se bude střídát se Zuzanou Stivínovou a Terezou Hálovou. Další alternované role ztvární například Bohuš Matuš, Dáša Zázvůrková a Tomáš Trapl. Původní inscenaci uvedl Semafor v režii Jána Roháče v červnu 1965, měla 64 repríz. Je známá i z televizní verze, kterou Miloš Forman pořídil v roce 1966. Na obrazovkách se objevila šestkrát.

Miloš Forman také na slavnostní premiéře představí svůj snímek *Goyovy přízraky*. Do českých kin zavítá od 1. února ve 25 kopiích.

Forman oslaví 18. února pětasedmdesátiny. (bk)

Techfilm

Po více než čtyřiceti letech se z východních Čech dostává do Prahy prestižní kulturně vzdělávací akce – mezinárodní festival filmů o vědě, technice a umění Techfilm. Šestá městská část, kde sídlí velký počet vzdělávacích institucí a také České vysoké učení technické (ČVUT), tak získá do kulturního kalendáře nejstarší přehlídku odborných, populárně-vědeckých a vědeckých filmů v Evropě. Její 44. ročník obohatí od 5. do 9. března spolu s druhým ročníkem mezinárodní konference EMTECH program oslav výročí 300 let od založení ČVUT. (bk)

Obsluhoval jsem anglického krále

Nejnovější film Jiřího Menzela *Obsluhoval jsem anglického krále* zlomil rekord v divácké návštěvnosti za první víkend po premiéře, když ho zhlédlo více než 103 000 diváků. Navíc byl přijat do hlavní soutěže prestižního festivalu Berlinale, jehož 57. ročník se uskuteční od 8. do 18. února, a prolomil tak nezámek jeho organizátorů o českou kinematografii. V hlavní soutěžní sekci bude reprezentovat české filmaře tedy dílo Jiřího Menzela *Obsluhoval jsem anglického krále*. V soutěži krátkých filmů nazvané *Generation Kplus* se objeví dvě animované pohádky z pokračování *Fimfára – Moře, strýčku, proč je slané?* Jana Baleje a *O třech sestřích a prstenu Vlasty Pospíšilové*. Sekce *Panorama* představí světovému publiku nejnovější snímek Davida Ondříčka *Grandhotel s Klárou Issovou* v jedné z hlavních rolí a sekce *Fórum* uvede film Petra Nikolaeva

...a bude hůř, příběh z českého undergroundu podle stejnojmenného románu Jana Pelce. (bk)

Film *Marcela* Heleny Třeštíkové

O neobyčejném životě obyčejné ženy vypráví nejnovější dokument bývalé ministryně kultury Heleny Třeštíkové nazvaný *Marcela*. Více než 83minutový snímek se objeví v kinech od 8. března ve třech kopiích. Už 28. února bude mít v Praze premiéru v rámci zahájení devátého ročníku festivalu dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět. (bk)

České umění ve Zlíně

Stálá expozice zlínské Krajské galerie výtvarného umění byla zpřístupněna veřejnosti. Tato expozice přibližuje české malířství a sochařství první poloviny 20. století. Výstava představuje malířská a sochařská díla z let 1910 až 1945, v několika případech přesahují do druhé poloviny čtyřicátých let. Jsou zde zastoupeni umělci jako Emil Filla, Josef Čapek nebo Jindřich Štyrský. Expozice zahrnuje mistrovská díla českého kubismu, surrealismu nebo představitelů Skupiny 42 a Skupiny RA. Výstava bude přístupná veřejnosti do října roku 2007. (mk)

Zemřel Karel Valter

Ve věku nedožitých 98 let zemřel v Praze malíř a grafik Karel Valter. Výtvarník a pedagog Karel Valter se narodil 17. února 1909 v Českých Budějovicích. Působil jako učitel a během druhé světové války se přestěhoval do Tábora. V letech 1931 až 1939 byl členem avantgardní českobudějovické skupiny *Linie* – tvorbu tohoto seskupení připomněla v předloňském roce výstava v pražském Obecním domě. V roce 1943 zatkl Karla Valtra gestapo a byl vězněn v Terezíně a v koncentračním táboře Buchenwald. Do Tábora se Karel Valter vrátil 22. května 1945 a pobýval zde již i nadále. Pětadevadesátiny Karla Valtra připomněla výstava v pražské Galerii České pojišťovny a v loňském roce vystavoval tento autor v plzeňské Galerii Jiřího Trnky. V nakladatelství Kant se připravuje vydání monografie Karla Valtra. (mk)

Vladimír Modrý v Plzni

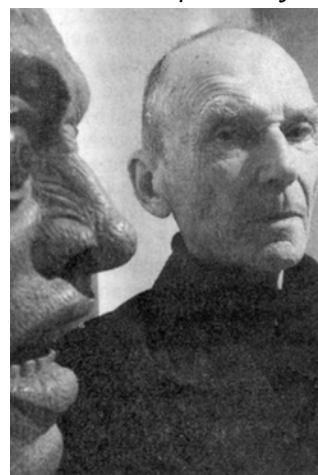
Výstavní síň Masné krámy v Plzni představuje výběr z tvorby Vladimíra Modrého. Kolem padesáti obrazů a kreseb připomíná návštěvníkům letošní třicáté výročí autorova úmrtí a sto let od jeho narození, které připadne na leden příštího roku. Vladimír Modrý představuje osobnost, která zůstává pro většinu veřejnosti neznámou. Ve třicátých a čtyřicátých letech minulého století vytvářel tento umělec obrazy, kresby a ilustrace, které byly z větší části inspirované klasickou literaturou. V roce 1948 tento umělec odmítl komunistický puč, a režim ho proto donutil v dalších letech k umělecké izolaci. Přesto i v té době dokázal Vladimír Modrý vytvořit obrazy rájů, magických i mystických krajin vyznačujících se velkou barevností – novou to nositelkou významu a opravdu určujícího směru jeho tvorby. (mk)

Jaroslava Moserová – *Obrázky z cest*

Před koncem loňského roku uspořádaly Klub UNESCO Kroměříž, Švabinského kruh přátel výtvarného umění a Knihovna Kroměřížska vzpomínkový večer, který byl spojený s výstavou akvarelů Jaroslavy Moserové a měl název *Obrázky z cest*. Na Jaroslavu Moserovou vzpomínalo v Knihovně Kroměřížska mnoho jejích přátel i významných osobností, například Jiřina Šiklová, Josef Jařab a další. Součástí večera byla i četba z knihy Jaroslavy Moserové *Na koho se nezapomíná*. (mk)

Retrospektivní výstava Pavla Brázdy

Ve Veletržním paláci v Praze byla ještě do 7. ledna prodloužena retrospektivní výstava malíře Pavla Brázdy. Pavel Brázda, prasynovec bratří Čapků, se musel od mládí vyrovnávat s postavením umělce, který tvoří na okraji výtvarné scény. Ze studií byl z politických důvodů vyloučen, deset let pracoval v kotelně. Podle vlastních slov nepovažuje tato léta za ztracená. Až po listopadu 1989 se dočkal uspořádání několika svých výstav a v důchodovém věku poprvé navštívil Ameriku.

Pavel Brázda

Obsáhla výstava ve Veletržním paláci byla uspořádána k umělcovým osmdesátým narozeninám a byla k ní vydána monografie, na kterou Pavel Brázda čekal dlouhá desetiletí. Publikace obsahuje téměř tisíc reprodukcí jeho děl, z toho 450 barevných. Zároveň také zachycuje malířův nevšední osud a je důkladným průvodcem po jeho tvorbě – Pavel Brázda proslul osobitým směrem nazvaným *hominismus* (umění pro lidi). Monografii vydalo nakladatelství Argo. (mk)

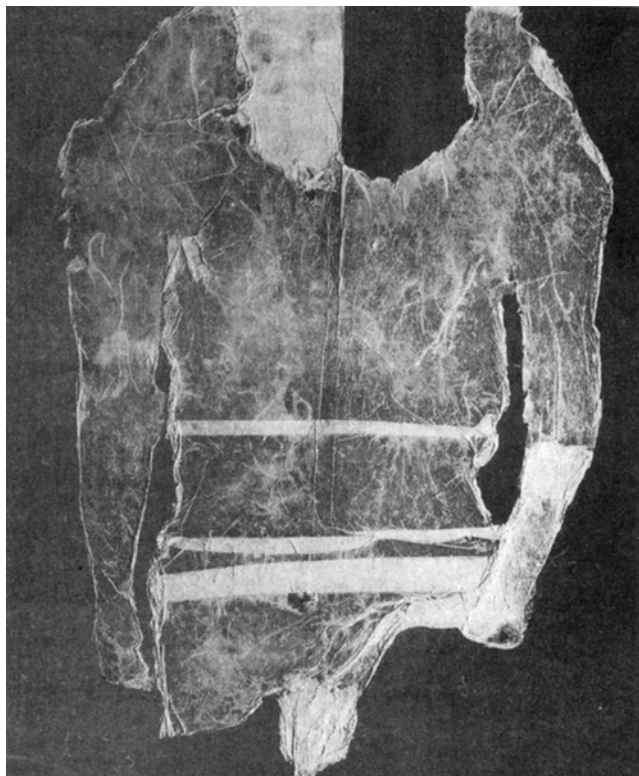
„Rok žen“ v Olomouci

V Muzeu moderního umění v Olomouci byla do konce ledna instalována výstava pod názvem *Retrospektiva (1959-2005)*. Expozice představila tvorbu malířky, sochařky a grafičky Adrieny Šimotové, která oslavila 80. narozeniny.

Tato významná umělkyně se objevila na české výtvarné scéně v polovině minulého století. Od roku 1960 byla společně se svým manželem Jiřím Johnem členkou skupiny UB 12. Dalšími významnými členy tohoto sdružení byli například Václav Bošтік, Stanislav Kolíbal, Věra Janoušková, Vladimír Janoušek, Alena Kučerová a další.

Tvorba Adrieny Šimotové prošla vývojem od prvních realistických kreseb, lyrických krajin až k tzv. nové figuraci konce šedesátých let. Jako zcela osobitá a nezaměnitelné jsou již vnímány její práce ze sedmdesátých let, ať jsou to grafiky, kresby, frotáže lidských těl nebo předmětů nebo perforované papírové reliéfy.

Před pěti lety uspořádala Národní galerie v Praze ve Veletržním paláci rozsáhlou retrospektivu Adrieny Šimo-

Adriena Šamotová, *Torzo - pocta antice*, 1979-1980

tové. Současná olomoucká výstava autorčiny volné tvorby na ni navazuje. Počet vystavených děl byl sice menší, ale v Olomouci měli návštěvníci možnost spatřit i díla, která v Praze vystavena nebyla.

Výstava Adrieny Šamotové v Olomouci uzavřela tzv. „ženský rok“, na jehož konci se potkala s rozsáhlou instalací assembláží a fotografií další významné české výtvarnice Běly Kolářové. Během loňského roku proběhly v Muzeu moderního umění v Olomouci například výstavy pařížské malířky, sochařky a grafičky českého původu Terry Haasové nebo představitelky naivního umění Natálie Maslikové-Schmidtové. (mk)

Výstava jubilentů v Hollaru

Do konce ledna probíhala v galerii spolku grafiků Hollar pravidelná výstava jubilentů. Výstava *Jubilanti Hollaru* je tradiční akcí, kterou každý rok od roku 1996 zahajuje Galerie Hollar svoji výstavní sezónu. Sdružení tak umožňuje členům, kteří v daném roce oslaví životní jubilea, bilančovat a prezentovat svoji uměleckou činnost. (mk)

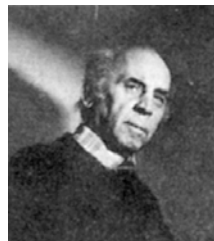
Výstava Jana Knapa

Před nedávnem skončila výstava zajímavého umělce Jana Knapa. V Galerii ad astra v Kuřimi vystavoval tento malíř obrazy, které se vyznačují jeho nezaměnitelným stylem. Jejich hlavním tématem je idylická rodinná harmonie zobrazovaná v jednoduchých figurálních kompozicích. Život Jana Knapa v sobě zahrnuje mnoho nevšedních lidských osudů. Nejprve studoval architekturu v Praze, po své emigraci výtvarné umění v Düsseldorfu, deset let strávil v New Yorku jako ilustrátor a zároveň experimentoval na společných obrazech se skupinou Normal. Poté následovala také jeho zkušenost s buddhismem a studium teologie ve Vati-

kánu. Obrazy Jana Knapa rozhodně nenechávají diváka v klidu, vzbuzují často buď nadšený obdiv, nebo odsouzení. (mk)

Zemřel Emil Juliš

25. prosince zemřel v Praze básník a výtvarník Emil Juliš. Bylo mu 86 let. V roce 1956 publikoval Emil Juliš ve strojopisném almanachu *Život je všude* (Paseka 2005), který uspořádali Josef Hiršal s Jiřím Kolářem. Od šedesátých let byla jeho tvorba poznamenána experimentální činností, například *Pohledná poezie* (1966), pozdější výbor *Svět proměn* (MF 1994) s tradiční poetikou a básnickou prózou (například výbor *Nevyhnutelnosti*, Torst 1996).

Život a dílo Emila Juliše byly svázány se severními Čechami, s městy Louny, Most a Ústí nad Labem. Od roku 1968 vedl Juliš ústecký kulturní časopis *Dialog*. V sedmdesátých a osmdesátých letech působil v samizdatu, spolupracoval s výtvarníky, vytvářel koláže, psal básnické skladby a krátké prózy a úvahy. V roce 1990 obdržel Emil Juliš Cenu Jaroslava Seiferta a v roce 1996 Státní cenu za literaturu. (mk)

Zemřela Irena Gérová

Ve věku 57 let zemřela v Praze Irena Gérová. Novinářka a dokumentaristka Irena Gérová po studiu na novinářské fakultě Univerzity Karlovy v Praze působila až do roku 1989 v kulturní rubrice *Svobodného slova*. Byla známá svými zasvěcenými a nekonformními texty z oblasti divadla. Od devadesátých let se věnovala dokumentární tvorbě, především pro produkční společnost Febio. Irena Gérová zpracovala jako autorka nebo dramaturgyně portréty několika významných osobností, například Vlasty Průchové. Věnovala se také otázkám xenofobie a rasismu, problematice uprchlíků (*Jak se stát Čechem*) i otázkám spravedlnosti v nových podmínkách (*Můžou za to tři*) nebo novinářské etice (*Novinář pod lupou*). Irena Gérová natočila dokumenty o krajanech v Kanadě, reportáž o českých dívkách na hlídání v Německu i o Němcích, kteří se rozhodli pracovat v Čechách. Byla talentovaná publicistka, autorka poezie a psala také písňové texty. (mk)

Před 70 lety měla světovou premiéru Čapkova hra *Bílá nemoc*

Protifašistické a protiválečné drama *Bílá nemoc* psal spisovatel Karel Čapek v době, kdy nacistické Německo uzavřelo smlouvy s fašistickou Itálií a Japonskem a vehementně, prozatím jen slovně, začalo napadat Československo. I když formy válečného nebezpečí a násilí se za 70 let poněkud změnily, střetávání humanismu s fanatiky nejrůznějších „svatých pravd“ je dnes stejně aktuálním tématem jako 29. ledna 1937, kdy měla hra světovou premiéru. *Bílá nemoc* byla od té doby také přeložena do mnoha jazyků.

Hra byla poprvé uvedena na dvou jevištích zároveň, a to ve Stavovském divadle v Praze a v Zemském divadle v Brně. Bez povšimnutí nezůstalo režijní provedení ani herecké výkony, které na pražské scéně předvedli Hugo

Haas (pacifista doktor Galén), Zdeněk Štěpánek (války-
chtivý Maršál), Bedřich Karen (ředitel výzkumné kliniky)
nebo Václav Vydra (zbrojař Krüg). Dobová kritika vy-
zdvihla mistrnost Čapkových dialogů či dokonale vyhroce-
ný konflikt, autorovi ale naopak vytkla zjednodušenou
psychologizaci postav nebo závěrečný patos.

Výstava českého kubismu

Do 11. února se představuje v Galerii Jaroslava Fragnera
výstava z děl významných představitelů českého kubismu.
Jediný architektonický směr, který vznikl v českých zemích,
je na expozici zastoupen prominentními osobnostmi ku-
bismu a jejich pracemi: Pavlem Janákem, Josefem Gočá-
rem, Vlastislavem Hofmanem, Josefem Chocholou a Emi-
lem Králíčkem.

Výstava je zaměřena především na pražské stavby, ale
jsou zde (i v katalogu) představeny i některé stavby, které
byly realizovány v jiných městech nebo lokalitách České
republiky. Na dalších 33 panelech se návštěvníci expozice
mohou seznámit také s kubistickým designem, některými
neralizovanými projekty i dalším vývojem kubismu po
roce 1918.

Výše zmiňovaný katalog, který byl k výstavě vydán, byl
připraven v češtině i angličtině. Tvoří ho černobílé snímky
fotografky Ester Havlové, která patří mezi přední autory
zabývající se architekturou. Texty do katalogu připravil
historik architektury Zdeněk Lukeš, který je zároveň i au-
torem celé expozice. (mk)

Byla udělena Cena Michala Ranného

Loňským držitelem architektonické Ceny Michala Ran-
ného se stal Jiří Kovanda. Porota při svém rozhodování
ohodnotila nejen kvalitu a rostoucí kredit Kovandovy tvor-
by ve světě, ale především jeho dlouhodobý vliv na nej-
mladší umělecké generace.

Cena Michala Ranného je vyhlašována jednou za dva
roky společností přátel MG a Moravské galerie v Brně, aby
upozornila na práci osobnosti, která výrazně obohacuje
českou vizuální kulturu. Součástí ceny je také výstava oce-
něného umělce, která se bude konat od 24. března do
5. srpna 2007 v Pražákově paláci Moravské galerie v Brně.

Zájemci o tvorbu Jiřího Kovandy měli možnost vidět
jeho práci, a to do konce ledna v Prostoru pro jedno dílo
v Pražákově paláci v Brně. (mk)

Slavní malíři podali zprávy z 1. světové války

Muzeum Kampa představilo veřejnosti dva známé umělce
z trochu jiného úhlu.

František Kupka, zakladatel abstraktní malby, a Otto
Guttfreund, představitel sochařského kubismu, představují
svoje „výtvarné zprávy“ z bojiště 1. světové války. Oba
umělci pobývali ve dnech, kdy začala 1. světová válka,
v Paříži. Hned se přihlásili do francouzské cizinecké legie,
v níž se vytvořila samostatná československá jednotka.
Tato rota se jmenovala Nazdar a zúčastnila se mnoha těž-
kých bojů. Po roce 1915 se cesty obou umělců na několik
let rozešly, Kupka byl raněn a do legií se vrátil až v říjnu
1918 a Guttfreund byl několik let vězněn ve francouzských
internacích táborech.

Otto Guttfreund, Zprávy z bojiště Les Marquises, kresba uhlím

Expozici na Kampě zahajovala dvě díla: Guttfreundova
raně kubistická socha Úzkost (1911-1912) a Kupkův ob-
raz Čáry, plochy, prostor (1911-1912). Pak již následovaly
kresby z první světové války, kde návštěvník výstavy mohl
posoudit rozdílný pohled obou umělců. Kupkovy akvare-
lové karikatury československých legionářů s nadsázkou
a vtípem vyjadřují hořkost a bezvýchodnost historického
okamžiku a mají v sobě kreslířskou lehkost. Naopak Gut-
tfreundovy kresby uhlím, tužkou nebo barevnými křídami
zachycují situaci na frontové linii a jsou jakousi depresivní
výpovědí o těžkých a vysilujících dnech v zákopech. Stejně
depresivně působí i sochy legionářů, které podle Gut-
tfreunda vytvořil v polovině dvacátých let Emanuel Korecký.
Dále pak Kupkovy návrhy medailí a řádů pro českoslo-
venské legie ve Francii opět potvrzují jeho kreslířské mis-
trovství, zatímco Guttfreundovy črty jsou opět jakýmsi de-
níkem válečného období.

Expozice přinesla i zajímavou přehlídku dobových do-
kumentů. Výstava se stala určitě velkým přínosem v tom,
že představila oba známé umělce v trochu jiném světle,
než jsou běžné vnímání a že zvláštní důraz byl kladen na
odlišný typ tvorby, než s kterým vstoupili do dějin umění.
(mk)

Dílo Otomara Krejčí na výstavě

Národní divadlo ve spolupráci s Divadelním ústavem
představuje v Salonu Kolowrat celoživotní dílo Otomara
Krejčí. Výstava pod názvem Pocta Otomaru Krejčovi se
koná při příležitosti 85. narozenin slavného režiséra. Oto-
mar Krejča se stal členem činohry Národního divadla v ro-
ce 1951 a patřil vždy k představitelům moderního herectví
(Othello, Don Juan, Malvolio). V roce 1954 si Krejča prvně
vyzkoušel režijní práci, k té ostatně jeho zájem směřoval
stále víc. Jednalo se o inscenaci Wildeova Ideálního man-
žela (1954). V roce 1956 se stal vedoucím činohry a pod

jeho vedením se její program výrazně zmodernizoval. V roce 1961 Otomar Krejča z této funkce odstoupil na protest proti vyhozeným dramaturgům. V Národním divadle zůstal nadále jako herec a režisér, ale brzy si založil vlastní Divadlo Za branou (bylo zrušeno v roce 1972).

Expozice *Pocta Otomaru Krejčovi* se skládá ze tří tematických celků: *Zápas o umělecký sloh činohry Národního divadla*, *Divadlo za branou* a nakonec *Výhoštění z českého divadla a návrat*.

Výstava bude otevřena do 1. 4. 2007. (mk)

Zemřela Věra Vágnerová

Dne 1. ledna 2007 zemřela v Brně držitelka Ceny Thálie za celoživotní mistrovství Věra Vágnerová, někdejší primabalerína Národního divadla v Brně. Bylo jí 80 let. Členkou baletního souboru byla 62 let, v posledních desetiletích působila jako pedagožka.

Věra Vágnerová

Věra Vágnerová pocházela z Krásenska na Vyškovsku a výrazné pohybové nadání projevovала již od nejútlejšího věku, ve čtyřech letech se dostala do baletní školy Iva Váni Psoty. V roce 1940 byla angažována jako elévka baletu Národního divadla v Brně. Brnu zůstala věrná i po druhé světové válce, i když měla mnoho nabídek z pražské první scény.

Jednou z jejích prvních velkých postav byla Julie v Prokofjevově baletu *Romeo a Julie*, dvojrole *Odetty* a *Odilie* v *Labutím jezeru* nebo *Desdemona* v *Othellovi*. Věra Vágnerová účinkovala v celém repertoáru Národního divadla v Brně od druhé poloviny čtyřicátých let až do počátku šedesátých let. V letech 1950-1984 vyučovala na brněnské konzervatoři a jako pedagožka působila i v divadle – odtud odešla v roce 2002. V roce 2005 obdržela Cenu Thálie za celoživotní mistrovství. (mk)

Zemřela Zuzana Schmidová

Ve věku 66 let tragicky zahynula herečka libereckého Naivního divadla Zuzana Schmidová. Zuzana Schmidová pracovala v libereckém divadle 45 let a vytvořila zde kolem 110 rolí v inscenacích, které byly oceněny na mezinárodních soutěžích. Zuzana Schmidová se narodila 31. ledna 1940 v Bratislavě. Absolvovala loutkářskou katedru DAMU a v roce 1961 nastoupila do Naivního divadla – tehdy Krajské loutkové scény. Širší veřejnosti byla Zuzana Schmidová známá i z filmových a televizních rolí, například účinkovala ve filmech *Panelstory*, *Hra o jablko* nebo v seriálu *Vlak dětství a naděje*. (mk)

Česká malířka Ivana Štenclová (26)

Koncem roku 2006 vystavovala Ivana Štenclová ve slovenských Medzilaborcích v tamějším Muzeu moderního umění Andyho Warholla. Její dílo – výstava *Nahá* – bylo přijato s takovým nadšením, že pořadatelé neváhali propůjčit na závěr vernisáže malířce z vitríny hadí sako a brýle An-

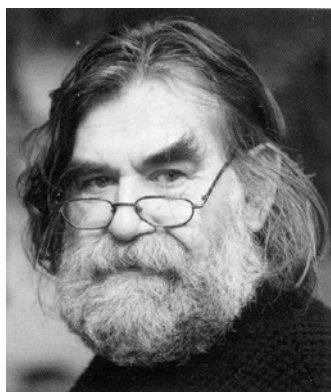
Ivana Štenclová, *Má ji ráda*, 2003

dyho Warholla. Výstava *Nahá*, která obsahuje něco na osmdesát obrazů různých technik, se v lednu 2007 přemístí do Galerie Peron v Praze.

Ivana Štenclová vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Opavě a pražskou Akademii výtvarného umění. Ústředním motivem jejích obrazů je vztah jedince, prostoru a času v různých fázích vývoje člověka.

Tomáš Bím

K šedesátinám malíře, grafika a ilustrátora Tomáše Bíma byla v Galerii Václava Špály na Národní třídě v Praze do listopadu minulého roku

Tomáš Bím

instalována přehlídka jeho prací. Tomáš Bím je vyučený knihtiskař a litograf, s praxí autora příležitostných reklamních tisků a uličních poutačů. K profesionalitě se výtvarník Bím dopracoval mnohem obtížnější cestou než většina jeho uměleckých vrstevníků. Nemohl se totiž původně dostat z politických důvodů ke studiu na grafické škole, ale i přesto

si již v roce 1984 přivezl z ciziny dvě mezinárodní ceny a v roce 1989 byl přijat jako člen do české vrcholné organizace grafiků SČUG Hollar. Jeho tvorbu podněcují výhradně osobní poznatky a prožitě vztahy k realitě, která nás v současné době obklopuje.

Jaroslav Róna

VÝSLEDEK MUSÍ FUNGOVAT

Rozhovor s akademickým malířem Jaroslavem Rónou, autorem Ceny Komerční banky

Cena Komerční banky má svou bronzovou tvář. Vymodeloval ji akademický malíř a sochař Jaroslav Róna a odlitek působivé sošky si bude moci doma vystavit každý z oceněných umělců. Jaroslav Róna absolvoval obor Sklářské výtvarnictví na Vysoké škole uměleckoprůmyslové, ale skleněných objektů v jeho tvorbě příliš mnoho nenajdete. První otázka se tak nabídla sama: Proč?

„Absolvoval jsem sklářský ateliér, protože tam učil vynikající pedagog, profesor Libeňský, který rozuměl malířství i sochařství. Materiál pro mě nebyl tak důležitý. Kdyby byla normální doba, tak asi nepůjdu studovat sklářské výtvarnictví, ale šel bych prostě na malířství nebo na sochařství. To ale byly v té době ideologicky hodně sledované obory, učili tam stranou prověřenou kádri a nebyla tam tvůrčí svoboda. Díky tomu, že sklářství nebylo tolik sledované, tak tam mohl působit právě profesor Libeňský, který vystavoval v Americe, Japonsku a dalších zemích. Díky možnosti cestovat měl přehled o vývoji současného světového umění. Přestože byla normalizace, tak my jsme byli v té době asi nej-svobodnější ateliér na vysoké umělecké škole v komunistickém Československu. Pracovali jsme hodně uvolněně a jiným způsobem, než bylo obvyklé, a já jsem měl výuku více méně malířskou. Ve čtvrtém ročníku jsem začal modelovat rovnou volně plasticky, prakticky bez předchozí sochařské průpravy, a je to trochu paradoxní, že učím na Akademii výtvarných umění sochařství a jsem akademický malíř.“

Kromě diplomové práce, což byla dvojice skleněných soch Velký a Malý pes, série expresivních skleněných lahví a kartón pro vitráž, jste ale přece jen na sklo úplně nezanevřel?

Vyrobil jsem ještě osm skleněných plastik, čtyři vitráže a dvě velké mozaiky a od té doby jsem neudělal ze skla nic.

Znamená to, že sklo není materiál, který vám sedí, který vás láká?

Mě láká úplně všechno. Já bych dělal klidně z plastu. Věc je vtom, že technologie lití do bronzu je pro mě nejsvobodnější, protože do bronzu můžete udělat cokoliv, můžete z něj vyrobit cokoliv. Můžete zmačkat papír a odlít ho do bronzu. Můžete v něm dělat experimentální věci a zároveň věci naprosto klasické. Vezmu třeba kus vosku, jakýmkoli způsobem ho vytvaruji, dám tam suché květiny, stejně to pořádku můžu odlít do bronzu a vypadá to úžasně. Bronz je prostě dokonalý materiál. Zrovna tak se dá ten samý materiál použít na reprezentativní cenu, která září, která se leskne, evokuje v lidech pocit luxusního, krásného předmětu, který opravdu chtějí. V devadesátých letech jsem viděl, jak se oceněným cenám, které dostávali, nelíbily. Dávali jim skleněné koule, krychle nebo nějaké keramické nesmysly ve stylu moderny. Oni ale chtěli mít cenu, která vypadá jako Oskar nebo sochy z období klasicismu, secese nebo art deco, které když si dají doma na skříň, tak se

za ně nemusí stydět a naopak rádi si na tu cenu šáhnou, potěší se s ní.

Řada umělců už se jednou bronzovou cenou od Jaroslava Róny chlubit může, vytvořil jste sochu anděla hrajícího na šalmaj, symbol výročních cen Anděl. Letos budou poprvé uděleny Ceny Komerční banky. Byla práce na této sošce hodně náročná?

Tahle soška, byť na to možná nevypadá, byla mimořádně náročná práce, protože dřív v době secese nebo art deco cizelěři pracovali běžně na malých figurálních věcech. Anatomii měli zažitou. Dnes to ale umí jen málo lidí, protože posledních 50 let pracovali na sochách, které vypadaly víceméně jako kvádry, na takových těch moderních věcech, na kterých se nemusely dělat přesné detaily, jak se klene obočí nebo jaká je křivka pusy. To se dlouho nedělalo a já to vyžaduju u svých spolupracovníků – štukatérů a bronzířů – to původní řemeslo.

Vytvořil jste cenu pro umělce z Národního divadla. Vy sám jste vlastně také divadelník. Vaše jméno je spojeno s Pražskou pětkou – s výtvarným divadlem Mimóza, proslulým divadlem Sklep. Máte komickou skupinu Tros Sketos, se kterou vystupujete nejen v Čechách, ale byli jste i ve Spojených státech a čeká vás Moskva. Jak vlastně vnímáte klasické, kamenné divadlo?

*Přiznám se, že se mu moc nevěnuji, ale občas, když mě někdo pozve, jdu hrozně rád. Dostal jsem třeba pozvání na balet *Oněgin* a to bylo neskutečně do-*

*brý, něco tak působivého jsem dlouho neviděl. Když se ještě vrátím k tomu kamennému divadlu – já jsem s ním spolupracoval. V roce 2001 jsme s J. A. Pitínským a Vladimírem Franzem dělali hru *Úklady a láska*, to bylo Divadlo Na zábradlí a já jsem dělal scénu. J. A. Pitínský mi řekl svoji představu, já to udělal úplně jinak, ale musím říct, že mi dal absolutní volnost.*

Malujete, tvoříte sochy, děláte divadlo, nejen jako herec, ale i jako autor textů, skečů, scény. Teď už své zkušenosti také předáváte v roli učitele na Akademii výtvarných umění. Jsou dnešní studenti jiní než jste byli vy, vaše generace? Nejsou jiní. Jsou absolutně jiní. Já jsem vázaný na tradiční projev, ale je pravda, že když někdo něco natočí na video nebo udělá nějakou instalaci a je to působivé, takto akceptují. Osobně oběma nohama pořád stojím v revoluci moderního umění, která je reprezentovaná třeba expresionismem, Piccassem, symbolismem, ale oni stojí už na úplně jiné platformě. Přiznám se, že to zatím nedokážu přesně zhodnotit, protože se hodně setřela kritéria pro to, co ještě umění je a co už není, takže se to opravdu těžko hodnotí. Vzal jsem k sobě ale asistenta, který umí ke svojí tvorbě využívat počítače, natáčí videofilmy, hraje ve vlastní kapele, vyrábí si bizarní hudební nástroje a taky umí sochařské řemeslo. Je to člověk se skvělou energií, takže jsem si říkal, že rozšíříme studentům nabídku. Já jsem

ten, kdo navazuje na tradici, a on je ten, který by mohl otevírat přístup k novým technologiím. Sám používám počítač, když dělám vizualizace pro architekturu. Je mi jedno, jestli svoje dílo někdo rovnou vymodeluje nebo nejdřív vytvoří na počítači a pak podle toho vymodeluje. Zajímá mě, jak to vypadá, když řekne: „A je to hotový“. Je mi jedno, jak k tomu dospěje. Nemyslím si, že by se mělo pracovat jako za dob Myslbeka, ale výsledek musí být silný. Nedávno například proběhlo Bienenále umění v Benátkách pod sjednocující myšlenkou, zda umění potřebuje diváka, zda není důležitý pouze samotný projev. To je třeba téma, které se v současném umění řeší.

A jak byste na to odpověděl vy?

Já jsem tradicionalista v tom smyslu, že když někdo pověsí na zeď obraz nebo si vyhradí kus veřejného prostoru a něco tam dá, tak to minimální, co od něj musíme požadovat, je, že jeho dílo bude mít jakoukoliv, ale čitelnou myšlenku. Myšlenku, kterou my rozeznáme

a nemusíme kvůli tomu přečíst stohy papíru. To je to, co já požaduji. Nemělo by platit, že když jsi nenastudoval posledních třicet let vývoje umění, tak pro tebe moje dílo není srozumitelné. To prostě neakceptuji. Jestliže zaberu veřejný prostor, tak to musí působit i na babičku, která tam jde vyvenčit slepici (nebo psa).

Děkuji za rozhovor

Ptala se Marie Petrovová, KB

Jaroslava Rónu (1957) není možné na české výtvarné scéně přehlédnout. Razantně na ni vstoupil v osmdesátých letech minulého století. Jeho díla jsou zastoupena ve významných českých galeriích, ale třeba i na Krétě a samozřejmě ve sbírkách soukromých. Je autorem pomníku Franze Kafky na Starém Městě; na pražské Hadovce zase přistálo jeho *Dítě z Marsu*. Čestné místo má i bronzová plastika *Hlava*, vystavená ve foyer centrály Komerční banky. J. Róna stál při zrodu skupiny Tvrdohlavých (1987) či Pražské pětky. Psal texty k písním (jeho texty najdete například na desce skupiny ZOO), divadelní hry, režisuje, hraje, učí.

Jaroslav Róna, *Cena Komerční banky*

Výstava: Jaroslav Róna v Českém centru Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien. Výstava bude otevřena do 12. 3. 2007.

ZE SVĚTA HUDBY

Vyšla monografie barokního skladatele

První české knižní monografie se dočkal Bachův současník, barokní skladatel Jan Dismas Zelenka. Jan Dismas Zelenka působil v první polovině 18. století na dvoře saského kurfiřta a polského krále v Drážďanech. Zelenka přišel do Drážďan z českých zemí v době, kdy tamní panovník přestoupil z evangelické víry na katolickou. Královský dvůr potřeboval v té době novou hudbu a na odpovídající úrovni. Zelenka začínal v Sasku jako kontrabasista a teprve později se stal dvorním skladatelem.

Autorem monografie Jana Dismase Zelenky je hudební pedagog, spisovatel a skladatel Jaroslav Smolka. Podle něj je Zelenka nejutajenější z významných autorů. Jeho odkaz nebyl dlouho doceněn. „Hudební Evropa ho přijala mezi velikány, jako byli Bach, Händel, Telemann nebo Vivaldi až v sedmdesátých letech 20. století,“ uvedl Jaroslav Smolka. (mk)

Praha a Mozart

V Clam-Gallasově paláci v Praze probíhá výstava *Praha Mozartova*, která představuje na 400 dobových exponátů, z nichž některé nebyly dosud veřejnosti představeny.

Mezi nejceněnější exponáty se řadí skladatelův autograf pro bál konaný v pražském Pachtově paláci nebo kladívkový klavír, na kterém autor *Dona Giovanniho* hrál. Výstava se snaží navodit především vztah slavného skladatele ke šlechtickým a měšťanským salonům té doby a zachycuje atmosféru Prahy na sklonku 18. století, kdy byla kulturní

metropolí Evropy, převyšující větší a politicky významnější Vídeň.

Expozice také představuje návštěvníkům sbírku českého skla, dobového nábytku a kostýmů, stejně tak i sbírku bohatě zdobených vějířů, dále pak kvašové obrazy a kolorované rytiny, včetně nejstaršího dochovaného zobrazení Bertramky.

„Vídeň té doby žila v zajetí dvorské módy přicházející z Francie nebo Itálie. Naproti tomu Praha se pyšnila dlouhou tradicí divadla a opery a stále si ještě udržovala slávu doby pražského baroka a hudební vyspělost,“ vysvětlil ředitel Archivu hlavního města Prahy Václav Ledvinka důvody, proč Pražané Mozartovi na rozdíl od Vídně tolik rozuměli. (mk)

Michal Prokop v Lucerně

„Bigbít pro dědečky,“ tak označovali pamětníci koncert v Lucerně, který se konal při příležitosti 60. narozenin zpěváka a muzikanta Michala Prokopa. V pražské Lucerně se sešlo publikum všeho věku, které bylo dopodrobna obeznámené se všemi etapami repertoáru Michala Prokopa. Rok 1967 připomněla projekce a největší hity Prokopa (například *Blues o spolykaných slovech*, *Bitva o Karlův most* a *Kolej Yesterday*) přenesly posluchače v Lucerně přes propast desetiletí a umožnily skoky v čase. Michal Prokop mezi svými hosty uvítal Jiřího Suchého, kterému vzdal poctu a celá Lucerna pak se Suchým zpívala první český rock'n'roll *Blues pro tebe* a padesát let starý *Pramínek vlasů*. Dále pak uvedl Petra Skoumala, jemuž je vděčný za

mnoho krásných písní a představil své „nástupce“ Dana Bártu, Markétu Foukalovou a Zdeňka Bínu. Michal Prokop muzicíroval se starou dobrou sestavou – Mišík, Andršt, Hrubý a Hladík – a s obnovenou skupinou Framus Five připomněl už zlaté album *Poprvé naposledy*. Koncert v Lucerně byl pro všechny přítomné jedinečným zážitkem a určitě se nikomu nakonec nechtělo domů. (mk)

Newyorská premiéra opery Andrewa Svobody **Martin Středa**

Premiérový večer opery *Martin Středa* od kanadského hudebního skladatele s českými kořeny Andrewa Svobody (4. 2. 1977 – 2004) se konal koncem minulého roku v Merkin Concert Hall a nesl podtitul „Memorial concert“. Mladý skladatel neočekávaně zemřel v roce 2004 na selhání srdce.

Stručný obsah monodramatu: Studená betonová samotka komunistického pracovního tábora-gulagu na Jáchymovsku v prosinci 1952. K smrti vyčerpaný vězeň číslo A 03915, mladý medik Martin Středa, osleplý po brutálních výsleších, se ocitl na konci svých sil. Tísni jej nedořešený vztah s otcem, kriminální úděl i praktikovaný pacifismus. Když zjistí, že ve vedlejší cele je spoluvězeň, se kterým je možné se dorozumívat morseovkou, počne se mu svěřovat se svým příběhem. Když nakonec bachaři Martinovi zakáží další přiděl topiva, ten si v posledním vzepětí sil uvědomí, že poprvé od svého zatčení má situaci ve svých rukou – už se nemusí trýznitelů o nic doprošovat. Umírá zimou v naprosté opuštěnosti a bezmoci, když se před tím vnitřně smířil se svým otcem.

Hlavní a jediná postava monodramatu je psána pro baryton. Při newyorské premiéře se této roli s úspěchem ujal mladý kanadský barytonista Karel Ludvík (nar. 1980, absolvent McGill University, v současné době studuje v německém Augsburgu). A protože má Ludvík české kořeny (otec je známý český filmový dokumentarista), dostal celý newyorský večer ještě zvláštní příchut.

Organizace newyorského koncertu a nastudování monodramatu se chopila Columbia University (dirigent Paul Hoestetter), na které A. Svoboda v posledních měsících svého života studoval.

Co vlastně vedlo rodáka z Toronta, že se pustit do české látky, která je v českých poměrech stále ještě přehlížena jako nehodící se, či obcházena? Skladatelův otec prof. Josef Svoboda, vědec a polární badatel (z vlasti emigroval v roce 1968), si jako mladý student odseděl v komunistických kriminálech bezmála devět let. Právě jeho autentická zkušenost a příběhy spolumuklů byly základní inspirací pro vznik libreta. Hlavní postava velmi volně vychází ze skutečného životního příběhu Milana Šedy, který v bolševickém kriminále po výslechu oslepl a řešil svůj komplikovaný vztah k otci – emigrantovi, kvůli kterému byl zatčen a odsouzen. Řada motivů vyjádřených v opeře má vztah k přítomnosti. Stále existují váleční zajatci, političtí vězni jsou fyzicky a psychicky týráni a mučeni.

Andrew Svoboda vyrůstal v kanadském multikulturním prostředí, které ho výrazně poznamenalo. Navíc od dětství slychal doma hrát českou a čínskou hudbu (matka pochází z Hongkongu). Postupně se začal zabývat oběma kulturními tradicemi a ve své hudbě je záměrně i přirozeně spojoval. To však není případ operního monodramatu

Martin Středa, které je velmi precizně budováno jakoby z jednoho hudebního „kusu“, kompaktně, bez širokodých rozběhů a samoučelných výstředností. Hudební plochy jsou podřízeny celku a velmi přesně a naléhavě vytvářejí svíravý prostor kobky i vnitřní stavy vězně: úzkostné víření bicích, tísnivé dunění tympanů a osudovost zvonů, vyfukávání morseznaček, „prosvětlený záchvěv“ flétny a soumravné, chvějivé smyčce. Dějová linka monodramatu – člověk uvržený do jámy lvové, na hraně života a smrti a vyrovnávající se na dálku s otcem, se odehrává na malém prostoru – jedinou scénou je betonová kobka, ve které stojí kamínka na uhlí.

Zemřel Vladimír Bor

Po dlouhé nemoci zemřel 17. ledna 2007 ve věku 91 let hudební a filmový kritik, dramaturg a publicista Vladimír Bor.

Vladimír Bor se narodil 25. listopadu 1915 v rodině divadelního režiséra a operní pěvkyně a učitelky zpěvu. Psal zasvěcené hudební kritiky především do *Hudebních rozhledů*, po 2. světové válce patřil k prvním redaktorům *Mladé fronty* a od roku 1946 byla jeho domovskou redakcí *Lidová demokracie*. Od roku 1947 Bor pracoval plných čtyřicet let jako dramaturg Filmového studia Barrandov, kde jeho péčí vzniklo přes 150 celovečerních filmů. V šedesátých letech se výrazně podílel i na vzniku nové české filmové vlny – dílech Miloše Formana, Ivana Passera, Juraje Herze, Zbyňka Brynychy, Jiřího Menzela, Ladislava Rychmana a dalších filmařů. V devadesátých letech úročil Vladimír Bor své životní a profesní zkušenosti jako pedagog na katedře scenáristiky Filmové a televizní fakulty Akademie múzických umění v Praze. Byl autorem dvou desítek scénářů (například *Morgiana*, *Pozor, vízita!* a *Sestřičky*) a řady knih – *O filmové hudebnosti*, *Trojan*, *Operní večery*, *Hudba – film – kritika*. Protože v protektorátních letech patřil k legendární skupině pražských recesistů, ke svému mládí se vrátil v roce 1993 knížkou nazvanou *Recese*.

Vítězové cen hudebního magazínu **Filter** za rok 2006

Držitelé výročních cen hudebního magazínu *Filter* za loňský rok se v kategorii skupina roku stali *The Prostitutes*, v kategorii domácí koncertní kapela zvítězili J.A.R. Domácím objevem roku se podle *Filteru* stala kapela *The Airbags*, nejlepší českou skladbou písnička *Romano hip hop* z repertoáru romského rappera Gipsyho. V kategorii domácí klip roku letos vyhrála kapela *Southpaw* s videoklipem k písni *Isolated*. Jako nejlepší album *Filter* vyhodnotil desku *Hádej kdo* projektu *Indy&Wich*. Časopis *Filter* již třetím rokem vydává mediální skupina *Mafra* a je zaměřen zejména na hudbu, ale i na nové technologie, film a módu.

Daniel Hůlka

Daniel Hůlka, muzikálový zpěvák a od loňska člen operního souboru pražského Národního divadla, bude nadále zpívat Mozarta a přidá k němu Pucciniho. Na začátku ledna navíc po boku Evy Urbanové debutoval jako Přemysl ve Smetanově *Libuši*. Čeká ho také jedna z rolí v inscenaci opery *La fanciulla del West – Děvče ze Západu* od Gia-

comma Pucciniho. Premiéra opery *La fanciulla del West* (*Děvče ze Západu*) od Giacomma Pucciniho v nastudování dirigenta Johna Fioreho je ohlášena na 5. dubna. Předtím by měl Hůlka zpívat ve Stavovském divadle titulní roli v *Donu Giovannim* – 15. února, pak v březnu, v dubnu a v květnu.

Ze světa populární hudby a muzikálu se pravidelně vrací ke svému původnímu opernímu školení již několik let. Jeho celoživotním snem je operní dílo Richarda Wagnera. „Chtěl bych se dopracovat k tomu, abych mohl zpívat Wagnera. Je mým pěveckým cílem,“ prohlásil před rokem v rozhovoru pro ČTK. Loni ovšem mohl zkombinovat i operu a muzikál, a to v Boudě Národního divadla, kde byl jedním ze sólistů při úspěšné premiéře rodinné opery-muzikálu *The Angels* Lukáše Hurníka.

Pražský klub Delta slaví 20 let

Pražský klub Delta slaví výročí 20 let od svého otevření symbolicky sérií dvou desítek koncertů souborů, jež se s tímto sálem na periférii metropole cítí spjatý. Provoz klub na sídlišti v pražské Ruzyni zahájil v květnu 1987. Během let se Delta vyprofilovala z původně divadelní scény na převážně hudební klub, divadla tu již jsou jen výjimečně.

Na Deltě vystupují především rockové a alternativní kapely, kromě zavedených jmen zde však vždy dostávají šanci také začínající soubory. Jedním z nich byla například nyní populární skupina Tata Bojs, která Deltu stále považuje za svou domovskou scénu.

Výročí Deltu přijdou v dalších měsících oslavit například V. T. Marvin, Radůza, Znouzectnost, Hudba Praha, Pohřební kapela, Krásné nové stroje, Moberg Ensemble a Petr Nikl s Lakomými Barkami. V březnu se zde dále představí Vladimír Mišík & Etc..., Sylvie Křobová, Tleskač, Neočekávaný dýchánek, Ahmed má hlad, Garage a Echt! V dubnu bude série pokračovat koncerty kapel Divokej Bill, Hm..., The Plastic People of the Universe, Longital, OTK a Oswald Schneider. Narozeninová koncertní série bude pokračovat až do 5. května, kdy ji zakončí vystoupení kapely Už jsme doma a divadelního souboru Buchty a loutky.

Informace o klubu i narozeninových koncertech jsou uvedeny na internetové stránce www.klubdelta.cz.

Kytarista Michal Pavlíček převzal platinovou desku

Kytarista Michal Pavlíček převzal v lednu v pražském Lucerna Music Baru během koncertu platinovou desku za prodej loni vydaného DVD *Beatová síň slávy*. Platinová deska se nyní v Česku uděluje za více než 2000 prodaných kusů nahrávek. Nahrávku do Beatové síně slávy Rádia Beat Pavlíček pořídil loni v červnu v pražské Sazka Aréně na koncertě, na němž ho doprovodil Symfonický orchestr Českého rozhlasu s dirigentem Vladimírem Válkem a řada hostů, například Strihavka, Dusilová a Basíková. Pavlíček, který v únoru oslaví 51. narozeniny, začínal v jazzrockových souborech Expanze, Bohemia a Horký dech Jany Koubkové. Nejvíce se však proslavil s Pražským výběrem, jehož členem byl až do loňského roku. Spolupracoval také například se Zuzanou Michnovou či Monikou Načevou; zpěvačkou jeho vlastní kapely Stromboli byla Basíková.

Pavlíček se věnuje také skládání divadelní a filmové hudby, pražské Divadlo Ta Fantastika uvedlo jeho muzikály *Excalibur* a *Obráz Doriana Graye*.

Nová deska Cesta z krimu

Novou desku nazvanou *Cesta z krimu* vydala skupina Původní Bureš, která svůj styl charakterizuje jako „psychedelicpunkfolkrock“. „Kapela doporučuje poslechnout své hudby při léčbě zdravotních potíží, astmatu a chronických depresí,“ uvedla firma Indies Records, která desku vydala, na své internetové stránce www.indiesrec.cz. Na nové album kapela nahrála 12 vlastních nových písní, které doplnila dvěma videoklipy a povídkou; stylově jde o „syrový garážový bigbít opentlený“ zvukem trubky Jany Modráčkové z kapely Trabant a „pětistrunnou housloviolou“ Markéty Janatové. Živé provedení nových písní posluchači mohou slyšet například 28. února v klubu Opatov společně s Pepou Lábusem. V pražské Nové síni se kapela představí 28. března.

Původní Bureš založil koncem osmdesátých let výtvarník, zpěvák a kytarista Jaromír Fumas Palme, který již předtím působil bezmála celé desetiletí v různých jiných příležitostných hudebních souborech. Jádro kapely společně s Palmem tvoří baskytarista Petr Brut Hernych, vystřídal se v ní však celá řada muzikantů. Kapela vydala od počátku devadesátých let řadu alb, například *Too Young to Kozí Dech too Old to Fly*, *Drobné radosti psychedelické kachny*, *Ples tapírů*, *Ghost do domu*, *Sen noci indiánské* či *Kůň s pěti nohama*.

Informace o kapele a jejích koncertech jsou uvedeny na internetových stránkách www.puvodnibures.wz.cz.

Skupina Tleskač vystoupí jako předkapela Leningrad Cowboys

Skupina Tleskač, která patří k předním domácím představitelům stylu ska, vystoupí 13. února jako předkapela na koncertě finských Leningrad Cowboys v pražském klubu Roxy. Kapela představí písně ze svého nového alba. Kapelu Tleskač založili v roce 2000 v Plzni muzikanti z punkové kapely Požár mlýna. Novinka nazvaná *Na předměstí Bory* je jejím druhým albem a vydalo jej stejně jako v roce 2004 debutovou desku *Ska z Česka* pražské vydavatelství Black Point music.

Hudební výročí a jubilea

- **Opera se dostala poprvé do Čech v roce 1627 při korunovaci Ferdinanda II. a od té doby se opětně provozovala při zájezdech panovnického domu. V Praze a v Brně můžeme od počátku 18. století pozorovat četné staggiony italských operních společností; žádné z nich se však u nás nepodařilo usídlit se natrvalo. Rozhodující obrat nastal až u příležitosti korunovace Karla IV. v roce 1723, kdy byla provedena opera Johanna Josepha Fuxe (1660-1741) *Constanza e fortezza* (*Stálost a statečnost*) s neobyčejně okázalou, nádhernou výpravou, za účasti nej přednějších hudebníků z celé Evropy. Pod dojmem této opery povolal hrabě Sporck na své sídlo Kuks u Jaroměře v roce 1724 operní společnost Ant. Denzia a svěřil mu vedení opery ve svém pražském divadle.**

- **Odedávna odcházeli čeští hudebníci do ciziny; v 18. století, zvláště ve druhé polovině, dosáhla tato emigrace nebývalé intenzity. V západním proudu emigrace zasáhla nejmocněji do vývoje *mannheimská družina* pod vedením **Jana Václava Antonína Stamice (1717-1757)**. Stamic přišel do Čech před rokem 1660 ze slovinského Mariboru, kde se narodil jako syn varhaníka, kupce a koňšela. Studoval na jihlavské jezuitské koleji. Od svých 24 let byl houslistou v mannheimské kapele, od roku 1750 jejím koncertním mistrem.**
- **V Itálii, kde jenom výjimečně mohl proniknout na špičku cizí hudebník, byl nejúspěšnější Josef Mysliveček (1737-1781)**. Syn pražského mlynáře se vyučil otcovskému řemeslu, než se zcela obrátil k hudbě studiem u Fr. Habermanna a Josefa Segera. V roce 1763 opustil vlast, aby se zdokonalil v hudbě u benátského mistra G. B. Pescettiho a zařadil se roku 1767 neapolskou premiérou opery *Bellerofonte* k nejúspěšnějším autorům italské opera seria. I v ostatních formách, jako jsou symfonie, koncerty a sonáty, vyvinul neobyčejně bohatou tvůrčí činnost. Udržoval s vlastní stálý kontakt a několik jeho oper a oratorií bylo provedeno v Praze. V Itálii dostal přezdívku *Il divino Boemo* (tzn. Božský Čech) nebo také *Venatorini* (it. překlad příjmení Mysliveček). Zemřel na těžkou chorobu v Římě.
- **Oldřich Kovář (21. 2. 1907, Praha – 5. 4. 1967, Praha)** Tenorista. Vyučen sazečem, zpívat začal ve sboru *Typografia*. Zpěv studoval u E. Fuchse a ve Vídni u slavného tenoristy A. Piccavera. V roce 1938 ho V. Talich angažoval do Národního divadla jako buffo-tenora a v tomto oboru se Kovář dopracoval opravdového mistrovství. Nahrál přes tisíce snímků různých žánrů, hrál ve filmu, je s ním zachován televizní záznam. Vyučoval na pražské konzervatoři.
- **Oskar Morawetz (17. 1. 1917, Světlá nad Sázavou)** Jeden z nejvýznamnějších a nejúspěšnějších kanadských skladatelů, emeritní profesor Torontské univerzity, jeden z mála Kanadanů, kterým byl udělen Řád Kanady i Řád provincie Ontario, se 17. ledna dožil 90 let, píše *Nový domov*. Rodák ze Světlé nad Sázavou, syn významného průmyslníka a Masarykova přítele, odešel do Kanady po německé okupaci českých zemí. Po studiu hudby na Torontské univerzitě získal doktorát v roce 1953, jako skladatel se ale uvedl už v předcházejícím desetiletí a i některá jeho nejranější díla se hrají dodnes. Oskar Morawetz se může pochlubit tím, že jeho skladby dirigovali mnozí z nejznámějších dirigentů jeho doby – Zubin Mehta, Vladimír Ashkenazy, Rafael Kubelík, Karel Ančerl, Kazuyoshi Akiyama i Sir Charles Mackerras.
- **Zdeněk Zouhar (8. 2. 1927, Kotvrdlovice u Blanska)** Skladatel a muzikolog. Působil mj. jako redaktor hudebního vysílání vážné hudby v Čs. rozhlasu v Brně a pedagogicky na JAMU. *Opery: Proměna, Velká láska.*
- **Miroslav Homolka (23. 2. 1927, Malá Čermná)** Dirigent. Šéfdirigentem a dramaturgem opery v Ústí nad Labem. Překlady libret např. *Nížiny (D'Albert)*, *Loupežníci (Verdi)*, *Fra Diavolo (Auber)* ad. Má řadu nahrávek v rozhlasu.
- **Vladimír Merta (20. 1. 1947, Praha)** Básník, písničkář a scenárista. Vystudoval architekturu na ČVUT a režii na FAMU. Působil jako folkový zpěvák (první LP *Ballades de Prague, Paříž 1969 aj.*), fotograf, režisér, autor scénické hudby, textař, scenárista (*Opera ve vinici, 1981*). Vedle svých textů zhudebnil řadu básní české a světové poezie.
- **Vilém Petržalka (10. 9. 1889, Brno – 10. 1. 1967, Brno)** Skladatel a pedagog. Absolvent brněnské varhanické školy (žák L. Janáčka). Profesor skladby na brněnské konzervatoři, profesor skladby na JAMU. *Opera: Horník Pavel.*
- **Emil Hlobil (11. 10. 1901, Veselí nad Lužnicí – 25. 1. 1987, Praha)** Skladatel a pedagog, profesor skladby na AMU. *Opery: Anna Kareninová, Měšťák šlechticem, Král Václav IV.*

Robert Kodým (40)

začal vystupovat v osmdesátých letech, kdy hrál např. s kapelou *Bossanova* nebo *Omnibus*. Spolu s P. B. Ch. (Petr Břevanec) založil v druhé polovině osmdesátých let skupiny *Lucie* a *Wanastoví Věci*, v nichž hraje na sólovou kytaru. V závěru dekády *Lucie* pořídila první studiové nahrávky. V devadesátých letech zaznamenaly obě skupiny, jichž je Kodým členem, obrovský vzestup, dohromady natočily osmnáct desek. Na všech byl Kodýmův autorský vklad výrazný, nazpíval všechny písně *Wanastovích Věcí*.

Kdy jste se rozhodl, že si necháte narůst dlouhé vlasy?

To vím zcela přesně, bylo to v lednu 1987. Tehdy jsem si řekl, že už nebudu ten „polopankáček“ jako dřív. Asi to mělo co dělat i s mým pudem sebezáchovy,

který mi nedovolil jít tak daleko jako ti nejostřejší punkeři, které jsem tehdy znal. Takže jsem si řekl, že změním image, nechám si narůst vlasy a narůst díрку v uchu, pořídil jsem si dlouhý svetr z šetlendu a na řemínku kolem krku nosil zub, který mi kdysi přivezl dědeček z Jugoslávie. Řekl jsem si, že budu něco jako hippie, i když jsem přesně nevěděl, co to obnáší. Každopádně ta osmdesátá léta a jejich styly mě tehdy už začínaly štvát.

A co ten účes pro vás znamená dneska? Přihlášení se k nějakému „máničkovství“, nebo jenom zvyk?

Připadá mi přirozenější nechat vlasy růst. I když v poslední době, když se věnuju nějaké činnosti „bau und haus“, tak začínají překážet. Musím si vzít zahradnický klobouk, a stejně mě rozčiluje, jak mi ty prameny lítají přes oči, když mám třeba v ruce sekyru.

A jak jste dospěl k tomu „polopankáčství“? Asi docela normálně. Když mi bylo třináct, nechtěl jsem se nechat od našich stříhat a vůbec jsem chtěl být „in“. Nebavilo mě, že mi ještě teče mlíko po bradě. Pamatuju si, jak moje starší sestra, k jejímž spolužákům jsem tehdy docela vzhlížel, jednou přišla domů a skoro v panice mi povídá: „Představ si, moje spolužačka Anička Kristová se teďka tahá s nějakou nebezpečnou partou vlasatců. Chodí na tu skupinu Abraxas.“ A řekla to tónem, jako by ta kapela pocházela přinejmenším z pekla. Tak si hned povídám: „Tak Abraxas, aha.“ A hned jsem se o ně začal zajímat. Pak jsem jméno té kapely viděl na plakátu na festival v lesním divadle v Řevnicích, kde jsme měli chatu. Utekl jsem ten večer dědovi a podlezl plot, pořadatelská služba mě chytla, ale utekl jsem i jí, schoval se za strom a všechno nakonec viděl.

Takže to bylo Vaše zasněžení?

První náznaky byly už dřív. Když mi byly čtyři roky, jeli jsme s dědou a babičkou vlakem na dovolenou do Bulharska. Jela tam s námi taková parta, typově trochu jako Plastici. Pořád na mě volali: „Pocem, mladej, a napij se s náma piva!“ a tak. Byli mi strašně sympatičtí. Po pár letech jsem viděl *Baladu pro banditu*, která byla taky trochu v hippie stylu a vymykala se tomu normálu, co jsem znal z ulice a televize. No a potom jsem viděl ten díl *Majora Zemana*, kde vystupuje skupina *Mimikry*, a to mě úplně dostalo, všichni jsme o nich ve škole mluvili. Když jsem pak viděl *Abraxas*, říkal jsem si, že jsem na něčem podobném jako koncert kapely *Mimikry*, že se účastním něčeho hodně vzácného.

Kam jste se v hudbě dostal od *Abraxasu*?

Potkal jsem kluka, co měl dlouhé vlasy, nosil brýle lennonky a vůbec machroval. Ten mi dal kazetu s *Jasnou pákou* a *Pražským výběrem*. Potom už jsem začal sám hrát na kytaru a přemýšlet o tom, jak se dostat do nějaké kapely, když jsem nikoho neznal.

Měl jste tehdy nějaké kytaristické vzory?

Jako dítě nejdřív *Petra Jandu* z *Olympiku*, pak *Slávka Jandu* z *Abraxasu* – vlastně jsem chtěl být jako celá tahle kapela dohromady. Potom jsem objevil cizí kapely. Táta se znal s *Petrem Dorůžkou* a přes něj jsem se v roce 1982 dostal k *Talking Heads* a *King Crimson*, to bylo úplně jako zjevení. Co se netýkalo hudby, mě přestalo zajímat. Koupil jsem si třeba v antikvariátu staré ročníky *Melodie* a snažil jsem se sehnat všechny ty české nahrávky z šedesátých let, o kterých se tam psalo, což se mi nakonec povedlo. Začal jsem zkoušet s kapelou, chodit do kavárny *Slavie*, jednu dobu jsem v tom podniku prakticky bydlel. Na hlavě jsem si vytvářel různé podivné účesy, policajti mě mlátili za to, jak jsem divně vypadal.

Chtěl jste už tehdy být profesionálním hudebníkem?

Měli jsme takovou tu dětinskou představu, že vyletíme až na vrchol, budeme dělat strašně dobrou hudbu, budeme strašně slavní, strašně bohatí a všechno bude bezvadné. Tohle bylo naivní a dětinské. Taky jsme ale tehdy už znali radost ze společného hraní a pocit, jaké to je, když si vás někdo přijde poslechnout do zkušebny a pak řekne, že to bylo prima.

Jak se slučovaly ty představy o úžasné kariéře s realitou pozdně komunistického Československa?

Vyrůstal jsem s představou, že komunismus nikdy neskončí, a ta představa byla strašná. Asi ve dvanácti letech jsem si uvědomil, že žiju v kriminále. Rád jsem chodil na letiště v Ruzyni, nastudoval si časy odletů a pak koukal na letadla a říkal si, že letí třeba do Sydney. Chodil jsem tam taky kolem plotu, sledoval provoz a vymýšlel naivní plány, jak emigrovat.

A jak jste i z tohoto hlediska prožíval kontakt s oficiální zábavou, který jste na konci osmdesátých let už jako člen skupiny *Lucie* zažil?

Díval jsem se na to dvojakým způsobem. V *Lucii* s námi jednu dobu zpíval *Michal Penk*, ze kterého se pak stala mladá naděje *Orchestru Ladislava Štáidla*. Na jednu stranu jsem se na něj díval svrchu, nebyla v tom ani tolik politika, ale spíš generační postoj, jako že my těm starým páprďům jednou ukážeme, jak se dělá kvalitní hudba. Nicméně když za mnou *Michal* přišel a hecoval mě, abych ke *Štáidlovi* nastoupil jako kytarista, že budeme jezdit na *Západ*, hned jsem do toho šel. Pár dní jsem žil v přesvědčení, že budu u *Štáidla* hrát.

To jste tam byl na konkursu?

Zkrachovalo to na tom, že jsem tehdy neznal noty, že jsem je od dob lidové školy umění nějak vytlačil z hlavy. Na jednom koncertu si mě všiml *Michael Kocáb* a nějak jsem se mu zalíbil, asi ho zaujala spíš energie mojí hry než nějaká řemeslná zdatnost, kterou jsem tehdy neměl. Pozval mě na natáčení a doporučil taky *Ondřejovi Soukupovi*, který tehdy se *Štáidlem* hrál. Ten si mě na jednu písničku pozval a strčil mi noty, já na ně koukal jak husa do flašky... Asi ze mě nebyl moc nadšený.

Když jste v osmdesátých letech nahrávali v oficiálních studiích, mohli jste se cítit v nějaké míře svobodně?

Ta nsvoboda byla zažraná ve všech. Ta zasloužilá hudební policie, která na nás ve studiu dohlížela, byla docela nepřijemná, koukali na nás hodně svrchu. Pamatuju se, jak jednou jednomu členovi kapely zrovna něco nešlo. A oni hned spustili, že takhle to nejde, a začali sypat z rukávu jména zasloužilých čtyřicetiletých studiových hráčů, ať je zavoláme a necháme jim tu věc nahrát místo nás. Doufám, že dneska si už ve studiích nikdo na mladých kapelách tímhle způsobem mindráky ne-

léčí. Pak nám pomohlo studio *Orm*, kde jsme něco natočili, a oni se ty věci pak snažili protlačit. Hráli jsme i v *Televizním klubu mladých*, tam bylo pořádně dusno...

Po revoluci jste s kapelou *Lucie* vyletěli strašně vysoko. Proč se to povedlo zrovna vám?

Byli jsme ve správnou chvíli na správném místě.

Kdy byla správná chvíle?

Samozřejmě, že v tom obrovskou úlohu sehrála revoluce. Kdyby přišla o pár let později, tak nevím, co by s námi asi bylo. My už jsme na oficiální scéně zažili tu uvolněnější dobu. Hráli jsme třeba na akci, která byla přímo přenášena rozhlasem, a zpívali jsme písničku *Oheň*, která byla politická. V rádiu ten přenos stáhli a chvíli se vysílalo ticho. Nám se ale nic nestalo, což by ještě pár let předtím nebylo možné. Nemůžu ale říct, jak bychom reagovali, kdyby režim ještě nějakou dobu vydržel. *David Koller* říká, že odešel od *Žentouru* k nám, protože už nechtěl jezdit na festivaly politické písně. Jenomže my jsme neměli ambici strávit dvacet let v undergroundu. Třeba bychom se postupem doby nechali mocí nějak zkorumpovat a nenápadně na sebe lepili samolepky s pětícípou hvězdou. Třeba bychom se rozpadli. Revoluce pro nás přišla přesně v pravou chvíli.

Po revoluci se ale prostor otevřel pro všechny. Čím to, že jste prorazili zrovna vy, navíc v takovém měřítku?

Snad to souviselo s tím, jak jsme vzhlíželi k západním kapelám, toužili mít stejně dobrý zvuk, stejně dobrou organizaci koncertů jako ony. Takže se nám myslím v Česku podařilo zvednout latku. Fakt je, že vzestup kapely *Lucie* v českém kontextu nemá moc obdobu. Stejně ho ale vnímám i hodně kriticky, uvědomuju si, jaké jsme udělali chyby. Už v polovině 90. let mi přišlo legrační, že se o nás píše jako o „legendární“ skupině nebo že se zdůrazňuje, jak jsme jako předkapela *Rolling Stones* hráli pro 130 000 lidí, kteří ale přišli na *Stones*, ne na nás. Dobře si uvědomuju, kde jsme odflákli jakou písničku, kde je třeba trapný text.

Co třeba byla taková chyba?

Třeba když jsme s velkou slávou vydali desku *Lucie In The Sky*, tak jsme první koncert naplánovali do *Pyramidy* na pražském *Výstavišti*. To byla velká chyba. *Praha* je jedna z nejdůležitějších

šťací a my tam hráli věci z desky, kterou lidi ještě pořádně neznali, a ani my ty písničky ještě neměli zažité. Ohlas jsme sice měli velký, ale bylo to spíš ze slušnosti. Navíc jsme koncert uspořádali v místě, které se nedá nazvučit, a měli scénu plnou vysokých žebříků, na kterých jsme měli vymyšlené různé přebíhačky. Bylo to docela nebezpečné a později jsme to museli upravit. Jsem docela rád, že se tehdy někdo nezabil nebo nezmrzačil.

Tu latku, o které jste mluvil, jste si udrželi, ať už s Wanastovými Věcmi nebo s Lucií?

Pořád pokukujeme hlavně do zahraničí a přemýšlíme, co zdokonalit. Člověk se tomu řemeslu pořád učí, dokonale ho zvládne až tehdy, když už ho nebude potřebovat, protože za dva dny umře sešlostí věkem. Fakt je, že teď rád sleduju staré bluesmany, kteří hrají, i když jim je třeba osmdesát. Pozbuzuje mě představa, že toho krásného koníčka člověk může pěstovat tak dlouho. Taky bych na stará kolena rád hrál po klubech.

Myslíte, že jste připraven vzdát se toho „velkého“ showbyznysu?

Doufám, ale s jistotou to tvrdit nemůžu. Kdo ví. Třeba mě jednou uvidíte jako staříka v klubu, frustrovaného z toho, že na mě jde jenom jeden bodák a kolem nebouchá pyrotechnika. Budu vyzařovat tuny negativní energie a v tom klubu skoro nikdo nebude. Záleží na mém vývoji.

Jak po letech berete takovou tu práci, která kolem hraní je – přejezdy, hotely, zkoušky, rozhovory s médii. Neleze vám to na nervy?

Pořád to beru jako docela příjemnou povinnost. Kapela, když začíná, tak hraje ve sklepě a nikdo na ni nechodí. Pak prorazí do klubů a hraje třeba dvěstěkrát za rok, což je na jednu stranu fajn, protože si člověk skutečně pořádně zahraje, zároveň se ale z toho taky může zbláznit a v kapele je ponorková nemoc. My jsme se dostali do stadia, že turné vidí třeba sto tisíc lidí, ale odehrajeme jenom dvanáct koncertů, takže si člověk vlastně moc nezahraje. Třeba bych se mohl dát k nějaké bluesové kapele a jezdit s ní po klubech. Vždycky by se ale v tom klubu našel někdo, kdo by pořád řval: „Zahraj Medvídku!“ (hit Lucie, pozn. red.)

Je nějaký zásadní rozdíl mezi hraním dneska a třeba v první polovině devadesátých let?

Myslím, že dneska je všechno o hodně uvolněnější, což je dobře. Ještě v roce

devadesát jsme třeba hráli v Praze v nějakém kulturním domě. Sešly se tam čtyři stovky mladých lidí, kteří třeba naši kapelu měli rádi, ale seděli tam na židlích a jenom čekali, co bude. Dívky někdy měly ještě takové ty nažehlené blůzy s krajkovými límečky... Do toho jsme přišli my a chtěli dělat divokou show. Používal jsem tehdy takovou metodu, kterou jsem odkoukal od nebožtíka Aleše Drvoty, zpěváka Babaletu. Pořídil jsem si tehdy kytaru na vysílačku, takže jsem nebyl přivázaný a mohl skočit mezi lidi, tahat je při hraní za ruce a řvát na ně, ať jdou dopředu pod pódium. Postupně se zvedali a nakonec se třeba i docela odvážali. Tohle už dneska skutečně není potřeba.

A jak se z vašeho hlediska změnilo fungování firem?

Podle mě taky k lepšímu. Pamatuju se, jak jsme po revoluci přišli do první grafofirmy a tam nám slavnostně oznámili: „Pánové, Iveta Bartošová má 2 % ze zisku, vy dostanete 2,35 %,“ jako by to bylo bůhvíco. To už se dneska taky nestane. Na druhou stranu byla tehdy televize plná rocku a punku, to bylo až nepřírozené. Devadesát procent lidí tuhle muziku nesnáší.

Myslíte si, že vaše kapely jsou už tak dobře zavedené, že si můžete dovolit prakticky cokoli?

Jako jestli můžu ležet na vavřínech, dělat pod sebe a čekat, že mi za to lidi budou tleskat? To určitě nemůžu a myslím, že si to nemohou dovolit ani daleko lepší umělci, než já kdy budu.

Měl jste někdy chuť publikum trochu naštvat? Já nejsem tahle povaha.

Necítíte jako omezení, že dopad vaší hudby víceméně nepřesahuje hranice jedné docela malé země?

Už jsem si zvykl. Hlavně ve skupině Lucie jsme vynaložili hodně času, energie a peněz na to, abychom se chytli venku. Uvědomil jsem si přitom, že nejsem schopný přenést svoje písničky do jiného jazyka, aniž se z nich něco důležitého ztratí.

Myslíte si, že na vaší hudbě je – ať už u Lucie nebo u Wanastových Věcí – něco specificky českého?

Asi je tam toho – třeba v melodice – českého o hodně víc, než jsem schopný poznat. Vždycky mě o tom přesvědčovali lidi, kteří od středoevropského světa mají odstup. Uvědomil jsem si to, když jsme jednali se společností Warner Chapell, která mimo jiné pro-

dává skladby amerických autorů. Nabídl nám asi tři věci, omylem se mezi ně připletla jedna, která už v té době byla nahraná a byla v Americe druhá v hitparádě. Byly to výborné skladby, uvědomili jsme si ale, že když je budeme hrát my, bude to znít trapně, protože k nám prostě nesedí. Taky jsme jednou natočili se super renomovaným americkým producentem v angličtině tři písničky. Rozeslali je do světa a – upřímně řečeno – na celé zeměkouli po nich neštěkl ani jeden pes.

Hudbu v posledních letech hodně ovlivňuje rozmach moderních technologií. Líbí se vám to?

Zdaleka ne jednoznačně. V něčem digitální technologie určitě znamenají zlepšení. Nejsem ale rád, že pod tlakem reklamy a nadnárodních firem vytlačuje starou analogovou technologii prakticky všude, i tam, kde byl analog nesrovnatelně kvalitnější. Narážím na to třeba ve studiové technice, myslím, že klasický záznam na dvoupalcovém pásku nejde ničím nahradit. Ted' kvůli digitalizaci vzniká spousta nekvality. Všude je to stejné. I do piva dnes přidávají bůhvíco, ale v reklamě se tváří, že ho vyrábějí stejně jako v roce 1850.

Hrajete si třeba doma jenom tak pro sebe? Nebo hrajete už jenom „v práci“?

Letos se nám narodilo miminko. Ještě když ho manželka čekala, jsem občas vzal klasickou kytaru a hrál jí u břicha takovou nádhernou věc od Bacha. A teď, když už je miminko na světě, mu tu věc pořád hraju. A působí na dcerku dobře. I když ta skladba je tak pěkná, že by člověka zasáhla, i kdyby ji před narozením neslyšel.

Koupil jste zchátralý zámek a jste teď ve sdružení majitelů zámků. Jak jste mezi ně zapadl?

Je to strašně zajímavá společnost, která je docela jednolitá – až na pár plebejských výjimek, jako jsem třeba já. Je hrozně zajímavé popovídat si s lidmi, kteří – jako kdokoli z nás – mají předky třeba z 15. století, ale – na rozdíl od nás – je znají a mají třeba jejich korespondenci.

Vzali vás mezi sebe? Neofrnují se nad vámi?

Vůbec ne. Myslím, že v naší zemi, která byla nejdřív buržoazní, pak nacistická, pak komunistická a pak... nevím, jak nazvat to, v čem žijeme dneska... prostě myslím, že v téhle zemi během té spousty generací vzniklo hodně předsudků o šlechtě. Není na nich ale ani kousek pravdy.

(Ondřej Štindl)

KULATÁ VÝROČÍ DIVADELNÍCH A FILMOVÝCH UMĚLCŮ

Mahulena Bočanová (18. března 1967, Praha)

Už jako dítě hrála v reklamách, pak přišly televizní pohádky, kabarety pro děti a posléze studium na konzervatoři. Hostovala v Národním divadle a v Činoherním klubu. Dětské role ve filmu (*Pan Tau, Lucie, postrach ulice, Jak je důležité mít Melicharovou* ad., TV (také reklamy) dostává již od 3 let. Po studiu konzervatoře (abs. 1988) hostovala v Národním divadle. Věnuje se propagaci sportu a zdravé výživy, také se často objevuje i v zábavných TV programech a jako fotomodelka.

Jiří Bartoška (24. března 1947, Děčín)

Roku 1972 absolvoval brněnskou JAMU. Jako dítě hrál na pardubické scéně. Jako profesionální herec prošel čtyřmi scénami: Brněnským Divadlem na provázku, Činoherním studiem v Ústí nad Labem, Městskými divadly pražskými a Divadlem Na zábradlí. V současnosti působí v souboru Divadla Bez zábradlí. Ve filmu debutoval ve snímku *Hříště* režiséra Štěpána Skalského. Patří k hercům, kteří vytvářejí charakterově velmi rozdílné postavy. Hrál v mnoha televizních filmech a seriálech. V současnosti působí také jako prezident MFF v Karlových Varech.

Gustav Hilmar (vl. jm. Gustav Černý, 30. ledna 1891 – 19. března 1967)

Výrazný český divadelní a filmový herec, absolvent dramatické školy Karla Železného a pozdější člen Městských divadel pražských. Hrál ve více než šedesáti filmech (např. *Městečko na dlani, Divá Bára, Lucerna, Cesta do hlubin študákovy duše, Škola základ života, Tajemství krve, Výšší princip* aj.)

Juraj Kukura (15. března 1947, Prešov)

Začínal jako redaktor filmového časopisu. Debutoval jako herec v TV filmu. Po studiích VŠMU byl členem bratislavských divadel (*Divadlo na korze, Nová scéna* a od 1976 Slovenské Národní divadlo). Hrál velké role ve slovenských a českých filmech, v osmdesátých letech také stále působil v zahraničí. V roce 1983 emigroval do Německa, kde se prosadil v TV seriálech, ale také v divadle i filmu. Filmy: *Javor a Juliana, Deň slunovratu, Stíny horkého léta, Deváté srdce, Božská Ema, Trhák, Tušenie, Lepšie byť bohatý a zdravý ako chodobný a chorý* aj.

Karel Lamač (27. ledna 1897 – 2. srpna 1952)

Scenárista, režisér a herec. Jeho otec lékárník byl původně operní zpěvák. Mladý Lamač studoval farmacii, ale také tíhl k umění. Filmovou práci poznal v Drážďanech a za první světové války natáčel frontové aktuality. Zkusil si také herectví – sehrál téměř 70 milovnických rolí v českých a německých filmech. Jeho prvním samostatným filmem byl němý *Drvoštep* (1922, námět, hlavní role a režie). Nejznámější tituly z jeho filmografie jsou komedie s Vlastou Burianem: *C. k. polní maršálek* (1930), *To neznáte Hadimrsku* (1931), *Funebrák* (1932), *Lelíček ve službách Sherlocka Holmese* (1932), *Ducháček to zařídí* (1938) a *U pokladny stál* (1939). Pracoval také v zahraničí: ve třicátých letech v Německu, od 1939 v emigraci v Holandsku, Belgii a v Anglii, kde působil jako filmař při R.A.F.

Anny Ondráková (15. května 1903, Tarnów, Polsko – 28. února 1987, Německo)

Těž pseudonym *Valdová Ossia* nebo *Anny Ondra*; některé prameny uvádějí rok narození 1902. Obsazovali ji tehdejší nejznámější domácí filmaři. Obvykle spolupracovala s režisérem Karlem Lamačem, kameramanem Ottou Hellerem a scenáristou Václavem Wassermanem. S Lamačem odešla do Německa a brzy se stala mezinárodně proslulou hvězdou. Hrála v rakouských, německých a anglických filmech. Hrála dramatické, ale převážně komediální a operetní role. Její české zvukové filmy byly obvykle natáčeny i v cizojazyčných verzích. V roce 1933 se provdala za německého boxera Maxe Schmellinga a žila trvale v Německu, kde naposledy filmovala na počátku padesátých let. Nejznámější filmy: *Zpěv zlata, Bílý ráj, Lucerna, Velbloud uchem jehly, On a jeho sestra, Kantor Ideál, Polská krev, Mamzelle Nitouche* ad.

Viktor Preiss (13. března 1947, Praha)

Pochází z divadelnické rodiny. Po ukončení studií na pražské DAMU hrál od roku 1969 v Městských divadlech pražských a od 1983 v Divadle na Vinohradech, kde patří k nejobsazovanějším členům souboru. Často hraje v TV inscenacích a rozhlase. Působí jako pedagog na DAMU. Bohužel jeho filmové role nebyly četné ani v sedmdesátých a osmdesátých letech. Jeho manželkou je známá herečka *Jana Drchalová-Preissova*. Nejznámější filmy: *Svatba bez prstýnku, Milenci v roce jedna, Romaneto, S čerty nejsou žerty* aj.

Jana Rybářová (31. března 1936, Praha – 11. února 1957, Praha)

Na pražské konzervatoři studovala tanec, k filmu ji přivedl režisér Václav Krška, když jí obsadil do *Stříbrného větru* (1954). Její čistota, půvab i zjevný talent znamenaly pro českou kinematografii velký příslib do budoucna, a proto její tragické rozhodnutí dobrovolně odejít ze života zanechalo nezaplňnou mezeru. Filmy: *Z mého života, Dálibor, Labakan, Legenda o lásce, Proti všem*.

Martin Štěpánek (11. ledna 1947, Praha)

Absolvoval DAMU a již v posledním ročníku pracoval v Národním divadle. V roce 1973 odešel do Činoherního klubu, posléze do Divadla na Vinohradech a v roce 1981 emigroval s rodinou do Rakouska. Než odešel do Německa, kde spolupracoval s vysíláním Svobodné Evropy, vystoupil ve Vídni se svou ženou Jaroslavou Tvrzníkovou v mnoha produkcích organizovaných Kulturním klubem. Před kamerou debutoval ve snímku *Obžalovaný* (1964), nejrozsáhlejší filmovou úlohu, spisovatele Alexandra Dumase st., ztělesnil v Kachyňově *Tajemství velkého vypravěče*. Jeho otcem je Zdeněk Štěpánek. V letech 2006-2007 byl krátce ministrem kultury ČR.

Jana Šulcová (12. února 1947, Praha)

Jako absolventka DAMU nastoupila v roce 1969 do Městských divadel pražských. Debutovala před kamerou v Herzově hudebním snímku *Kulhavý ďábel*. Nejznámější filmy: *Velká neznámá, Partie krásného dragouna, Slaměný klo-*

bouk, Romaneto, S tebou mě baví svět, Oldřich a Božena, Dobré světlo, Súkromé životy ad.

Hana Vítová (24. ledna 1914, Praha – 3. března 1987, Praha)

Původně studovala operní zpěv, její otec byl operní zpěvák a učitel hudby (Hanus Lašek), matka Hana operní pěvkyně. Její umělecké jméno prý vymysleli V+W, v jejichž Osvobozeném divadle několik sezón hrála. Sympatická tmavovláška se stala nejobsazovanější herečkou třicátých a čtyřicátých let. Nejznámější rolí je Marta z filmu *Noční motýl* (1941). V době protektorátu vznikla celá řada zajímavých a umělecky cenných filmů, byla to doba největších

úspěchů Hany Vítové. Po válce byla ještě obsazena do filmu *Znamení kotvy* (1947) a smysl pro humor měla možnost ukázat v *Pytlákově schovance* (1949), kde neváhala s nadhledem zparodovat některé ze svých starších rolí. Dále vystupovala jen sporadicky v malých divadlech, barech, estrádách. Navíc ztroskotalo její druhé manželství s filmovým novinářem Bedřichem Rádlem, (jejím prvním manželem byl operetní zpěvák Jára Pospíšil), osudovou ránu ji zasadila sebevražda dcery. Stáhla se do ústraní. Film si na ni vzpomněl je několika drobnými rolemi – *Muž v povětrí* (1955), v západoněmeckém snímku *Dům v Kaprově ulici* (1964) a její poslední filmová role byla ve filmu *Konec srpna v hotelu Ozón* (1966).

Architekt Josip Plečnik

Slovinského architekta Josipa Plečnika (1872-7. ledna 1957) znají lidé v České republice především díky jeho velkoryse

pojatým úpravám Pražského hradu. Kromě interiéru Hradu a jeho zahrad je všeobecně známý také Plečnikův kostel na Vinohradech. Přestože architekt v Praze pobýval a učil na vysoké škole již téměř deset let před tím, než ho k opravám Pražského hradu vyzval prezident T. G. Masaryk, příliš zakázek neměl. „Tvrdil totiž, že nechce připravit české archi-

tektury o chleba,“ říká historik architektury Rostislav Švácha.

Staveb, o nichž se jistě ví, že jejich autorem je Plečnik, je v Česku jen několik. Z doby mezi rokem 1911, kdy Plečnik do Prahy přišel, a začátkem dvacátých let to je jen takzvaná Kratochvílova hrobka na hřbitově v Křivoklátě. Poté se Plečnik zřejmě zúčastnil soutěže na Žižkův pomník na Vítkově v roce 1913 – to je podle Šváchy teprve nedávný objev. Odborník na Plečnikovo dílo a bývalý slovinský velvyslanec v ČR Damjan Prelovšek v jedné ze svých publikací o architektovi mu ještě připisuje další drobnou zakázku – podstavec k bustě továrníka Josefa Schrolla v Broumově. Čeští architekti se se slovinským kolegou seznámili již ve Vídni ve škole Otto Wagnera, kde byl spolužákem například Jana Kotěry. Ten o Plečnikovi napsal už začátkem 20. století článek do časopisu *Volné směry*. Tím se Plečnik už tehdy stal známým i na české scéně.

V roce 1910 odešel Jan Kotěra z tehdejší Uměleckoprůmyslové školy v Praze na Akademii výtvarných umění, kde

založil samostatnou školu architektury – za pomoci tehdejšího poslance vídeňského parlamentu Masaryka. Uvolněné místo po Kotěrovi získal Plečnik.

K prvním významným Plečnikovým žákům patřili Josef Štěpánek nebo František Lydie Gahura, zlínský architekt, Bedřich Feuerstein, průkopník purismu ve dvacátých letech a člen Devětsilu. Dalším jeho žákem byl Karel Řepa, architekt v Pardubicích, Ludvík Hilgert, autor funkcionalistických staveb na Valašsku či Alois Metelák, který se pak stal ředitelem sklářské školy v Železném Brodě a patří k průkopníkům českého moderního uměleckého sklářství. Musí se k nim přidat i Otto Rothmayer, který po Plečnikovi převzal práce na Hradě.

Plečnikův kostel Nejsvětějšího Srdce Páně na Vinohradech je odborníky obdivován a ministerstvo kultury jej nyní dokonce zařadilo mezi památky, u kterých chce usilovat o jejich zápis na seznam UNESCO, i když podle Šváchy jsou z Plečnikovy práce v Česku důležitější úpravy Pražského hradu.

Jak prezident Masaryk na Plečnika přišel, není zcela zřejmé. Původně zadal opravu Hradu Kotěrovi, jehož výkresy existují. Podle historičky umění Jany Hornekové se ale tyto návrhy zejména prezidentově dceři Alici Masarykové nelíbily. „Byly trochu ve stylu art deco, připadalo jí to moc módní a nakonec to zadali Plečnikovi, pro nějž hovořilo více doporučení, mezi nimi třeba spolku Mánes,“ říká Švácha. Plečnik začal na Hradě pracovat v roce 1920. Úpravy, které po něm převzal Otto Rothmayer a později Pavel Janák, skončily až po druhé světové válce.

Se zakázkou na vinohradský kostel to bylo podobné jako s Hradem. Soutěž vypsanou kolem roku 1920 vyhrál Plečnikovi žáci s projektem, který opakoval typická plečnikovská témata. Nakonec zadavatel oslovil také přímo Plečnika – i proto, že měl vřelé vztahy ke katolické církvi.

Z KNIŽNÍCH NOVINEK

Ateš Periša – ohnivý muž. Legendy, pohádky a humorky z Bosny a Hercegoviny

Překlad: Anežka Kindlerová, Jaroslav Otčenášek

Ilustrace: Ján Petrovič

222 stran, formát: 23 x 16 cm, česky, vázaná vazba, 400 gr.

Praha 2006 (1. vydání), nakladatelství Argo

ISBN: 80-7203-774-9, EAN: 9788072037742

298 CZK (kosmas.cz: 253 CZK), cena je včetně 5 % DPH

<http://www.kosmas.cz/knihy/126433/ates-perisa-ohnivy-muz/>

Otče vlasti, nepřehánějte to! Úplně stačí, že jste postavil Karlištejn!

Koaliční vláda získala důvěru sněmovny

Český premiér Mirek Topolánek (ODS) podle svých slov necítil triumfální pocit vítězství poté, co jeho koaliční vláda získala důvěru sněmovny. (Vyrovnaný poměr sil mezi pravostředovou koalicí a levicí zvrátili až Michael Pohanka s Milošem Melčákem – bývalí členové klubu ČSSD). Zažíval spíš úlevu z toho, že po 230 dnech od voleb má země stabilní uspořádání. „Čeká na nás velmi tvrdá práce, každý významnější zákon budeme muset předjednat,“ řekl novinářům Mirek Topolánek. I když sociální demokraté zatím jeho nabídku odmítli, je připraven klíčové vládní záměry s opozicí předem konzultovat.

Mirek Topolánek

„Je to vláda, ve které je zabudováno mnoho nesourodných prvků,“ uvedl předseda ČSSD Jiří Paroubek na tiskové konferenci po hlasování. Kritizoval i složení kabinetu, ve kterém podle něj nemá téměř nikdo manažerské zkušenosti. ČSSD prý nebude za každou cenu iniciovat hlasování o vyslovení nedůvěry vládě.

Pro levicovou opozici už bude případné vyslovení nedůvěry obtížné. Platí totiž, že zatímco pro získání důvěry stačí nadpoloviční většina přítomných, pro vyslovení nedůvěry je vždy potřeba nejméně 101 hlasů. Kdyby tedy ČSSD a KSČM chtěly někdy v budoucnu kabinet sesadit, nestačila by jim ani případná podpora Pohanky s Melčákem. Koaliční stovka hlasů by v případě jednotného postupu ODS, lidovců a zelených k uhájení vlády stačila.

Předseda Strany zelených Martin Bursík bere fakt, že pozice vlády bude křehká, i jako určitou výhodu. „Tato vláda má většinu, která je těsná. To samozřejmě povede vládu k tomu, aby se chovala korektně a solidně. To také prospívá demokracii a politickému dialogu,“ soudí. Když je velká koalice, může vláda sněmovnu „válcovat“, v tomto případě má ale opozice šanci něco zvrátit. To podle Bursíka bude nutit vládu důsledně vysvětlovat své záměry.

Konec zdoluhavého „přetahování“ o podobu nové vlády uvítal i šéf KDU-ČSL Jiří Čunek. Vláda je podle něj připravena o návrzích zákonů vyjednat jak s opozicí, tak s Melčákem a Pohankou. Výhodou podle něj přitom může být, že koalice po měsících vyjednávání s ČSSD dobře zná její programové mantinely. Vláda podle něj vydrží nejméně do podzimu. „Budeme pracovat tak, jako bychom tu měli být celé volební období a u rozpočtu uvidíme,“ zhodnotil šance kabinetu.

Podle předsedy KSČM Vojtěcha Filipa bude nová vláda velmi slabá, což špatně poznamená hospodaření státu i postavení země v Evropské unii. „Vláda, která získala dnes velmi podivným způsobem důvěru, bude v pozici slabé vlády. A to pro Českou republiku nevěstí nic dobrého.“

V novém vládním kabinetu zasedá devět zástupců ODS, pět ministrů nominovali lidovci a čtyři ministři zelení.

Podle vedoucího komentátorů deníku *MfD* má ke složení druhé Topolánkovy vlády nejen prezident republiky

některé výhrady, a to jak personální, tak pokud jde o rozdělení ministerských postů mezi strany vládní koalice. Velkou nevoli prezidenta Václava Klause vyvolala nominace senátora Karla Schwarzenberga na ministra zahraničí. Ministryní obrany se stala Vlasta Parkanová, která zastupuje stranu lidovou. Je první ženou v čele tohoto silového resortu. (kk)

Mezi Hradem a vládou nejsou v zahraniční politice rozpory

Prezident Václav Klaus se sešel na Hradě s premiérem Mirkem Topolánkem, vicepremiérem pro evropské záležitosti Alexandrem Vondrou a ministrem zahraničí Karlem Schwarzenbergem. Na různých jednáních mohou Českou republiku zastupovat všichni čtyři politici, proto část schůzky věnovali koordinaci své práce. Na stůl se ale dostaly i konkrétní otázky, jako otázka Evropské unie a evropské ústavy, některé otázky bilaterálních vztahů, energetiky, apod. (kk)

Bude americký radar v Česku?

Spojené státy chtějí v Česku umístit radarovou část své protiraketové základny. Minulý týden oficiálně požádaly českou vládu o zahájení rozhovorů, oznámil premiér Mirek Topolánek. Jednání budou podle něj trvat několik měsíců. Pokud budou úspěšná a pokud česká strana záměr schválí, mohl by radar na českém území začít fungovat v roce 2011, odhadl předseda vlády.

Armáda už na podzim nabídla Američanům dvě lokality – vojenské prostory Jince u Příbrami a Libavá na Olomoucku. Jelikož by s radarem přišli na naše území cizí vojáci a jejich zbraně, návrh musí projednat nejen vláda, ale i obě komory parlamentu. Názory české politické scény se v tomto směru různí. Například politici Strany zelených se už dřív nechali slyšet, že Česko by mělo vyjednat se Severoatlantickou aliancí, a ne pouze s USA. Podobný názor zastávají komunisté.

Speciální radar by byl součástí protiraketového systému NATO a před balistickými raketami by měl chránit i Česko. Hrozby takového útoku jsou podle ministryně obrany Vlasty Parkanové stále víc reálné. (kk)

Rumuni a Bulhaři v ČR bez omezení

Česká vláda hned na samém počátku loňského prosince jasně proklamovala, že nehodlá klást po vstupu Bulharska a Rumunska do Evropské unie 1. ledna 2007 jakékoliv překážky občanům těchto nových dvou členských zemí při hledání zaměstnání v České republice. Podobně se také hodlá zachovat například i Slovensko. Česká republika především dává najevo, že se nechce ocitnout v pozici někoho, kdo káže vodu, ale pije víno. Její představitelé totiž vydatně kritizují přechodné omezení volného pohybu pracovníků, které vůči občanům nových členských států praktikuje například Německo nebo i Rakousko. Podle ekonomů přitom není pravděpodobné, že by příliv nových pracovníků z Bulharska a Rumunska nějak rozkolísal situaci na českém trhu práce. Ostatně již dnes běžně velké firmy působící v České republice jsou v některých případech nuceny získávat zaměstnance v zahraničí, například v Pol-

sku nebo na Slovensku. Otevření pracovního trhu i pro zájemce z nových balkánských členů EU by se tak paradoxně mohlo stát impulsem k dalšímu hospodářskému rozvoji země. Přesto však představitelé vlády počítají s určitými pojistkami. Ty by měla poskytnout zejména novela zákona o zaměstnanosti, která by umožnila vládě pružně řešit případné problémy. Nelze však očekávat, že by si z přístupu české vlády ta rakouská hodlala příliš brát příklad, naopak se zdá nejpravděpodobnější, že Rakousko využije přechodného období v plné délce a maximálně sáhne k některým dílčím zmírnění předpisů. (MaFi)

Stoupající obliba Roberta Fica na Slovensku

Rekordní popularitě se na Slovensku těší nejen vládní strana Smer, ale i její předseda a šéf vlády Robert Fico. Vyplývá to z průzkumu, jehož výsledky zveřejnil Ústav pro výzkum veřejného mínění (ÚVVM), působící při slovenském statistickém úřadu.

Ficovi počátkem ledna důvěřovalo 42,5 % dotázaných, zatímco v prosinci 36,7 %. Stoupla i důvěryhodnost předsedy Slovenské národní strany (SNS) Jána Sloty, který v anketě s přízní téměř 14 % dotázaných obsadil druhou příčku spolu s prezidentem Ivanem Gašparovičem. „Fico se aktuálně těší nejvyšší důvěře slovenské veřejnosti za svou politickou dráhu,“ uvedl ÚVVM. V úterý zveřejnil tento ústav průzkum, který zase naměřil rekordní sympatie vůči Ficově straně Smer. O druhou příčku v žebříčku důvěryhodnosti se dělí předseda rovněž vládní SNS Sloty a prezident Gašparovič, kterým shodně věří 13,7 % občanů. Následuje třetí partner ve vládní koalici, šéf Hnutí za demokratické Slovensko Vladimír Mečiar, s důvěrou desítky dotázaných. Zatímco Slotova důvěryhodnost oproti prosinci stoupla o 2,5 procentního bodu, Mečiar a Gašparovič si pohoršili. Vedle prezidenta se v první desítku umístili čtyři vládní a pět opozičních politiků. Nejdůvěryhodnějším zástupcem opozice se jeví předseda Strany maďarské koalice Béla Bugár, který se těší důvěře 6,9 % oslovených. Předstihl tak bývalého premiéra Mikuláše Dzurindu, kterému věří 5,5 % účastníků průzkumu. Podpora obou však mírně klesla. Průzkum ÚVVM se uskutečnil začátkem ledna na vzorku 1 119 občanů starších 18 let. Rekordní oblibu premiéra a jeho strany slovenští komentátoři přičítají sklizení a rozdělování plodů dřívějších reforem, šikovné komunikační strategii s veřejností i neschopností pravicové opozice. (kk)

Nástup roku 2007 přináší v České republice řadu změn a novinek

Zvýšily se starobní, pozůstalostní a invalidní důchody v průměru o víc než 6 %. Vzrostly některé důležité sociální dávky, například rodičovský příspěvek se zdvojnásobil. Odstartovala také deregulace nájemného, která přinese v průměru asi devatenáctiprocentní zvýšení činží u bytů s regulovaným nájmem. Domácnosti ušetří za plyn, který podruhé za sebou zlevnil, ale na druhé straně si připlatí za elektřinu či vodu. Kvůli růstu cen energií by měly zdražit i potraviny. Od nového roku také platí nový Zákoník práce a také nový Stavební zákon. K řadě staveb nebude potřeba stavební povolení a budou se stavět jen na základě ohlášení stavebnímu úřadu. Jde například o malé rodinné

domky do 150 metrů čtverečních, rekreační chaty, bazény nebo skleníky, a nebude u nich nutné ani kolaudační řízení. Postižení a senioři začnou od nynějška dostávat nový příspěvek na péči. Sami se rozhodnou, zda si za peníze od státu zaplatí ústav, jiné služby nebo péči v rodině. Od prvního ledna začal platit i Zákon na ochranu před domácím násilím, který poprvé dává policii pravomoc vykázat násilníka z bytu. Domácí násilí je podle statistik nejrozšířenějším druhem násilí v ČR. (kk)

Imunitní výbor doporučil vydat senátora Čunka k trestnímu stíhání

Senátní imunitní výbor podle očekávání doporučil vydat senátora a předsedu KDU-ČSL Jiřího Čunka k trestnímu stíhání. Konečné slovo bude mít ale Senát jako celek na příští schůzi. Jiřího Čunka podezírá protikorupční policie z toho, že si dojednal 11. února 2002 úplatek se zástupcem vsetínské realitní firmy H & B Real. Důkazem má být to, že si nyníjší vicepremiér a ministr pro místní rozvoj tehdy uložil na svůj účet 497 000 Kč. Realitní firma si přitom nedlouho předtím vybrala ze svého účtu sumu o 2 000 Kč vyšší. Firma oznámila, že

Jiří Čunek

tato vybraná částka byla převedena do firemní pokladny na doplnění. Senátor obvinění odmítá a sám žádá o zbavení imunity, aby se mohl dostatečně obhájit. (kk)

Helena Třeštíková po šestnácti dnech rezignovala

Ministryně kultury Helena Třeštíková (za KDU-ČSL) po šestnácti dnech rezignovala na svou funkci ve vládě Mirka Topolánka. Důvodem je podle ní politický tlak na obsazení míst náměstků. Prezident Václav Klaus jmenoval na Pražském hradě novým ministrem kultury Václava Jehličku. Senátor KDU-ČSL a bývalý starosta Telče nahradí v koaliční vládě Mirka Topolánka dokumentaristku Helenu Třeštíkovou.

Novým zmocněncem pro euroústavu se stal Jan Zahradil

V době německého předsednictví Evropské unii bude o budoucnosti dokumentu, který měl nově upravit vztahy v unii, diskutovat europoslanec Jan Zahradil z ODS, píše *Hospodářské noviny*.

Dopis potvrzující jeho zmocnění odešle premiér Mirek Topolánek německé kancléřce Angele Merkelové, která o jmenování zástupců pro debatu o budoucnosti euroústavy požádala všechny členské státy unie. Zahradil podle *Hospodářských novin* říká, že bude zmocněncem premiéra, ne přímo vlády. A zdůrazňuje, že oficiální český postoj je jasný: Česko nebude v ratifikaci stávající euroústavy pokračovat. Na tom se podle europoslance s ním

i s premiérem shodují i prezident Václav Klaus a ministři Alexandr Vondra a Karel Schwarzenberg. (kk)

Prezident Václav Klaus a nová evropská ústava

Prezident Václav Klaus se v *Mladé frontě Dnes* vyslovil pro novou evropskou ústavu, která by zabránila postupné unifikaci Evropy. „Tento dokument by ale musel být úplně jiný než ten, který zamítla referenda ve Francii a Nizozemsku,“ napsal Klaus v tisku několik dnů před návštěvou německé kancléřky Angely Merkelové v Praze. Deník připomíná, že Merkelová by ráda slyšela od svých českých partnerů především názory na evropský integrační proces a evropskou ústavu. Klaus chce, aby se jednou provždy či alespoň na dlouhou dobu definovalo optimální rozdělení národního (tedy státního) a unijního (tedy sdíleného), a to formou nějakého dokumentu, který se může a nemusí jmenovat ústava. (kk)

Novým ředitelem Národního divadla je Ondřej Černý

Novým ředitelem Národního divadla v Praze je Ondřej Černý, dosavadní ředitel Divadelního ústavu. Komise ho vybrala mezi pěti uchazeči, kteří postoupili do nejužšího výběru.

V září loňského roku, krátce po svém nástupu do funkce, odvolal ministr kultury Martin Štěpánek z funkce ředitele pražského Národního divadla Daniela Dvořáka. Protestoval proti tomu činoherní soubor divadla. Dočasným řízením byl pověřen Jan Mrzena a ten v listopadu odvolal z funkce šéfa opery Jiřího Nekvasila. Následovaly další protesty, situaci vyostřilo zejména Vánoční desatero ministru Štěpánkovi, ve kterém činherci a balet požadovali zastavení výběrového řízení a vypsání nového. To se nestalo a k výsledkům výběrového řízení přišla už novopečená ministryně Helena Třeštíková. Potvrdila jednoznačně rozhodnutí komise jmenovat Ondřeje Černého.

Ondřej Černý již oznámil, že součástí jeho týmu – šéfm operního souboru po Nekvasilovi – se stane mladý

dvaatřicetiletý operní režisér Jiří Heřman, který je počítán mezi nejosobitější tvůrce současného českého divadla. Černý se také chystá obrátit současnou energii a zájem zúčastněných zejména k debatě o statutu historické scény. Statut řeší například otázky autonomie souborů a principiální otázky jmenování ředitele a šéfů. Bude se prý zabývat také hledáním dalšího prostoru pro činohru.

Před 30 lety byla zveřejněna Charta 77

Jedním z nejvýraznějších projevů odporu proti komunistickému režimu se stala před 30 lety Charta 77. Hnutí nazývané podle textu výzvy, kterou adresovali nejaktivnější disidenti představitelům režimu, existovalo až do listopadové revoluce, kdy se stalo základem Občanského fóra.

Autory, organizátory a prvními signatáři Charty 77 byli Václav Havel, Jan Patočka, Zdeněk Mlynář, Jiří Hájek a Pavel Kohout. Jedním z impulsů k sepsání výzvy bylo zadržení členů undergroundové skupiny The Plastic People of the Universe v roce 1976. Text vznikl v průběhu prosince a publikován byl 7. ledna 1977 současně v několika západních sdělovacích prostředcích. Ve snaze zamezit rozšíření dokumentu zadržela tajná policie StB už 6. ledna 1977 Václava Havla, Ludvíka Vaculíka a herce Pavla Landovského. Zatčení organizátorů sice zabránilo předpokládanému předání manifestu Sněmovně ČSSR, ale nezamezilo zveřejnění Charty 77 o den později. Původně se objevil jako manifest v západních sdělovacích prostředcích a byl podepsán 243 československými občany (jeden svůj podpis později odvolal), kteří reprezentovali odlišná povolání, politické postoje i náboženská vyznání.

Charta jako pozitivní mýtus

Vzdor z ledna 1977 patří k velkým jevům minulého století.

Chartu jsem nepodepsal. V době jejího vzniku mi bylo dvacet a měl jsem pocit, že je to záležitost generace mého otce. Později už to bylo jedno. Policajti se ke mně chovali, jako bych jim býval byl podepsal. Ale ani můj otec, přestože v jeho životopisech se to často uvádí, ji nepodepsal. Měl k tomu svůj osobní důvod. Byl rozmrzelý, že kamarády z Prahy vůbec nenapadlo dát do Bratislavy vědět, že se něco takového chystá. A podepsat ex post mu bylo trapné.

Už se nedozvíme, kolik lidí ze Slovenska by v oné první fázi – ještě před prudkou reakcí režimu – Chartu bývalo podepsalo, kdyby mělo tu možnost. Po dvou týdnech už bylo pozdě, protože důvody ke strachu nabyly příliš pevné obrysy. Hlavní záminkou ke slovenské zdrženlivosti vůči Chartě však už zůstala výčitka, že Praha si to udělala zase jednou po svém, po česku. A to, že mezi prvními signatáři byl slovenský spisovatel Dominik Tatarka, mělo jedinou příčinu – byl totiž začátkem ledna náhodou v Praze.

Je tedy jistým, byť bohužel zaslouženým paradoxem, že Charta 77 jako historický důkaz intelektuálního a občanského vzdoru vůči komunismu je vyhrazena pro české dějiny, kdežto Anticharta zůstává společnou hanbou československou. Tehdejší režim, na rozdíl od disidentů, uvažoval opravdu federálně.

Paradox Charty

Tímto úvodem jsou však už důvody ke kritice vyčerpány. Charta se spolu s polskou Solidaritou řadí k zásadním objevům v oblasti společenských věd ve druhé polovině dva-

Ondřej Černý

cátého století. Obě hnutí ukázala cestu, jak zlomit prokletí nesvobody v totalitním systému v jeho pozdním období.

Charta i Solidarita měly – navzdory vši jejich rozdílnosti – společnou ideu paradoxní legalizace režimu, k němuž se vztahovaly, a současně bouraly jeho základy. Byla to rafinovaná taktika v tom nejlepší slova smyslu, i když její skutečný význam se ukázal až mnohem později. Právě díky trvání na právním státě a otevřenosti se mohla tato hnutí stát v roce 1989 (signatáři Charty tvořili jádro Občanského fóra) politickou silou a mostem, přes který státy vykročily k demokracii a právnímu státu v legálním rámci daném ústavou.

Charta se před třiceti lety zaštitila ideově neprůstřelnými lidskými právy, k jejichž dodržování se Československo právě zavázalo mezinárodními dohodami. Solidarita si dala do štítu o pár let později neméně silnou ideu obrany práv dělníků, tedy proletariátu, jehož diktatura byla ideologickou základnou celého komunistického systému.

Není divu, že režimy v Polsku i Československu reagovaly tak zuřivě. Jejich vůdcové rychle pochopili, že tato hnutí ohrožují samu podstatu systému, že prohrávají ideologickou bitvu, a že jedinou obranou je tvrdou represí ochránit smrtelně nebezpečná ložiska náklady.

Kazili hru na lež

Kvůli těmto represím však byla Charta v lednu 1977 a celých dvanáct let po něm mnohem více mravním než ideovým střetem. Společenství signatářů Charty procházelo tvrdou zkouškou pevnosti charakterů.

Osudy mnoha chartistů byly už popsány a jsou svědectvím dvojího druhu. Na jedné straně ilustrují strategii normalizačního režimu, jemuž na umlčení většiny stačilo jen cenit zuby, vzdorným jednotlivcům však exemplárně dokázal ničit životy. Na druhé straně ilustrují v českých dějinách ne tak častou mravní sílu společenství založeného na touze po svobodě a odpovědnosti vůči pravdě.

Nacházet v sobě tuto mravní sílu bylo o to těžší, že protivníkem nebyl jen samotný režim, ale v jistém smyslu i mlčící většina. Mnohem častěji než její úctu či alespoň toleranci sklízeli totiž chartisté spíše hněv, že kazí nepsaná pravidla hry o společné lži, na kterých se společnost s režimem potichu dohodla.

Tento hněv se ostatně projevil v plné síle brzo po roce 1989, vzal na sebe podobu podivného antiintelektuálního tažení a zasáhl prakticky celou střední Evropu. Dnes se ještě stále projevuje v náklonnosti k populismům s anti-liberální agendou, zejména v Polsku, kde se spor o dědictví Solidarity změnil v nemilosrdný politický boj o povahu státu.

Právě ve srovnání s osudem Solidarity je důležité vidět, jak se Charta pomalu, ale jistě stává pro českou společnost významnou součástí dějin, stává se jejich pozitivním mýtem. Není to jen díky plynutí času a možná i postupnému ústupu chartistů z veřejného života, ale také díky médiím, která minulý týden opět ukázala, jak důležitá jsou pro paměť národa.

Zapomenuté prvenství vzdoru

Tento pozitivní mýtus je pro budoucnost společnosti nesmírně důležitý. Je totiž antitezí k jinému mýtu – o české příkrčenosti a poslušnosti vůči nadvládě toho, co právě jest. Charta je dnes sdílenou historickou zkušeností, že

v národě jsou a budou lidé připravení cílevědomě se ve jménu svobody vzepřít i tomu, kdo je zdánlivě neporazitelný. A že tento vzdor není marný.

Bylo by však chybou spoléhat se na samozřejmost této zkušenosti. „Zážitek“ charty nemá uklidňovat naše svědomí, má spíš inspirovat mysl ke zkoumání našeho vztahu ke svobodě – a jen takhle stojí za to si jej tu a tam připomenout. Fakt, že dnes žijeme ve svobodné společnosti, totiž není žádnou zárukou, že to tak automaticky bude už napořád. Její existence nezávisí ani tak na často formální výměně politiků v křeslech, jako spíš na ochotě občanů k nebojácnému, rizikovému angažmá.

Charta je také historickým důkazem, že většina nemusí mít vždy pravdu. To je důležité poznání, byť mělo být samozřejmou součástí našeho myšlení už dávno. Dnes je to jasné jen díky tomu, že Charta má auru ideje, která předběžně zvítězila.

A s tím souvisí ještě jedna věc. Chartě předcházely tisíce Čechů, kteří také vzdorovali nesvobodě, ale neměli to štěstí dožít se vítězství. Bylo to v padesátých letech, v éře plošného, smrtelného teroru, jaký jsme v normalizačních časech už nepoznali. Bojovníci s ním neměli žádnou promyšlenou ideu jako Charta, ani ve snu je nenapadlo jít do legalistického sporu s režimem, který považovali za stejné zlo jako fašismus, a také se podle toho proti němu stavěli. Jejich osudy jsou nesrovnatelné s osudy chartistů, mnozí byli zavražděni či zemřeli na následky věznění. V dějinách jsou roztroušeni a často bezejmenní, protože je nestmeluje žádné společné prohlášení a jeho zapamatovatelný titul.

Byli v zoufalé menšině, která měla pravdu. Jejich je prvenství vzdoru ve jménu svobody. Ale pozitivní mýtus o nich na své zrození v našich myslích teprve čeká.

(Martin M. Šimečka,
Respekt, 2, leden 2007)

Česko-německá deklarace desetiletá

Česko-německé deklaraci o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji je deset let. Deklaraci podepsali 21. ledna 1997 premiéři Václav Klaus a Helmut Kohl. Německo v ní uznalo odpovědnost za rozbití a okupaci Československa po roce 1938 a za nacistické zločiny. Česko na druhé straně vyjádřilo lítost nad utrpením Němců při vysídlení z Československa. Sociálnědemokratický kancléř Gerhard Schröder o dva roky později zopakoval stanovisko dosavadních vlád, že majetkové nároky vysídlenců sice zůstávají právně otevřené, avšak nově zdůraznil, že je německá vláda nebude podporovat. To zdůraznila i nynější kancléřka Angela Merkelová.

Česko-německý fond budoucnosti podpořil od počátku svého fungování v roce 1998 do roku 2005 téměř 3 330 společných projektů, na něž vyčlenil přes 738 milionů Kč. Hlavním jeho posláním však bylo odškodňování desítek tisíc lidí za válečné útrapy. Fond vznikl právě na základě společné deklarace mezi Českem a Německem. (kk)

U příležitosti deseti let, které uplynuly od uzavření Česko-německé deklarace, otiskujeme ve zkrácené verzi následující rozhovor, vedený Petrem Chudožilovem a otištěný v roce 2002 v LN. Myslíme si, že ani po několika letech neztratil nic na své aktualnosti.

(Redakce)

Čechy jsem někdy i proklínal...

Krátce po druhé světové válce přišel do kláštera v bavorském Ettalu chlapec z Čech, Karl-Albrecht Waldstein-Wartenberg, potomek jednoho z nejstarších šlechtických rodů. Po maturitě, vstupu do benediktinského řádu, studiu teologie a kněžském svěcení se stal ředitelem tamního gymnázia. V roce 1995 jej prezident Václav Havel vyznamenal medailí Za zásluhy. „Desítky let se zasazoval o svobodu svědomí, náboženství a víry pro perzekvované křesťany v Československu,“ praví se v informaci pro tisk. „Vyznamenání znamenalo nebezpečí, že se ocitnu v zákopu mezi nepřátelými sudetskými Němci a Čechy. Také naději na možnost naopak být spojujícím mostem. Spíš závazek než vyznamenání,“ konstatuje Valdštejn, český pán, rakouský občan, bavorský mnich a z českého hlediska také sudetský Němec.

LN: Co sudetští Němci chtějí? Návrat do staré vlasti je neláká. Proč jítřit staré rány? ptají se Češi.

Především: kdo jsou sudetští Němci? Snad účastníci každoročního Sudetoněmeckého dne, využívající příležitosti, aby se setkali s krajany? Mnozí se ani nezúčastní politické manifestace nebo slavnostní bohoslužby. Nebo jsou to členové sudetoněmeckého landsmanšaftu, identifikující se s názorem vůdčích osobností, zčásti však spíše s postoji jednotlivých funkcionářů, žádajících ještě více než samotné vedení? Například šlo o „navrácení domoviny jejímu původnímu etniku s právem na sebeurčení“. Řeč také byla o autonomní oblasti uvnitř České republiky, anebo dokonce o vytvoření suverénního státu poté, co přičlenění Sudet k Německu nepřipadá v úvahu. Někdo by si přál aspoň nějakou „europaizaci domovského území“. Kolik sudetských Němců se s těmito požadavky ztotožňuje? Sto tisíc, nebo tři milióny? Jednotlivá vyjádření a požadavky jednotlivých sudetských Němců zpravidla ihned naženou obavy celému českému národu před strašidlem maximálních požadavků všech německy mluvících bývalých spoluobčanů. Průzkumy veřejného mínění však opakovaně prokázaly, že právě v bývalých německy osídlených pohraničních oblastech je strach před Němci menší než ve vnitrozemí, kde chybí zkušenost vzájemných setkání a nadále účinkuje stará indoktrinace. Poněvadž sudetoněmecký landsmanšaft není ze strany České republiky akceptován jako partner, nemá příležitost při jednáních zmírnit anebo opustit svá výchozí, někdy nadnesená stanoviska. Další z mnoha problémů plyne z nemožnosti jako střechová organizace všech sudetských Němců rezignovat na všechny restituční a odškodňovací, jejichž vznášení nemůže nikomu zakázat.

LN: Častá námitka z české strany: což sudet-

ští Němci nebyli už dávno odškodněni vládou Spolkové republiky Německo?

Hned po zavedení tzv. Lastenausgleich, daně k vyrovnání ztrát na majetku vzniklých v době národního socialismu, válkou a porážkou, se už v roce 1952 vyprávěly mezi závistivými Němci takovéhle vtipy: „Pomoc! Zřítíl se most! Proč? Přejel po něm uprchlík s odškodněním!“ Šlo spíše o částečné vyrovnání, pomoc do začátku přiměřenou tomu, co měl vyhnanec doma, nežli o reálné odškodnění za ztracený majetek v plném rozsahu. Bavorsko ovšem na přijetí vyhnanců profitovalo, poněvadž si přinesli neviditelné zavazadlo, know-how.

LN: Proč se vlastně sudetští Němci označují za etnikum?

Právem formovat se vůči česko-slovenské „státní národnosti“ stejně jako ona. Beneš v roce 1919 při mírových jednáních v St. Germain zdůraznil, že „čeští Němci nepředstavují žádný vhodný organizovaný a na nějaký určitý cíl koncentrovaný element; že nemají žádný vůdce, kterým by masy obyvatelstva projevovaly důvěru; že v Čechách neexistuje žádné německé lidové hnutí, spočívající na reálném základě, jež by opravňovalo právní princip rozhodovat o svém vlastním osudu“ (Paměti, 111). Neudivuje, že sudetoněmecké sebeuvědomění se potom přece jenom formovalo a zaměřilo se na „cíle“, „vůdce“, „reálné základy“.

LN: Sudetoněmecký landsmanšaft, alespoň z českého hlediska, pořád evokuje rok 1938. Mnozí starší Češi nemohou zapomenout někdejší okouzlení sudetských Němců Hitlerem.

Ihned po vyhlášení Československa se čeští Němci pokusili konstituovat v regionech Deutsch-Böhmen, Sudetenland, Deutsch-Südmähren a Böhmerwaldgau. Věřili, že i oni, stejně jako Češi, se mohou odvolat na program amerického prezidenta Wilsona o novém uspořádání Evropy. 4. března 1919

uposlechli výzvy bývalého sociálnědemokratického poslance ve vídeňském parlamentu Josefa Seligera k mírumilovným demonstracím ve všech větších německých městech nového Československa. Zásah českého vojska a policie způsobil 54 obětí na lidských životech na německé straně. I když počet těchto obětí na pozadí válkou zničené středovýchodní Evropy se z dnešního hlediska může zdát nepatrný, tato událost poskytla a dodnes poskytuje příležitost, boj o právo na sebeurčení zdůrazňovat jako nejpodstatnější, nevinnou krví zpečetěnou konstantu sudetoněmecké politiky a identity, slavit ji, pozvednout téměř do oblasti mystiky a podříditi jí všechny ostatní cíle a hodnoty. Z fascinace Wilsonovým principem sebeurčení v poválečných jednáních o novém uspořádání Evropy tak mohlo v jejím absolutizování vyrůst ono velké pokušení z roku 1938.

LN: Ale to už snad sudetští Němci měli vědět, kdo je Hitler!

V roce 1938 se sudetští Němci přece ještě ani nemohli přihlásit ke všemu, co Hitler napáchal později. Ale také v Československu v roce 1948 mnozí Češi uvěřili nejen komunismu, ale i Stalinovi. Zatímco nacistický režim v roce 1938 trval teprve pět let, sovětský komunismus v roce 1948 byl znám už jedenatřicet let. Snad pohled na vlastní životopis dá mnohému Čechu trochu větší schopnost vcítit se do někdejšího netušícího okouzlení Hitlerem u většiny bývalých německých krajanů v roce 1938. Zjistěte, Hitler byl pět let u moci přímo v sousední zemi a četní Němci i Židé prchnuvší do Československa už o mnohém vyprávěli. Ale také o Stalinovi se už mohlo leccos vědět, kdyby byla rafinovaná propaganda – tam jako zde – nedokázala tak mnohé potlačit a vytěsnit. Mnozí sudetští Němci tehdy viděli stejně tak málo příčin cítit se vinen velezradou jako Češi dvacet let předtím, když po

desetitisících měnili jako vojáci frontu – abych nemusel použít formálně mnohem příhodnějšího slova dezertce. Události z roku 1938 byly především, dnes by se řeklo, mediální událostí doposud nikdy nevidaných rozměrů. Vryly se nesmazatelně do paměti nejen Čechům, sudetští Němci byli poté i v samém Německu nazíráni jako supernacisté. Značně k tomu přispěla i radost, že nedošlo k válce, jež by se byla odehrála právě v pohraničním prostoru. Mnozí Češi proto rychle prchli do vnitrozemí a sudetští Němci do Německa.

LN: Takhle však prakticky žádný Čech neuvažuje. Kdo se dnes rád přizná, že z jeho domu v roce 1938 vlál prapor s hákovým křížem? Riskoval by, že tak potvrdí tezi kolektivní viny a ospravedlňuje odsun. Stejně by se vedlo každému staršímu Čechovi, který má temné vzpomínky na pětačtyřicátý rok a chtěl by je zveřejnit. Přesto roste odvaha k pravdě na obou stranách.

LN: Odvaha dohodnout se na společných podobných, anebo aspoň srovnatelných historických skutečnostech?

Mnichov 1938? Tam, řekne sudetský Němec, měly slovo vítězné mocnosti první světové války, Anglie, Francie a Itálie. Jako viníci z Versailles připustily své chyby z roku 1918 a chtěly je pouze napravit, zatímco Hitler se tam spíše připlétl jen tak náhodou. Postupim 1945? Tam, řekne Čech, měly slovo vítězné mocnosti II. světové války, sužované špatným svědomím, protože v letech 1938 až 1939 zbytečně obětovaly Československo. Odsun německého obyvatelstva velmocí nejen trpěly, nýbrž o něm – a nejen o jeho způsobu, totiž spořádaně a humánně! – přímo rozhodly, což Češi pocítovali jako přirozeně přiměřené a poslušně to provedli. Oba mají bohužel pravdu, sudetský Němec i Čech, když si stěžují, že velká politika byla dělána za jejich zády. Na žádné této osudové konferenci nebyli ani Češi, ani sudetští Němci. Oba také mají pravdu, když připisují část viny sousednímu národu. Ale oba tvrdí nepravdu, když se chtějí zbavit odpovědnosti za to, co se stalo, a tváří se jako nevinné oběti.

LN: Česká strana vzrušeně a nervózně diskutuje o sudetoněmeckém požadavku zrušit některé Benešovy dekrety. Cítí to jako pokus revidovat výsledky války a český právní řád.

S úzkostí, že budu převálcován cizím živlem, se dá dělat mnoho. Sklonu k pocitu vlastní méněcennosti je možno velmi rychle zneužít a vypěstovat z něj skutečný komplex, mindrák. Populističtí politici toho nesvědomitě využívají. Odpuštění přece není žádný politický termín, řekl kdysi jeden zastupce sudetoněmeckého landsmanschaftu v české televizní debatě a tím bylo řečeno skoro všechno. Mír s Francií, de Gaulle s Adenauerem v remešské katedrále – jak toho ale dosáhnout i u nás?

LN: Událostmi z let 1945-1946 se tedy mají zabývat spíše jen historici, jak se praví v česko-německé deklaraci z roku 1997?

Zmíněná deklarace je ze strany české vlády převážně nahlížena jako tečka na konec než jako dvojtečka před společnou budoucností. Historici však stále častěji přicházejí k jiným poznatkům, než je ve státním zájmu, a celá řada intelektuálů a žurnalistů je cituje, dokumentuje a dává podnět k diskusi. Ministr kultury to svého času zlehka odbyl mávnutím ruky, vždyť český tisk, jak známo, se nalézá v německém držení. Současně však z české strany slyšíme neúnavné ujišťování, že porozumění s Německem je tak dobré jako doposud nikdy, že není nutno něco si odpouštět. Česká vysoká politika vidí to nejchválehodnější v česko-německých vztazích především v hospodářské spolupráci, na čemž jí také nejvíc záleží. Zcela přehlíží plod křesťanské sebereflexe, zakotvené již v Chartě vyhnanců z roku 1950: zřeknutí se pomsty a odplaty poté, co je sudetští Němci zakusili na vlastním těle. Nevnímá, že sudetští Němci, organizovaní v křesťanské Ackermann-Gemeinde, po dlouhá léta pomáhali české církvi pronásledované komunisty, aby přežila a rostla. Mnohý český kostel už dávno vděčí za novou střechu Němcům. Neocenitelnou pomocí bylo zprostředkování duchovní potravy, knih. Nepovšimnuta zůstává práce kulturních zařízení trvajících po desetiletí, především Adalbert Stifter Verein, snažící se překonávat oboustrannou separatistickou rivalitu a znovu najít aspoň stopy společného fenoménu „böh-misch“, uchovat je a rozvíjet pro společnou budoucnost. Jak dál na cestě k porozumění a dobrému sousedství po dubnovém stanovisku českého parlamentu? Pro křesťana je tato otázka zodpovězena jednoduše: jako dopo-

sud. Nezakrývat vlastní historická selhání. Na obou stranách.

LN: Jste ročník 1931. Uchovává vaše paměť také vzpomínky na pohnuté předválečné časy? Tehdy jste byl ještě dítě.

Čekali jsme v autě u spuštěných železničních závor. Pomalu přejel vlak, na otevřeném vagónu stála rakev s Masarykem na cestě z Prahy do Lán, kolem ní čtyři legionáři v různých uniformách. Působilo to jako prchavé zjevení. V Praze bylo všechno zahaleno do černého flóru. Zda jsem uznával TGM jako svého prezidenta? Přirozeně. V květnu 1938 jsem poprvé viděl vlajku s hákovým křížem, byla vyvěšena na labském výletním parníku jménem Bad Schandau. „Když se Beneš nepoddá, bude válka!“ plakala naše služebná den před Mnichovem. Následující ulehčení mezi Němci. Vojáci wehrmachtu měli holínky místo oněch zvláštních francouzských ovinovaček. Odletěl Beneš.

LN: Jak jste prožil rok 1945?

Velmi intenzivně. Čechy jsem neproklínal, bylo zřejmé, že případnou Stalinovi. Český národ už tehdy potřeboval spíše soucit než prokletí. Ohrožení bolševismem bylo sudetským Němcům zřejmě už v roce 1938, bohužel zřejmější než ohrožení nacismem. V pětačtyřicátém jsem se dozvěděl v plném rozsahu o německých zločinech, především v koncentračních táborech. Po válce si počínali na české straně nejhůř bývalí kolaboranti, chtěli se očistit a zbavit ponížení, že byli donuceni spolupracovat s nacisty. Bestiality ustaly s příchodem Američanů. Uměl jsem anglicky, v Horšovském Týnu jsem se přátelil s vojáky, dávali mi čokoládu. Po postupimské konferenci mi jeden Američan povídá, mám pro tebe dobrou zprávu, Němci smějí odejít do Německa. Nechápal, proč jsem zděšen, nevěděl, že doma jsem tady.

LN: Kde se dnes cítíte doma?

Moje rodiště jsou Doksy. Vracím se tam dvakrát či třikrát ročně, ne naposledy díky partnerství gymnázií v Ettalu a České Lípě, na němž jsem profesně účasten. K domovině patří nejen země, ale i lidé. Jestliže chybějí, země už není domovem. Mohu však říci, že na obou jmenovaných místech znám mezitím tolik lidí a mám tolik přátel, že pocit domova mám v Ettalu i Doksech. (Petr Chudožilov, LN, 2002)

Italské náměstí pojmenováno po českém malíři

Po českém malíři Štěpánu Zavřelovi bylo pojmenováno náměstí před kostelem, a to v malém severoitalském městečku Sarmede v podhůří Alp. Štěpán Zavřel, emigrant z konce padesátých let, žil v obci v letech 1968-1998 a je zde i pohřben. Zavřel se velmi výrazně zapsal do dějin Sarmede a celého kraje Treviso. Jeho tvorba zahrnovala fresky, olejomalbu, grafiku a také ilustrace dětských knih – v tomto oboru získal Štěpán Zavřel, žák Jiřího Trnky, světovou proslulost. Byl také organizátorem každoročních podzimních světových výstav dětské ilustrace v Sarmede, které stále pokračují i nyní, sedm let po umělcově smrti.

Štěpán Zavřel patřil k těm českým umělcům, kteří byli známí spíše v zahraničí než na domácí půdě. Jeho jméno se objevilo pouze na malé společné výstavě v prostorách pražského Karolina počátkem devadesátých let. Tato výstava představovala autory a ilustrátory švýcarského nakladatelství Bohempress. V České republice také dosud vyšly pouze dvě knihy zmiňovaného nakladatelství: Škutinův *Ukradený Ježíšek* a vlastní příběh *Létající dědeček*, které Zavřel ilustroval. Štěpán Zavřel takto vychoval řadu žáků, kteří v současnosti působí jako výtvarníci a ilustrátoři dětských knížek v Itálii, Rakousku, Německu a po roce 1989 i v Čechách. (mk)

Pětník za 253 000 Kč?

Nemáte doma náhodou pěťihaléřovou minci z doby první československé republiky? Pokud ano, rychle se na ní podívejte, a pokud zjistíte, že pochází z roku 1924, můžete začít jásat. Jste vlastníkem jedné z nejvzácnějších československých mincí, od které existuje podle odhadu odborníků pouze 50-100 exemplářů. Zájem o ní byl již v první republice, ale sběratelé až do konce roku 1938 objevili jen kolem deseti kusů této rarity. Velevzácnou minci nabídla na své prosincové aukci pražská společnost AUREA numismatika. Dražený exemplář pocházel z pozůstalosti ředitele československé státní mincovny ve slovenské Kremnici. Vyvolávací cena pěťihaléře činila nezanedbatelných 180 tisíc korun a v průběhu dražby o dalších čtyřicet tisíc narostla. Nový majitel za sběratelskou raritu nakonec se započítáním provize pro pořadatele akce musel zaplatit více než čtvrt miliónu korun (asi 8 700 €). Dárky pod stromeček však pražští numismatici nemuseli shánět jen na aukci společnosti Aurea.

Ve stejný den je čekala i další lahůdková nabídka – pražská aukční síň Meissner-Neumann dražila kolekci, kterou do roku 1938 vytvořil pracovník rakouskouherské banky a později rada na československém ministerstvu financí Karel Hackenschmied. Sběrka tvořená stříbrnými a zlatými mincemi rakouské, rakousko-uherské a československé provenience z 19. a první poloviny 20. století byla rozčleněna na celkem 627 položek, mezi nimiž se vyskytovalo velké množství nejrůznějších rarit. Největší pozornost přitáhl především zlatý Svatováclavský dvoudukát z roku 1937, který byl jedním z pouhých 8 existujících exemplářů této mince. Jeho cena se vyšplhala až na 1,2 miliónu korun, což je vůbec nejvyšší cena zaplacená na některé z aukcí za československou minci. Nové majitele našla i řada rarit, především z doby panování Františka Josefa I. Samotná

dražba však zároveň znamená konec jedné z nejucelenějších sbírek v dané oblasti, což jistě nelze považovat za příliš povzbudivé. (MaFr)

Hitem českých Vánoc byly klasické gramofony

Trochu překvapivým vánočním hitem se v českých obchodech na elektroniku staly staré dobré gramofony určené na přehrávání vinylových desek. Jejich největším výrobcem v celé střední Evropě zůstává česká společnost SEV Litovel, která ještě jako Tesla Litovel v osmdesátých letech 20. století produkovala 250 000 kusů těchto přístrojů ročně. S nástupem CD se výroba propadla až na 7-8 000 kusů. Od poloviny devadesátých let však zájem o gramofony, zdánlivě určené k definitivnímu odchodu do technických muzeí, oživila vlna retro módy. Navíc na dosluhující přístroje se začalo nedostávat náhradních dílů, takže pokud se milovníci hudby nechtěli vzdát svých vinylových veteránů, museli uvažovat o koupi nového stroje. SEV Litovel v současnosti vyrábí gramofony Pro-ject pro rakouskou společnost AQ, která s nimi na českém předvánočním trhu uspěla nad očekávání dobře. O přístroje na přehrávání vinylových desek měli zájem zejména třicetiletí a starší zákazníci, tedy takoví, kteří desky vlastní již z minulosti, naopak mladí lidé je kupovali jen minimálně. Podle některých ctitelů hudby však právě vinylové desky často nabízejí přirozený zvuk, který je lepší než vyumělkovanost různých současných digitálních přepisů. Nemůžeme samozřejmě očekávat, že by gramofony vytlačily CD přehrávače, ale možná, že se ustálí podobná situace, jaká existuje ve vztahu divadla a filmu. I když samozřejmě kina navštěvuje výrazně víc lidí a filmy mají podstatně větší ohlas, divadla dále existují a mají řadu oddaných ctitelů. (MaFr)

Reklama konečně i v češtině

Čeští lyžaři patří mezi pravidelné návštěvníky německých a rakouských středisek na Šumavě a v Novohradských horách. Dávno pryč je přitom doba, kdy při svém výjezdu za hranice čeští turisté obraceli každou korunu, respektive marku či šilink. Většina podnikatelů v lyžařských centrech v Rakousku si uvědomuje, že se v současné době jedná o velmi perspektivní klientelu a přizpůsobili tomu i svoji propagaci. Na jejich internetových stránkách proto vesměs najdeme i informace v češtině. Vesměs se však zatím jedná pouze o překlady úvodních stránek, zatímco podrobnější aktuální informace se objevují stále jen v němčině. I z tohoto pravidla však existují potěšitelné výjimky – slušnou porci informací v češtině nabízí například populární hornorakouský areál Hochficht. Najdou se však bohužel i střediska, na jejichž stránkách nenaleznete ani jedno české slůvko, přestože vzhledem k blízkosti hranic musí s českou klientelou počítat. U těch snad lze doufat, že si včas uvědomí svoji neprozřetelnost a v nejbližší době se přizpůsobí novému trendu. Nicméně, ať už čtel lyžař informace z šumavských a novohradských středisek v jakékoli řeči, moc radosti z nich alespoň v polovině ledna zrovna neměl. Informace byly vesměs krátké a jasné – nedostatek sněhu, vleky stojí. Zima však ještě není úplně u konce a nelze vyloučit, že ještě dolno- i hornorakouská příhraniční střediska ještě ožijí díky přílivu dychtivých sportovců mimo jiné i z České republiky. (MaFr)

Moravský Mirabell ožívá

Mezi skvosty barokní architektury na Moravě patří i zámek v Kuníně na Novojičínsku, který v letech 1726-1734 pro Friedricha Harracha z Rohrau vystavěl proslulý rakouský architekt J. L. Hildebrandt. Pro svoji podobnost se zámkem Mirabell v Salcburku byl také označován jako malý moravský Mirabell. Právě od kunínského zámku v roce 1786 vzlétl údajně první balón na českém území. O několik let později se stal moravský Mirabell sídlem školského ústavu, který mimo jiné navštěvoval jako chlapec i František Palacký. Od roku 1895 v zámku sídlila rodina Chlumecských-Bauerů, které byl v roce 1946 zkonfiskován. Budova, poškozená v době druhé světové války, prošla v letech 1956-1961 rekonstrukcí, po níž sloužila potřebám Vysoké školy veterinární v Brně. Vysoká škola v devadesátých letech minulého století začala také rozsáhlé opravy, které měly zchátralému zámku vrátit jeho původní krásu. Objekt v roce 1999 převzalo do své správy Muzeum Novojičínska, které v rekonstrukcích pokračovalo a před několika lety zámek otevřelo pro návštěvníky. Stále však dochází k různým vylepšením a opravám – loni se například podařilo obnovit zámecký park s kuželnou, mostem a chodníky. Vedle nádherného exteriéru obdivují turisté v Kuníně i pěkný mobiliář, který se v nejbližší době navíc má výrazně rozrůst o další exempláře. Loni totiž v Rakousku zemřela dcera posledního soukromého vlastníka zámku, Viktora rytíře Bauera. Její syn, žijící v Salcburku, nejenže dovolil správcům zámku nahlédnout do dobových inventářů dokumentujících vybavení kunínského zámku v době, kdy v něm sídlili Bauerové, ale zároveň uvolnil část původního nábytku pro výstavní účely. Iluze původní podoby interiéru tak bude ještě dokonalejší. (MaFr)

Rakouská tradice se ujala

Změny po roce 1989 se do značné míry dotkly i podoby různých tradičních zvyklostí. Z USA se například začalo do České republiky šířit slavení svátku zamilovaných na sv. Valentýna nebo v poslední době i strašidelné Halloween. Některé tradice však dorazily do země i ze sousedních zemí, mj. i z Rakouska. Jako příklad můžeme uvést svěcení vína před koncem roku, které se velice dobře ujalo v Moravské Nové Vsi. Vznikla tak oblíbená slavnost, na níž vystupují místní soubory a zároveň probíhá ochutnávka mladého vína a pomazánek. Svěcení vína se v Moravské Nové Vsi konalo loni na svatého Štěpána již po šestnácté, takže již lze hovořit o poměrně pevných kořenech. A možná za sto nebo dvě stě let bude vnímána jako neoddelitelná součást lidových tradic v regionu a třeba jako takovou ji budou navštěvovat i návštěvy z Rakouska, aniž by věděli, že se jedná o kulturní import právě z jejich země. (MaFr)

Excalibur City v plamenech

V polovině prosince došlo k požáru části velkého obchodního centra na česko-rakouské hranici v Hatích na Znojemsku. Požár podle manažera centra poničil zejména tzv. Excalibur City Market, kde bude muset být stržena asi čtvrtina dosavadních obchodních prostor. Naopak se ničivý živel vyhnul supermarketu a starší části centra. Naprosto bez poškození pak přežilo i obchodní centrum Free-

port, které ani nemuselo přerušit provoz. Snad se brzo podaří vzniklé škody i přes jejich velký rozsah odstranit a Excalibur City se objeví znovu ve starém lesku, snad jen ještě trochu více zářící novotou. (MaFr)

I Rakušané sexuálními turisty

Proslulý a v médiích hojně přetřásaný problém představují v České republice sexuální turisté z Německa, kteří v pohraničí vyhledávají nejenom běžné prostitutky, ale i nezletilé obojího pohlaví. Někdy se samozřejmě rozsah tohoto jevu v senzacechtivých médiích poněkud přeceňuje, nicméně jeho závažnost nelze podcenit. Jak upozornila rakouská zástupkyně mezinárodní organizace ECPAT monitorující dětskou prostituci, pornografii a obchodování s dětmi Astrid Winklerová, sexuální turistika nepředstavuje jen nějaký specificky německý fenomén, ale týká se do značné míry i Rakušanů. Jestliže se odhaduje, že zhruba 40 000 Němců se zajímá o sex s nezletilými v zahraničí, počet podobně jednajících Rakušanů lze odhadnout na asi 2 500-4 500. Ti putují za svým chtičem hlavně do sousedních zemí, včetně České republiky a Slovenska, ale také i dále, do oblastí ležících u Černého moře. Podle Winklerové se v poslední době k celému problému staví české úřady a policie i na česko-rakouském pomezí čelem a snaží se situaci co nejlépe podchytit. Zatím se však neobjevily v médiích, na rozdíl od česko-německého pomezí, žádné významnější případy, což možná do určité míry souvisí s odlišnou skladbou obyvatelstva třeba v některých severočeských a západočeských regionech přiléhajících k německým hranicím na straně jedné a situací v jihomoravských a jihočeských územích sousedících s Rakouskem. Lze také jistě diskutovat o výchozí tezi Winklerové, že se sexuální chování německých a rakouských mužů nijak neliší. Na druhé straně však asi není na místě falešná jistota, že něco takového by se v rakouské spořádané společnosti nemohlo vyskytnout. (MaFr)

Vratislavice si připomněly návštěvu Františka Josefa I.

V listopadu si Vratislavice nad Nisou připomněly návštěvu rakousko-uherského mocnáře Františka Josefa I. a zároveň povýšení zdejší obce na městys. Události připomíná text ze zakládací listiny a císařův obličej vytvořený sochařem Davidem Szalayem na prostranství před místní školou. Vratislavice při zřízení pomníku přitom využily původní podstavec z roku 1912, na níž původně měla socha Františka Josefa I. stát. K uskutečnění projektu ale tehdy nedošlo kvůli vypuknutí první světové války. Obec původně zvažovala, že se k původním plánům důsledně vrátí a nechá vytvořit sochu císaře vládnoucího v letech 1848-1916 v životní velikosti, ale radní se nakonec přiklonili ke skromnější variantě. I přesto však vznikly komplikace, protože v době výročí ještě nebylo dostatečně upraveno okolí pomníku. Radnice se tak musela vzdát plánů na slavnostní odhalení a smířit se se skutečností, že návštěvníci se ani nedostanou na místo, z něhož by byl text, resp. jeho český překlad, dobře čitelný. Radnice však upozorňuje, že hotové dílo stejně musela odebrat a považuje za lepší umístit ho na podstavec, než ho někdy do jara schovávat ve skladu. Samotná deska přišla Vratislavice na 120 000

Kč, parková úprava okolí školy spolu s obnovením zámeckého jezírka však bude stát 2 milióny. Přesto však lze věřit, že se práce podaří provést už v průběhu jarních měsíců a v letní sezóně se pomník zaskví v plné kráse a stane se tak oblíbeným cílem návštěvníků kraje. (MaFr)

Muž a žena po česku

Centrum pro výzkum veřejného mínění v závěru loňského roku zjišťoval, jak vnímají čeští občané pozici muže a ženy. V zásadě výsledky nepřinesly až tak velké překvapení – ukázalo se, že pomalu, ale přece ubývá stoupců tradičních představ a zvyšuje se počet respondentů, kteří požadují rovnoměrnější podíl obou partnerů třeba při péči o děti nebo u domácích prací. Ženskou emancipaci přijímají podle zjištění výzkumníků zejména mladší a vzdělanější lidé, kdežto mezi staršími převládají tradiční představy o ženě jako především hospodyně. Jednoznačnou doménu žen však představuje podle výzkumu vaření – názor, že by vařit měla pouze žena, sdílí dosud 77 % dotázaných. Přesto stále zůstávají ve vnímání úlohy mužů a žen značné rozdíly – pro úspěch muže podle společnosti stále stačí pouze jeho dobré pracovní výkony, kdežto žena musí ještě perfektně zvládat rodinu. Muži také v České republice za stejnou práci berou v průměru o čtvrtinu vyšší plat než ženy. Přesto však již tradičně česká společnost počítá se zaměstnáním žen a naprostá většina rodin kalkuluje s dvěma rodinnými příjmy. Polistopadové představy, že výrazně přibude žen v domácnosti a situace se vrátí k poměrům obvyklým například v meziválečném období, se ukázaly jako značně naivní. Určitý podiv při pročitání průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění vyvolává snad jen poměrně silně tvrdé jádro „tradicionalistů“ – kupříkladu plných 18 % dotázaných si myslí, že studovat by měli pouze muži. V sekularizované české společnosti dosud podobné silně konzervativní postoje nenašly na rozdíl od Polska své politické vyjádření, výzkum však naznačuje, že by určitá obdoba organizací typu Ligy polských rodin nemusela být úplně bez šance. Na druhé straně snad je možné doufat, že uváděné postoje představují u mnoha respondentů pouhou furiantskou nadsázku, kterou k reálnému životu příliš nevztahují. (MaFr)

V kongresové turistice Praha konkuruje Vídní

Tzv. kongresová turistika představuje mimořádně významný úsek cizineckého ruchu. Cestující v rámci různých symposií a kongresů totiž utrácí většinou výrazně vyšší částky než běžní turisté, zhruba o sto i více procent. Praha však v získávání pořadatelství kongresů a konferencí dlouhou dobu poněkud zaostávala, především kvůli chybějícímu zázemí. To se však v posledních letech výrazně změnilo a podle údajů Mezinárodní kongresové asociace se s plánovanými 70 kongresy v příštích šesti letech řadí na úctyhodné šesté místo na světě. Přitom se očekává, že stále více se bude v této oblasti dařit i dalším regionálním centřům turistiky, jako je například Český Krumlov, Brno, Plzeň a Hradec Králové. V Praze by mohl počet kongresových turistů v následujících letech vzrůst až o třetinu, v konkrétních číslech z 550 000 na asi 730 000. Počítá se přitom, že část z nich odláká hlavní město České republiky i svým největším konkurentům v regionu, tedy Buda-

pešti, ale i Vídní. Vedle kvality kongresu do Prahy přitahují i její proslulé architektonické památky a obchodní kontakty. Významným faktorem zůstává také cena. Právě vzhledem na ostrou konkurenci se neočekává, že by ceny v kongresové turistice v Praze nějak výrazně narůstaly. Přesto většina odhadů počítá s tím, že by zde v průměru měli účastníci kongresů v příštích letech nechávat více peněz – jestliže dnes se jedná o něco více než 200 € na osobu a den, v následujících letech by se mohla tato částka vyšplhat až zhruba 300 € a více, což už by bylo odpovídalo průměrné útratě jinde ve světě. (MaFr)

Byla předána nová budova muzea

Generální ředitel Národního muzea v Praze Michal Lukeš převzal od premiéra Mirka Topolánka do užívání budovu bývalého Federálního shromáždění, která je na seznamu kulturních památek.

V budově prozatím ještě sídlí Rádio Svobodná Evropa/Rádio Svoboda, které se časem přestěhuje do nové budovy na pražském Hagiboru. Budova by nejprve měla sloužit jako depozitář v době rekonstrukce historické části muzea. V budoucnosti by se z ní mohla stát přímo součástí muzea. Převod tohoto objektu byl bezúplatný a jeho velkou výhodou je to, že leží v bezprostřední blízkosti historického sídla muzea.

Premiér Mirek Topolánek v souvislosti s předáním budovy upozornil, že „poprvé od založení dnešního Národního muzea získává tato instituce možnost se významným způsobem rozrůst“. K tomu generální ředitel Michal Lukeš uvedl, že „Národní muzeum má v tomto směru nejen jasnou vizi, ale i ambice ji naplnit“.

Stavba vznikla v letech 1966-1972, architektky byli Kadeřábek, Alrecht, Prager. V kontextu okolních historických budov (Státní opera a Národní muzeum) působí brutálně. Její vznik odkazuje na „pyšná“ šedesátá léta, kdy architekti měli pocit, že mohou tvrdě zasahovat do struktury měst. Technologicky je zajímavé použití mostového nosníku a v té době největší skleněná závěsová stěna. Budova potřebuje vnitřní adaptaci, míní historik architektury Zdeněk Lukeš, člen Ústřední památkové komise Ministerstva kultury.

I když byla dokončena až v sedmdesátých letech, Pragerův návrh spadá do šedesátých let. Stavba budovy souvisela s myšlenkou Pražského jara, s tezí, že se nebude rozhodovat jen na ÚV KSČ. Prager si s umístěním mezi okolní stavby poradil na vysoké úrovni. Jde vlastně o stavbu ve vzduchu nad jinou stavbou, z konstrukčního hlediska velmi odvážnou. Na Západě byla hojně publikovaná. Využití pro Národní muzeum má logiku, ale použít ji jen jako depozitář by byla škoda, je názor kunsthistorika Šváchy z Ústavu dějin umění Akademie věd ČR. (mk)

V ČR uplácejí Rakušané promyšleněji

Ekonom a publicista Sebastian Heinzl v jedné ze svých studií porovnává chování topmanažerů rakouských firem působících v České republice s jejich kolegy, kteří vykonávají podobné funkce v Rumunsku, především ve vztahu ke korupci. Ta sužuje více Rumunsko, kde podle manažerů uplácejí prakticky 90 % firem, zatímco v ČR se jedná zhruba o třetinu. V obou zemích se na ní ovšem podílejí i některé

rakouské společnosti. Výrazně se však podle Heinzela liší podoba úplatků v obou zemích. V Rumunsku ještě většinou vše probíhá jaksi postaru – celníci dostanou svůj obolus a úředníkovi se podstrčí řádně naplněná obálka. V České republice bylo nutno přejít na sofistikovanější varianty – příslušní lidé dostávají například exkluzivní zájezd k moři nebo do Alp, šaty, luxusní kosmetiku nebo i špičkové víno. Některé české společnosti pak mají dokonce zvláštního poradce, který rakouským obchodním partnerům vyúčtovává fiktivní poradenské služby. Jinými slovy – systém korupce v České republice funguje s určitou grácií, elegantně. Ale úplatky samozřejmě zůstávají stále úplatky a pomalu i jejich dosavadní zjemnělé formy začínají být příliš nápadné. Nelze však pochybovat o tom, že se najdou ještě rafinovanější způsoby a rakouští manažeři se nové zvyklosti jistě rychle naučí. A ty manažeři, kteří budou setrvávat na zastaralých metodách, bude možná ještě možno uplatnit v Rumunsku, pokud ovšem se poměry v této zemi vlivem vstupu do Evropské unie příliš rychle nepřiblíží realitě v ČR. (MaFr)

Zemřela Eva Soukupová

Krátce po svých 88. narozeninách zemřela na konci loňského roku Eva Soukupová, dlouholetá ředitelka Divadelního ústavu a spoluzakladatelka pražského quadriennale.

Eva Soukupová se narodila v Písku, před druhou světovou válkou studovala medicínu v Praze. Po uzavření univerzity musela studia přerušit. V roce 1945 přešla na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy – zde absolvovala bohemistiku a divadelní vědu. Již za studií pracovala Eva Soukupová na tehdejším ministerstvu informací a osvěty, byla tajemnicí Ivana Olbrachta a působila také na knižním odboru u Františka Halase. Pracovala také jako vedoucí divadelní sekce a nakonec šéfovala celému odboru umění.

V roce 1958 se Eva Soukupová stala komisařkou kulturní části Expo '58 v Bruselu. Byla také zakládající členkou Divadelního ústavu a v letech 1959-1984 v něm působila jako ředitelka. Byla také spoluzakladatelkou mezinárodní scénografické výstavy Pražské quadriennale, jejíž první ročník se konal v roce 1967. V letech 1985-1990 pracovala Soukupová rovněž jako generální sekretářka mezinárodní organizace scénografů a divadelních techniků OISTAT.

Eva Soukupová se také zabývala publikační činností, stala se autorkou mnoha odborných statí z oblasti scénografie. Osobnost Evy Soukupové byla poněkud rozporuplná, pragmaticky sice spolupracovala s minulým režimem, ale zároveň bylo třeba ocenit její pozitivní postoje a snahu o obratné manévrování, které pro českou kulturu druhé poloviny století mělo svůj zřejmý význam. (mk)

Fotografie normalizačního Československa

V edici Fototorst vyšel zajímavý soubor fotografií švýcarské autorky Iren Stehli, který zobrazuje atmosféru v normalizačním Československu. Iren Stehli (1953) se narodila sice ve Švýcarsku, ale její matka pocházela z Prahy. Tam právě autorka v sedmdesátých letech odjela studovat FAMU. Nyní vydaný průřez jejím fotografickým dílem obsahuje fotografie z let 1975-2002 a je doplněn texty Anny Fárové a Martina Hellera. Dílo Iren Stehli působí na diváka pozvolna a do hloubky. Autorka postupně a v klidu na

Iren Stehli, Z cyklu Rybárna na Václavském náměstí (1976-1977)

svých snímcích odkrývá jednotlivé vrstvy bizarního prostředí, v němž tehdy Čechoslováci žili. Svoji pozornost soustřeďuje především na periferii – rybí bufet na Václavském náměstí, opuštěné pražské výlohy, svérázná postava krejčího Slámy nebo „cikánka žijící na Žižkově“ Libuše Siváková, kterou autorka fotografovala přes čtvrt století. Iren Stehli se tak podařilo vytvořit dílo, které působí velmi přesvědčivě a je současně smutným svědectvím o normalizačním Československu. (mk)

Muchův obraz se vrátil

Po šesti letech se loni koncem prosince na své původní místo v hotelu Thermia Palace v Piešťanech vrátil ukradený obraz Alfonse Muchy. Čeští kriminalisté již v roce 2004 zadrželi dva muže, kteří se v Brně pokusili dílo prodat rakouskému zájemci za 95 000 €. Obraz však byl při vyříznutí značně poškozen, takže další dva roky ho bylo nutno restaurovat. Při té příležitosti byl také proveden jeho průzkum, který ukázal mimo jiné i pečlivou Muchovu podkresbu. Nejznámější mistr české secese navštěvoval piešťanské lázně pravidelně a léčila se tu i jeho dcera. I proto rozměrný obraz *Bud' pozdraven, požehnaný prameni*, který nyní visí před vstupem do velké jídelny hotelu Thermia Palace, lázním v roce 1932 věnoval. Vypátrání pachatelů krádeže tohoto díla je třeba považovat za velký úspěch, většinou totiž policie bohužel tak úspěšná nebývá a často se pak ukradené věci objevují třeba v rakouských starožitnictvích, odkud se pak jen obtížně vracejí původním majitelům. (MaFr)

Pamětní deska pro českého antifašistu

Přednímu představiteli československého exilu a účastníku protinacistického odboje ve Francii Josefu Fišerovi (1912-2005) byla v jihofrancouzském městě Vence odhalena pamětní deska. Deska je umístěna na budově školy Célestina Freineta a připomíná, že prostřednictvím Křesťanského dětského domova, který v ní Fišer v roce 1941 založil, zachránil před koncentračním táborem 129 Židů – z toho 82 dětí. (mk)

Česká hlava

Odborná porota projektu Česká hlava vyhlásila svoje vítěze. Národní cenu české vlády získal za celoživotní výsledek.

ky profesor Jaroslav Kurzweil z Matematického ústavu Akademie věd ČR. Dalším oceněným v pořadí je profesor Oldřich Jirsák z Technické univerzity v Liberci. K dalším laureátům patří Štěpán Obdržálek z Elektrotechnické fakulty ČVUT. Jedinou ženou mezi oceněnými byla Ivana Petrová, která obdržela cenu v kategorii středoškoláků.

(mk)

Byla udělena výroční Cena Kapky naděje

Nadační fond Kapka naděje udělil v Praze výroční Cenu Kapky naděje pro osobnosti, které významně obohatily svůj obor a současně jsou aktivní v oblasti dobročinnosti a humanity. Největší počet hlasů obdržel Zdeněk Svěrák, dále pak Aneta Langerová a Tereza Maxová. V kategorii Umělec roku kolegium Kapky naděje zvolilo zpěvačku Martu Kubišovou, sportovcem roku se stal paralympionik Martin Kovář a Mecenášem roku holding Sinod. Zvláštní cena pak byla udělena fotografce Lucii Vítkové za „objektivní zobrazování charitativní činnosti a její popularizaci“. Mimořádná cena cti byla udělena profesoru Josefu Kouckému – tato cena vyzdvihuje trvalé výjimečné profesionální výsledky osobnosti a zároveň i její soustavnou podporu charity nebo podíl na rozvíjení dobročinných projektů.

(mk)

Astronom Ceplecha byl oceněn

Před časem převzal na sychrovském zámku Cenu Praemium Bohemiae astronom světového věhlasu Zdeněk Ceple-

cha. Zdeněk Ceplecha získal tuto cenu za vybudování největší a nejdéle fungující sítě pro pozorování jasných meteorů zvaných bolidy. Vyhodnocení jeho snímků představovalo jeden z největších úspěchů české astronomie 20. století a stalo se jedním ze světových primátů české vědy. Zdeněk Ceplecha publikoval svoji první vědeckou práci již ve dvaceti letech – podařilo se mu zachytit příbramský bolid. Zdeněk Ceplecha získal také řadu mezinárodních uznání.

(mk)

Dům U Hybernů

Na konci minulého roku se veřejnosti znovu otevřel pražský dům U Hybernů, tentokrát v podobě muzikálového divadla Hybernia. Budova prošla v uplynulých téměř dvaceti letech dramatickým osudem: chátrající a opakovaně opuštěná se stala zástavou u banky i stavenišťem, jež vyvolávalo nesmiřitelné spory mezi některými památkáři a investory. Dům u Hybernů na rohu náměstí Republiky a Hyberské ulice dnes znovu působí jako monumentální a přitom strohá stavba. Ke střízlivému dojmu přispívá i pískovcová barva omítky, zřejmě blízká odstínu, jaký budova měla před několika staletími. Právě i barva fasády byla předmětem sporu mezi památkáři a investorem a je pro tento spor v lecčems typická.

V polovině 14. století stál přibližně v místech dnešního domu U Hybernů benediktinský klášter. První radikální rekonstrukci tu bez nějakých větších administrativních či stylových zábran provedli husité – klášter vyplenili a částečně rozebrali pro potřeby stavby opevnění na Vítkově.

Dům U Hybernů

Dům u Hybernů – divadelní sál

Dům u Hybernů – interiér

Další výraznou proměnou prošel areál po třicetileté válce. Tehdy sem přišli irští františkáni a mimo jiné dali základ k současnému názvu místa, který je odvozen ze slova Gubernia, neboli Irsko. Františkáni nejprve založili kolej, později nechali postavit kostel. Autorem raně barokního kostela Neposkvrněného početí Panny Marie byl v letech 1653-1659 významný architekt Carlo Lurago, jenž mimo jiné postavil i kostel sv. Ignáce na Karlově náměstí. Irští františkáni se vepsali do českých dějin i tím, že na klášterních pozemcích pěstovali brambory, v té době u nás ještě téměř neznámou a exotickou plodinu.

V rámci josefínských reforem byl klášter v osmdesátých letech 18. století zrušen. A už tehdy začalo složité hledání nového smyslu tohoto historického areálu v centru Prahy. V letech 1789-1802 se tady hrálo divadlo a hrabě Špork snad pomýšlel i na to, že zde zbuduje první české kamenné divadlo. Po jeho smrti z projektu sešlo a budova byla zmodernizována a přestavěna na celnici a vznikla tak její dispozice, jak ji známe i dnes: za klasicistní či empírovou fasádou se ukrývá interiér bývalého barokního chrámu. Ostatně tehdy prošla výraznou změnou i barva fasády, erární instituci totiž nejlépe slušela zelená barva. Nicméně interiér chrámu byl z velké části zachován.

Celní úřad byl u Hybernů až do časů první republiky, kdy padlo rozhodnutí přestavět dům na výstavní síň. Rekonstrukci přerušila válka, a tak byla výstavní síň otevřena až ve čtyřicátých letech dvacátého století. Výstavy se tu pořádaly čtyřicet let. Pak přišla v lecčems divoká doba polistopadová a dramatickému osudu památného místa vetkla i absurdní rysy.

V roce 1992 se ministerstvo kultury pustilo do odvážného projektu, založilo loterii Česká lotynka, jejíž výnos měl přispívat do rozpočtu kultury, obdobně jako Sazka financuje sport. Aby byly na rozjezd loterie peníze, zastavilo ministerstvo proti úvěru 350 miliónů korun u Komerční banky dvě budovy – dům U černé Matky boží a dům U Hybernů. Lotynka během roku zkrachovala a stát musel obě památky zpětně vykoupit. Do tehdy již opuštěného a chátrajícího domu U Hybernů tak investoval desítky miliónů korun, aniž by se ho byť jen letmo dotkl jediný dělník.

Následně pronajal stát dům u Hybernů společnosti Musical, jež se rozhodla přestavět ho na muzikálové divadlo. První projekt rekonstrukce se vůči památce choval velice vstřícně a navrhoval uchovat všechny historické klenby kostela, jakož i jeho dřevěný krov. Později podal ovšem investor žádost o změnu stavebního povolení, v němž po-

žadoval možnost rozšíření jeviště na standardní rozměry světového muzikálového divadla. Změnu, která ve skutečnosti znamenala demolici značné části památkově chráněného interiéru kostela, povolil jak památkový odbor magistrátu, tak jeho stavební úřad.

Richard Biegel k tomu v roce 2000 ve Věstníku Klubu Za starou Prahu vysvětluje, že případ domu U Hybernů je čítankovou ukázkou několika osvědčených postupů, jež pomáhají prosadit nevhodné zásahy do Pražské památkové rezervace. „Náhodou“ byl v oficiálním povolení změny opomenut popis skutečného rozsahu úprav, což mělo za následek i vlašnou reakci ministerstva kultury, jež pochopitelně nemělo o rozdíl mezi plány a textem povolení ani tušení. „Výsledkem je pak demolice barokního kostela, jaká nemá v Pražské památkové rezervaci obdoby.“ Ministerstvo kultury sice později prohlásilo, že rozhodnutí památkám magistrátu bylo vydáno zjevně v rozporu se zákonem, nicméně rozhodnutí nezrušilo.

Osud poničené památky byl ještě téměř dalších deset let nejistý: investor měl finanční problémy, novým nájemcem budovy se stala společnost Hybernia, termín dokončení rekonstrukce byl opakovaně odkládán, definitivní podoba projektu se měnila, v mezidobí projevila zájem vytvořit zde své propagační centrum automobilka Škoda VW, společnost JandT zase chtěla k divadlu přidat ještě hotel...

Třináctátého listopadu letošního roku tu měl premiéru muzikál *Golem. Happy end?*

Michael Klang zpracoval definitivní projekt rekonstrukce až v roce 2003. Do hry tedy vstoupil až poté, kdy byla brutální část přestavby hotová. Nepopírá, že dnes by zřejmě povolení k demolici části kostela nemohlo projít. Nicméně to není jeho problém – svůj úkol vnímal jako vestavění divadla do interiéru bývalého kostela, do toho, co z něj zbylo. „Chtěl jsem zachovat určitou magičnost kostela, protože kostel, to je svého druhu také divadlo. Hledíš tě je vloženo do lodi kostela a z celé atmosféry to má být cítit. Tohle není místo, kde by měl architekt exhibovat se svým originálním pojetím, musí cítit vyváženost.“

Interiér se předmětem sporu nestal, ohledně některých vnějších prvků stavby se ovšem i Klang s památkáři střetl. Chtěl zvýraznit vstup do budovy pozlacenými sloupy na fialovém pozadí, a především chtěl na střechu vyvést výtahy, aby snadněji zpřístupnil terasu. „Dvě skleněné budky výtahu dvakrát tři metry. Co by to tak asi na tom domě mohlo zničit?! Jenže to památkáři neskousli. Je to škoda, z terasy je unikátní pohled na Prahu a takhle bude

hůř dostupná. Památkáři jsou prostě někdy příliš rigidní a jsem přesvědčen o tom, že už generace našich dětí nebude vůbec chápat, proč jsme museli dodržovat tak přísná pravidla.“

Když jsem se z hlediště díval do opuštěného sálu divadla Hybernia plného červeným plyšem potažených sedadel, měl jsem možnost v klidu přemýšlet o tom, kde vlastně jsem. V brutálně poničeném interiéru barokního kostela? V divadelním sále citlivě vestavěném do kostelní lodi? V bývalém výstavním sále? V celnici? No jistě, byl jsem v divadle a jeho interiér mě ani neokouznil, ani neurazil.

Myslím, že by mě neurazila ani brusinková fasáda. Spíš by mě pobavila. Výtahu na střeše bych si pravděpodobně vůbec nevšiml. Ale nejsem ani architekt, ani historik umění a nejsem schopen dohlédnout souvislosti. Taky bych jednoho dne mohl shledat, že Chrám sv. Víta je fialový a že uvnitř se hraje squash. Kurtů by se tam dalo vestavět dost. A třeba i citlivě. Navíc, co je špatného na propojení duchovní a tělesné kultury?

Toto pojetí by ale na mě bylo asi už příliš nekonformní. Takže si myslím, že existence nějakých pravidel je zřejmě dobrá věc. Jisté ovšem je, že tato pravidla někteří památkáři prosazují příliš jednostranně a někteří jiní je zase nerespektují vůbec. Že někteří architekti a investoři je považují jen za snadno překonatelnou překážku svých záměrů. A že hledat využití historických staveb, jež by alespoň zčásti financovalo jejich rekonstrukci a provoz, je velmi obtížné. Proto může být tak svůdný třeba projekt muzikálového divadla. Výstavní nebo koncertní síň či menší divadlo by sice mohly být v neponičeném kostele, ale rozhodně by nebyly tak komerčně úspěšné.

Co s tím? Řešení není složité: Kultura potřebuje víc peněz a víc kultivovaných a odpovědných architektů, pa-

mátkářů a investorů, kteří se budou v rámci daných pravidel, ať už přísnějších, či volnějších, pohybovat inteligentně a s citem.

Je to jednoduché, ale zjevně se nám toho nedostává.

(Michal Komárek, foto: Petr Jedinák, Reflex 02-07, redakčně zkráceno)

Pomníky socialismu

Jaké stavby sedmdesátých a osmdesátých let by se mohly stát, nebo se již staly kulturní památkou?

Panelová, státem tupě dirigovaná výstavba sedmdesátých a osmdesátých let zasadila do tváře českých měst těžké rány. Existují však návrhy, aby se vybrané objekty té doby staly kulturními památkami. Například po dlouhém sporu historiků a architektů (kunsthistorik Švácha z Ústavu dějin umění Akademie věd ČR se náhodou včas dozvěděl o žádosti o demoličním výměru, o který si společnost Tesco zažádala na magistrátu) byl rozhodnutím ministra kultury na začátku roku 2007 potvrzen za kulturní památku pražský obchodní dům Máj (v celé věci ale ještě bude moci rozhodnout soud).

Švácha projekt Máje považuje za jeden z mála odvážných architektonických počínů sedmdesátých let. Hájí tak práci progresivní skupiny architektů SIAL sdružených kolem autora unikátního vysílače Ještěd Karla Hubáčka*. Žádost Rostislava Šváchy, aby byl za kulturní památku vyhlášen pražský obchodní dům Máj (nyní Tesco), byla posouzena Ministerstvem kultury v tomto případě kladně.

Jak říká Rostislav Švácha, je to unikát. „Trojici architektů dal dohromady autor ještědského vysílače Karel Hubáček. Jde o skromnější období francouzského Centre Pompidou, na Západě ji publikovaly prestižní časopisy. Archi-

Obchodní dům Máj, Praha 1972-1975, architekti Eisler, Masák, Rajniš

tekti provokativně přiznali, že jde o „krabici na zboží“, že nejmodernější technika může být dobrá věc. Status památky, který navrhují, neznamená, že se s budovou nedá nic dělat. Ale třeba eskalátory by měly zůstat tam, kde jsou.“

Obchodní dům Máj byl typickým produktem normalizace, dokladem historického vývoje, životního způsobu a prostředí a měl tedy podobnou úlohu jako barevná televize, uvádí publicista Stanislav Škoda v deníku LN. Ve své úvaze se dále zamýšlí nad další osudem nemovité věci, která podléhá ochraně jako celek, tedy nikoliv jen to, co je vidět „z ulice“.

Švácha je mezi architekty znám z devadesátých let jako zastánce zachování původní podoby sídliště. Předloni se mu nepodařilo prosadit, aby status kulturní památky získal obchodní dům Ještěd v Liberci, který vznikl ve stejné dílně jako pražský Máj. Úspěšný u památkářů byl ale se čtyřmi stavbami z šedesátých let jako ještědský vysílač, dále budova bývalého Federálního shromáždění, hotelový dům v Praze na Invalidovně a Ústav makromolekulární chemie v Praze na Petřínách. Je přesvědčen, že pro každé historické období by měl zůstat zachován reprezentativní vzorek staveb jako otisk doby.

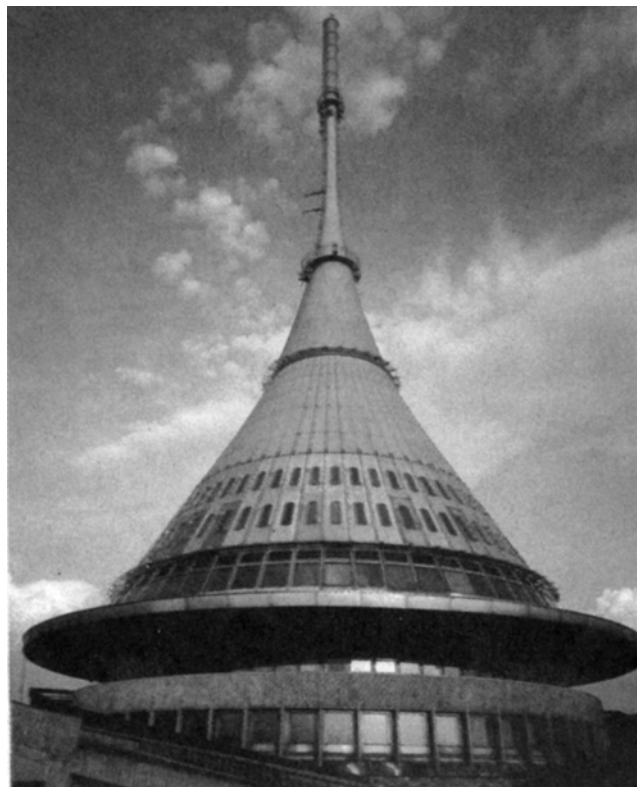
Historik architektury Zdeněk Lukeš, který je zároveň členem Ústřední památkové komise Ministerstva kultury, upozorňuje na skutek, že se u staveb ze sedmdesátých a osmdesátých let většinou nepoužíval, nebyl k dispozici, kvalitní stavební materiál, běžně se používaly zdraví škodlivé látky, jako například azbest. I přesto jsou z této doby stavby, jejichž památková ochrana je jednoznačná, jako třeba vysílač Ještěd, kde je snaha zachovat i původní nábytek hotelu. S historikem Šváchou se však oba shodli, že by na seznam kulturních památek měl být zapsán pražský obchodní dům Kotva, postavený v letech 1970-1975 podle návrhu manželů Machoninových.

Lukeš: „Patří jí památková ochrana. Kotvu jsem měl vždycky rád. Je to podle mne kvalitní architektura, která dobře slouží. Nevidím důvod, aby se s ní něco dál dělalo. Je otázkou, jestli přežije konkurenci proti ní vznikajícího nákupního centra v objektu bývalých kasáren a jestli se podaří udržet návštěvnost vyšších pater. Každopádně bych ji zapsal jako kulturní památku.“

Švácha: „Velmi dobře funguje. Kotva se stavěla souběžně s obchodním domem Máj. Přestože nepravidelným tvarem vnáší nepořádek do středověkého půdorysu Prahy a její koncept není tak progresivní jako u Máje, který skutečně předběhl dobu, architekti Kotvy přišli se zajímavou konstrukcí a vyhraněným stylem. Přemýšlím o tom, že navrhnou Kotvu na seznam kulturních památek.“

Redakční poznámka:

* Nedávno proběhla v Českém centru na Herrengasse vernisáž a přednáška za přítomnosti kurátora dr. Petra Kratochvíla k dílu architekta Karla Hubáčka. Architekt Karel Hubáček je jedna z nejvýznamnějších osobností české architektury 20. století. Tento architekt, narozený 23. února 1924 v Praze, se stal světově uznávaným díky jeho designu televizní věže na Ještědu, postavené v letech 1965-1973. Tato věž se stala brzy dominantou regionu. Její elegantní aerodynamický tvar, pěkně tvarovaná silueta vrcholu, přesně reprezentuje charakter krajiny. Za tento projekt mu byla udělena cena od mezinárodní unie architektů

Architekt Karel Hubáček – televizní věž na Ještědu

(UIA) Augusta Perreta z roku 1969, dále pak cena architektonického spolku za životní dílo, Herderova cena, čestný doktorát od ČVUT (České vysoké učení technické) a čestné vyznamenání od české komory architektů.

Zlaté medaile za známky

Na přehlídce v Monaku se koncem loňského roku představilo veřejnosti 100 světových filatelistických rarit z 20 poštovních muzeí a od 80 nejlepších sběratelů světa. Semilský filatelista Ludvík Pytlíček získal za své známky dvě zlaté medaile – vystavoval unikátní historický telegram z roku 1918 o příjezdu prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka do Československa s ofrankovanou desetihaléřovou skautskou známkou a kolekci československých poštovních známek z let 1918-1939. (mk)

Čtyřicet českých básníků v české televizi

V novém cyklu *Česko jedna báseň* představí v letošním roce Česká televize více než 40 současných básníků a básnířek. Pořad je připravován v brněnském studiu a scénáristou je Pavel Řehořík, který je organizátorem patrně největší literární přehlídky v zemi, Měsíce autorského čtení. Režisérem je divadelník Martin František. Autoři přednesou v osmiminutových medailonech vlastní verše a přidají další dvě básně svých oblíbenců. Každý autor recituje tři básně – jednu svoji, jednu od některého z klasiků a jednu od současníků. Texty si básníci vybírají sami a svou volbu musejí divákům zdůvodnit. První medailon měl v lednu básník J. H. Krchovský, po něm do konce měsíce Pavel Řezníček a Věra Jirousová. Celý seriál by měl mít 43 dílů. (mk)

LEDEN – ÚNOR

Zatímco si leden dokázal uhájit své Tři krále, únor byl příliš povolný. Snad právě protože je nejmenší mezi měsíci, chtěl být i slavný. A tak se zapsal černě do našich dějin a nechal si vzít kriticky nejvýznamnější pranostikový den celého roku. Od roku 1984 vystrčila z kalendářů Hromnice jakási Nela. Kdo ji na to místo posadil, se asi nedozvíme. Drží se svého místa do dnešních dnů. I když tento den zaznamenal řadu proměn, její jméno se v něm nevyskytuje. Z původního setkání starce Simeona s Pánem, přes svatou Hadelogu až k Očišťování Panny Marie – lidovým názvem Hromnice.

Mezi lidem si Hromnice udržely výsostné postavení, a to nejen pro posvěcené hromničky – svíčky, které se rozsvěcely při bouřkách, ale i pro „hromniční“ zimu. Únor, ten vrchnostenský pochlebovačnick, by ze svého zvyku rád posloužil i paní Zimě. Někdy na svém počátku nasazuje ještě mrazy. Kdyby se nestyděl, nechal by zmrznout i předčasně přilétnuvšího skřivánka. Když se mu to nepovede, tak jako v roce 1929, kdy v Litvínovicích u Českých Budějovic nechal klesnout rtuť teploměru 11. února až na -42,2 stupně, tak pak vyhrožuje, že šlehně ocasem.

Ale kampaň na lidi! Ti dříve, než začne čtyřicetidenní půst před Velikonocemi, si už kdysi ve 13. století vymysleli masopustní veselí, které navazovalo na ještě starší pohanské zvyky. Ač bylo původně lidové, přeneslo se i do šlechtických vrstev a dokonce až na císařský dvůr do Vídně.

Ať si únor vyvádí s počasím co chce, na kolo stejně nedošlápne a lidské dovádění a vůni blízkého jara nezastaví. Únoru budiž připsáno k dobru, že v jeho polovici má svátek svatý Valentínek a to je jara a milenců tatínek. A pak je tu také svatý Matěj. Tomu když se nepovede rozsekati led, přenechá rád tuto práci svatému Josefovi. Ten už si se zimou dozajista poradí.

(mk)

Pranostiky

Když prosinec bystří, po vánocích jiskří.

Když záhy taje, dlouho neroztaje.

Když větrové na konec února uhodí, moc obilí se na poli neurodí.

Teplý únor – studené jaro, teplé léto.

Je-li o Hromnicích studeno, přijde brzy jaro.

Svatý Kliment (23. 11.) zimu oblihuje, svatý Petr ji ucezuje.

Najde-li Matěj led, seká ho hned, nenajde-li led, dělá ho hned.

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ...

Šifra znojenské rotundy

Okrouhlá stavba na ostrohu nad řekou Dyjí je stará jako Pražský hrad. Ale pro mnohé Moraváky je mnohem významnější. Kvůli ní se v uplynulém desetiletí strhly vášnivé spory. Být to někde na Balkáně, možná by pro to vypukla válka mezi Čechy a Moravany. Ale našťástí jsme ve Znojmě, takže zatím se konají na tohle téma jen odborné konference. Ta letošní dala starým sporům o to, jestli vůbec existovali Přemyslovci a jestli Češi jen neukradli svou nejstarší historii Moravanům, nový směr.

Těžkými ozdobnými dveřmi vstoupím do plyšových koberců secesního divadla. Venku žije hlučné Znojmo, ale tady se skoro šeptá, čas běží pozpátku. Jsem na konferenci pořádané městským úřadem o znojenské rotundě, už několikáté v řadě za poslední léta.

Před deseti lety mi důstojný šedovlasý důchodce, amatérský historik doktor Jaroslav Zástěra, u rotundy vzrušeně vysvětloval: „Tady uvnitř je ve skále Metodějův hrob.“ Právě zorganizoval složitý archeologický průzkum, jenž měl pomoci vrtů a nejmodernějších rentgenových metod potvrdit jeho dohady. Pro jistotu přizval i proutkaře. Nedlouho předtím vydal několik knih a založil Klub přátel znojenské rotundy. Svými knihami dráždil solidní profesionální historiky. Tvrdil, že Kosmas si bájné Přemyslovce prostě vymyslel. Že Libuše nebyla manželka Přemysla, ale kupce Sába, zakladatele Velkomoravské říše; že nesídlili na pražském Vyšehradě, ale nad řekou Dyjí u Znojma. Svou první knihu vydal ještě před listopadem 1989, a tím kromě historiků našel i komunistické funkcionáře. Počátkem devadesátých let pak měly jeho vývody odbojářský nádech. Vyrobil si díky tomu rozsáhlý archeologický průzkum.

Ovšem neobjevil nic. Ani proutkař mu nepomohl. Zemřel v roce 2001, ale jeho myšlenky žily dál.

Hledání Metodějova znojenského hrobu má poněkud komický nádech, ovšem jinak nemůžeme Zástěrovým teoriím upřít racionální jádro. Mytické počátky přemyslovské dynastie se opravdu potácejí v mlhách. Dnešní čeští (i moravští) žáci se ve škole stále učí: Krok, Kazi, Teta, Libuše, Přemysl, Nezamysl, Mnata, Vojen, Vnislav, Křesomysl, Neklan, Hostivít. Tedy jména mytických Přemyslovců. Jenže profesor Karbusický v polovině šedesátých let došel ve své knize *Báje, mýty, dějiny* k závěru, že nejde o panovníky, ale o slova staročeského chorálu, zpívaného zřejmě při vítězství Čechů nad Němci roku 849. Před tou bitvou, zaznamenanou *Fuldskými letopisy*, prý Čechové zaburáceli: „Krok kazi, Tetha, lubo přemysl I nezamysl m' na ta vojna ni zla, / krt mi s' neklanam', gosti vit!“, což lze novočesky přebásnit: „Zastav krok, Němče (Teutone), raději přemýšlej I nechceme válku ani zlo I kříži se neklaníme, hosty vítáme!“

Češi byli tehdy pohané a franští Němci, kteří je napadli, byli na hlavu poraženi.

Slova písňe jsou Karbusického spekulace. Nicméně racionální jádro zůstává: Kosmas si nejspíš mytické Přemyslovce vymyslel, protože před ním o nich nikde nenajdeme ani zmínku. „Kosmův rodokmen je historicky nemožný pro dobu, ke které se hlásí. Je fiktivní a vznikl do datečně,“ psal prof. Karbusický. „Je na čase, aby naše historiografie, archeologie a lingvistika odkázaly tyto postavy knížat do neskutečna, jak to dávno učinila věda polská s Krakem a Wandou a věda ruská s Kyjem, Štěkem a Chorivem.“

„Tajemná“ rotunda ve Znojmě

Doktor Zástěra na tyto úvahy koncem osmdesátých let navázal. A dal se tak na cestu dějepisného disentu. Emigrant Karbusický byl totiž nepřítel státu. Před deseti lety mi Zástěra plamenně vysvětloval: „Kosmas si prostě Přemysla vybájlil, aby podpořil ideologii nastupujících pražských vládců.“

Ale jak napadl Kosmu zrovna Přemysl Oráč? I na to měl dr. Zástěra pěkné vysvětlení: „Kosmas jezdil přes Znojmo. Tady v rotundě viděl fresky, na kterých je vyobrazený oráč. Ten oráč ovšem nebyl žádný Přemysl, ale Sámó – zakladatel Velké Moravy. Libuše byla Sámova manželka. Pražané prostě Moravanům jejich dějiny ukradli.“

Znojemská rotunda a fresky v ní se tak staly rozbuškou diskusí o úsvitu české a moravské historie zrovna v době, kdy se rozpadl česko-slovenský stát a východní Evropou šla vlna nacionalismu. Fresky ovšem podle oficiálního datování vznikly roku 1134 – jenže Kosmas zemřel o devět let dřív! A tak dr. Zástěra zrod fresek patřičně posunul proti proudu času. „Mají výrazně byzantské rysy,“ zdůvodňoval to. „Do Čech je přivezl sám věrozvěst Metoděj už za dob Velké Moravy.“ Proto na nich nejsou Přemyslovci, ale Moravané, proto tady musel být Metoděj pohřbený – a proto tak leze na nervy pragocentristům!

Nejdůslednějším pokračovatelem dr. Zástěry je dnes „rotundista“ Petr Šimík. Na obsáhlých internetových stránkách www.znojemskarotunda.com/simik nešetří výpady proti pragocentristům. Petr Šimík vyšel z úvahy, že v křesťanském kostele přece nemůže být vyobrazený pohan Přemysl, natož vědma Libuše. „Oráčská scéna samozřejmě nepředstavuje Přemysla, ale podle mě je na ní velkomoravský král Rostislav s věrozvěsty Konstantinem a Metodějem,“ vysvětluje mi krátce po obědě pod kopulí, odkud nás pozorují oči záhadných hrdinů prastarého miksu.

Je podivuhodné, kolik vášně se skrývá v šerosvitném prostoru této nevelké stavby. Víc než tisíc let přečkala skoro náhodou – v devatenáctém století sloužila jako prasečí chlívka a sklad sudů nově postaveného pivovaru. O freskách se zdejší znojemští Němci tehdy domnívali, že zobrazují jejich světce Isidora, patrona zemědělců. Pak se výkladu maleb chopili čeští buditelé a v postavě s volským spřežením poznali Přemysla, an se potkává s Libuší. O figurách nad touto scénou se začalo všeobecně soudit, že to jsou první přemyslovská knížata. To bylo v době, kdy staré české pověsti nikdo nezpochybňoval, kdy naopak Češi své

pověsti a Přemysla s Libuší bytostně potřebovali. Tak to vydrželo v první republice, potom přes válku i dlouho po ní. Než přišli revizionisté Karbusický se Zástěrou.

„Podle Reginonovy zprávy k roku 876 bylo dosavadní »vévodství Čechů«, jak středočeské mini knížectví označily *Fuldské letopisy*, již součástí království Moravanů,“ argumentuje Petr Šimík. „K tomu došlo poté, co moravský Bořivoj v roce 875 usedl na pražský stolec. Teprve po Svatoplukově smrti (894) pro neshody obou větví mojmírovského rodu česká knížata odpadla od království Moravanů...“

Připusťme, že Bořivoj snad zřejmě byl opravdu první panovník onoho českého „miniknížectví“ a mohl vzejít kdovíodkud – klidně z lůna velkomoravské dynastie. To je pravděpodobnější než všechny pověsti o Přemyslovi.

Potíž je jen jedna: že všechno stojí pouze na nepřímých důkazech. Ať už je to vachrlatá interpretace starých fresek, anebo třeba antropologický průzkum koster v knížecích hrobech pražského Chrámu svatého Víta, pomocí něhož se před časem pokoušel Bořivojův moravský původ dokázat MUDr. Emanuel Vlček. Kde neexistují podrobné písemné prameny, zejí v historii díry. A ty si může každý zaplnit podle libosti.

Na rozdíl od „rotundistů“ je doc. PhDr. Jaromír Kovárník, CSc., profesionální historik. A tedy víc vázán ohledy i jistou opatrností. Během odpolední přestávky konference se mnou jede do rotundy a ukazuje mi pečlivě zasklené místo v omítce: „Tady jsme našli zřetelný letopočet 1134.“

To je podle něj jasný důkaz, že Zástěrovo dřívější datování vzniku fresek nemá reálný podklad, stejně jako všechny od toho odvozené teorie. Přiklání se tedy k oficiální verzi, že oráčská scéna opravdu zpodobňuje Přemysla a že postavy nad ní jsou první Přemyslovci. Na schodech rotundy mi ještě dlouze vypráví o mimořádném významu Znojma pro první slovanské osídlení Moravy. Není žádný pragocentrista.

„Nejsem historik, ale teorie dr. Zástěry mi připadaly velmi logické,“ říká mi těsně potom stavební odborník doc. Ing. Milan Vlček, CSc., jenž byl před deseti lety při hledání Metodějova hrobu. „I kdyby všechny ty teorie neměly smysl, dr. Zástěra se o rotundu hodně zasloužil.“

Je to pravda. Nebýt eruptivních vývodů dr. Zástěry, těžko by dnes rotunda měla novou střechu, těžko by se kvůli ní pořádaly pravidelné konference hrazené z rozpočtu města, těžko by město vykoupilo a pietně upravilo část zanedbaného pivovarského pozemku, na kterém rotunda stojí. Anebo ano – ale mnohem později.

Zatím se úplně setmělo. Odjízdim. Rotunda za mnou svítí, citlivě hýčkaná reflektory. Uvědomím si, jak je tahle šifra nekonečně výživná. PhDr. Dvořáková teď novátorsky začala rotundu zkoumat podle principu zlatého řezu a podle slunečních cyklů. Tím ji přiblížila legendárním prehistorickým megalitům jako z irského Newgrange anebo mystériu chartreské katedrály. Geniální nápad! Díky němu rotunda přestává být rozbuškou konfliktů a místo toho se stává ikonou všesvětové civilizace. V celém svém majestátu přejde do věku sjednocené Evropy. Onu šifru je pak možno řešit ještě několik sezón. Uspořádat pár dalších konferencí. Napsat mnoho objevných knih. Více takových památek!

(Jan Reinisch – Tomáš Tichý,
Reflex 49-06, redakčně zkráceno)

Zájem o tradiční značku obuvi stoupl

Již skoro čtvrt století se vyrábí v tradičním sídle obuvnického průmyslu Zlíně obuv značky Prestige, která jednu dobu představovala skutečný módní hit a nedostatkové zboží, které se prodávalo „pod pultem“. V roce 2005 jejich současný výrobce Moleda jejich vzhled mírně modernizoval, k nějakým zásadním změnám však nesáhl. Přesto se mu podařilo mírně zvýšit jejich odbyt v roce 2006 na 145 000 párů. O „prestížky“ je ovšem zájem prakticky jen v ČR a na Slovensku. Hlavní složku exportu firmy Moleda naopak tvoří jezdecké boty z kůže i z PVC, se kterými se můžete setkat i v Rakousku. V této oblasti se však zlínské firmě loni již tolik nedařilo, protože musela zápolit s mnohem levnější asijskou konkurencí. Možná se tak tahounem její výroby stane obuv Prestige, což by jen podporovalo trend návratu osvědčených domácích značek na české pulty. Počátkem devadesátých let se přitom podobný vývoj jevil jako naprosto vyloučený, k tuzemským výrobkům měli čeští spotřebitelé velkou nedůvěru. Jenže časy se mění a některé značky prožily nečekaný vzestup. Příslušné výrobky se ovšem v mnoha případech značně liší od zboží ze sedmdesátých nebo osmdesátých let – samotné nostalgické vzpomínky nevalitní produkty neprodají. Mohou se však stát významným faktorem, který nakonec rozhodne. To samozřejmě platí pro Českou republiku i pro Rakousko bez ohledu na společnost, v níž příslušné značky původně vznikly. Není se proto třeba bát, že by zvýšení prodeje bot Prestige, smetanového krému Pribináček nebo hodinek Prim znamenal také více hlasů pro komunisty a snahu po návratu bývalého režimu. Lidé přece nevzpomínají, jak se jim v prestižkách chodilo skvěle na stranické schůze, ale spíše jim připomenou jejich první lásku. (MaFr)

Čeští kapitalisté v Čechách dominují, Rakušané čtvrtí

Ve firmách působících v České republice podle kapitálových podílů přes všechny řeči o vykoupení země zahraničními podnikateli stále dominují čeští kapitalisté, kteří ovládali v roce 2006 celkem 59 % celkové hodnoty hrubého domácího produktu. Poněkud překvapivě za nimi následují Nizozemci s více než 10 % podílem. Podle mnohých odborníků se však na výsledku značně projevila především nizozemská daňová politika, která vedla k přesunu sídla některých českých firem do Nizozemí. Ve skutečnosti se tak pod nizozemským kapitálem často skrývají české firmy, případně společnosti z dalších států. Jako příklad média uvádějí velmi vlivnou skupinu PPF. Přestože oba její majitelé jsou Češi, matka finančního kolosu PPF Group NV však sídlí v Amsterdamu. Naopak nijak nešokovalo třetí místo Německa, jehož podíl dosáhl 113,4 miliardy korun. V České republice přitom působí skoro 11 000 firem vlastněných nějakým německým subjektem. Rakousko zaujalo velice solidní čtvrté místo s podílem 74,4 miliardy (asi 2,6 miliardy €) a 3 903 firmami. Až za ním pak se značným odstupem skončily Velká Británie, Francie, Španělsko, Švýcarsko, USA a Japonsko. Až třináctou příčku zaujalo Slovensko s podílem 14,1 miliardy korun a 4 404 firmami. Přitom po nastartování slovenských daňových reforem někteří ekonomové počítali s masovým úprkem českých

firem do této země. V první třicítce se samozřejmě objevují i opravdové daňové ráje jako třeba Bermudy, Britské Panenské ostrovy nebo Kajmanské ostrovy, ale na první desítku zatím rozhodně nesahají. Až na 23. pozici nacházíme Rusko s pouhými 2,5 miliardami podílu, ale zároveň s vysokým počtem 9 629 firem. Při samém konci první třicítky se také zatím krčí Čína, jejíž subjekty vlastní podíl pouze ve výši 1,5 miliardy korun. Právě tato asijská velmoc by se však měla stát podle většiny analytiků skokanem příštích let. Samozřejmě celý žebříček je třeba brát s velkou rezervou, protože v současném globalizovaném světě se národnost vlastníka určuje jen velice obtížně. Přesto mají jeho údaje vycházející z dat České kapitálové a informační agentury svoji hodnotu. Mimo jiné naznačují, že pozice rakouských investorů v českém hospodářství není až tak slabá. Jedná se však často zejména o podniky střední velikosti se spíše regionálním významem. I jejich podíl na tvorbě hrubého domácího produktu však není zanedbatelný. (MaFr)

V ČR dominuje Ikea, Kika až čtvrtá

Jednoznačným lídrem českého trhu s nábytkem zůstává švédská nadnárodní společnost Ikea, jejíž obrat stoupl o čtvrtinu na 4,8 miliardy korun. Hlavním motorem růstu je zvyšující se počet nových bytů, které jejich majitelé vybavují. Ročně průměrná česká rodina utratí za nábytek 289 €, což není až tak malá suma. Mění se přitom i návyky klientů – zatímco v roce 1997 se zhruba 90 % nábytku prodávalo v běžných pultových prodejnách, v současnosti je podíl těchto prodejen už pouze 46 %. Samotná Ikea vlastní 4 velké prodejny – dvě v Praze a po jedné v Ostravě a Brně. Kromě obchodu s nábytkem jsou vnímány i jako určité předsunuté body švédské kultury – ve zdejší restauraci se prodávají i typická švédská jídla, existují zde i pulty se švédskými potravinami. Zdaleka ne všechny výrobky nabízené Ikeou však pocházejí přímo ze Skandinávie. Některé se paradoxně vyrábějí přímo v České republice – např. komody Malm, regály Bonde, kuchyňské panely Perfekt a jiné produkuje největší český výrobce nábytku – společnost Jitona – ve spolupráci s firmou Tusculum. Dnešková představovala Ikea pro tuto společnost s 1 600 zaměstnanci a obratem 2,4 miliardy korun prakticky jediného zákazníka. Nyní se sice situace poněkud změnila, ale určité formy spolupráce přetrvávají. Řada produktů Ikey pochází v současnosti také z Polska. Až daleko za švédským gigantem skončila na druhém místě německá firma Asko Nábytek, která v České republice vlastní celkem osm prodejen. S velkým elánem přicházela na nový trh v roce 2005 i rakouská firma Kika/Leiner, kterou doprovázela masivní reklamní kampaň. Zatím se jí však nedaří podle původních optimistických představ. Její dva obchody umístěné v Praze dosáhly obratu pouze 680 miliónů korun, což jí zajišťuje až čtvrté místo mezi prodejci. Zároveň v České republice stále zápasí se ztrátou. Její představitelé však boj o lukrativní trh nechtějí vzdát a naopak plánují otevření provozovny v Brně a případně v některém dalším městě, jako je třeba Plzeň nebo Ostrava. Konkurence v České republice je však velice tvrdá a Kika, pokud bude chtít svoji pozici výrazněji zlepšit, musí v příštích letech vyvinout značnou energii. (MaFr)

Dřeva v ČR ubývá

Vážné problémy hrozí českým zpracovatelským firmám kvůli možným výpadkům v zásobování dřevem. Hlavní problém představuje výrazné snížení dodávek ze státních lesů, v nichž se v současnosti zastavila těžba kvůli dosud neuzavřeným smlouvám s těžaři dřeva. Státní Lesy ČR přitom ovládají zhruba polovinu lesních porostů v celé zemi. Situaci ale zhoršuje i poměrně velký vývoz kvalitního dřeva do Rakouska, kde se spaluje v dotovaných výtopnách. Rostoucí poptávka nekrytá dostatečně nabídkou tak žene ceny dřeva i dřevního odpadu vzhůru. Navíc řada venkovských domácností kvůli poměrně vysoké ceně jiných zdrojů energie přechází zpátky na vytápění dřevem. Některé zpracovatelské firmy tak již musí uvažovat o nejrůznějších úsporných opatřeních a vyloučit nelze ani propouštění. Situaci samozřejmě může pomoci vyřešit především uzavření nových smluv na těžbu ve státních lesech, ale dlouhodobě se mohou potíže stále znovu vracet v souvislosti se snahou českých Zelených výrazně omezit využívání jiných zdrojů energie, například elektřiny z jaderných elektráren nebo uhlí. Nelze vyloučit, že v následujících letech se z dřeva stane ještě mnohem strategičtější a vzácnější surovina než dosud. (MaFr)

Mýtné v ČR zdražilo autobusy

Ceny jízdenek pro dálkové autobusové spoje v ČR zvedlo zavedení mýta na dálnicích. Většina dopravních autobusových společností byla nucena zvýšit jízdné v řádu desetikorun, jejich představitelé se zároveň proti některým opatřením zaváděným státem hlasitě brání. Jako již tradičně patří k nejobovnějším kritikům majitel Student Agency Radim Jančura, který provozuje mimo jiné i autobusovou linku Vídeň – Brno. Jančura dokonce pravidla pro vybírání mýtného napadl jako diskriminační a podal oficiální stížnost k antimonopolnímu úřadu. Mimo jiné se mu nelíbí velký rozdíl v mýtu pro autobusy s dvěma a třemi nápravami, který silně znevýhodňuje jeho mohutné vozy. Řada dopravců také brojí proti tomu, aby se stejné mýto platilo za plný a prázdný či poloprázdný autobus. Zatím se však nezdá, že by stát chtěl jejich stížnosti nějakým způsobem zohledňovat. Státní pokladna potřebuje peníze z mýtného jako sůl, a tak nelze očekávat, že by lobby dopravců v současné době byla schopná si vynutit nějaké výrazné změkčení pravidel pro jeho placení. (MaFr)

Více českých biopotravin, ale z cizího mléka

Zájem o biopotravinu v České republice neustále stoupá a na rostoucí poptávku se snaží reagovat i velcí čeští producenti. Například olomoucká mlékárna Olma chce v letošním roce zvýšit svoji výrobu biomléka a dalších bioproduktů až na dvojnásobek. Jenže musí přitom zápolit s nedostatkem domácích surovin, v českých krajích chybí zemědělci, kteří by mohli zajistit požadované množství potřebných surovin, především biomléka. Proto se také Olma poohlíží po možných partnerech v sousedních zemích. V jejich hledáčku přitom vedle Polska, Slovenska a Německa nechybí ani rakouští zemědělci, kteří s biologicky šetrnou produkcí mají dlouhodobé zkušenosti. Olma v oblasti biopotravin představuje v českých pomě-

rech průkopníka. Již před šesti lety jako jediná česká firma získala certifikát k jejich výrobě, což se ukázalo jako velmi perspektivní krok. Podle představitelů mlékárny dosáhne podíl biopotravin na českém trhu stejné úrovně, jaká je běžná třeba v Německu nebo Rakousku, tedy kolem 10 %. Tento optimismus přitom sdílí i další odborníci, například agentura Green marketing, která se na trh s biopotravinami specializuje. Ta odhaduje, že v příslušném sektoru lze v příštích letech očekávat roční nárůst kolem 25-30 %. Přitom domácí zemědělská produkce bude v tomto ohledu asi minimálně ještě určitou dobu za potřebou poněkud pokulhávat. Může se tak snadno stát, že třeba české biojogurty budou mít svůj základ v mléce rakouských krav. Na tyto dříve nepředstavitelné paradoxy si asi v následujících letech budeme muset zvykat čím dál častěji. (MaFr)

Hamé postavilo nové logistické centrum

Mezi skutečně dynamicky se rozvíjející české potravinářské podniky patří bezpochyby i společnost Hamé, která do nového centrálního distribučního skladu v Starém Městě u Uherského Hradiště o rozloze 19 tisíc metrů čtverečních investovala nezanedbatelnou sumu přesahující 250 milionů Kč (asi 9 milionů €). Důvodem pro vznik podobně rozsáhlého komplexu je především růst produkce firmy a rozšiřování jejího sortimentu. Jen v České republice vlastní Hamé v současnosti šest výrobních provozů – závod v Babicích se specializuje na produkci masných výrobků, v Kunovicích dominuje chlazený sortiment. Z bzeneckého provozu putují na pulty především zeleninové saláty a jednodruhovité zeleniny, v Mařaticích věnují hlavní pozornost produkci výrobků z rajčatového protlaku a v Podivíně se koncentrují na sladké zboží, například na kojenecké výživy nebo džemy. V Letohradu se pak nachází výrobní baget a sendvičů. Z Hamé se v posledních letech stal skutečný gigant a za rok 2006 by měl obrát této společnosti dosáhnout hranice čtyř miliard korun (přes 140 milionů €). Značná část výroby putuje do zahraničí, své produkty firma dodává do celkem 35 zemí, mezi nimiž samozřejmě nechybí ani Rakousko. Odbyt pro své produkty ovšem našla i v poměrně exotických teritoriích, jako je třeba Japonsko, Nový Zéland či Austrálie. V Rumunsku a v Rusku postavilo Hamé i vlastní výrobní provozy. Právě ruský trh považuje v současnosti za nejperspektivnější a do podpory prodeje v této lokalitě chce investovat kolem 2,5 milionu dolarů. Počítá přitom i s vlastními televizními reklamami. Mimořádně silné pozice si Hamé již předtím vybudovalo v některých jiných státech – například, když jsem si v Maďarsku chtěl koupit jätrovou paštiku májkrém, která se kdysi z Maďarska do Československa ve velkém vyvážela, zjistil jsem, že v regálu mají pouze májkrém vyrobený společností Hamé. Ve státech evropské „staré patnáctky“, mezi něž patří i Rakousko, však musí Hamé zápasit s tvrdou konkurencí zavedených domácích producentů a nemá takové možnosti pro rozvoj jako na méně nasycených trzích jihovýchodní a východní Evropy. (MaFr)

Jack Stack bankéřem roku

O osobnosti Jacka Stacka jsme se v našem časopise zmiňovali již několikrát. Protože však byl tento špičkový manažer zvolen na sklonku loňského roku českým Bankéřem

roku, stojí jistě za to si některé základní údaje o tomto šedesátiletém Američanovi irského původu zopakovat: v osmdesátých a devadesátých letech působil na různých postech v Chemical Bank a v Chase Bank, kde se vypracoval na post viceprezidenta pro oblast přímých finančních služeb. V roce 2000 pak přišla pro něj velká výzva – stal se předsedou představenstva a generálním ředitelem největšího českého finančního ústavu, České spořitelny, kterou předtím ovládla rakouská Erste Bank. Práce v České spořitelně získal prostřednictvím personální agentury. Erste Bank hledala vhodného muže na vedoucí post a zároveň usilovala o to, aby se jednalo o někoho nespokojeného dosud s novým vlastníkem. Tento přístup se ukázal jako velice prozíravý, protože k vyslancům z nové centrály na nejvyšší místa přistupovali v České republice zaměstnanci i veřejnost se značnou nedůvěrou. Stack se ukázal jako vhodná osobnost pro transformaci firmy, která se sice mohla v té době pochlubit obrovským množstvím klientů, ale její služby byly za evropským standardem. Americký bankéř na jedné straně sáhl k nepopulárnímu propouštění a výměně managementu, ale na druhé straně zbývajícím zaměstnancům výrazně zvýšil platy a dokázal si získat jejich loajalitu. Velmi dobře zvládal i otázky spojené s reklamou a public relations. Podařilo se mu také prosadit řadu změn příznivých pro klienty, i když, jak příznává, stále v této otázce nebylo ani v České spořitelně uděláno dost. Přesto může v létě letošního roku, kdy mu vyprší manažerská smlouva, odcházet s pocitem dobře vykonané práce. Příliš ho nemusí ani trápit, že se za celou dobu pobytu nenaučil česky – s tímto jazykem má ostatně velké obtíže naprostá většina zahraničních manažerů, ať už mají sebelepší snahu. On sám to ovšem podle svých slov považuje za velký neúspěch. Sama skutečnost, že byl loni již podruhé zvolen v České republice Bankéřem roku, ukazuje, jaký respekt si dokázal získat. Zatím není zcela jasné, na jakém postu bude po svém odchodu z čela České spořitelny působit. Jasné je pouze to, že se chce vrátit do New Yorku a určitě se nechystá do důchodu. Očekává se, že pravděpodobně bude pracovat pro Erste Bank jako konzultant. Nelze ani vyloučit, že se pokusí uplatnit své zkušenosti ve vládní nebo akademické sféře. Nový šéf České spořitelny, dvaadvacetiletý Gernot Mittendorfer, dosavadní předseda představenstva Salzburger Sparkasse, nebude mít úplně lehkou pozici, protože laťka pro nástupce byla nasazena značně vysoko. Nicméně Mittendorferova dosavadní kariéra naznačuje, že i když zdaleka není takovým showmanem, může si vydobýt v Praze minimálně podobný respekt, jakého požíval Stack. Již teď přitom není v České republice zcela neznámou osobností – patřil totiž do týmu lidí, kteří v roce 2000 Českou spořitelnu privatizovali. (MaFr)

V Moravské Třebové snižují nezaměstnanost i Rakušané

Moravská Třebová se již dlouhá léta potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti. Nyní se však zdá, že se i zde začíná blýskat na lepší časy. Zejména díky úspěšnému rozvoji firm v průmyslové zóně se nyní daří počet lidí bez práce snižovat. Jestliže ještě v roce 2003 přesáhla míra nezaměstnanosti ve městě 15 %, loni se jednalo už pouze o 12,06 %. Přispěla k tomu i rakouská firma Kayser, která do města

přišla před necelými čtyřmi roky. V průmyslové zóně moravského města produkuje mimo jiné sifonové bombičky s oxidem uhličitým a daří se jí natolik dobře, že se rozhodla dosavadní provoz výrazně rozšířit a postavit novou halu zabírající 14 tisíc metrů čtverečních. K dosavadním čtyřiceti zaměstnancům by mělo přibýt minimálně dalších třicet nových pracovníků. Pro město je přitom velice povzbudivé, že rakouská společnost není se svými plány osamocaná. Rozšířit své provozy chce i dalších pět podniků usídlených v průmyslové zóně. Pokud by vše běželo podle předpokladů, mohlo by v letošním roce takto vzniknout až 450 nových míst, což by znamenalo snížení míry nezaměstnanosti ve městě o další 2 %. (MaFr)

Česká sedadla do celého světa

České společnosti Borcad, která produkuje zdravotnickou techniku a sedadla, se v poslední době daří získávat zajímavé zakázky. Její výrobky se například objevily v novém filmu s Jamesem Bondem *Casino Royal*, který se ostatně zčásti natáčel v pražských ateliérech na Barrandově. Borcad dodal 40 sedadel do jídelního vozu pro scénu, kdy se slavný agent setká se svou „Bond girl“. Pro společnost však má podstatně větší význam další kontrakt – na jeho základě má totiž dodat celkem 6 000 sedadel pro příměstské vlaky v oblasti maďarské metropole Budapešť. Tato zakázka totiž představuje hodnotu několik desítek miliónů korun. S produkty firmy Borcad se ovšem můžete setkat i v Rakousku – v roce 2005 například společně se svým zastoupením v Rakousku, firmou DAS Pflegezimmer, vyhrála výběrové řízení na dodávku devíti porodnických postelí pro Landesfrauenklinik v Linci. Firma, která původně vznikla jako konstrukčně vývojové studio, je jedním z příkladů, že i v České republice dnes existují středně velké firmy, které jsou schopné dodávat výrobky, které uspějí v mezinárodní konkurenci nejenom cenou, ale především kvalitou a vynikajícím designem. (MaFr)

Vláčky Merkur se vrací na trh

Se značkou Merkur si v České republice pamětníci spojují především slavnou stavebnici s děrovanými pásky a šroubky, kterou pro výrobu svých přístrojů využíval dokonce i jeden z největších českých vynálezců, akademik Otto Wichterle. Její počátky sahají až do roku 1920, o pět let později dostala v podstatě definitivní podobu založenou na spojování šroubky a matičkami. V současnosti se vyváží i třeba do Německa, kde se prosadila pod názvem Schuco-Technic, do zemí Beneluxu putovala pod značkou Tecc. Podnik sídlící v Polici nad Metují však produkoval v minulosti i oblíbené plechové vláčky a lokomotivy. Jejich produkci však zastavil již zhruba před čtyřiceti lety a místní milovníci modelů se museli spolehnout na dovoz z tehdejší NDR nebo na vzácněji se objevující západoněmeckou produkci. Firma Merkur Toys se ale v poslední době snaží na zaniklou tradici navázat a začala nabízet nejen plechové vláčky, ale i malé lokomotivy a koleje. Zároveň počítá i s výrobou kompletních souprav. Se svými produkty přitom nechce uspět jen v České republice, ale hodlá proniknout i za hranice. Podle představitelů Merkur Toys je o elektrické vláčky v současné době obrovský zájem. Plechové vláčky představují ceněný sběratelský objekt a ne-

podléhají tolik současné vlně odklonu od tradičních hraček vlivem rozšíření počítačových her. Merkur má šanci, že v blízké době může i v této oblasti oživit skvělé tradice a jeho vláčky se stanou podobně úspěšným evergreenem jako proslulé stavebnice. (MaFr)

Mezi nejúspěšnějšími českými značkami i Kofola

Zajímavé údaje přinesl výzkum agentury Mather mezi manažery 250 velkých českých společností. Asi nikoho příliš nepřekvapí, že jako nejúspěšnější českou značku označili Škodu a do první pětky zařadili značky Pilsner Urquell, Baťa a Budweiser Budvar. Naopak méně se očekávalo, že se do vedoucí pětky prosadí i Kofola. Nealkoholický perlivý nápoj Kofola byl vyvinut koncem padesátých let jako náhražka za „imperialistickou“ Coca-colu. Úspěšně se držel na trhu i poté, co koncem let šedesátých byla s Coca-colou podepsána licenční smlouva. Na rozdíl od amerického nápoje se Kofola hodně čepovala i v restauracích a hostincích. Po roce 1989 se však zdálo, že její dny jsou sečteny a z českých pultů prakticky pod náporem zahraničních značek zmizela. Udržela se však na Slovensku, kde získávala zákazníky především nízkou cenou. Později se Kofole podařil i comeback i na českém trhu. Výzkum také ukázal, že řada manažerů by si přála návrat i dalších značek proslulých v předlistopadovém období, i když nejvíce jim chybí již předválečné značky Tatra a Jawa. Do první pětky se však propracovaly i značka žvýkaček Pedro, která se na trhu objevila v závěru šedesátých let a zanikla v souvislosti s privatizací čokoládoven ve Velimi firmou Nestlé. Velmi často si ovšem i manažeři vybírali značky, které ve skutečnosti na trhu stále existují, jenže nejsou příliš vidět. Mezi takové favority patří například francovka Alpa nebo další nealkoholický nápoj Vinea, podobně jako nápoj v prášku Vitacit. Kapitánům českých firem se stýská i po kolech Favorit, automobilech Praga, traktorech Zetor, žvýkačkách Bájko a dalších tradičních značkách. Své příznivce má například i myšlenka oživení značky kolínské vody Pitralon nebo výběrových maloobchodů Eso. Bohužel agentura nezveřejnila, jak výběr značek ovlivnil věk respondenta. Zdá se však, že se i v tomto případě v mnoha případech projeví preference silné generace tzv. Husákových dětí, tedy lidí narozených na počátku sedmdesátých let, v době silné propopulační politiky. Nasvědčuje tomu poměrně silné zastoupení značek výrobků typických pro dětství této generace, především různých sladkostí a nealkoholických nápojů. Je ovšem otázka, nakolik jsou nostalgické pocity skutečně schopné nějakou značku oživit. V řadě případů by asi muselo dojít i k určitým technologickým proměnám, po nichž by asi výsledný produkt dřívější zboží prodávané pod stejnou značkou maximálně pouze připomínal. Ale tak už to ve světě oblíbených tradičních značek obvykle chodí. (MaFr)

Hyundai zvýší svou investici v České republice

Představitelé společnosti Hyundai Motor Manufacturing Czech (HMMC) počátkem prosince loňského roku informovali, že jejich mateřská jihokorejská společnost investuje v České republice patrně více peněz, než se původně očekávalo. Jestliže podle původních předpokladů si mělo

vybudování nového závodu automobilky v Nošovicích v Moravskoslezském kraji vyžádat kolem miliardy eur, nyní se již hovoří o částce 1,3 miliardy €. Podle zástupců HMMC toto navýšení jasně ukazuje, že Hyundai hodlá v České republice působit skutečně dlouhodobě a nemíní při první vhodné příležitosti přesunout produkci do některé země s ještě levnější pracovní silou. Nošovický závod má zahájit sériovou výrobu již na počátku roku 2009, přičemž jeho kapacita v této době by měla dosáhnout 200 tisíc vozů ročně. O dva roky později by však podnik měl produkovat ročně o dalších 100 000 automobilů více. Většina vozů vyrobených v Nošovicích by měla jít na vývoz do zemí Evropské unie, mj. i do Rakouska. V současnosti je totiž Evropa zásobovaná automobily dováženými přímo z Koreje, což s sebou přináší řadu nevýhod v podobě různých vedlejších nákladů i hrozby všemožných zdržení. V Nošovicích, na více než 200 hektarech pozemku určeného pro výstavbu, už byla provedena skrytka ornice a v nejbližší době se počítá se zahájením samotné stavby. Na rozdíl od slovenského závodu sesterské automobilky KIA zde byl výkup pozemků řádně ukončen už před uzavřením smlouvy s investorem, takže by nemělo dojít v tomto ohledu k žádným komplikacím. Nový závod ve střední Evropě samozřejmě vyvolává i řadu souvisejících dalších investic. Jako příklad můžeme uvést záměr automobilky KIA vybudovat u Žiliny na Slovensku nový závod na stavbu motorů. Ten by měl dodávat motory nejenom pro vozy KIA produkované na Slovensku od prosince loňského roku, ale právě i pro nošovické automobily Hyundai. Motorárna s výrobní kapacitou 300 000 kusů ročně by měla začít pracovat již v příštím roce. Investice jihokorejských automobilek v České republice i na Slovensku výrazně ovlivní makroekonomická čísla a přispěje i k poklesu počtu nezaměstnaných. Podle některých ekonomů by však měly být spíše než podobné montážní závody podporovány investice do závodů s vyspělými technologiemi. Jenže ty, pokud se je již podaří přitáhnout, většinou nemohou nabídnout tolik pracovních sil, nebo pro jejich provoz shánějí investoři pracovníky těch profesí, jakých je i v České republice nedostatek. Na druhé straně ani u závodu Hyundai nelze vyloučit, že tam v budoucnu najdou zaměstnání místo domácích pracovníků spíše levnější síly z východní Evropy. Jenže to je zatím pouhá spekulace, která není ničím podložena. (MaFr)

Obyvatel ČR přibylo

Za první tři čtvrtletí loňského roku podle údajů statistik vzrostl počet obyvatel České republiky zhruba o 30 tisíc lidí na 10 280 968. Stejně jako v minulosti měli na příbytek Ivi podíl cizinci, kterých přibylo asi 27 000. Nejvíce, 9 800, jich přišlo z Ukrajiny, dalších 4 600 ze Slovenska a 3 100 z Vietnamu. Poprvé od roku 1993 se však v zemi v tomto období také narodilo více dětí, než kolik osob zemřelo. Přirozený přírůstek tak dosáhl zhruba 2 800 obyvatel. Odborníci však upozorňují, že tempo přírůstku počtu narozených dětí se snižuje – v období mezi lednem a zářím loňského roku spatřilo světlo světa 77 187 nových malých obyvatel republiky, což je o 1 574 dětí více než ve stejném období roku 2005. Celkem třetina z nich se narodila mimo manželství, což hodně napovídá o současných trendech v soužití lidí. Porodnost v České republice však zůstává

velmi nízká, na jednu ženu v produktivním věku připadá pouze 1,3 dítěte. Značná část demografů se proto obává, že současný přírůstek obyvatel představuje pouze krátkodobý výkyv. Podle nich se zde pouze projevuje vliv silných ročníků ze začátku sedmdesátých let – ženy z této generace mají v této době prakticky poslední šanci mít děti, respektive spíše jen jedno jediné dítě. Jako velmi potěšitelná se jeví skutečnost, že se v prvních třech čtvrtletích minulého roku snížil i počet zemřelých, což ovšem částečně souvisí i s faktem, že první měsíce roku 2006 nebyly poznamenány žádnými výraznějšími epidemiemi. Podařilo se však také dále zmenšit úmrtnost kojenců, která v České republice tradičně zůstává nízká. (MaFr)

Ceny potravin v ČR porostou

Podle představitelů Potravinářské komory v České republice potraviny letos zdraží zhruba o 5 %, což je podle nich dáno vzestupem jak cen energií, tak surovin. Samozřejmě ne všech segmentů potravinářské produkce se bude tento proces týkat ve stejné míře, nejvíce by se měl projevit u pečiva a masa, kde jsou ceny v České republice stále výrazně nižší než třeba v Rakousku. Dojde ovšem také ke zdražení brambor, které se loni neurodily. Mírný růst se také očekává u cukru a výrobků s jeho vysokým podílem. Společnost Eastern Sugar chce zavřít tuzemské cukrovarny, což znamená, že v této komoditě již Česká republika přestane být soběstačná a dovážený cukr bude dražší minimálně o náklady na dopravu. Negativně bude působit také povinné přimíchávání biopaliv do pohonných hmot, což povede k prudkému růstu poptávky po některých rostlinných komoditách. Mírně, ale přece jen rostou i výkupní ceny mléka. Podle většiny odborníků však stále bude zdražování brzdit silný odpor obchodních řetězců. (MaFr)

Ruský Lukoil expanduje v ČR

Ruský ropný gigant Lukoil koupil od společnosti Conoco-Philips sít celkem 376 čerpacích stanic v Evropě. Přestože největší díl tvoří čerpadla v Belgii, dohoda se týká i 44 stanic v České republice, které zde ConocoPhilips provozuje pod značkou JET a dalších 14 čerpadel na Slovensku. Původní síť zahrnuje pak ještě Polsko, Finsko a Maďarsko. Nákup umožní Lukoilu prudký růst prodeje rafinačních produktů o 1,4 miliónu tun ročně, což představuje skoro 20 % celkového prodeje Lukoilu v roce 2006. Ruská mamutí společnost chce však do České republiky proniknout i jiným způsobem – s ConocoPhilips jednájí její zástupci i o možném odprodeji podílů v českých rafinériích v Litvínově a Kralupech. V tom však mohou Rusové narazit na zájmy většinového vlastníka obou českých závodů, jímž je Unipetrol ovládaný polskou společností PKN Orlen. Podle představitelů Unipetrolu mají na podíl ConocoPhilips v rafinériích, respektive ve společnosti Česká rafinérská, předkupní právo. Unipetrol přitom již dal najevo, že by měl zájem o navýšení svého podílu, který v současnosti činí 51 %. Nelze tak vyloučit, že o podíly v české petrochemii propukne v letošním roce další z tvrdých bitev. Úspěch či neúspěch Lukoilu pak může dost přesně napovědět, jak silná je jeho pozice ve středu Evropy. (MaFr)

Nehody řidičů podle věku v ČR od roku 2001

Nehody řidičů na silnicích jsou černou mûrou ve všech státech. V České republice od roku 2001 do roku 2005 počet nehod rostl průměrně ročně o 2 %. V roce 2001 bylo zaznamenáno celkem 170 548 nehod, v roce 2005 jejich počet stoupl na 184 467. Počet aut stoupl průměrně ročně o 3,2 %. Koncem roku 2005 bylo v České republice 5 212 013 automobilů všech druhů, z toho osobních automobilů necelě 4 milióny. Rok 2006 se vyznačoval, s největší pravděpodobností díky nové vyhlášce o dopravě, značným poklesem počtu nehod a zvláště nehod s tragickým koncem.

V tomto článku se chci věnovat především nehodám řidičů podle jejich věku. Abych to mohl učinit, musel jsem upravit poněkud policejní statistiku. Vypustil jsem nehody řidičů do 17 let, kterých bylo průměrně ročně asi 600, a předpokládám, že i u nehod, kde nebyl věk viníka zaznamenán (11 % z celku), bylo jejich věkové rozložení obdobné jako v celku. Přehledné údaje přináší následující tabulka:

Přehled nehod zaviněných řidiči podle věku (v %)

Věk	2001	2002	2003	2004	2005
18-20	6,2	5,8	6,1	6,1	6,1
21-24	14,8	13,5	12,7	11,6	11,6
25-29	19,2	19,5	18,9	17,1	17,1
30-39	24,9	25,6	25,9	27,1	27,1
40-49	17,3	17,0	17,1	17,5	17,5
50-59	12,3	12,7	13,0	13,8	13,8
60-64	2,1	2,5	2,8	3,1	3,1
65-69	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5
Nad 70	1,8	2,0	2,1	2,2	2,2
	100	100	100	100	100

Podíl řidičů na nehodách ve věku 18-20 let se v posledních pěti letech prakticky nemění. Podíl řidičů ve věkových skupinách 21-24 a 25-29 let se v posledních pěti letech snižuje. Naproti tomu roste podíl řidičů na nehodách ve věkových skupinách 30-39 let, 50-59 let a 60-69 let. Řidiči ve věkové skupině 40-49 let si udržují stabilní podíl (17 %) na nehodách.

Jestliže odhadneme (podle věkové struktury obyvatelstva) věkovou strukturu řidičů, pak řidiči ve věku 25-39 let, kterých je asi 29 %, způsobili 44 % nehod. Při analýze těchto skutečností nutno vzít v úvahu, že řidiči ve věkově neaktivnějších letech najezdí za rok značně více kilometrů a pravděpodobnost nehody je tedy u nich větší. Ale takové údaje nejsou k dispozici, můžeme je pouze odhadovat. Řidiči starší 60 let, kterých je podle odhadu z celku pětina, byli v roce 2001 viníky 5,3 % nehod a v roce 2005 6,8 % nehod. Jejich podíl na nehodách je však menší než u tří ročníků mladých (18-20 let). Nicméně velkým paradoxem zůstává, že nová silniční vyhláška nejtvrději trestá starší řidiče.

Jisté zvýšení podílu starších ročníků na nehodách může souviset s prodloužením střední délky života (naděje dožití) a s tím, že starší lidé jsou dnes déle aktivní než dříve. Ke zvýšení počtu nehod to však nevede.

(Alexej Bálek)

Místo Aera bankomaty

Nejbohatší občan Slovenska Milan Fiľo ovládl Pharro Praha CZ

Devětatřicetiletý papírenský magnát se chystá rozmáchnout v České republice. V Ružomberku si natolik považuje

Milan Fiľo

jí jeho skutků, že ho loni jmenovali čestným občanem města. Slovenský miliardář Milan Fiľo je zjevně přesvědčen, že v regionu střední a východní Evropy je příliš málo bankomatů. Prostřednictvím jedné ze svých firem Eco-Investment proto koupil více než dvoutřetinový podíl české společnosti Pharro Praha CZ. Ta dosud provozuje, a to zejména v Praze, několik desítek nejmodernějších bankomatů. Byla založena před dvěma lety.

Skořepova stopa

Až do prvního září letošního roku byl předsedou dozorčí rady Pharra Miloš Skořepa, jemuž jedna z firem spadajících pod Českou konsolidační agenturu svěřila kolem půl miliardy korun. Peníze se dodnes nevrátily a jen málokdo si myslí, že Skořepa je slušný a poctivý obchodník. Jestli se na bankomatové firmě nějak majetkově podílel, se *Týdnu* zjistit nepodařilo.

Pharro, už bez Skořepovy účasti, rychle zvýší počet bedýnek na více než čtyři sta. Multifunkční bankomaty by se měly objevit kromě Česka na Slovensku, v Polsku a Maďarsku. Firma hodlá proniknout i do Ruska a na Ukrajinu. Dále chce poskytovat služby bankám, které mají vlastní síť bankomatů.

Takzvaný outsourcing zahrnuje obstarání, instalaci, případně odstranění bankomatů, zpracování transakcí, monitoring či reporting. Pharro je připraveno odkoupit stávající síť a zpětně je bankám pronajímat. Později chce začít instalovat v obchodech platební terminály. Podle slovenského týdeníku *Trend* v nejbližších letech proinvestuje 80 milionů € (kolem 2,2 miliardy korun).

Šance na úspěch je značná. Více než 90 % bankomatů v Evropě je spravováno právě formou outsourcingu. Navíc síť bankomatů v regionu není příliš hustá: v západní Evropě připadá na milion obyvatel téměř sedm set bankomatů, ve střední Evropě je to zhruba jedna třetina.

Robotníci pomohli

Příchod Fiľa je pro firmu dobrou zprávou. Na to, že je mu teprve třicet devět let, disponuje značnými prostředky. Výše jeho majetku významně překračuje hranici deseti miliard slovenských korun. Je téměř jisté vůbec nejbohatším občanem Slovenska. Až v závěsu za ním jsou Jaroslav Haščák, Jozef Tkáč, Ivan Jakabovič, Martin Kúšik nebo Mario Hoffmann. Fiľo patřil mezi uchazeče o výrobce cvičných letadel Aero Vodochody. Nabídl ale pouze 1,32 miliardy korun, což znamenalo až třetí místo.

Životní terno udělal v polovině devadesátých let, kdy byl u moci Vladimír Mečiar. Spolu s dalšími dnešními miliardáři Jurajem Kamarásem a Ladislavem Krajňákem zprivatizoval Slovenské celulózky a papíerne Ružomberok (SCP). Fiľo měl tehdy velmi dobré vztahy se Združením robotníků Slovenska, které ve vládní koalici v letech 1994 až 1998 řídilo Fond národního majetku SR.

Trojice za podnik v relativně dobrém stavu zaplatila více než jednu miliardu slovenských korun a rychle plně ovládla. V letech 1996 až 1999 SCP investovalo do rozvoje více než devět miliard slovenských korun. V roce 2000 do firmy vstoupil silný zahraniční partner. Kamarás s Krajňákem se nechali vyplatit a Fiľo se stal majitelem poloviny společnosti. Zbylých 50 % převzala za osmdesát milionů dolarů (v té době přes tři miliardy slovenských korun) skupina Mondi, která je součástí těžařského gigantu Anglo American.

Dnešní Mondi Business Paper SCP je dominantně největší slovenskou papírenskou firmou. Vyrábí grafické, hygienické či balicí papíry, kartony, lepenky či ubrousky. Loni SCP utržilo přes 11,5 miliardy slovenských korun a patří mezi největší exportéry. Jen výroba papíru dosáhla téměř půl miliardy tun.

Papírový drak

Součástí Fiľova papírenského impéria je i koncern SHP (Slovak Hygienic Paper) Group, který zastřešuje tři výrobní závody: SHP Harmanec (bývalé Harmanecké papíerne), SHP Slavošovce a SHP Celex v Bosně a Hercegovině. Klíčovými značkami jsou Harmony, Harmasan a Celex. Jde o papírové kapesníky, ubrousky, kuchyňské utěrky či toaletní papíry. Součástí skupiny jsou obchodní firmy v několika dalších zemích.

Před několika lety se Fiľo pokusil ovládnout i další firmu z oboru, žilinské Tento. V roce 2003 koupil za 7,2 milionu € od skupiny Penta pětinový podíl. Majoritní akcionář Tenta Jozef Antošík návrh na spojení či převzetí odmítl a našel si za partnera Metsá Tissue. Antošík rozhodující podíl v Tentu vyměnil za 15 % finské firmy. Stal se jejím druhým největším akcionářem. Fiľo neuspěl a podíl prodal.

Slovenský magnát má také významné postavení na evropském trhu poštovních obálek a tašek. Letos v lednu s německou Mayer-Kuvert-Network koupil britskou Eagle Envelopes a irskou Trimfold Envelopes. Před dvěma lety převzal nizozemskou Stolk & Reese Kuvert a britskou Mekkvale. Na Slovensku spoluvlastní Harmanec-Kuvert. Uskupení by mělo výhledově vyrábět až šest miliard obálek ročně. Obrat by se mohl přiblížit k hranici 100 milionů €.

Markíza a zábava

V Ružomberku si Milana Fiľa natolik považují, že mu loni v listopadu udělili čestné občanství. Seznam bohubilých činností by zabral několik stránek. Za zmínku stojí, že díky jeho angažovanosti u nejvyšších ústavních činitelů ve městě zůstalo sídlo okresního soudu. Kromě toho vlastní tamní prvotřídní fotbalový klub a díky jeho podpoře se ružomberkové basketbalistky staly v letech 1999 a 2000 vítěžkami prestižní Euroligy.

Významnou stopu zanechal také na slovenské mediální scéně. Společně s Jánem Kováčikem byl významným po-

dílníkem držitele licence na televizní vysílání Markíza Slovakia a její servisní organizace Slovenská televizní společnost. Dodnes mu v obou firmách patří po deseti procentech. V Česku se majetkově angažuje například ve společnosti Hybernia, která provozuje dům U Hybernů, jednu z dominant v centru Prahy. Do rekonstrukce objektu investoval stovky miliónů. Dnes je v něm divadlo. V dozorčí radě firmy zasedali lidé typu Michala Davida či Oldřicha

Lichtenberga. Po Filově příchodu zmizeli. Hybernia má na dům U Hybernů padesátiletou nájemní smlouvu.

Letos slovenský investor zaznamenal dva výrazné neúspěchy. Kromě Aera Vodochody neuspěl v tendru na třetího slovenského mobilního operátora. Filova společnost Eco-Invest se soutěže zúčastnila v konsorciu se společností Mobilkom Austria, která je dcerou Austria Telekomu. Licenci získala Telefónica.

(Miroslav Motejlek, 43/06 Týdeník)

Není tomu tak dávno, co jsme dostávali poštou každý týden několik dopisů s heslem BLAHOPŘEJEME! na obálce, v níž se pak nalézala radostná zpráva nejrůznějších firem, že jsme mezi šťastnými výherci soutěže, kterou uspořádala prodejna mezi nejlepšími firemními zákazníky za jejich věrnost a časté nákupy. Byly to vesměs nám naprosto neznámé firmy, u nichž jsme v životě nic nekoupili. Nicméně jsme byli zváni k slavnostnímu předání vítězných cen, které se pohybovaly mezi sto tisíci a jedním miliónem eur v hotovosti, různými automobily nejdražších značek, poukázkami k účasti na turistických zájezdech po různých vzdálených kontinentech atd.

U „slavnostně prostřených“ stolů různých poříděrních hospůdek jsme se scházeli s jinými šťastnými výherci z řad nejlepších zákazníků zvoucích firem, od nichž jsme se v srdečné zábavě dozvěděli, že tak jako my slyšeli název firmy poprvé v životě. Vyslechli jsme si dvou či tříhodinový, psychologicky velmi dobře sestavený referát výřečných prodáváčů, před nimž či po němž jsme místo slíbeného bohatého oběda snědli naservírovaný párek nebo podobný „oběd“, načež jsme odcházeli většinou s kručícím žaludkem a prázdnými rukama místo výher jako projev díky za naše časté nákupy a věrnost hostitelům. O nějakých výhrách se už ani nezmínili, nebo nám s šarmantním úsměvem prozradili, že to byl pouze vtipný chyták a lákadlo na setkání, na které bychom bez toho nikdy nepřišli.

Usmívali jsme se, i když méně šarmantně než hostitelé, ale někteří přítomní si skutečně odnášeli v podpaží balíky nového zboží, „které dosud není nikde v prodeji“, ale zato za dvojnásobné ceny, než už to mohli koupit v obchodech. Časem se stal ovšem tento prodejní trik tak známým, že se šťastní výherci raději dobrovolně zřekli svých nádherných výher, než by proseděli zbytečně několik hodin nad poskytnutým párkem. Účastníci těchto seancí začali řídnout. Bylo nutno si vymyslet něco nového.

A už je to tady. V obálkách je radostná nabídka jasnovidce či jasnovidky, kteří nabízejí své bezplatné zajímavé služby k získání miliónových výher. Totiž ty služby jsou zadarmo, poskytované čistě z lásky k bližnímu, který to potřebuje. A kdo by dnes kromě bankéřů, ředitelů multinacionálních společností a jim podobných nepotřeboval nějaké to euro navíc? Ještě že žijí mezi námi takoví dobrodinci, kteří jsou ochotni nám k nim bezplatně dopomoci. Ano, bezplatně, přátelé, jen za manipulační poplatek 39 €. Je to pakatel, pravda, ale jestli vám za takový pakatel poskytne pisatel rozmnoženého šesti- až desetistránkového dopisu bezplatně pomocnou ruku, pak to pro příjemce nabídky není riziko a člověk skutečně rychle zbohatne. Tím člověkem je ovšem autor toho dopisu a ne adresát.

Řeknete si: Nu což, 39 € není zase takový velký obnos. Je to pravda, jenže pro chudáka starou důchodkyni, z nichž sestává větší část klientely dobrovolných a nezištných rozdatelů lidského štěstí, to není zas tak malý obnos. Kdyby ten rozesílatel mnoha tisíc rozmnožených oběžníků dostal ten požadovaný pakatel pouze od 500 podvedených důvěřivců, získal by tím na ruku 19 500 € neboli 48 750 starých šilinků, čili 585 000 nových českých korun při zaokrouhleném kursu 1 € = 30 Kč. Který generální ředitel velkého mezinárodního podniku má v České republice takový plat? Děleno 12 měsíci je to měsíčně 48 750 korun. Což vyvrací tezi soudruha Zápotockého, že bez práce nejsou koláče. Víte, kolik by za to bylo svatebních koláčů? Jen tu správnou nevěstu či ženicha k tomu najít!

Zajímavé, že všechny zmíněné dopisy – dosud jsem jich dostal 17, slovy sedmnáct – přicházejí ze Švýcarska. Liší se sdělením pisatelů, jak přišli na mou adresu, způsobem techniky, kterou mi chtějí pomoci, ale mají jedno společné – všechny žádají stejný manipulační poplatek 39 €. Pokusím se zodpovědět případné otázky citáty z poslední nabídky svého štěstí.

Pisatelku prý navštívila její přítelkyně, známá Francouzka, která šla právě do penze. Kolik obnáší ve Francii penze, většiny neschází. Zato se zmiňuje o tom, že její přítelkyně má seznam osob, potřebných pomoci, kterou už nestačila všem lidem na seznamu poskytnout, a proto ji žádá, aby to učinila mladší kolegyně za ni. V tom seznamu jsme i my. Odkud jsme se tam dostali, nevím. Asi od nějaké mezinárodní agentury, opisující a za nějaký drobný peníz rozesílající adresy z různých státních telefonních seznamů.

Když někdo vyhraje ve hře 100 000 €, mluví se o štěstí, vysvětluje pisatelka. Vyhraje-li milión, mluví se o zázraku. A ona už se prý štěstím nezabývá, její specialitou jsou zázraky. Díky ní vyhrává jeden člověk denně milión korun. A vy v Německu (pisatelka zřejmě použila nesprávný oběžník) si zasluhujete mou pomoc. Proto neotálejte a pošlete mi ihned zmíněných 39 € manipulačního poplatku (za jakou manipulaci neříká, asi míní manipulaci svých obětí). Posledních osmnáct adresátů nemělo prý dříve ani na jízdu taxíkem (na což asi nemají mnozí z nás) a dnes jezdí všichni vlastními přepychovými limuzínami. Jakmile dostane sdělení o mé spolupráci (míněno je 39 €), začne nezištná jasnovidka směrem k nám vyzařovat své ultrapozitivní vlny a hned příští týden prý vyhraje v kterékoliv loterii či jiné výherní soutěži obnos mezi sto tisíci a miliónem eur. Pak už začneme místo v taxíku jezdit ve vlastních limuzínách. Nestane-li se tak, pošle nám ihned celý náš příspěvek 39 € zpátky. To je přece férová nabídka, ne? Podvodníci gentlemani...

Jindřich Lion

SNS navrhla za šéfa ÚPN 30-ročného historika Petranského

Koaličná Slovenská národná strana (SNS) nominovala na post šéfa Ústavu pamäti národa (ÚPN) 30-ročného historika z Matice slovenskej Ivana Petranského. ČTK to potvrdila Eleonóra Sándorová z parlamentného výboru pre ľudské práva.

Miesto predsedu správnej rady úradu, ktorý dokumentuje zločiny z čias komunizmu i vojnového Slovenského štátu, obsadí podľa údajnej dohody koalície Smeru-SD, SNS a LS-HZDS práve nominant národnárov.

Predseda SNS Ján Slota minulý týždeň tvrdil, že poslanci koaličného kandidáta na najbližšej schôdzi parlamentu určite zvolia, aj keď jeho strana v minulosti neuspela v Národnej rade s niekoľkými kandidátmi. Dvaja nominanti podporovaní SNS Peter Bielik a Arpád Tarnóczy sa kandidatúry vzdali po tom, čo im niektorí historici či židovská náboženská obec vyčítala ich údajný pozitívny vzťah k vojnovému Slovenskému štátu. ÚPN je bez svojho šéfa od polovice minulého roka, keď pri autonehode zahynul jeho prvý predseda Ján Langoš.

Petranský zatiaľ veľa diel nepublikoval. V časopise Slovenskej akadémie vied *Politické vedy* uverejnil článok o katolíckej cirkvi a parlamentných voľbách z roku 1946. V časopise *Svedectvo* má zas state o snahe komunistického režimu rozbiť katolícku cirkev na Slovensku. *Svedectvo* vydáva Zväz protikomunistického odboja, v ktorom je aj Tarnóczy.

Petranský pracuje v Slovenskom historickom ústave Matice slovenskej. Predtým robil odborného archívára v trnavskom arcibiskupskom úrade. Archivníctvo a pomocné vedy historické študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského, doktorát z histórie získal v Historickom ústave Slovenskej akadémie vied.

Prihlášky na šéfa ÚPN poslal na ľudskoprávny parlamentný výbor aj poslanec opozičných kresťanských demokratov (KDH) a bývalý disident František Mikloško. Okrem neho kandidoval napríklad aj filozof zo slovenskej akadémie vied Jozef Sívák.

Klaus: Politiku u vás nesledujem

Český prezident Václav Klaus bol na pracovnej návšteve Slovenska. Stretol sa s tromi najvyššími ústavnými činiteľmi, rozdával autogramy a vtipkoval pred podnikateľmi.

S prezidentom Ivanom Gašparovičom Klaus rokoval tri hodiny. Povedal, že rozoberali vnútropolitickú situáciu v Čechách aj na Slovensku, Balkán a aj európske otázky.

Na následnom brífingu však povedal, že vnútropolitickú situáciu na Slovensku podrobne nepozná. Na otázku, ako vníma návrat Vladimíra Mečiara, svojho niekdajšieho partnera pri rokovaní o rozdelení Československa, do vlády a či by sa s ním nechcel stretnúť, povedal: „Musím sa priznať, že na Slovensku je oveľa väčšia znalosť českej vnútro politickej situácie než v Českej republike situácie slovenskej. Ja takým detailným znalcom slovenskej situácie nie som a že by som vedel o týchto iniciatívach, naozaj neviem, netuším a tak ďalej.“

Klaus povedal, že kedysi by mu ani vo sne nenapadlo, že by sa krajiny rozdelili, ale teraz vidí, že ani jedna z nich na to nedoplatila.

Od prezidenta išiel takmer na hodinu do kníhkupectva podpisovať svoje knihy. Jeho manželka zdravila ľudí po slovensky, neskôr aj Klaus niektorým povedal „dovidenia“. Do kníhkupectva prišiel aj „slovenský Klaus“, ktorý sa na českého prezidenta podobá šedivými vlasmi a fúzmi. Klaus na to povedal, že takých ľudí je asi na svete veľa.

Asi najlepšie sa Klaus cítil na besede HN klubu v hoteli Carlton. Pred podnikateľmi takmer celú hodinu vtipkoval. Poučoval aj guvernéra Národnej banky Ivana Šramka, ktorý sa ho pýtal na európsku integráciu a maastrichtske kritériá. Klaus situáciu s EÚ priravnal k slečne, ktorá vo vedľajšej miestnosti čaká na to, či si ju vezmeme za ženu. Podľa neho by sme hlavne my mali chcieť si ju vziať. Šramko mu na to povedal, že tej slečne sme to sľúbili referendum. Klaus je odporca európskej integrácie, vtipy na túto tému hovoril viackrát.

Na otázku o vypnutí V1 v Jaslovských Bohuniciach sa rozhovoril o jadrovej energii. Spomenul summit premiérov únie vo Fínsku, kde vraj ako jediný spomenul slovo jadrová energia. Ostatným povedal, či žartujú, keď o tom vôbec nehovoria. Keď dohovoria, francúzsky prezident ho vraj potľapká a potichu mu povedal, že s ním súhlasí na sto percent.

Pri otázke od predstaviteľa Inštitútu zamestnanosti vtipkoval, načo taký inštitút existuje. Dobré podľa neho je, že nezávislosť ekonomiky od politického riadenia sa zväčšuje. „V Česku už dlho nemáme vládu a ono to neprekáža,“ zabával poslucháčov. Slovenskou ekonomiku pochválil.

SND sa začína sťahovať

Pôvodne mali dodávatelia odovzdať stavbu SND koncom septembra, najnovšie potvrdili január. Hovorca ministerstva kultúry Jozef Bednár povedal, že ak to bude opodstatnené, využijú sa aj zmluvné sankcie. Kolaudačné rozhodnutie ministerstvo čaká do desiatich až pätnástich dní.

Teraz sa do novej budovy začne sťahovať riaditeľstvo SND. Z budovy na Gorkého ulici sa malo vystahovať ešte v septembri, keďže však stavba novej mešká, ministerstvo muselo novému vlastníkovi – firme Humar – zaplatiť 535-tisíc korún nájomné. Bývalá vláda chcela predávať pozemky pri SND, tie by sa podľa Bednára napokon predávať nemali. Vedenie divadla to ocenilo. V týchto dňoch ministerstvo rozhodlo, že divadlo budovu prevezme priamo od dodávateľov. Zo Správy kultúrnych zariadení naň totiž prejde funkcia stavebníka, Správa zostáva investorom. „Ide o dôležitý krok, ktorý zjednoduší a urýchli proces odovzdania novostavby do správy SND,“ hovorí Bednár.

Predseda parlamentného výboru pre kultúru Pavol Minárik z KDH by nebol rád, aby sa tak ministerstvo zbavilo zodpovednosti za budovu. Ministerstvo však sľubuje, že v zložitých otázkach prevádzky bude divadlu pomáhať.

Správu kultúrnych zariadení chce ministerstvo zrušiť, pripustilo však, že predtým bude treba vyriešiť mnoho súvisiacich problémov. Podľa vedenia SND i Rady SND by bolo treba Správu ako investora novostavby zachovať aspoň do konca roka.

SND bez Kramára, Kronera a Hilmerovej

Maroš Kramár, Ján Kroner a Monika Hilmerová odchádzajú zo Slovenského národného divadla. Vedenie im po-

dľa šéfa činohry Romana Poláka navrhlo odchod pre ich veľkú pracovnú vyťaženosť.

Kramár je tvárou seriálu českej televízie Prima *Letisko*, Hilmerová je predstaviteľka hlavnej úlohy seriálu českej TV Nova a Kroner na mesiac odcestuje ako moderátor šou televízie Joj *Celebrity Camp* na filipínsky ostrov Sangat.

Aj naďalej budú hrať v inscenáciách, ktoré sú v repertoári. Nebudú však skúšať nové úlohy. Kramár tak príde o hlavnú postavu v inscenácii Čapkovho románu *R.U.R.*

„Spomínaní umelci dostali ponuku účinkovať v mimodivadelných projektoch a keďže ide o projekty časovo mimoriadne náročné, dokonca mimo Slovenska, ktoré by nedovoľovali naplno sa zúčastňovať skúšobného procesu v SND, rozhodli sme sa po vzájomnej komunikácii pre skončenie pracovného pomeru dohodou. Je to prirodzený postup v mene snahy zachovať a neohroziť prevádzku Činohry SND. V prípade, že po skončení projektov budú mať záujem vrátiť sa do SND, určite budeme na túto tému s nimi radi hovoriť,“ povedal Roman Polák.

Dom umenia ešte stále čaká

Budova Domu umenia v centre Bratislavy, v ktorej sa za ministra Rudolfa Chmela neúspešne pripravoval vznik výstavnej „kunsthalle“, stále čaká na svoje definitívne riešenie. Podľa ministerstva kultúry čiastočne zrekonštruované výstavné priestory majú tento rok slúžiť na prezentáciu súčasného výtvarného umenia v dramaturgii ministerstva kultúry a z rozpočtu Národného osvetového centra, ktoré v budove sídli.

„Za predpokladu, že sa toto zameranie osvedčí, prejdeme k vzniku novej inštitúcie – Galérie súčasného umenia. V rámci nej by mohlo vzniknúť aj doteraz chýbajúce metodicko-výskumné centrum pre výtvarné umenie,“ tvrdí Jozef Bednár, hovorca ministerstva kultúry. Plán výstav sa má podľa Bednára ukončiť v najbližších týždňoch, Dom umenia bude v budúcom roku tradične miestom konania Bienále ilustrácií Bratislava či Mesiaca fotografie.

Do konca februára je v Dome umenia výstava *Európsky neokonštruktivizmus 1930-2000*. Podľa Jána Tazberíka, riaditeľa Národného osvetového centra, ktoré zabezpečujú produkciu výstav, si ju nateraz prezrelo okolo 2 100 návštevníkov. „Je to dobré číslo, vzhľadom na to, že v sálach sa vlní dlhší čas nič nekonalo.“

Problémom je nefunkčná reštaurácia na prízemí Domu umenia. „Je to hendikep pre bývalý V-klub, ktorý sa nachádza na prízemí budovy, aj pre celý priestor,“ hovorí Tazberík. Výberové konanie po zrušení zmluvy s doterajším nájomcom vyhrala firma W Press blízka skupine Rehákovcov, doteraz sa však nezačali ani rekonštrukčné práce. W Press v decembri oznámil Národnému osvetovému centru, že sa čakalo na odsúhlasenie projektu hygienikmi a že sa s prácami začne v najbližšom termíne.

W Press vstúpil vlní zmluvne aj do dramaturgie bývalého V-klubu, nateraz tiež iba teoreticky. Mesačne v priestore prebieha okolo 28 akcií, s výnimkou jednej akcie *Pod lampou* ich však vlní organizoval ďalší zmluvný partner A4 – asociácia združení pre súčasnú kultúru, ktorá v priestore pôsobí od roku 2004.

Štefan Hríb, ktorý je podpredsedom predstavenstva W Pressu, tvrdí, že tento rok sa už budú na dramaturgii

bývalého V-klubu podieľať večermi dokumentov a diskusiami. Podľa možnosti do projektu vstúpia aj finančne.

Doteraz však všetky energie za prevádzku platí A4 – asociácia združení. „Budeme čakať do konca sezóny, či sa W Pressu podarí naplniť niečo z toho, čo sľubovali,“ hovorí Ľubomír Burgr, zástupca A4. Zmluva o dramaturgickej spolupráci medzi Národným osvetovým centrom, W Pressom a A4 bola podpísaná na päť rokov.

Vtáčik z výšiviek by nechápal

Výstava slovenského dizajnu je na Slovensku skôr ojedinelou udalosťou. Jednou z tých, ktoré potvrdzujú ich opodstatnenie, je aktuálne výstava dizajnerky Sylvie Jokelovej *Frau.haus* v bratislavskej galérii Dizajn štúdio ÚLUV.

Pozoruhodná je z viacerých dôvodov. Jedným z nich je jej prepracovaný koncept a rovnocenne potom aj to, ako je spracovaný. Nadviazala v ňom na svoj starší úspešný projekt *Dizajn od sporáka*. Už v ňom presvedčila, že sa s témou odkrývania skrytého potenciálu ručných prác a poctivého vŕtania do rodových stereotypov vie vyrovnat s originalitou a sebaironiou sebe vlastnou.

Teraz prišla s kolekciami produktov pod značkou *Frau.haus*. Vo vzduchu výstavného priestoru cítite nanovo rozohratý a opojne ironizujúci dizajnerský komentár klasickej definície ideálnej ženy, matky, partnerky. Tá sa v podvedomí ľudí na Slovensku často spája okrem iného s dokonale vyžehlenou bielizňou naškrobenou dečkami, vylešteným nábytkom či s výšivkou na „parádnom“ vankúši v obývačke.

Aj Jokelová chce byť ideálnou ženou, len trochu inou. Má názor, šikovné ruky a rada sa hrá. Názov *Frau.haus* hovorí, že ide o produkty domácej panej, ale vnímavejší pozorovateľ zároveň azda odhalí aj skrytý odkaz na Bauhaus, kedysi progresívnu nemeckú školu modernistického dizajnu, a ten zorientovaný vo svete súčasných obchodných sietí aj na nemecké obchodné domy Bauhaus s tovarom pre domácich majstrov a gazdinky.

Na výstave sa prezentuje niekoľkými sériami produktov. Sériu stolových svietidiel nazvala *Vyšší si svoj názor*. Je zrejme, že ide o lampy-polotovary, ktoré môžete v pokoji vášho domova dotvoriť. Keby ste náhodou váhali, ponúka aj námety. Napríklad si na tienidlo lampy môžete krížikovou technikou vyšíť provokatívne *Burda is dead*, alebo kultový dizajnersky solitér – odštavovač Philippa Starcka, ktorý náhodou „ozdobili“ vtáčiky letiace nad ním.

Ludovosť verzus exkluzivita. Gýč verzus „high“ dizajn. Pre temnejšie povahy pripravila kolekciu *Gothic*, v ktorej podľa predlôh zo starých socialistických vydaní časopisu *Dorka* zrekonštruovala niektoré vzory pre ručné práce. Až na malý detail. Predtým nevinná háčkovaná dečka, kocúrik či závesný dekoratívny predmet sú čierne, čo úplne mení ich náladu aj interpretáciu.

Ak ste povaha, ktorá má rada lesk a potrebuje nanovo rozžiariť svoj príbytok, určite vás zaujme *Ecostar*. Hviezda, ktorá večne žiari. Stačí ju pripevniť na starý nábytok, mixér, či sveter a ilúzia novosti je dokonalá.

Kult noviniek víťazí. V jednej miestnosti výstavy na stene pristál čierny vtáčik. Taký, čo ho poznáme z ľudových výšiviek starých mám. Je priestorový a z lesklého čierneho plexiskla. Zahniezdil sa tu, na pôde ÚLUVu, aby azda vzbudil provokatívne otázky.

Napríklad, kde sa stierajú hranice medzi dizajnom a umením a kde medzi ľudovosťou a exkluzivitou? Čo je to vlastne ideál? Ale možno aj otázky. Viem vyšívvať? Mám doma ihly a bavlnky? Kde predávajú plexisklo?

Kam za kultúrou v Bratislave

VÝSTAVY

Danubiana Meulensteen Art Museum

Štefan Polák – *Terra inCOGNITA*, do 11. 3.

Juraj Oravec – *O pocitoch*, do 11. 3.

Dom umenia

Európsky konštruktivizmus 1930-2000, do 28. 2.

Stano Stankoci: *29 z 33*, do 27. 4.

SNG, Esterházyho palác

Bludní Holanďania, do 18. 3.

Aleš Votava (*1962-2001*), do 28. 2.

Slovenské národné múzeum

Paleolit – neolit... bakelit (Úsvit plastov), do 25. 2.

ČINOHRA

Predstavenia začínajú o 19:00 (ak nie je uvedené inak)

Divadlo P. O. Hviezdoslava, Laurinská 20

18., 23. 2.; 3., 14. 3. Friedrich Schiller: *Úklady a láska*

20. 2. John Steinbeck: *O myšiach a ľudoch*

21. 2. Georges Feydeau: *Chrobák v hlave*

22. 2.; 15. 3. Božena Slančíková-Timrava / Peter Pavlac: *Veľké šťastie*

24. 2. Fiodor Michajlovič Dostojevskij: *Cudzia žena a muž pod posteľou*

25. 2.; 4. 3. Georges Feydeau: *Tak sa na mňa prilepila*

27. 2.; 9. 3. Edmond Rostand: *Cyrano z Bergeracu*

28. 2.; 20. 3. Oscar Wilde: *Ideálny manžel*

7. 3. Pierre de Marivaux: *Stratégia a rozmary*

8. 3. Viliam Klimáček: *Hypermarket*

10. 3. Christopher Hampton: *Popol a vášeň*

16. 3. Martin Huba, Martin Porubjak: *Tančiareň*

17. 3. Carlo Goldoni: *Čertice*

Malá scéna SND, Dostojevského rad 7

20. 2.; 11. 3. Vítězslav Nezval: *Manon Lescaut*

21. 2.; 2., 13., 17. 3. Neil LaBute: *Vykúpenie*

22. 2.; 15. 3. Bengt Ahlfors: *Ale, ale, pani plukovníková!*

23., 28. 2.; 6. 3. Victor Häim: *Valčík náhody*

24. 2.; 8. 3. Franz Wittenbrink: *Sekretárky*

25. 2.; 10. 3. Jean-Claude Grumberg: *Krajčírky (L'Atelier)*

1. 3. Leonid Andrejev: *Katarína*

3. 3. Bengt Ahlfors: *Posledná cigara*

4. 3. Alexander Nikolajevič Ostrovskij: *Dohodneme sa, veď sme svoji*

7. 3. Daniel Besse: *Riaditeľia*

9. 3. Thomas Bernhard: *Ignorant a šialenec*

14. 3. Ingvar Ambjornsen, Axel Hellstenius, Petter Nass: *Chvála bláznovstva alebo Elling a Kjell Bjarne*

16. 3. Tennessee Williams: *Mačka na horúcej plechovej streche*

20. 3. Eugène Ionesco: *Stoličky*

Historická budova SND, Hviezdoslavovo námestie

OPERA

Predstavenia začínajú o 19:00 (ak nie je uvedené inak)

19. 2. Piotr Iljič Čajkovskij: *Eugen Onegin* (P. Selecký, A. Kohútová, P. Remenár, L. Ludha, M. Fabianová)

22. 2. Giuseppe Verdi: *Macbeth* (D. Štefánek, Z. Vongrey, L. Hudson, M. Dvorský, J. Galla)

23. 2. Giacomo Puccini: *Bohéma* (P. Selecký, L. Ludha, A. Kohútová, S. Tolstov, P. Remenár, J. Benčí, J. Bernáthová)

24. 2. Pietro Mascagni: *Sedliacka česť* (O. Lenárd, J. Fogašová, S. Larin, V. Marof)
Ruggiero Leoncavallo: *Komedianti* (O. Lenárd, R. Hakola, K. Andreev, I. Kusnjer)

26. 2. Giacomo Puccini: *Turandot* (P. Selecký, L. Rybárska, M. Lehotský, I. Matyášová, P. Mikuláš)

27. 2. Franz Lehár: *Veselá vdova* (P. Selecký, J. Galla, J. Bernáthová, Š. Svitok, E. Šeniglová, T. Juhás)

28. 2. Benjamin Britten: *Peter Grimes* (J. Kyzlink, J. Vacík, Y. Tannenbergerová, F. Ďuriač, M. Malachovský)

1. 3. 11:00 Tibor Frešo: *Martin a slnko* (M. Oswald, D. Čapkovič, M. Malachovský, J. Bernáthová, M. Doboš)

BALET

17. 2. Piotr I. Čajkovskij – Marius Petipa, Lev I. Ivanov: *Labutie jazero*

21. 2. Piotr I. Čajkovskij – Marius Petipa: *Spiaca krásavica*

24. 2. 11:00 Piotr I. Čajkovskij – Vasilij I. Vajnonen: *Luskáčik*
1. 3. Ludwig Aloisius Minkus – Marius Petipa: *Bajadéra (La Bayadere)*

3. 3. 11:00 Tibor Frešo – Igor Holováč: *Narodil sa chrobáček*

7. 3. Adolphe Ch. Adam – M. Petipa, R. G. Avnikjan, B. M. Juldašev: *Korzár*

14. 3. Herman S. von Lovenskjold – August Bournonville: *Sylfida (La Sylphide)*

21. 3. Peter Zagar – Etienne Frey: *Sen noci svätajánskej*

Ples v Opere otvoril tohtoročnú plesovú sezónu

Historická budova Slovenského národného divadla sa obliekla do sviatočného šatu a až do skorej ranných hodín bola naplnená čarovnou atmosférou, skvelou náladou, príjemnou hudbou a tancom. Hostiteľom tohto vrcholného spoločenského podujatia bola už tradične spoločnosť Orange Slovensko.

Celá koncepcia VII. plesu v opere sa niesla v znamení štyroch ročných období, čomu bola prispôbená výzdoba divadla ako aj slávnostný ceremoniál v réžii choreografa Jána Ďurovčíka. Za sprievodu úvodných tónov Vivaldiho *Štyroch ročných období* privítala prítomných hostí moderátorka Jarmila Hargašová. VII. ples v opere a tým aj plesovú sezónu roku 2007 otvorila krátko po 20. hodine slávnostným úderom na gong hviezda večera – speváčka Dani Klein z belgickej skupiny Vaya con Dios.

Kráľovským tancom každého plesu je valčík. Ten prvý si zatancovali aj zástupcovia hostiteľa plesu a predstavitelia Čestného plesového výboru, ktorí držali záštitu nad

hladkým priebehom celého večera. Tento rok nimi boli Emília Vášáryová, Lubica Vargicová, Silvia Hroncová, Peter Dvorský, Martin Huba, Andrej Glatz, Peter Mikuláš, Pavel Traubner a Pavol Lančarič.

O zábavu hostí sa počas večera staralo viacero domácich aj zahraničných umelcov – Miro Žbirka, Eva Pilarová, Pavol Habera so skupinou Team a líder britskej skupiny UB 40 Ali Campbell. Do tanca hrali Orchester Boom Band a Diabolské husle Berkyho Mrenicu. Súčasťou večera boli aj spevácke a tanečné vystúpenia v podaní sólistov Opery a baletu Slovenského národného divadla.

Sedem hlavných hriechov radošincov

So zdvihnutým prstom, ale aj s kalíškom domácej slivovice a priateľským úsmevom pristúpil dvorný autor a otec Radošinského naivného divadla Stanislav Štepka k svojmu hereckému ansámblu, aby sa po Desatore znovu sklonili pred Božou autoritou a pripravili divadelné predstavenie s príznačným názvom *Sedem hlavných hriechov*.

V réžii Juraja Nvotu pítve autor ľudske poklesky a skalpel je pri tom poľkaný nielen krvou, ale leskne sa aj humorom, pochopením a blahosklonnosťou, vlastnosťou takou príznačnou pre Štepku. Kdesi spoza dverí sa zákerne uškŕňa závišť, aby opantala dušu aj myseľ prostoduchých dedinských ľudí, ktorých len nedávno navštívili umelci z Bratislavy. Susedom nedá spávať, že konto ich krčmového spoluhodovníka vzrástlo o dve tisícky a prajú mu nielen stagnáciu, najlepšie pád do najväčších hlbín ľudskej finančnej existencie.

Dej popretkávaný pesničkami s textami S. Štepku je čarovnou hudobno-slovnou prechádzkou slovenským vidiekom, ale aj jeho mestskými časťami. Niet totiž na tejto zemi miesta, kde by sa s rozkošou nerozvalovala pýcha, obžerstvo, lenivosť, lakomstvo, závišť, hnev či smilstvo. Niekde sa im darí lepšie, na iných miestach ich zničia práve opačné vlastnosti, ku ktorým patrí aj pokora. Štepka totiž nekarhá. Ponúka návod, ako vykynožiť zlú burinu a svojej myslí dopriať vzosné myšlienky, nie ubíjajúce túžby. Pri tejto bohumilej činnosti mu skvele asistujú radošinci Maruška Nedomová, Karin Olasová, Lujza Schrameková, Milan Šago, Kristína Farkašová, Veronika Koščová, Richard Felix, Kamil Mikulčík a ďalší.

Premiéru predstavenia *Sedem hlavných hriechov* uviedlo Radošinské naivné divadlo 8. a 9. decembra 2006. A o to, aby jednotlivé sklíčka farebnej mozaiky dokonale do seba zapadali, sa pričínili aj autor hudby Daniel Matej, autori scény Jaroslav a Miroslav Daubravovci a kostýmová výtvarníčka Linda Tublerová. Radošinské naivné divadlo tak pristupuje k svojmu divákovi s láskavým úsmevom, ale nezabúda mu pripomínať, že na svete by mohlo byť lepšie, keby...

Zimný salón galérie Ardan

Keď v roku 1991 vznikala galéria Ardan, skeptici jej povedali krátku životnosť. Dnes oslavuje svoje pätnáste narodeniny a pri tejto príležitosti ponúka návštevníkom výtvarné diela vystavené na 8. zimnom salóne.

Na výstave ste mohli vidieť návrhy diel do architektúry a na vitráže spoluzakladateľky galérie Eleny Brestenskej. Z ďalších vystavujúcich umelcov si na Zimnom salóne

môžete kúpiť diela Júliusa Kollera, Martina Kellenbergera, Evy Kyselicovej, Stana Bubána, Ruth a Oresta Dubayovcov, Zuzany Ruskovej, Jána Kelemena, Igora Piačku, Kvetty Fulierovej, Eugénie Lehotskej, Yvonny Hanákovej a ďalších.

Vystavené grafiky, ale aj oleje kvalitou potvrdzujú životaschopnosť galérie, ktorá prešla za pätnásť rokov nejednou skúškou a svoje okružle narodeniny oslavuje v priestoroch na Dobrovičovej ulici 7.

Spomienka na Ľudovíta Ozábalu

Dňa 25. 1. 2007 by sa bol dožil vzácnych 85. narodenín herca, režiséra a citlivý recitátor poézie Ľudovít Ozábal. Poznáme ho z filmov ako *Kapitán Dabač*, *Sedím na konári a je mi dobre*, *Prerušená pieseň*, divadelných a rozhlasových hier. Bol hereckým kolegom staršej generácie hercov ako František Zvarík, Anton Korenčí, Jozef Šimonovič, Ladislav Chudík, Karol Machata a ďalších. (ao)

Podporu husaciny v Slovenskom Grobe oceni-la aj Európska komisia

Projekt obce Slovenský Grob s názvom *Husacina* v Slovenskom Grobe získal v Bruseli špeciálne ocenenie Európskej komisie na súťaži Európske podnikateľské ocenenia. Ako uviedla manažérka komunikácie Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania Marcela Vančová, projekt obce pomáha zachovávať tradíciu prípravy husaciny v tejto slovenskej obci blízko Bratislavy. Podľa nej obec podporuje miestnych podnikateľov, aby pokračovali vo viac ako 100-ročnej tradícii prípravy husaciny, aby sa nebáli a neváhali podnikat v oblasti gastronómie. „Zväčša ide o ženy v domácnosti bez extra vzdelania a vedomostí, ktoré sa ale neboja v tejto oblasti podnikat. Obecný úrad im preto poskytuje poradenstvo a usmerňuje ich, takisto im zabezpečuje mediálnu podporu, napríklad dňami otvorených dverí či na základe družby s jedným rakúskym mestom,“ povedala Vančová. Ako ďalej uviedla, v obci otvorili aj niekoľko nových penziónov, projekt tak podporuje aj zamestnanosť v Slovenskom Grobe i v celom regióne. V rámci kvalitatívneho poradenstva produktu pomáha podnikateľom Cech husacinárov.

V Slovenskom Grobe sa nachádza približne 23 reštaurácií, ktoré návštevníkom ponúkajú známu husacinu. Ide nielen o posedenia v izbách rodinných domoch s ukážkami grobskej ľudovej kultúry, malieb a krojov, ale aj o posedenia na dvoroch s krbom, kde sa okrem tradičnej husaciny podávajú aj ďalšie grobske špeciality, kačice, pečené prasatá, lokše, burčiak či približne 100 druhov značkových vín nielen z malokarpatskej oblasti. Niektoré gastronomické zariadenia ponúkajú aj jedlá z diviny, kotlíkový guláš, pečené zajace, živánsku, rybie špeciality, kurčatá na rošte, poľovnícke špeciality, racionálne a vegetariánske jedlá, rôzne druhy syrov, múčniky či štrúdle.

Slováci patria k eurooptimistom

Dovedna 51 % Slovákov si myslí, že vývoj na Slovensku sa uberá správnym smerom. Najviac sú o správnosti vývoja vo svojej krajine presvedčení Litovčania, Slovinci, Poliáci, Česi a Slováci, najväčšie pochybnosti majú Francúzi, Briti

a Nemci. Vyplýva to z výsledkov najnovšieho prieskumu Eurobarometer, ktorý dnes zverejnila Európska komisia.

Podľa tohto prieskumu patria Slováci k eurooptimistom. Vyše 60 % z nich považuje členstvo Slovenska v Európskej únii za „dobrú vec“, 71 % tvrdí, že to krajine prinieslo výhody. V rámci celej únie hodnotí členstvo svojej krajiny v EÚ pozitívne 53 % občanov. Najviac sú o tom presvedčení Íri (78 %) a Luxemburčania, najväčšími euroskeptikmi sú Briti (34 %), Rakúšania a Maďari. Slováci sú so 61 % na ôsmom mieste.

Obyvatelia Európskej únie dôverujú o trochu viac Európskemu parlamentu (53 %) než Európskej komisii (48 %). Slovenskí občania patria k národom s najväčšou dôverou voči európskym inštitúciám, keď komisii verí 66 % a europarlamentu 71 % Slovákov. EP sa tak po Slovincoch teší najväčšej dôvere práve zo strany Slovákov. EK je naj dôveryhodnejšia pre Slovincov, Belgičanov, Grékov a Slovákov.

Za ďalšie rozšírenie EÚ v nadchádzajúcich rokoch je necelá polovica občanov únie, pričom táto myšlienka sa teší najväčšej podpore u Poliakov, Slovincov, Grékov a Slovákov.

Za európsku ústavu by hlasovala vyše polovica obyvateľov krajín, ktoré ju ešte neratifikovali alebo odmietli. Hoci Holanďania a Francúzi minulý rok euroústavu v referende nepodporili, z najnovšieho prieskumu vyplýva, že ju schvaľuje 59 % Holanďanov a 56 % Francúzov. Spomedzi krajín, ktoré ju zatiaľ neratifikovali, má európska ústavná zmluva najväčšiu podporu u Poliakov (63 %) a hlasovala by za ňu aj polovica Čechov.

Dve tretiny občanov únie si myslia, že EÚ by mala mať spoločnú zahraničnú politiku voči tretím krajinám. Slováci sú v skupine štátov s najväčšou podporou tohto návrhu, keď si to myslí vyše sedem z desiatich slovenských respondentov. Ešte väčšiu podporu obyvateľov EÚ má spoločná bezpečnostná a obranná politika, a to najmä u Cyperčanov, Belgičanov, Slovákov, Čechov, Lotyšov a Slovincov.

Za najdôležitejšie hodnoty považujú Európania mier, rešpektovanie ľudského života a ľudské práva. Dovedna 85 % Európanov tvrdí, že v súčasnosti existuje priveľa tolerancie a že páchatelov trestných činov treba trestať prísnejšie. Za prísnejšie tresty sa zasadzujú najmä Cyperčania (97 %), Česi (95 %) a Slováci (93 %).

Prieskum ukázal, že tolerancia voči homosexualite je v EÚ skôr obmedzená. Necelá polovica Európanov by povolila sobášne medzi osobami rovnakého pohlavia vo všetkých krajinách únie a tretina by takýmto párom umožnila aj adopciu detí. Slováci sa zaraďujú ku krajinám, ktoré sa k tomu stavajú skôr odmietavo, keď s homosexuálnymi sobášmi súhlasí 19 % slovenských respondentov a s adopciou 12 %. Najväčšiu podporu majú takéto manželstvá a adopcie medzi Holanďanmi, Švédmi, Dánmi a Belgičanmi. Najväčšími odporcami manželských zväzkov medzi homosexuálmi sú Lotyši, Cyperčania, Gréci a Poliáci, s adopciou detí homosexuálmi nesúhlasia najmä Poliáci, Maltaňania a Lotyši.

V EÚ prevláda odmietavý postoj voči legalizácii marihuany, keď len jedna štvrtina občanov by konzumáciu marihuany zlegalizovala. Najväčšiu podporu má tento krok u Holanďanov, Španielov a Britov. Legalizáciu podporuje aj 16 % Slovákov.

Kanala krstil vo Varšave knihu karikaturistov V4

Prezentácia knihy s názvom *100+1 priateľov/Friends* slovenského karikaturistu a zároveň predsedu Slovenskej únie karikaturistov Kaza Kanalu sa uskutočnila v Múzeu karikatúry vo Varšave. Na predstavení knihy zostavenej z diel karikaturistov z krajín V4 spolupracovalo slovenské veľvyslanectvo so Slovenským inštitútom a Múzeom karikatúry vo Varšave v rámci predsedníctva Slovenskej republiky vo V4.

Slovenské sklo spoznali na Wall Street

Priamo v srdci svetového finančnictva a biznisu v newyorskom Down Towne na Manhattane vystavujú svoje majstrovské diela najlepší slovenskí sklári.

Prehliadku umeleckých artefaktov zorganizovala vo výstavných priestoroch Time Equities neďaleko známej Wall Street bratislavská galéria Nova v spolupráci s Generálnym konzulátom SR v New Yorku. Projekt finančne podporilo Ministerstvo kultúry SR.

Z magického materiálu, ktorého silu znásobuje hra svetla, vytvorili slovenskí umelci experimentálne ozdoby určené na obohatenie interiérovej architektúry.

Originálnu tvorivosť Newyorčanom predstavili svojimi dielami Miloš Balgavý, Pavol Hlôška, Lukáš Mjartan, Oliver Leššo, Lenka Šimonyiová, Lubomír Artz.

Títo umelci pokračujú v tradícii slávnej ciglerovskej sklárskej školy, ktorej snahou bolo vymaniť sklo z jeho dekoratívnych funkcií a povýšiť ho na spolutvorcu životného prostredia v interiéri aj v exteriéri.

Pre tvorbu špičkových slovenských umelcov je typické využívanie optického skla vysokej kvality, ktoré brúsia a leštia. Najmodernejšími technikami spracúvajú aj liate a zrkadlové sklo. Kurátorka výstavy Katka Beňová je presvedčená, „že všetci ocenia kreativitu a talent umelcov“.

„Je to skvelá výstava. Ukazovať takéto nádherné sklenené výtvy medzi mrakodrapmi plnými strohých finančných úradníkov je dosť odvážne, ale New York sa už chystá na Vianoce, tak je to pre nich určite krásne umelecké rozptýlenie,“ hodnotila prehliadku americká výtvarníčka slovenského pôvodu Beatrix J. Piesh zo známej newyorskej galérie MoMa.

Nová výstava v Slovenskej národnej galérii

Nová výstava v Slovenskej národnej galérii predstavuje nizozemské, holandské a flámske obrazy a úžitkové predmety z 15. až 17. storočia.

Keď sa povie holandská a flámska maľba, znie to nielen povedome, ale aj overene a príťažlivo. Logicky by taká mala byť aj nová prehliadka v Slovenskej národnej galérii v Bratislave *Bludní Holanďania*, ktorá túto maľbu prezentuje.

Koná sa aj pri príležitosti 400. výročia narodenia Rembrandta van Rijna. Napriek tomu, že po umelcov smrti sa jeho diela popularite netešili, našlo sa dosť maliarov, ktorí jeho štýl študovali a postupne sa Rembrandtova tvorba zmenila na veľkolepý symbol. Holanďania sú na neho dnes právom hrdí. Aj preto mu počas celého roka venovali množstvo akcií a výstav.

„Toto je náš príspevok, pripomíname si ním Rembrandtovo výročie, ale cieľom tiež bolo verejnosti ukázať a odborne zmapovať diela majstrov,“ vysvetľuje riaditeľka SNG Katarína Bajcurová. Dobré je, že vďaka výstave v SNG sa oprášili diela zo zbierok slovenských galérií, múzeí a tiež z expozícií hradov a kaštieľov.

Prehliadka sa nachádza na dvoch miestach – v Esterházyho paláci a v Galérii mesta Bratislava v Mirbachovom paláci. V Mirbachovom paláci sú prevažne grafiky z obdobia manierizmu a obrazy zo zbierky Rudolfovej obrazárne. Spoločne ide o približne 150 malieb a vyše 200 grafík od leydenských, antverpských, bruselských, amsterdamských aj iných majstrov. Výstava v SNG sa nečlení chronologicky, ale typologicky na krajinu, portrét, zátišie, žáner, historickú maľbu a alegóriu.

Medzi obrazmi sa dajú nájsť mená Jana Brueghela st., Anthonyho van Dycka, Adriaena van Ostade či Snydersa. Pri obrazoch od Rubensa či Rembrandta sa, žiaľ, stretáva divák väčšinou s maľbami, ktoré vznikli na základe ich vzorov. Čo sa týka hlavného oslávenca Rembrandta van Rijna, amsterdamský Rembrandtov dom zapožičal jeho grafiky, ktoré trochu zanikajú v inštalácii.

Osviežujúco pôsobia úžitkové predmety, no najmä interpretácie Rembrandtovej tvorby. Vladimír Kordoš varuje Rembrandtov *Návrat strateného syna* fotografiami, Marián Mudroch zas Rembrandtov autoportrét a Rudolf Fila obraz *Maľujem*.

Pre milovníkov zlatého veku Holandska nebude krokom vedľa zablúdiť na výstavu, ktorá trvá do 18. marca.

Novým riaditeľom STV sa stal Radim Hreha

Slovenská televízia má po takmer pol roku nového generálneho riaditeľa – Radima Hrehu z Čiech. Na rozdiel od svojich konkurentov bol menej známy, no u členov rady najpriateľnejší. Už od začiatku vyhlásenia voľby sa spomínalo meno Hrehu ako vhodného kandidáta blízkeho vládnemu Smeru. Hoci politické kontakty odmieta, sám nevyučuje, že sa zaň prihovril Pavol Paška, s ktorým sa osobne pozná.

Rada bola zjavne pri Hrehovi rozpoltená. Z reakcií po jeho zvolení bolo jasné, že Hreha je človekom blízky vládnej koalícii. Naopak členovia rady blízki opozícii prejavovali sklamanie.

Politici sú zatiaľ pri hodnotení voľby diplomatickí. Dušan Jarjabek za Smer spojenie so Smerom komentovať nechcel. „Riaditeľa zvolila rada, ja nemám k tomu čo dodať.“

Rafael Rafaj zo SNS bol spokojný, dokonca mu neprekáža, že šéfom verejnoprávnej inštitúcie bude človek pôvodom z Čiech. „Je to určite nádej v tme, ktorá ostala v situácii v STV. Sme presvedčení, že túto nádej pretaví aj konkrétnymi činmi,“ povedal Rafaj, ktorý pozná Hrehu nielen ako odborníka, ale aj ako pragmatika, „ktorý vie, ako to dosiahnuť“. Zvolenie riaditeľa privítala aj Ludmila Mušková z HZDS. O politických dohodách vraj nič obaja nevedia.

Hreha ako človeka, či jeho skúsenosti veľmi nechceli hodnotiť ani opoziční poslanci. „Budúcnosť ukáže, či to bola, alebo nebola dobrá voľba,“ povedal Gyula Bárdos z SMK.

Pavol Minárik z KDH povedal, že si počká, aký výkon ponúkne. „Je to kompetencia rady a rada bude za túto

voľbu nieť plnú zodpovednosť,“ povedal. On sám však určite bude sledovať, či Hreha dokáže zabezpečiť nezávislé a objektívne spravodajstvo, či dokáže zvýšiť sledovanosť a či udrží televíziu v čiernych číslach, bez toho, aby sa musel obracať so žiadosťou na štát.

Poslanec SDKÚ Tomáš Galbavý povedal, že „vládna koalícia sa dohodla na novom riaditeľovi“. Drží mu palce a bude pozorne sledovať jeho kroky.

Kto je Radim Hreha

Narodil sa 7. júna 1953 v Českom Krumlove. Po rodičoch má slovensko-český pôvod. V médiách však viac pôsobil v Českej republike.

V roku 1977 absolvoval Vysokú školu technickú v Košiciach, 1978-1983 bol vedúcim zásobovania v Hutných stavbách Košice, 1983-1988 bol vedúcim autoservisu, 1988-1994 pracoval ako riaditeľ závodu Drobný tovar v Košiciach, 1997-1998 pracoval ako obchodný námestník riaditeľa pobočky Pragobanky, 1998-2001 bol vrchným mediálnym analytikom spoločnosti CEPRA, servisnej spoločnosti českej televízie Nova.

Od februára do júna 2006 bol riaditeľom sekretariátu generálneho riaditeľa Českej televízie, po konflikte s moderátorom Janom Krausom odtiaľ odišiel, ostal externým poradcom riaditeľa.

2001-2006 bol riaditeľom a konateľom spoločnosti Česká media, v súčasnosti sa venuje mediálnemu poradenstvu, príprave mediálnych seminárov, externe prednáša na Vysokej škole J. A. Komenského v Prahe.

Je ženatý a má dve deti, manželka je sudkyňa Okresného súdu v Českom Krumlove.

Ceny majú aj interpreti a skladatelia hudobnej klasiky

Rok slovenskej hudby nepriniesol len pohľady do minulosti, mierne zvýšený záujem o súčasných autorov a interpretačné umenie domácich interpretov, ale aj dve udalosti symbolicky spájajúce tradíciu s prítomnosťou, respektíve s budúcnosťou.

Storočnica narodenia dirigenta, skladateľa a pedagóga Ludovíta Rajtera inšpirovala na pôde Hudobného centra na vznik Ceny Ludovíta Rajtera, určenej mladým slovenským interpretom, ktorá sa bude udeľovať každé dva roky. Kritériom výberu komisie, ktorú tvorili publicisti a pedagógovia, bola výnimočná kvalita interpretačného výkonu a výrazný prínos k prezentácii slovenskej hudobnej kultúry doma i v zahraničí.

Do užšieho výberu sa dostali sopranistka Adriana Kučerová, ktorá zažiarila na prestížnej speváckej súťaži *Belvedere* vo Viedni, huslista Dalibor Karvaj a dirigent Juraj Valčuha, ktorý cenu na štvrtkovom slávnostnom ceremonálii, spojenom s koncertom z Rajterových diel, získal.

Mladý hudobník, pôsobiaci prevažne mimo Slovenska, má za sebou úspešnú spoluprácu s viacerými zahraničnými orchestrami a v aktuálnej sezóne bude účinkovať napríklad v Teatro Comunale Bologna alebo v Opéra de Lyon. Ocenenie bolo udelené aj s prihliadnutím na naštudovanie diel Steva Reicha so Slovenskou filharmóniou na festivale súčasnej hudby *Melos-Étos* 2005. Rovnaké výročie, ako v prípade L. Rajtera, bolo podnetom na vznik medzinárodnej skladateľskej súťaže *Alexandra Moyzesa*.

Do poroty, zorganizovanej Hudobným centrom, sa podarilo získať renomovaných skladateľov, akými sú napríklad Wolfgang Rihm, Gavin Bryars alebo Martin Smolka. V kategórii skladieb pre komorný súbor zvíťazil a súčasne najúspešnejším slovenským autorom sa s kompozíciou

Ask the Mirror stal Lukáš Borzík. V kategórii orchestrálnych skladieb víťazné prvé miesto porota neudelila.

Vítazi ceny Slnko v sieti

Slovenská filmová a televízna akadémia už dlhšie ohlasovala, že bude udeľovať národné filmové ceny. Pomenovala ich podľa prvého filmu slovenskej novej vlny – *Slnko v sieti* režiséra Štefana Uhra. Historicky prvýkrát sa odovzdali 8. 12. 2006 večer, deň pred skončením Medzinárodného filmového festivalu Bratislava. Záznam zo slávnostného večera odvysielala Slovenská televízia.

Literárna súťaž Poviedka v novej desaťročnici

„Stretli sme sa v podzemí, vyzerá to, že literatúra smeruje do ilegality. Možno aj príspevkov príde menej, aspoň nemusíme toľko čítať,“ zavtipkoval Máriaus Kopcsay, čerstvý predseda poroty v literárnej súťaži Poviedka 2007. Jej jedenásty ročník bol vyhlásený vo štvrtok večer v rámci pravidelných literárnych soirée v klube Trezor pri divadle Astorka Korzo '90 a zaznamenal už prvých sedem príspevkov.

Tento rok mala súťaž okrúhle výročie. Jubilejných desať rokov fungovania sa úspešne podarilo osláviť, ako inak, v spoločnosti kmeňových autorov vydavateľstva LCA. Niektorí z nich sa v uplynulých dňoch predstavili a diskutovali na festivaloch v Trenčíne, Žiline aj v Bratislave.

Štvrtkový večer v Bratislave bol skladačkou niekoľkých podujatí. V spomínanom Trezore sa bilancovalo a spomínalo, diváci si mohli pozrieť krátky, vtipný filmový dokument zo života desaťročnej Poviedky a jej starostlivých autorov. Načatý večer pokračoval v Nultom priestore A4, kde vo zvyšku vznešenej atmosféry a za svižnej spolupráce hercov Františka Kovára, Zuzany Kronerovej, dramaturgičky Zuzy Ferenczovej, Petra Palíka z VŠMU a moderátora Vlada Jančeka pribudli do vydavateľskej rodiny tri najčerstvejšie knižné prírastky – *Karol 3D Horváth*, *Zbytočný Život* Máriausa Kopcsaya a *Daša Čejková* so svojim *Insektáriom*. Pred polnocou schladilo

Vlado Janček

uvolnené emócie v triezvom duchu vystúpenie päťčlennej literárnej skupiny *Živý dôkaz* s novým programom *Understanding ovations!*

Súťaž Poviedka bola prvýkrát vyhlásená v roku 1996 a odvtedy sa vyhlasuje každý rok, vždy 1. decembra. Porotu, ktorá príspevky posudzuje, si zostavuje predseda vymenovaný vyhlasovateľom súťaže podľa vlastného vkusu a sympatií. Porotcom literárnej súťaže je vždy aj víťaz predchádzajúceho ročníka.

Počas uplynulých desiatich ročníkov bolo do Poviedky prihlásených 7 895 príspevkov (v rozpätí od 482 do 1 355 účastníkov v jednotlivých ročníkoch). Do finále postúpilo celkovo 326 poviedok. V zborníkoch najlepších prác, ktoré sa viažu k jednotlivým ročníkom, bolo publikovaných 164 víťazných próz. Samostatné knižné publikácie na základe účasti vo finále vyšli tridsiatim autorom, z toho dvadsiatim piatim v spomínanom vydavateľstve. Šiesti vydaní autori získali prestížne literárne ceny. Doteraz sa predalo takmer 13 000 knižných zborníkov.

Občas sa v kuloároch polemizuje o tom, či je táto súťaž najlepším barometrom pre kvalitu slovenskej literatúry. Jej vyhlasovateľ Koloman Kertész Bagala o tom nepochybuje, hoci udržať ju pri živote sám nedokáže. Jedenásty ročník bol odštartovaný aj napriek odstúpeniu sponzora. Uzávierka bude preto predĺžená do 1. apríla 2007.

Slovenské knihy na internete

Na internete si už možno stiahnuť prvých 120 diel slovenskej literatúry. Umiestnil ich tam Zlatý fond denníka *SME*, projekt Ústavu slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied a tohto denníka. Cieľom je digitalizácia najkľúčovších diel slovenskej literatúry a ich postupné uverejňovanie na internete.

Diela sú dostupné na adrese <http://zlatyfond.sme.sk> zoradené podľa mena i podľa literárneho obdobia. Možno ich čítať z internetu, stiahnuť do počítača, vytlačiť alebo nimi naplniť akékoľvek zariadenie slúžiace na čítanie dokumentov.

Digitalizujú sa najmä diela nežijúcich autorov v súlade s platným autorským zákonom. Ide najmä o literatúru 19. a začiatku 20. storočia. Na niektoré mladšie diela sa projekt snaží získať povolenie od autorov alebo ich dedičov. Možno tu nájsť najslávnejšie diela slovenskej literatúry: *Dobšinského Prostonárodné slovenské povesti*, *Mor ho!* Sama Chalupku, *Kollárova Slávy dcéra*, diela od *Hviezdoslava*, *Kukučina*, *Štúra* a mnohé iné.

O elektronických knihách ako vhodnej alternatíve ku klasickým papierovým vydaniám sa v poslednom období hovorí čoraz častejšie.

Za väčšinu takýchto kníh totiž netreba platiť, sú dostupné odkiaľkoľvek – stačí sa dostať k počítaču pripojenému na internet. Jednu knihu si naraz môžu stiahnuť tisíce ľudí, nikdy ju však nikomu nemusia vracať. Ak vám prekáža čítanie z monitora, väčšina z nich sa dá jednoducho vytlačiť na papier.

Digitalizácia je aj záchranou tých kníh, ktoré sa už desaťročia nevydávajú. Takéto sa už nedajú kúpiť v kníhkupectve, v knižnici sú na ne často dlhé čakacie lehoty. To sa týka často aj tých kníh, ktoré sú súčasťou mimočítankovej literatúry študentov základných a stredných škôl.

Zlatý fond denníka *SME* chce prispieť k popularizácii literatúry tým, že v spolupráci s Ústavom slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied postupne pripravuje komplexnú internetovú encyklopédiu slovenskej literatúry.

Na jednom mieste tak čitateľ nájde okrem plného diela aj všetky informácie o autorovi, jeho fotografie, dobové maľby či iný dostupný archívny materiál.

V literárnom súbehu ROMÁN 2006 zvíťazil Viliam Klimáček

V piatok večer 1. decembra sa v priamom prenose na Rádiu Devín rozpečatili obálky s menami víťazov literárneho súbehu *Román 2006* *Slovak Telekom*, ktorý pred tromi rokmi vyhlásil vydavateľ Koloman Kertész Bagala.

„My ako porotcovia súbehu *Román 2006* *Slovak Telekom* sme nehladali človeka, ale skutočné umenie. Toho prvého pokúšenia nás veľmi jednoducho zbavil štatút súťaže, keď príspevky boli anonymné a namiesto mäsa a kostí defilovali pred nami len čísla. S hľadaním skutočného

umenia je to však už – a vždy aj bolo – zložitejšie,“ odznelo na udeľovaní cien z listu predsedu poroty Valéra Mikulu, ktorý sa momentálne nachádza v Paríži. „Porota pracovala v prísnej anonymite, a keďže sa hlasovalo korešpondenčne, porotcovia nevedeli dokonca ani o sebe navzájom! Jediné zverejnené meno bolo moje ako predsedu – a aj to som pre istotu na ten čas odišiel do zahraničia, kde žijem v anonymite veľkomesta.“

Do súbehu bolo prihlásených 97 románov. Nie všetky splnili podmienky prijatia, preto vyhlasovateľ súbehu predložil porote na čítanie a posúdenie 89 prác, ktoré hodnotila 25-členná medzinárodná porota. „Nedá mi nepodotknúť, že mať 25 čitateľov, to sa na Slovensku nemusí podariť ani každej vydanéj knihe,“ poznamenal predseda poroty.

Okrem rozpečatenia obálok s menami laureátov súbehu boli odtajnené aj mená všetkých členov poroty, napríklad známi slovenskí spisovatelia Tomáš Janovic, Kornel Földvári, Balla, Silvester Lavrík, Karol D. Horváth, literárni kritici Alexander Halvoník, Oliver Bakoš, Patrik Orišek, Marta Součková a Milan Hamada. Z medzinárodných porotcov najlepšie slovenské romány vyberal aj spisovateľ Michal Viewegh, známi prekladatelia, slovakisti aj vydavateľia.

Hlavnú cenu a honorovanú autorskú zmluvu na vydanie románu v hodnote 200 000 Sk získal román *Námestie kozmonautov*, ktorý napísal Viliam Klimáček (nar. 1958, Bratislava), známy dramatik a spisovateľ.

Dve prémie a honorované autorské zmluvy na knižné vydanie románov v hodnote 100 000 Sk získali debutanti: Román *Hlava nehlava* napísala Michaela Rosová (nar.

1984, Senica) a román *Filipiky* napísal Daniel Štefanec (nar. 1979, Bratislava).

Letná čítareň U červeného raka

14. novembra 2006 otvorili letnú čítareň, ktorá sa nachádza v Michalskej priekope. Bol do nej presunutý aj Novinový kôň, ktorého redakcia Bratislavských novín venovala Bratislavčanom. Od septembra 2005 stál na Primaciálnom námestí.

Po dohode s vedením mesta je Novinový kôň umiestnený v mestskej priekope, ktorá bude od jari Bratislavčanom opäť slúžiť ako letná čítareň. Práve tu obyvatelia a návštevníci mesta nájdu okrem dennej tlače aj najnovšie vydanie Bratislavských novín.

Darovaním tohto artefaktu sa chce redakcia Bratislavských novín zapojiť do komunitnej filantropie, ktorú v posledných rokoch v Bratislave obnovila najmä Komunitná nadácia Bratislava. Pri príležitosti slávnostného otvorenia Michalskej priekopy totiž Komunitná nadácia pod Michalským mostom odhalila pamätnú tabuľu venovanú Laure Jarnej (1912-2003), Bratislavčanke a skvelej žene, ktorá v roku 2000 darovala mestu 450-tisíc korún na obnovu Michalskej priekopy.

Autorom výtvarného spracovania Novinového koňa je bratislavský reštaurátor a výtvarník Mgr. art. Vladislav Plekanec. Novinový papier, ktorým bol vlani oblepený, nahradil tento rok trvácnejším materiálom, ktorý odolá aj nástrahám nepriaznivého počasia. Snáď nielen Novinový kôň priláka do vynovenej Michalskej priekopy veľa veľkých aj malých čitateľov.

Potulky po Bratislave

V poslednom článku sme sa rozlúčili so starou Bratislavou, ktorá sa formovala postupne od najstaršej doby (pred našim letopočtom) až po súčasnosť a ktorá prešla veľkou renovačnou úpravou v poslednom desaťročí. Ale Bratislava sa stáva aj moderným mestom a nová výstavba je plánovaná na 5 až 10 rokov. Nový rozvoj Bratislavy sprevádza výstavba bytov, hotelov, polyfunkčných budov, presscentier.

Jednou z atypických novostavieb a novou dominantou Bratislavy je Most Apollo, ktorý bol sprístupnený 4. septembra 2006. Most Apollo sa tak stal už piatym mostom, ktorý spája ľavý breh Dunaja s pravým brehom. Výstavba mosta trvala 31 mesiacov. Dĺžka premostenia je 835 metrov, dĺžka

hlavného mostného objektu je 517 metrov. Rozpätie hlavného poľa mosta je 231 metrov, výška 36 metrov. Hlavným projektantom mosta je Miroslav Mataščík.

Medzi starým mostom a mostom Apollo vyrastie v zóne Pribinova ulica Eurovea – celomestské centrum. Názov Eurovea je zatiaľ iba pracovným názvom. Investorm je írsky developerská spoločnosť Ballymore Properties. Eu-

rovea sa stane atraktívnou dominantou Bratislavy, výstavba nového centra bude úzko previazaná aj s novým divadlom SND, ktoré bude otvorené a sprístupnené verejnosti 14. apríla 2007. Výstavba nového centra je rozdelená na dve etapy. V prvej etape projektu tu vyrastú exkluzívne obchodné a kancelárske priestory, miesto na voľný čas a zábavu, hotelové kapacity, podzemné parkovisko a byty na celkovej ploche 230 000 m². Súčasťou zóny bude aj netradičný park na nábreží a nové centrálné námestie rozprestierajúce sa od novostavby SND až po Dunaj. Obchodná časť zóny Pribina Galleria bola navrhnutá ako viacúrovňová ulica. Pribina Galleria má na ploche 55 000 m² integrovať obchodné priestory a miesto pre oddych a zábavu. Bude novým ťažiskom Bratislavy. V Pribina Galleria má byť najväčšia koncentrácia zariadení na voľný čas a zábavu a poskytovanie gastronomických služieb na Slovensku.

Mimoriadne atraktívne budú byty s výhľadom na rieku, s výstavbou ktorých sa v zóne Pribinova takisto počíta (má ich byť 250). Má tu tiež vyrásť aj nový 5 hviezdčkový hotel s 200 izbami, kasíno a trojrozmerné kino IMAX. Ukončenie výstavby prvej etapy sa predpokladá na koniec roka 2008 alebo na prvú polovicu roka 2009.

(pripravuje dr. Kveta Ozábalová)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
Tel./fax: ++43 1 604 87 04
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)
e-mail: novacek.wien@aon.at

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek
s dlouholetou tradicí Vám
Sokol nabízí sportovní hodiny
vedené školenými vedoucími
s velkou praktickou zkušeností.
Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová, tel. 586 86 86

**Sokolská župa
rakouská**

www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol-cos.cz

Sokolský adresář
na
www.sokol-wien.at

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 17:45

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbějená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	19:30 – 21:00	stolní tenis
---------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň II
2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 19:30	odbějená (muži)
	19:30 – 21:00	nohejbal (muži)
Středa	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň III/XI
(informace pro zájemce o volejbal: N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80,
e-mail: K.Sterba@gmx.at)
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Středa	19:00 – 21:00	odbějená (muži)
Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň X
Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00. Hosté vítáni.
Info: s. Hana Zemanová, tel. 0664 213 36 20
WernerKallin, tel. 01/968 20 53
e-mail: sokoho@aon.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance
	19:00 – 20:00	aerobic
	21:00 – 22:00	fotbal
Středa	17:00 – 19:00	badminton (ženy)
	19:00 – 21:00	odbějená (mix, Sokol III)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	ladypower
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
Info: tel. Dipl. Päd. Ing. F. Kalousek 01/81 34 333 přes den, e-mail: kalousek@utanet.at
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sportovní gymnastika (žactvo)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII
Info: tel. 01/480 13 57
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	17:00 – 18:00	cvičení rodičů s dětmi
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy a muži)
Čtvrtek	18:00 – 19:15	žactvo
	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI
21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	19:00 – 21:20	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Oznamujeme,
že nás dne 5. ledna 2007 ve věku 87 let
navždy opustila naše věrná členka
sestra MARKÉTA BERGEROVÁ, rozená Blažková.
Čest její památce.
Sokol Vídeň III/XI

Sokol a České srdce

Podzim je za námi a vánoční čas začal. Pořádáme zase podniky a zábavy. Jednou z nich byly „Moravské hody“. Sokolská jednota XII/XV je pořádá už dlouho. Naše jednatelka Jaruška Hovorková o nich už napsala pojednání do *Vídeňských svobodných listů*. Chtěl bych, aby o nás věděli i čtenáři *KLUBu*, a zároveň chci zprávu doplnit z hudební stránky. Celé roky pro nás hraje dechový soubor Lipovjanka z Čech. Na „Šibřínkách“ hrávali ve velkém obsazení – na té malé zábavě stačila polovička. Vzpomínám si na začátky, když jsme měli poprvé hudbu z Čech. Jelikož jsme skoro jediný spolek, kde se ještě tančí „Česká beseda“, chtěli jsme, aby se hudba nepřehrávala jen z gramofonové desky, ale hrála živě, a to jsme také žádali.

V Čechách tento tanec za léta nesvobody zanikl a nikdo ho neznal. Začali jsme shánět noty a tempa se naučili z desky. Teď už vše klapě. Tentokrát hrálo 6 mužů a 2 zpěvačky. Hráli dobře a pilně. I „Beseda“ zněla v tom malém obsazení docela dobře.

Jak se na takovou zábavu patří, bylo na ní vidět i některé národní kroje. Pro „Besedu“ jsme bohužel dali dohromady jen 4 páry (krojované). Tanec se učil v české škole, v Sokole a v menšinových tanečních. Dnes mají mladí rodiče děti, a proto je musíme omluvit, že nemohli přijít.

Místa byla přesto obsazená a nahoře v kuchyni podávaly sestra Hájková, Křivanová a Irena Floriánová vepřo knedlo zelo. Dole byl stůl s dobrými chlebičky, voňavou kávou a domácími zákusky. Prodávaly je sestry Šustrová a Maternová. U nápojů se točil bratr Stejskal.

A na závěr ještě jiné téma: Jménem V. odboru České srdce chci říci, že každoročně pořádáme se Sokolem XII/XV společnou vánoční oslavu v klubovně Sokola X. Letos někoho napadlo něco jiného: Pojedeme na vánoční trh do Bratislavy. Sestra Lopreisová obstarala autobus, zajistila večeři, za což jí srdečně děkujeme. Ty dva pořádací spolky autobus beze zbytku zaplnily. Byl to jen půlden- ní výlet, ale vždyť jsme tam hned byli. 8. prosince byl u nás svátek, tam ale ne, a proto se někteří rozešli po obchodech něco koupit, ale většina se šla projít k radnici, kde byl na náměstí vánoční trh, o něco menší než u nás. Asi 50 dřevěných chatek vyvolávalo romantickou atmosféru. Prodává se tam přibližně totéž, co zde, kde lze koupit hudební kazety, všelijaké oblečení, dámské tašky, klobouky a podobně.

Není to zrovna vánoční, ale musí se to vidět tak, že všechno mohou být dárky. V Bratislavě se z každé druhé či třetí boudy kouřilo – pekli všechno čerstvě. Hlavně tam byly stánky s jídlem, všelijaké štrúdle a hlavně „lokše“ s marmeládou, mákem nebo rozličnou masovou náplní.

Bylo také těžké dostat místo v kavárně, protože byly přeplněné. Trhem se také valily proudy lidí. Na 18 hodin byla ve sklípku u „velkých Františkánů“ objednána vydat-

Stolní tenisté, pozor!

Ve dnech 24.-25. března 2007 pořádáme
župní turnaj ve stolním tenisu.

Ženy a děti nastoupí v sobotu ve 14 hod.,
muži v neděli v 9 hod.

Místo konání: tělocvična Steinergerasse 7, 1070 Wien
Diváci vítáni. Bohatý bufet.

Přihlášky zasílejte na adresu: k.sterba@gmx.at,
faxem na č. 967 84 93, nebo volejte 0650-967 80 80.

Na Vaši účast se těší Sokolská župa rakouská

ná večeře. Hrála malá cimbálka. Ačkoliv je slovenská koruna celkem výhodná, zdálo se nám, že je vše trochu přeplacené.

Po 20. hodině se jelo domů – sestra Lopreisová a bratr Ing. Kalousek se s námi rozloučili a byly slyšet hlasy, že by se podobná akce měla dělat častěji. (JaF)

Ohlédnutí

- V sobotu 2. prosince 2006 pořádala jednota XVI/XVIII opět tradiční „Mikulášskou“. Při oblíbené hudbě se hosté dobře pobavili.
- V pondělí 4. prosince 2006 navštívil Mikuláš také žactvo jednoty XVI/XVIII. Po básničkách nadělil dětem balíčky s dobrotami. V poslední cvičební hodině si žactvo připomnělo posezením u stromečku vánoční čas.

Sokolská župa Rakouská

Otiskujeme příspěvek, který přednesl Dipl. Ing. Jiří Nováček, starosta Sokolské župy Rakouské, 18. října minulého roku na konferenci „Česká národnostní menšina ve Vídni 1945-2005 – II“, kterou uspořádaly Kulturní klub Čechů a Slováků a České kulturněhistorické centrum pod záštitou českého velvyslance dr. R. Jindráka v Diplomatické akademii.

Sokolská župa Rakouská – Der Verband der österreichischen Sokol-Vereine – ist die Dachorganisation von 8 Sokol-Zweigvereinen in Wien. Es sind dies die Turnvereine Sokol Wien I/V, II, III/XI, X, XII/XV, XVI/XVIII, XX und XXI.

Sokol wurde 1862 von Dr. Miroslav Tyrš und Jindřich Fügner in Prag gegründet – als Gegenstück zum Deutschen Turnerbund, der in Prag von Turnvater Jahn gegründet wurde. Aufkeimender Nationalismus war die Ursache dieser Gründung.

In der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts sind sehr viele Tschechen und Mährer nach Wien gekommen, die hier Arbeit und Existenz gesucht haben. Die wirtschaftlichen Verhältnisse waren in Wien entschieden, besser als in Ihren Heimatländern. Nicht immer der deutschen Sprache mächtig, suchten sie Kontakte unter sich – es kam zur Gründung von verschiedensten Vereinen. Einer von vielen war Sokol. Er bot geistige und körperliche Ertüchtigung kombiniert mit Gemeinsamkeit und Geselligkeit.

In den Jahren 1867-1910 wurden cca. 12 Sokol-Vereine gegründet, von denen heute noch 8 – nach Bezirken benannt – existieren.

Die Dachorganisation – „Sokolská župa Rakouská“ – die alle vereint, wurde bereits im Jahre 1894 gegründet.

In den Jahren 1915, 1940 und 1950 kam es immer wieder zu Verboten der Tätigkeit, da unsere Sokol-Idee den damals herrschenden Regimen nicht entsprach.

Im April 1945 war der 2. Weltkrieg endlich zu Ende – Wien hat erhebliche Schäden erlitten. Zerstörte Donaubrücken, unpassierbare Straßen und Häuserruinen waren zum Alltag geworden. Hunger und Krankheiten waren die Begleiterscheinungen dieser schweren Zeit. Einige unentwegte Sokol-Mitglieder begannen aber bereits im September 1945.

Sokol wieder erstehen zu lassen. Hilfe aus der Heimat hat die ärgsten Zustände gelindert. 1946 haben die meisten Zweigvereine ihre Tätigkeit wieder aufgenommen. Das nächste Ziel – der XI. Sokol-Slet 1948 in Prag – wurde zum Traumziel. Mit Begeisterung wurde geturnt und geprobt, sie hatte allen Unbill vergessen lassen. Jubelnd führen wir nach Prag, in Erwartung einer gesicherten Zukunft. Es war aber leider eine schwere Enttäuschung. Der kommunistische Putsch 1948 zerstörte jede Hoffnung. Schwere Repressalien bedrohten die führenden Funktionäre des neu erstandenen Sokol, Verfolgung und Verhaftung wurden zur Alltäglichkeit. Viele gingen ins Exil – teilweise auch zu uns nach Wien. Wir haben unsere freie Existenz bewahrt.

Das Jahre 1950 wurde zu einem Schicksalsjahr. Eine Generalversammlung wurde abgehalten. Störversuche von tschechischen Agenten sollten uns auf die Seite der Kommunisten bringen, sie haben aber keinen Erfolg gehabt. Geistig und Körperlich haben wir uns von Verrätern getrennt, wir haben die Demokratie gewählt. Zwei von den 12 damals existierenden Zweigvereinen haben die neue Ordnung jedoch angenommen, und sind ausgeschieden. Unsere Wege haben sich getrennt, und erst 1994 kam es zur Wiedervereinigung.

Im Jahre 1952 kam es dann zur Gründung einer demokratischen, unsere nationale Identität pflegenden und den Sport, das Turnen und Geselligkeit fördernden Sokol-Zentralorganisation im Ausland – dem „Ústředí československého Sokolstva v zahraničí – dem wir uns angeschlossen haben. Die Folge war eine Zusammenarbeit von Sokol-Vereinen in den USA, Australien, Canada, Frankreich, Schweden, Schweiz, Deutschland, Großbritannien Österreich und anderen. Wir in Westeuropa haben insgesamt 6 Turnfeste in der Tradition der legendären „Sokol-Slets in Prag“ bei uns in Wien, Zürich und Paris realisiert.

Nach dem Zusammenbruch des Kommunismus im Jahre 1989 haben wir sofort Kontakt mit Prag wieder aufgenommen, und mit vereinten Kräften beim Wiederaufbau der Sokol-Organisation ČOS mitgewirkt.

Nach anfänglichen Schwierigkeiten in Prag wurde ČOS nach – 41 Verbotsjahren – zum Leben wiedererweckt, wenn auch nicht mehr im Ausmaß der Jahre 1945-1948. Es fand ein zweifacher Generationswechsel statt, der den Sokol-Gedanken beinahe ausgelöscht hatte. Zeitzeugen der Jahre vor 1948 ist es aber gelungen, den Sokol-Gedanken – „Ein gesunder Geist im gesunden Körper“ – den Grundgedanken von Tyrš und Fügner – wieder zum Leben zu erwecken. Mit Erfolg. Es wurde bereits 3 mal ein Sokol-Slet in Prag veranstaltet, das Interesse der Jugend wurde erweckt. Wenn auch nur den heutigen Verhältnissen an-

gepasst. Das Hauptinteresse liegt heute im Sport und Turnen, alles andere ist im Hintergrund geblieben.

Alle wiedergewonnenen Eigenschaften waren schon 1918 entscheidend bei der Gründung der Tschechoslowakischen Republik unter T. G. Masaryk. Sokol war damals im ersten Augenblick die einzige Ordnungsmacht, die die neue Entwicklung sicherte.

Es wäre nun eigentlich an der Zeit, zu überlegen und zu entscheiden wie die Entwicklung weitergehen soll. Soll Sokol als eine reine Sport- und Turnorganisation geführt werden, oder soll es eine Erweiterung in Richtung Bildung, Gesellschaft und Geselligkeit geben?

Die Wahrung der EU-konformen nationalen Identität, sollte ebenfalls integriert sein.

Und wie ist nun die Situation bei uns?

Wir sind heute ein tschechischer Turnverein mit nicht nur sportlichem Gedankengut. Treu dem Leitgedanken von Miroslav Tyrš und Jindřich Fügner pflegen wir „Im gesunden Körper einen gesunden Geist“. Im Laufe der 139 Jahre unserer Existenz, trotz dreimaligem Verbot, haben wir das Gedankengut unserer Eltern und Großeltern behalten, und den heutigen Verhältnissen und dem heutigen Bedarf angepasst. Dem nur Unglück bringenden Chauvinismus und Nationalismus gepaart mit Egoismus und Gewalt haben wir längst abgeschworen.

Wir sind allen offen, die gewillt sind unser Gedankengut zu Förden. Unsere Muttersprache ist Tschechisch. Aber wir sind jedoch auch allen offen, die unsere Muttersprache nicht beherrschen. Sprachbarrieren gibt es nicht.

Wir bieten verschiedene Sportarten, die von geschulten und erfahrenen Turnwarten und Turnwartinnen angeboten werden.

Gemeinsames Turnen von Kindern und Eltern:

- Volleyball
- Tischtennis
- Gesundheitsturnen
- Seniorenturnen
- Gymnastik
- Noheyball
- Showdance
- Aerobic
- Badminton für Damen
- Hallenfußball
- Ladypower
- Ballspiele
- Kinderturnen
- Turnen für Erwachsene
- Sportgymnastik für Männer
- Ballspiele für Damen und Herren

Diese bunte Auswahl sind natürlich eine Spitzenleistungen, und auch keine Wettkampfleistungen. Sie sind dem Alltag angepasst.

Zusätzlich veranstalten wir:

- Wandertage
- Kulturabende
- Seniorenabende
- Musik und Videoabende
- Gesellschaftsabende mit Musik und Tanz
- Faschingstreffen für Kinder und Erwachsene
- Bälle und Kränzchen

Alle diese Tätigkeiten werden in den 2 eigenen Sokol-Hallen X und XVI und in der Turnhalle der Komenský-

Schule in Wien IM veranstaltet. Sokol II und XXI benützen angemietete Turnhallen in Schulen der Gemeinde Wien.

Weiteren Kontakt und Informationen über uns und Adressen von Sokol-Weltweit finden Sie auf unserer WEB-Seite im Internet in

www.sokol-wien.at
sokol@sokol-wien.at

Ich hoffe Ihnen einen Umfassenden Kurzbericht über uns und „Sokol“ gegeben zu haben. Es würde mich sehr freuen, wenn ich mit diesem Vortrag Ihr Interesse und möglicher Weise auch neue Kontakte geknüpft habe!

Dipl.-Ing. Georg Nováček
Obmann des Verbandes

Fotbal versus hokej

V českých zemích o přezně diváků tradičně nejvíc bojují dva sporty – tradiční fotbal a hokej, v němž Česká republika a předtím Československo dosahovalo a dosahuje velké úspěchy. Průzkum společnosti UPC dokonce ukázal, že podle oblíbenosti lední hokej dokonce vede. Rozdíl sice nebyl velký, ale přesto za hranicí statistické chyby – kopanou si vybralo pouze 43 % dotázaných, kdežto hokej 48 %. V tom se Česká republika liší nejenom od Rakouska, kde zvítězilo se 61 % lyžování, ale i od naprosté většiny dalších evropských států, v nichž se průzkum prováděl. V ostatních zemích dominoval většinou jednoznačně právě fotbal, který požívá nejvyšší obliby v devíti ze 13 zkoumaných států, např. v Německu, Francii, Polsku nebo Rumunsku. Stejně sympatie pro hokej projevili vedle Čechů už jenom Slováci, kde ovšem se stal lední hokej nejpobulárnějším sportem s pouhými 40 % obliby. Jenže údaje o sledovanosti českou výjimečnost poněkud zpochybňují – fotbal zde přitahuje před obrazovku mnohem více diváků, odhaduje se poměr zhruba 2 : 1. Zatímco průměrný rating sledovanosti fotbalové ligy se pravidelně pohybuje kolem 5 %, u hokejové extraligy jde o pouhá 2 %. Přitom právě nejvyšší domácí fotbalová soutěž byla v nedávné minulosti silně zasažena různými korupčními skandály, které vážně zpochybňovaly její regulérnost. Podle odborníků mohla mít na rozdílné výsledky průzkumu a údajů z peplemetrů vliv doba, v níž proběhlo dotazování. Jednalo se totiž o přelom listopadu a prosince, kdy fotbalové dění pomalu umlká. Navíc hokeji dávají podle odborníků častěji přednost ženy, které sportovní přenosy příliš nesledují. U mužů se popularita fotbalu a hokeje jeví jako vyrovnaná. U hokeje může na celkovou sledovanost v televizi negativně působit i skutečnost, že pravděpodobně nejlepší soutěž v tomto sportu probíhá v zámoří, takže její utkání se odehrávají pro středoevropského fanouška v dosti nevhodných časech hodně pozdě večer nebo velmi brzo ráno. Ve fotbale hrají prim především evropské ligy, kde tyto potíže nehrozí.

Pro další vývoj bude asi bude hodně důležité, jak si v obou disciplínách povedou čeští reprezentanti a zda případně dojde k nějakému dalšímu odhalení korupčních skandálů. Přesto lze očekávat, že hokej ve sledovanosti fotbal v nejbližším období asi nepřekoná – vedle dlouhodobější tradice k tomu asi trochu přispěje i určitý trend sjednocování vkusu přinejmenším v evropském měřítku. Ale za určitých okolností může hokej náskok alespoň do určité míry snižovat. (MaFr)

Rakouská naděje pochází z Čech

Za mimořádný talent rakouského tenisu je považována patnáctiletá Nicole Hofmanová, která mimo jiné vyhrála i nejvýznamnější turnaj tenisových juniorů Orange Bowl na Floridě, když ve finále porazila Bělorusku Xenii Miljevskou. Stala se tak první Rakušankou, které se podařilo prestižní trofej získat. Tisk často srovnává Hofmanovou s Martinou Hingisovou, protože podobně jako tato švýcarská špičková hráčka vyniká spíše než silou inteligentní taktikou. Nicole Hofmanová však má s Martinou Hingisovou ještě něco společného. Podobně jako ona se narodila na území dřívějšího Československa. Hingisová ovšem pochází až z východoslovenských Košic, zatímco Hofmanová je rodačka ze severočeského Chomutova. V Rakousku ovšem žije od svých šesti měsíců. Přes svůj nízký věk může přitom říct, že tenisu se věnuje již dost dlouho – začala s ním totiž již ve svých třech letech. Loni v červnu si pak odbyla premiérové vystoupení v rakouském fedcupovém týmu v utkání s Japonskem a na podzim se v Linci poprvé objevila v seriálu turnajů WTA. Již od roku 2003 Nicole Hofmanová pravidelně putuje mezi svým bydlištěm v městečku Hornstein v Burgenlandu a Bratislavou, kde navštěvuje tenisovou akademii Jana Kukala, bývalého trenéra českého hráče Jiřího Nováka. Druhým trenérem je pak otec Nicole Hofmanové Martin. Podle odborníků má rakouská naděje v příštích letech šanci atakovat nejvyšší příčky pořadí světových tenisek, zejména pokud ještě zesílí. Stala by se tak dalším dokladem skutečnosti, že právě bývalé Československo bylo na vynikající tenisty mimořádně úrodné. (MaFr)

Svěrkoš z Německa do Austrie Vídeň

Austrii Vídeň se v současnosti v lize příliš nedaří, a tak se intenzivně snaží získat nové posily týmu, které by mohly jeho situaci zlepšit. Jednou z nich se stal i český fotbalový útočník Václav Svěrkoš, který do Austrie přišel na půlroční hostování z německé Borussia Mönchengladbach. Třicetiletému hráči, který do Borussia přestoupil v roce 2003 z Ostravy, se v Německu příliš nedařilo a v podzimní části bundesligy se v základní sestavě objevil pouze dvakrát. Věřil však, že v Austrii se mu forma rychle vrátí. V Austrii v současnosti hraje i jeho krajan Štěpán Vachoušek a česká kolonie v týmu se možná brzo dále rozšíří – podle Pavla Ziky z agentury Sport Invest International by kádr týmu mohli rozšířit dva dosavadní hráči tureckého Manisasporu Petr Johana a Lukáš Zelenka, v úvahu prý připadá i možný přestup Václava Kolouška z Innsbrucku. Právě Innsbruck si přitom může mnout ruce nad posilou z České republiky. I když se Innsbrucku později na podzim nedařilo tolik jako na samém počátku ročníku, přesto se zdá, že příchod trenéra Františka Straky, proslulého svým emotivním přístupem, týmu poměrně výrazně pomohl. S úspěchy však stoupá i pravděpodobnost, že se českého kouče, který v minulosti vedl i pražskou Spartu, pokusí získat někdo jiný. Sám Straka hovořil o tom, že mu byl nabídnut post trenéra reprezentačního družstva Albánie a v tisku se o něm spekulovalo jako o možném kandidátovi na post kouče ve skotském Hearts of Midlothian. Zatím se však zdá, že Straka patří k těm českým osobnostem, které budou ovlivňovat dění v rakouské lize i v jarní části ligy. Jak

to však bude při příštím ročníku se dá jen velmi těžko odhadnout. (MaFr)

Martina Sáblíková evropskou šampiónkou v rychlobruslení

Martina Sáblíková

Devatenáctiletá Češka Martina Sáblíková si vybojovala v italském Colalba titul mistryně Evropy 2006 v rychlobruslařském pětiboji. Prosadila se ve sportu, pro nějž nejsou v České republice obстойné podmínky, píše LN. V závodech podala fantastické výkony zejména v posledních dvou disciplínách (3 a 5 km), v nichž vytvořila nové světové rekordy a navíc stáhla obrovský náskok svých favorizovaných soupeřek z daleko vyspělejších rychlobruslařských velmocí.

Úspěchy Češky v alpských disciplínách

Ve sjezdovém lyžování se čeští sportovci většinou svým rakouským kolegům nemohou rovnat. Ani toto pravidlo však není zcela nezměnitelné – v některých závodech to dokázala jednadvacetiletá česká reprezentantka Šárka Zá-

hrobská, která dokonce na závodu Světového poháru v Kranjské Goře ve slalomu vybojovala druhou příčku a v Záhřebu skončila bronzová. Záhrobská vždy oslňovala vybroušeným stylem, její slabinou však dlouho byla především psychika. Po obměně realizačního týmu však údajně kolem sebe cítí pohodu a věří, že stříbro z Kranjské Gory nebylo rozhodně jejím největším úspěchem. Rakouské slalomářky tak možná získaly překvapivou, ale zároveň velice silnou konkurentku, která s nimi může zápasit o nejvyšší příčky na nejprestižnějších závodech. (MaFr)

Český krasobruslař má z evropského šampionátu stříbro

České krasobruslení má opět medaili, a to po dlouhých dvanácti letech. Postaral se o ni dvacetiletý Tomáš Verner, který se stal stříbrným mužem na evropském šampionátu ve Varšavě.

Stav zraněného českého skokana na lyžích Mazocha se zlepšil

Stav zraněného skokana na lyžích Jana Mazocha se den po probuzení z umělého spánku razantně zlepšil. Český reprezentant podle zpráv z krakovské nemocnice, kde leží po těžkém pádu v závodech Světového poháru v Zakopaném, hýbe rukama i nohama a reaguje na hlasové podněty. Podle mluvčí nemocnice pacient reaguje na hlas, a pokud nedojde k nějakým nepředvídaným okolnostem, bude proces zlepšování nadále pokračovat. Nezmění-li se současný trend, bude možné Mazocha brzo převézt do Prahy.

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

Matěj Šindelář

Nazvějme ho česky, protože se narodil na Vysočině a při křtu dostal jméno Matěj. Josef Bican, jenž s ním hrál za národní tým Rakouska, o něm také mluvil jako o Šindelářovi.

Nicméně fotbalový svět ho v době mezi světovými válkami znal jako Matthiase Sindelara a považoval za jednoho z nejlepších útočníků Evropy. Čím je dnes jeho osud zajímavý? To vysvětluje rakouský spisovatel Dietmar Grieser v knize *Die böhmische Großmutter (Česká babička)*, v níž líčí příběhy i dalších slavných Rakušanů.

Kozlov

V této obci, deset kilometrů vzdálené od Jihlavy, se Matěj Šindelář narodil 10. února 1903. Jeho příběh má několik pozoruhodných rovin, tu hlavní nazvěme – kronikářskou. Nebýt totiž zdejšího kronikáře, kdoví, jak by pátrání pana Griesera po fotbalistových osudech dopadlo. Když totiž přijel před třemi lety do Jihlavy, narazil ve zdejším státním archivu na PhDr. Vlastimila Svěráka, právě onoho kronikáře. A ten byl připraven, protože se sám po Šindelářově

osudu pídil již v devadesátých letech a v Geburtsbuchu farního úřadu ve Vysokých Studnicích Šindelářovo jméno našel. To mu však bylo málo, pátral dále a objevil celou ságu rodu.

Šindelářovi byli chudí, ke stavení nepatřily žádné pozemky. O nuzných poměrech rodiny vypovídají úřední listiny po úmrtí dědečka Františka v roce 1900. Předmětem dědictví byly jen tři věci: polovina kovárny ohodnocená na 400 korun, půlka kozy v ceně 4 korun a oblek v hodnotě 2 korun. Není divu, že v roce 1905 Šindelářovi opustili Kozlov a zamířili do Vídně, kam se již dříve přestěhovali jejich příbuzní. Pouhé dva roky tak vyrůstal malý Matěj v bývalé kovárně poblíž návsí, v domku kdysi číslo 9.

Papírový muž

O Matějově dětství ve Vídni mnoho zpráv není. Šindelářovi žili v okrese Favoriten, v ulici Quellenstraße č. 57, kde byla početná česká menšina. Otec Jan pracoval v cihelně, ale v roce 1917 padl v první světové válce. Péče o tři děti – Matěje a jeho dvě sestry – zůstala na matce; rodina chudá byla a chudá zůstala. V příběhu má své důležité místo výše zmíněná ulice. V ní totiž, v domě č. 10, vyrůstal jiný významný fotbalista historie. Jeho kořeny nebyly moravské, nýbrž jihočeské: Josef Bican. Narodil se ve Vídni českým rodičům v roce 1913 a coby fotbalový záček nesmírně obdivoval o deset let staršího a již slavného Šindeláře. Fotbalista Šindelář začal hrát v devíti za žáky Herthy, coby jed-

nadvacetiletý přestoupil do klubu Amateure, později Austrie Vídeň, a dres tohoto věhlasného týmu oblékal až do konce kariéry, plných patnáct sezón. Měl subtilní postavu a fanoušci mu říkali Der Papiererne. Ovšem papírový muž předváděl na hřišti vše, co zdobí nejlepší útočníky: skvěle klíčkoval, přihrával a střílel góly. Dvakrát pomohl Austrii získat Středoevropský pohár, což byla obdoba dnešní Ligy mistrů, dvakrát se svými spoluhráči vyhrál titul mistra země. Za Rakousko nastoupil poprvé jako triadvacetiletý, shodou okolností v Praze proti Československu. Na hřišti Sparty po půlhodině hry oklamal driblingem několik obránců a překonal brankáře Pláničku.

Wunderteam

Fotbalové dějiny znají pojem rakouský Wunderteam. Za jeho zrod se považuje výhra Rakušanů nad Skoty 5 : 0 v květnu 1931. Krátce nato přišlo vítězství nad Němci v Berlíně 6 : 0 a jízda pokračovala – se Švédy 2 : 0, odvěta s Němci 5 : 0, v Budapešti boj s Maďary 2 : 2, ale poté exhibice se Švýcarsy 8 : 1. Další rok začal výhrou 2 : 1 nad Itálií a 8 : 2 nad Maďarskem. Pak přišla remíza 1 : 1 v Praze s Československem a poněkud méně přesvědčivé výsledky. Neporažitelné mužstvo poprvé prohrálo v prosinci 1932, ale stalo se tak v Anglii, pyšné kolébce fotbalu. Vídeňští hráči oslnili technikou i houževnatostí, podlehl 3 : 4, leč přesto se jim dostalo ovací. A poté následovaly další vítězné zápasy. O konci lze mluvit až na italském mistrovství světa v roce 1934. Wunderteam patřil k favoritům, ale zastavila jej v semifinále Itálie. Tím jeho éra skončila. Mezitím, v době od května 1931 do června 1934, prohrál jen dvě ze šestadvaceti utkání: poprvé s již zmíněnou Anglií a podruhé ve Vídni s Československem 1 : 2; tento výsledek z dubna 1933 svědčil o kvalitě českého fotbalu.

Tehdy po Šindelářovi toužila pražská Slavia, ale z přestupu sešlo. Pak chtěla získat Bindera z Rapidu, ovšem v přátelském zápase ve Vídni jí neznámý Bican nasázel pět gólů. „Kdepak Bindera! Uděláme tohoto kluka!“ změnili slávnostní názor. Stalo se, byť složitě a až za pět let. Nebylo divu, Rakušané nechtěli ztratit nadějněho Bicana, který již zanedlouho, na podzim 1933, nastoupil coby dvacetiletý poprvé za národní mužstvo a zahrál si i na světovém šampionátu. Se svým idolem z Quellenstraße oblékl dres Wunderteamu v devíti zápasech. Tady máme další propojení osudů dvou velkých fotbalistů.

„Šindelář, nejlepší střední útočník Evropy, tehdy dobře věděl, že nemá formu a je to jeho první i poslední mistrovství světa. Proto byl nezdarem Wunderteamu zklamán,“ vzpomínal Bican. Jeho hvězda tehdy vycházela, zatímco Šindelářova zvolna zapadala.

Dvě osudové chyby

Podle rakouských fotbalových historiků nastoupil Matthias Sindelar za národní mužstvo v šestapadesáti zápasech a v nich osmadvacetkrát skóroval. V lize sehrál na sedm set utkání a byl autorem zhruba šesti set gólů. Proto se těšil velké popularitě a s jeho jménem se prodávalo mnoho zboží: od ponožek či kšand až po čokolády. Krátce před pětatřicátými narozeninami si zahrál ve filmu *Unesená nevěsta*. Jeho fotografií byly plné ulice Vídne i dalších měst, skládaly se o něm písničky a básně.

Když došlo 12. března 1938 k takzvanému anšlusu, připojení Rakouska k hitlerovskému Německu, měli hrát Rakušané s Francouzi. Nehrálo se, zato o dva týdny později okupanti povolili utkání Rakousko – Německo. Bylo to smutné loučení někdejšího Wunderteamu. Domácí pora-

zili Němce 2 : 0 a Der Papiererne v posledním vystoupení své kariéry vstřelil jeden gól. Kdo však mohl tušit, že mu zbývá jen necelý rok života. Podle publicisty Griesera se poté stáhl do soukromí a zároveň se dopustil dvou osudových chyb. „V létě roku třicet osm převzal do vlastnictví kavárnu, arizovaný majetek jistého pana Drilla, jehož nacisté později deportovali do Terezína, odkud se živý nevrátil,“ píše Grieser. Považuje to za nepěkný skutek, ba přímo kaňku ve fotbalistově morálním profilu, a pokračuje: „Dalším chybným krokem dosud starého mládence byl jeho román se ženou nevalné pověsti, Camillou Castagnolovou, v jejíž společnosti zemřel.“

K tragédii došlo v noci z 21. na 22. ledna 1939 v bytě Castagnolové. Zatímco Šindeláře našli bez známek života, jeho přítelkyně skonala až po dvoudenním marném úsilí lékařů o její záchranu. Podle policejního protokolu, jak uvádí Grieser, se milenci otrávil kouřovými plyny unikajícími z kamen. Pan Grieser zmiňuje články rakouských emigrantů, které tehdy vyšly v zahraničí a uváděly, že Šindelář a jeho přítelkyně, poloviční Židovka, nesouhlasili s fašistickou okupací země, a proto dobrovolně spáchali sebevraždu. Další texty naznačovaly, že slavný fotbalista měl problémy s nacistickou stranou, ale blíže je neurčovaly. Jiné články, jež vyšly po válce, mu stavěly pomník: měl spáchat sebevraždu kvůli tomu, že nechtěl hrát fotbal za Německo, což by považoval za zradu.

Grieserův dnešní text se snaží vrátit příběh na zem. Vychází z berlínských dokumentů odtajněných po roce 1990, které vědomou sebevraždu vylučují. Připomíná ale již zmíněné Šindelářovo převzetí arizované kavárny a dává mu záporné znaménko. Pozastavuje se i nad tím, že město Vídeň uhradilo tehdy fotbalistův pohřeb a hrob na Centrálním hřbitově, což dnes, ve světle nových informací, působí rozpaky. Nicméně konstatuje, že vše jistě zůstane na svém místě. V závěru kapitoly *Jak se stal Matěj Šindelář Matthiasem Sindelarem* podotýká, že jistě ani v Kozlově nesejmou z budovy fotbalových kabin pamětní desku slavného rodáka.

Zapomenutý obrázek

A tak se opět ocitáme v hráčově rodišti. Pan Svěrák pokračoval v připomínání jeho památky dávno před Grieserovou návštěvou. V roce 1994 napsal Josefu Bicanovi a pozval ho do obce. Jednaosmdesátiletý fotbalista se na obecním úřadě podepsal do pamětní knihy, prohlédl si rodný domek svého spoluhráče a na besedě s místními fotbalisty vyprávěl o něm i starých vídeňských časech. Velký svátek pak zažil Kozlov 25. června 1995. Na místním hřišti hrál domácí tým s internacionály Slavie, pan Bican odhalil Šindelářovu pamětní desku a zazněl i projev tajemníka rakouského velvyslanectví. Ale ani tady ještě není konec. Když se v roce 1996 boural v Kozlově dům č. p. 19, kde se malý Matěj narodil a žili tu jeho příbuzní, našel se jeho malý obrázek, stará a zaprášená kartička, co se přibalovala k čokoládám. Dnes je to jediná památka na slavného rodáka v místní kronice.

Pokud jde o odhalení méně pěkné části příběhu, zdá se, že nyní je již milosrdně překryta smířlivým hávem zapomnění na onu složitou dobu. Archivy sice začátkem devadesátých let promluví, nicméně i tak se v roce 2003 konal ve vídeňském okrese Favoriten mezinárodní turnaj mladých fotbalistů k uctění stých narozenin slavného fotbalisty Matthiase Sindelara. Moravana i Rakušana.

(Pavel Kovář, Reflex 02-07, redakčně zkráceno)

Jak vidí Nohavicu kapitán Liberda

(K článku Jana Brabence *Jak vidím Nohavicu já*, KLUB, prosinec 2006)

Je mi líto, že musím opravit Jana Brabence, kterého si vážím a navíc ho mám rád. Jeho obhajobu zpěváka Jaromíra Nohavici musím vyvrátit ve třech bodech: Je prokázáno, že jsem ve Vídni nikdy neměl odposlouchávaný telefon, a je známo, že jsem se tu nikdy nezmínil o nikom, kdo mě navštívil z domova; o návštěvě pana Nohavici u mne věděl tedy jen on a Jan. A Janovo svatě přesvědčení, že jim, tedy estébákům, „Jarek řekl opravdu jenom naprosto to nejpovrchnější, co říci musel“, zcela vyvrací jeho vlastní protokol sepsaný v Karviné u jeho řídicího důstojníka kapitána J. Liberdy, jímž byl „úkolován k získání důvěry zájmových osob v zahraničí“. Zápis pořízený náhodou právě v den výročí sovětské invaze do ČSSR – 21. srpna 1989 – je nazvaný „Zpráva tajného spolupracovníka StB Jaromíra Nohavici, krycí jméno Mirek, o jeho pobytu v Rakousku“ a uveden v ověřeném znění na straně 280 právě vydané sbírky estébáckých dokumentů, v knize *Svazek Dialog* (vydalo nakladatelství Paseka v roce 2006).

Dokument č. 34

AMV, archiv analytického odboru S StB v Ostravě, strojopis A4, Karviná, 1989, 21. srpen – **Zpráva tajného spolupracovníka StB Jaromíra Nohavici, krycí jméno „Mirek“, o jeho pobytu v Rakousku.**

(Dle ústního sdělení TS)

Pramen ve dnech 30. 7. – 2. 8. 1989 uskutečnil služební cestu do Vídně, kde byl pozván krajským spolkem za účelem koncertování pro bývalé čs. občany, žijící trvale v zahraničí.

Dne 30. 7. 1989 ve 4:00 hod. překročil čs. hranice v Mikulově. Během odbavování nepozoroval zvýšený zájem o svou osobu. Vlastní pobyt v zahraničí byl již předem zajištěn prostřednictvím Českého ústavu zahraničí v Praze, a to na základě pozvání krajského spolku ve Vídni. Celou záležitost zařizoval bývalý čs. občan Jan Brabenec, který aktivně pracuje v uvedeném spolku. Během cesty i vlastního pobytu pramen doprovázel jeho přítel (jednalo se o TS Španěla, č. sv. 21627 – pozn. operativního pracovníka).

Po příjezdu do Vídně pramen navštívil Jana Brabence, který bydlí v činžovním domě v pětipokojovém bytě v pátém patře. Jak Brabenec, tak i jeho manželka se zabývají uměleckou činností. On pracuje s kůží, ona s keramikou. V současné době žijí na dobré úrovni, o čemž svědčí jak vybavení bytu, tak i vlastnictví rozsáhlého ateliéru. Brabenec jej velmi srdečně přijal. V odpoledních hodinách pramen seznámil s pamětihodnostmi a významnými budovami Vídně. Během prohlídky města Brabenec informoval pramen, že krátce před jeho příjezdem se ozval redaktor Rádia SE Karel Kryl a informoval jej o účasti na koncertu a úmyslu připravovanou akci natočit pro potřeby redakce Rádia SE. V této souvislosti se Brabenec dotazoval pramenem na souhlas.

Po 18. hodině byl pramen ubytován v hotelu Admirál, kde se již ve vestibulu setkal s Karlem Krylem, který rovněž přicestoval do Vídně v uvedený den. Po vzájemném seznámení se dohodli na setkání v restauraci Nachtafyl, kde byl již pramen očekáván čs. emigranty z kulturního

prostředí. Majitelem je bývalý čs. občan, emigrant, signatář CH 77, Jiří Chlum. Samotná restaurace se nachází ve sklepních prostorách, jedná se o typicky českou „pivnici“, která zabírá dvě větší místnosti. Účast prameny v Nachtafylu byla již předem u Brabence vyžádána. V době pramenova příchodu do restaurace se zde již nacházeli akademický malíř Tomáš Haleš s manželkou, který emigroval v červnu 1988. Krátce před svou emigrací signoval CH 77. Pramen se s ním znal z náhodných setkání z Ostravy. Dalším přítomným byl Jaroslav Nehuda, pražský písničkář, který emigroval asi před 15 léty. V zahraničí nemá úspěch. Pramen se zde neočekávaně setkal se svým bývalým spolužákem z Ostravy, Jaroslavem Mirkem, ing. arch., který emigroval do KS v roce 1982 přes Jugoslávii společně s manželkou, se kterou se v Rakousku rozvedl. Ze začátku bydleli v nějakém penzioně. Z rozhovoru vyplynulo, že Jaroslav Mirek pracuje jako architekt v soukromé projekční kanceláři ve Vídni, která má velmi dobré jméno, sám se již podílel na projektech několika staveb ve Vídni. Jmenovaný pramen zval k návštěvě, avšak vzhledem k časové tísně již k setkání nedošlo.

V rozhovorech se přítomní divovali nad povolením výjezdu prameny čs. úřady do Rakouska a jeho odvaze souhlasit s natáčením koncertu pracovníky Rádia SE. Kromě běžných hovorů týkajících se většinou životní úrovně se asi v průběhu 3 hodin hrálo na kytaru.

Druhý den v ranních hodinách se pramen opětovně setkal v restauraci hotelu Admirál s Karlem Krylem. Jejich rozhovoru byla rovněž přítomna jeho spolupracovnice z Rádia SE, jistá Eva, rovněž bývalá čs. občanka, která pocházela z Brna a emigrovala z ČSSR asi před pěti lety, přes Jugoslávii. Rozhovor se týkal poměrů v redakci Rádia SE. Kryl uvedl, že Rádio SE ovládají lidé z emigrace let 1948, 1968, kteří nemají zájem na nějakém sblížení mezi národy, ale se snaží neustále vyvolávat nepřátelství. Na svou obhajobu uvedl, že již několikrát připravil pořad bez politického podtextu, avšak jeho nadřízenými mu nebyl schválen. Uvedl, že v roce 1975 byl z redakce Rádia SE propuštěn a po znovupřijetí v roce 1976 do nedávné doby nebylo pro něj oficiálně místo redaktora, což prakticky vykonával. V současné době pracuje jako redaktor kulturní a sportovní redakce. Jeho přímá nadřízená je žena. Kromě jména Tigrid nevedl žádná ze jmen svých spolupracovníků nebo nadřízených. Z obsahu rozhovorů bylo zřejmé, že s prací v redakci Rádia SE není spokojen. Přesto, že v emigraci žije téměř 20 let (emigroval 9. září 1969), nepřijal NSR státní občanství a žije tam jako bezdomovec. Jeho finanční poměry nebudou asi moc dobré, nevlastní automobil a má údajně velmi skromně zařízený dvoupokojový byt v Mnichově. V průběhu pramenova setkání se jmenovaným pramenem zjistil, že se jedná o bázlivého člověka, který si své komplexy (je malý, drobný) kompenzuje různými výpady, avšak při odporu se ihned stáhne. V rozhovorech s pramenem se snažil získat charakteristiky lidí z oblasti kultury, hlavně různých písničkářů (Dobeš, Nos, Jahelka, Merta a dalších), z čehož pramen usuzoval, že tyto informace mu chybí.

Odpoledne asi v 16:30 se pramen dostavil na Spitelberg, do divadla, kde se měl ve večerních hodinách konat připravovaný koncert. Jednalo se o dřevěnou budovu se sálem asi pro 250 osob. Jedná se o budovu, která nese název rakouského levicového představitele. Před koncer-

tem byl pramen pozván Brabencem do nedaleké restaurace Frederiko, kde byl již Karel Kryl a jeho kolega z redakce Rádia SE, který koncert natáčel na svou aparaturu.

Na koncert přišli i čs. emigranti z Treiskirchenu. Asi v polovině vystoupení pramene zahrál rovněž dvě písně Karel Kryl. Na koncertu byli přítomni i bývalí čs. občané Pavel Kohout s manželkou, který pramenu po koncertu poděkoval za vystoupení v nedaleké restauraci Bohéme, kde se sešli organizátoři akce.

Další den pozval Jan Brabenec pramene na výlet, který sám využil k instalaci svých prací na výstavě připravované v penzionu pro přestárlé osoby, většinou českého původu, který se nacházel u Linze. Ve večerních hodinách se vrátili zpět na hotel.

V ranních hodinách Jan Brabenec odvezl pramene k návštěvě Pavla Kohouta, který jej jeho prostřednictvím pozval na kávu. Pavel Kohout byl doma sám. Jeho byt se nachází v těsné blízkosti Vídeňského hradu. Jedná se o tříposchodový byt v činžovním domě v nejhořejších patrech. Interiér je velmi přepychově zařízen, vlastní rozsáhlou sbírku obrazů, rovněž i od čs. emigrantů. Ze vzájemného rozhovoru nebylo zřejmé, jak rozsáhlé styky Pavel Kohout udržuje na prominenty čs. opozice v zahraničí. Je však známou osobností i v rakouském kulturním prostředí, jelikož jeho tvorbu čtou i mladí Rakušané. V současné době připravuje knihu o osudech čs. občanů žijících v Rakousku a ostatních KS. Pramen nepozoroval, že by měl Pavel Kohout nějaký zvýšený zájem o jeho osobu nebo o prostředí, ve kterém se pohybuje v ČSSR. Asi po hodině se rozloučili s tím, že se pramen u něj může v době příští návštěvy Vídně rovněž zastavit.

Po obědě se k Janu Brabencovi rovněž dostavil Karel Kryl, který přednesl myšlenku uspořádat festival písničkářů ve Vídni, kde by vystupovali jak folkaři z ČSSR, tak žijící rovněž v zahraničí, v čemž jej podpořil i Jan Brabenec, který uvedl, že čs. strana má v současné době velký zájem na kulturních stykách s Rakouskem.

Je zřejmé, že Brabenec udržuje velmi dobré kontakty jak s rakouským ministerstvem zahraničních věcí, kde je údajně na sekretariátě zaměstnána bývalá čs. občanka, tak s pracovníky čs. velvyslanectví ve Vídni, pro které rovněž zajišťuje kulturní vystoupení našich umělců koncertujících ve Vídni. Brabenec má zájem na další spolupráci s pramenem.

Po rozloučení se s Brabencem a Karlem Krylem se pramen ještě zdržel ve Vídni několik hodin za účelem provedení nákupu a ve večerních hodinách se vracel zpět přes OPK Mikulov do ČSSR.

„MIREK“

2) Zpráva informuje o krátkodobém služebním pobytu TS v KS, kde se setkal s řadou zájmových osob, jako je redaktor Rádia SE Karel Kryl, spisovatel a představitel čs. opozice v zahraničí Pavel Kohout.

3) Nedokumentováno.

4) Na vědomí nadřízených součástí. TS úkolován k získání důvěry zájmových osob v zahraničí.

5) BRABENEC Jan, bývalý čs. občan, v současné době žije ve Vídni, Neubagasse 79, kde pracuje jako výtvarník a vlastní ateliér na Spitelbergstrasse 7. Je činný v krajan-ském spolku. Udržuje jak kontakty na čs. emigranty, tak i na oficiální instituce.

KOHOOUT Pavel, bývalý čs. občan, představitel čs. opozice, bytem Vídeň, blíže neustanoven.

MIREK Jaromír, ing. arch., nar. 12. 9. 1952, O-Zábřeh, bývalý čs. občan, který v roce 1982 emigroval přes Jugoslávii do Rakouska, kde se v současné době zdržuje na adrese Mühfeldgasse 1/3/24. Zaměstnán je jako architekt v soukromé projekční kanceláři ve Vídni, kde rovněž bydlí.

KRYL Karel, čs. emigrant z roku 1969, v současné době redaktor Rádia SE v Mnichově, žije na adrese München 8-80, Preisingstrasse 29, NSR.

6) Jedná se o poznatky ověřené TS ŠPANĚL, který pramene doprovázel. TS byl v zahraničí poprvé. Byl úkolován z obranného hlediska.

[podpis]
kpt. Liberda J.

Informace, které TS Mirek alias Jaromír Nohavica až nebyvale štědře poskytl kapitánu Liberdovi, jsou právě toho druhu, jaké StB nutně potřebovala, aby z nich pomalu ale jistě skládala mozaiky o životním prostředí a eventuálních problémech sledovaných „nepřátel“. Jimi pak ohromovala další občany pozvané k pohovorům, kteří tak získávali dojem, že nemá smysl něco tajit, protože StB stejně všechno ví. A Nohavicovy informace o Karlu Krylovi už přímo odhalují zranitelná místa kolegy, na jehož zničení režim zvláště pilně pracoval.

Vím dobře, že vypořádat se s vlastní minulostí není lehké. Ale taky vím, že právě z toho pramení síla, která pak už člověka neopustí. Ta naopak nepřestane ubývat těm, kdo se rozhodnou žít v sebeklamu. Má-li Jan Brabenec Jaromíra Nohavicu rád a chce ho mít i v úctě, neměl by ho v tom sebeklamu utvrzovat.

Pavel Kohout
spisovatel ve Vídni
v lednu 2007

20. december 2006 v rakúskych médiách

Rakúsko je konzervatívnu, kresťansko-katolíckou spoločnosťou. I keď sa podľa štatistík pravidelných bohoslužieb v nedeľu zúčastňuje len mizivé percento veriacich, predsa len sa obyvatelia tejto krajiny považujú za veriacich. Preto niet divu, že správy z cirkevno-náboženského života sa často objavujú i na stránkach denníkov. Avšak správa, ktorá bola 20. decembra 2006 rozobraná nielen v novinách, ale i v rádiu a v televízii, bola zrejme veľmi výnimočná, i keď tak na prvý pohľad vôbec nevyzerala. Čo takého sa

stalo, že o tom informovali všetky rakúske médiá? V malom mestečku vo Vorarlbergu, Feldkirch-Nofels, oznámil počas nedeľných bohoslužieb kňaz, mimochodom slovenského pôvodu, Pavol Kubicár, že odchádza z kňazskej služby, lebo očakáva s pastorálnou pomocníčkou farského spoločenstva dieťa a verejne sa hlási k otcovstvu a partnerke. Kvôli povinnému celibátu v západnej katolíckej cirkvi už nemôže teda naďalej vykonávať kňazskú službu, jeho biskup ho s okamžitou platnosťou suspendoval – pozbavil verejného kňazského úradu. Musím priznať, že tak enormný záujem všetkých rakúskych médií o túto, zdanli-

vo malichernú udalosť, ma naozaj prekvapil. Zo začiatku som nechápal, prečo sa o tom tak obširne rozpisujú. Ved' prípady, keď kňaz, či rehoľník alebo rehoľnica opustí službu zasväteného povolania kvôli porušeniu celibátu sa stávajú skoro denno-denne a nikto už na to pomaly nereaguje. Až keď som si pozorne prečítal niektoré články, hlavne v *Presse* na strane 13 a v *Heute* na strane 7, pochopil som, prečo táto „príhoda“ spôsobila tak veľký rozruch. Výnimočne a zvláštne na tomto čine odchádzajúceho kňaza Pavla Kubicára totiž nebolo to, čo vykonal, k čomu sa priznal – akokoľvek to teraz nechcem zmenšovať a uznávam, že jeho počínanie bolo čestné a charakterné, ale to, ako na túto správu zareagovalo celé farské spoločenstvo. Listom farskej rady adresovanom príslušnému biskupovi sa totiž verejne zastali svojho kňaza, poukazujúc na jeho kvality a zásluhy, ktorými dokázal zceliť celú farnosť. Výnimočný a jedinečný bol i obsah listu: „Farská rada sa plne stavia za budúci manželský pár a zároveň vyjadruje pochybnosti nad zmysluplnosťou povinného celibátu, ako podmienky pre vykonávanie kňazskej služby. V cirkvi vládne dvojité morálka: Kto ticho skloní hlavu, mlčí a pokorne hlása to, čo si želajú predstavení, môže naďalej slobodne vykonávať kňazskú činnosť. Kto si však dovoľí mať svoj vlastný názor, kto je úprimný a čestný, ten je odstránený z počtu vykonávateľov dušpastierskych aktivít. Je to trápne a bolestné, že kňaz, ktorý sa hlási ku svojej partnerke, musí okamžite, akoby jedným ťmahom, opustiť činnosť, ku ktorej ho povolal Boh.“ (*Heute*, str. 7, *Seelsorger gesteht Vaterschaft*. Celibát, ako podmienka kňazstva, bol ustanovený 2. Lateránskym koncilom v roku 1139. Trvalo však ešte celé nasledujúce storočia, než sa začal i celoplošne praktikovať. V poslednej dobe sa čoraz viac množia názory vo vnútri katolíckej cirkvi, že nadišla doba, aby sa prísnosť povinného celibátu zrušila. Do dnešnej doby neboli však prijaté žiadne oficiálne rozhodnutia, ktoré by toto nariadenie zmenili. *Presse*, str. 13.)

Ako člen cirkvi, veriaci človek, neustále počúvam z úst biskupov a kňazov, že „sme cirkev“. Avšak už i len pri krátkom zamyslení sa nad významom tejto konštatácie – kto – my – sme tá cirkev – mi bije do očí ten obrovský nepomer: na jednej strane pár hierarchov a na druhej strane tá obrovská anonymná masa veriacich ľudí – laikov. Tá hrdka hierarchov si uzurpovala moc, berie právo a nárok na vodcovstvo tej nepomerne oveľa väčšej spoločnosti. Pritom i oni sami i každý jeden veriaci vie, že zákon, ktorý by mal každý človek rešpektovať, je vpísaný do duše a svedomia každého jedinca. Evanjelium – Radostná zvesť – má byť len akousi pomôckou, orientáciou v situáciách, kedy ten jemu nulinký zákon Boží v nás pretráva fungovať pod tlakom každodenných vírov udalostí, zhonu a starosti o materiálne dobrá, utláčajúcej hlad duše po duchovnom rozvoji a duchovnej dimenzii života. Namiesto toho, aby sme boli vedení ku slobode a schopnosti naučiť sa počúvať Boží hlas v nás, je nám už po stáročia vtĺkané do hlavy ústami tých nepatrných hierarchov, čo môžeme a čo nemôžeme konať.

Tá reakcia farskej rady z Feldkirchu-Nofels ma nespierne potešila a povzbudila. Možno ešte nedozrela doba a táto reakcia nebude vypočutá a skončí v odpadkovom koši. Možno i mnohí veriaci pri čítaní tohto listu nezdieľajú moju radosť. Som však presvedčený, že reakcia tej farskej rady je návodom k tomu, ako by sme mali konať v našich farských spoločenstvách i my: nebuť len nemými poslucháčmi a vykonávateľmi akýchsi nariadení, ale verejne sa spolupodieľať na farskom živote. Ak uznávame a rešpektujeme, že Boh nás stvoril ako jedinečné, neopakovateľné a slobodné bytosti, tak je načase, aby sme sa konečne začali podľa toho – ako slobodné a jedinečné bytosti – chovať.

Ďakujem za pozornosť.

Peter Žaloudek

december 2006, Viedeň
www.peter.zaloudek.sk

„Uměle vytvořený problém v Poradním sboru“ a reakce Kulturního klubu

(*Vídeňské svobodné listy*, č. 52, ročník 61, str. 7)

V posledních letech a především měsících se stupňuje tlak některých členů Poradního sboru Spolkového kancléřství, mimo jiné na jeho předsedu a místopředsedu, na sjednocení tiskovin, vydávaných v české menšině a podporovaných na doporučení Poradního sboru Spolkovým kancléřstvím. Spolkové kancléřství ještě nikdy neodmítlo doporučení Poradního sboru. Doposud se předsedovi a místopředsedovi vždy podařilo zachovat výši subvence,* i když s inflačním znehodnocením, a pevně věřím, že tak bude pro *Vídeňské svobodné listy* i v příštím roce 2007.

Návrh na řešení sloučení novin v menšině bez toho, aby nastalo krácení finančních prostředků na podporu novin Spolkovým kancléřstvím, a tím k finančnímu schodku: *K Vídeňským svobodným listům*:

1. jednou za měsíc příloha *České a slovenské Vídně dnes* (školní časopis);
2. jednou měsíčně příloha *Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku*.

To vše takovým stylem, aby se finanční prostředky nesnížily, aby jejich tok byl přehledný a aby u nás nezauklily jediné noviny s nejdelsí tradicí – 61letou – na úkor někte-

rého měsíčníku. Sídlo redakce má být v samostatném a nezávislém prostředí.

Vůbec nejlepším řešením by bylo, aby jako na louce zelené rostly kytky, které tam rostou, to znamená zachování pestrosti a nezávislosti tisku.

Petr Gregory

člen Menšinové rady

* Bohužel se pan Gregory mýlí, a to nejen u *Vídeňských svobodných listů*. Např. dotace měsíčníku *Kulturní Klub* byla v minulém roce o 1/4 dotace, tedy citelně, zkrácena, *VSL* navýšena! A pokud budou oba výše jmenovaní pánové takto dále zachraňovat český tisk (měsíčník *Kulturního klubu*), snad nemusí mít pan Gregory obavy o *Svobodné listy*, i když sdílím jeho názor, že vůbec nejlepším řešením by bylo, jeho slovy řečeno, „aby jako na louce zelené rostly kytky, které tam rostou, to znamená zachování pestrosti a nezávislosti tisku“.

Výše jmenovaní pánové, kteří tento jejich návrh sloučení tiskovin u BKA prezentovali s tím, že by se tím mohl český tisk ucházet o podporu z jiného pramene, konkrétně navrhli z podpor pro tisk (proto je nutné sloučení s *Kulturním klubem*, aby *SVL* a školní měsí-

ník dosáhly predepsaný počet výtisků) –, byli vyzváni, aby na příští schůzi BKA předložili odpovídající koncept. Věřím, že oba pánové ze spolupráce nevyjmou také člena poradního sboru a zároveň člena výboru KK, aby mohl společně s nimi odpovědně posoudit, zda je tento koncept pro český tisk výhodný. V českém poradním sboru u BKA mají čtyři hlasy členové Menšinové rady, jeden hlas má člen Kulturního klubu.

Helena Baslerová
předsedkyně Kulturního klubu

Přílohy jsou nonsens

Velmi zvláštní vyjádření pod názvem *Uměle vytvořený problém v Poradním sboru* publikoval Petr Gregory ve *Svobodných listech* č. 52, roč. 61. Především je nutno upřesnit, že onen uměle vytvořený problém byl vsutku uměle

vytvořen, nikoliv však na půdě Poradního sboru Spolkového kancléřství, nýbrž na půdě Menšinové rady. Půjde-li Čechům ve Vídni skutečně o to, aby se – slovy Petra Gregoryho – „...zachovala pestrost a nezávislost tisku...“, neměli by nadále podobné problémy uměle vytvářet, ale energii věnovat jiným aktivitám. Ruku na srdce, byli byste předplatiteli novin, které by jednou za měsíc měly, dle návrhu pana Gregoryho, přílohu *Česká a slovenská Vídeň dnes*, podruhé pak přílohu *Kulturní klub*? Kde by sídlila redakce tohoto zvláštního novino-časopisu, kdo by ji tvořil a kdo by rozhodoval, co se smí a má v tzv. příloze otisknout? Připomíná to gordický uzel. Kdo ho „rozsekne“? Daleko snazší se jeví varianta: tolerance – respekt – objektivita. Budou-li tyto premisy v počínání Čechů dominovat, nemusíme se už nikdy obávat uměle vytvořených problémů v Poradním sboru.

redakce Kulturního klubu

Stratené detstvo

V týždni medzi 8. a 13. januárom 2007 sa udiali dve mimoriadne udalosti, ktoré sa ma natoľko dotkli, že sa chcem o nich zmieniť. Začnem tou poslednou: 13. januára som navštívil na Slovensku moju tetu. Je to sestra mojej matky, dnes má skoro 80 rokov. Veľmi si ju vážim pre jej dobrotu, láskavosť a pre jej zvláštnu charizmu tolerancie a schopnosti byť akýmsi katalyzátorom, ba dokonca spojovacím prvkom v jej obrovskej rodine. Jej dom je domom otvorených dverí, v ktorom je neustále niekto z jej siedmych detí či množstva vnukov a vnučiek: Všetci ju majú radi a i ja, hoci som „iba“ jej synovcom, mám dvere jej domu, ale i srdca, vždy otvorené. Naša debata sa stočila na jej detstvo a detstvo mojej matky, jej sestry, ktorá je už niekoľko rokov mŕtva. Slová mojej tety mi hlboko zarezonovali v ušiach: „Vieš, Petrík, my sme vlastne nemali žiadne detstvo; keď sme boli malí, prišla vojna; moji dvaja starší bratia museli narukovať do nemeckej armády a ako vojaci boli nasadení až do bojov v Rusku. Jeden z nich nechcel narukovať, Nemci ho poslali do koncentračného tábora. V našom dome sa usadilo komando nemeckej armády. Nemôžem povedať, že by sa k nám chovali zle, práve naopak. Až sa vojna otočila a prišli k nám Rusi, zažili sme si hrozné utrpenie... Keď sa vojna chýlila ku koncu, odišiel môj tretí brat ku partizánom. My sme boli vtedy malé (5 sestier a 3 chlapci) a pamätám si, ako mama denne plakala, lebo nevedela, čo je s jej synmi. Dvaja z nich sa po skončení vrátili, jeden padol a ani nevieme, kde je pochovaný. Keď sme začali po vojne žiť a pracovať na hospodárstve, prišli za krátko komunisti, dobytok a polia nám zobrali, museli sme sa pretíkať svetom, ako sa dalo. Bolo to už dávno a jediné, čo k tomu môžem povedať je, že sme mali ukradnuté detstvo – žili sme v strachu, biede, nemohli sme sa bezstarostne hrať s inými deťmi a bolo nám ľúto našich starších súrodencov...“

V tomto týždni uverejnili všetky rakúske noviny články o tom, ako trnavský arcibiskup Sokol obhajoval prezidenta bývalého fašistického štátu Tisa. Mimo iné povedal: „Na Slovensku vládol za jeho vlády blahobyť.“ Nechcem teraz rozoberať historické fakty. Je dosť možné, že sa určitým ľuďom či skupinám viedlo na Slovensku za vlády Tisa dobre. Stálo by však na zamyslenie a zhotovenie štatistiky

o tom, o akú skupinu ľudí sa vtedy jednalo, komuže sa to naozaj viedlo dobre a žil v blahobyte... (Arcibiskup Sokol vyriekol tieto slová 5. 1. 2007, nasledujúci deň o tom informovali všetky domáce i zahraničné noviny.)

Ďalšiu, priam senzačnú správu, uverejnili snád všetky denníky sveta 8. a 9. januára: Vo Varšave rezignoval na post arcibiskupa Stanislaw Wielgus, pretože sa dostali na verejnosť dokumenty usvedčujúce ho zo spolupráce s tajnou políciou v dobe komunizmu (*Die Presse: Peinliche Lage für Papst* – 8. 1. 2007, *Zeit der Abrechnung* – 8. 1. 2007, *Hat Wielgus den Vatikan getäuscht*, 9. 1. 2007 atď.) Ako prvá konsekvencia tejto udalosti bolo odstúpenie preláta krakovskej Wawelskej katedrály – *Kirchen-Spitzenaffäre weitet sich aus* – 9. 1. 2007. Už skoro 17 rokov po páde komunizmu platia na územiach všetkých bývalých komunistických štátov tzv. lustračné zákony, ktoré znemožňujú ľuďom, ktorí kolaborovali s ešebácko-komunistickým režimom, prevzatie akýchkoľvek vedúcich funkcií vo verejno-štátnych organizáciách. Tieto zákony, ako je známe, sú v rôznych zemiach s väčšími či menšími úspechmi rešpektované. Avšak jedna organizácia akoby tieto zákony naďalej ignorovala – katolícka cirkev. Nemusíme vôbec chodiť do vzdialeného Poľska, stráci sa len porozhliadnúť po území bývalého Československa: koľkí biskupi, koľkí kňazi – profesori teologických fakúlt či kňazi – vychovávateľia v kňazských seminároch by dnes, podľa tohto zákona, nesmeli vykonávať tieto funkcie, lebo boli vedomými, dobrovoľnými spolupracovníkmi Štb, alebo prinajmenšom pasívnymi členmi prokomunistickej kňazskej organizácie *Pacem in terris*. Na prvom mieste patrí medzi nich trnavský arcibiskup Sokol. Veľmi trefne zareagoval k tejto skutočnosti šéfredaktor kresťanského týždenníku *ZRNO* pán Michal Vaško: „Nuž, pán arcibiskup Sokol, ak sa konečne rozhodnete odstúpiť, Wielgus vám už prvenstvo vyfúkol. Ale česť si ešte zachrániť môžete...“ (*ZRNO*, č. 2, 14. januára 2007, str. 3)

Pre mňa osobne najsmutnejší na všetkých týchto správach a udalostiach z posledných týždňov je fakt pokryteckta mnohých cirkevných hierarchov, ktorým očividne ide o „svoj vlastný blahobyť“ a nie o duchovný, a sociálne-materiálny blahobyť im zverených „oviec“. Stanovili si podmienky, podľa ktorých môžu byť vysväcovaní na kňazov a biskupov iní adepti: tolerujú si navzájom a tutľajú až do

tej doby, kým to „nepraskne“ dokonca také poklesky, ako je pedofília, zneužívanie chlapcov-miništrantov, tolerujú si poklesky v oblasti rôznych hobby – či už sú to prehnane športové aktivity, venovanie sa rôznym činnostiam na úkor pastorálnej služby, tolerujú si poklesky v oblasti oddávania sa rôznym hazardným a nebezpečným druhom konzumácií alkoholu, cigariet, tolerujú si občas poklesky v sexuálnej oblasti (aspoň pokiaľ sa to neprevalí navonok a dotyčný kňaz i v prípade pôrodu dieťaťa to tají) a takto by som mohol pokračovať ďalej. Ak sa však niekto rozhodne porušiť celibát oficiálne, nikoho z nich už nezaujímá, či chce, alebo či má ten dotyčný kňaz skutočné kňazské povolanie, ktoré je v konečnom dôsledku i tak povolaním Božím – jednoducho ho suspendujú a pozbavajú kňazského úradu. Pokiaľ je kňazské povolanie chápané vo väzbe na Krista, vždy malo a bude mať veľmi vysoko postavenú laťku duchovných a morálnych hodnôt. Je to jedno z mála povolaní, ktorého podstatou a charakteristikou sú také vlastnosti, ako je česťnosť, úprimnosť, statočnosť, zmysel pre obeť a služba lásky do krajnosti... Pre mňa osobne je oveľa vierohodnejší taký kňaz, ktorý sa radšej verejne prizná ku svojej partnerke, ktorú miluje, a tým i k vlastnej neschopnosti dodržiavať celibát, než ten, kto celibát síce dodržiava, je však pritom morálne skorumpovaným človekom. Za komunizmu väčšina kňazských kandidátov v ČSSR volila radšej službu spolupráce s bývalým režimom, než aby riskovala možnosť vysvätenia na kňaza. (Porovnaj moje predchádzajúce úvahy v *SME* (*Pavučiny komunizmu*

– 21. 12. 2004) a v *ZRNE* (17. 4. 2005 – *Korene cirkvi nie sú ešte ošetrované a 20. december 2006*).

Áno, i kňaz je iba človek, i on môže padnúť, ba dokonca i v tom svojom páde a znovupovstávaní môže byť príkladom pre iných. To je to krásne a ľudské na kňazstve: byť jednou z tých oviec, byť spolu s tými, ktorým má slúžiť. Uznať svoju vinu, svoju slabosť, byť pokorným pred Bohom a pred sebou samým, to sú tie dvere, ktoré nám otvárajú prístup do neba. Sú to však zároveň i dvere k ostatným, je to začiatok vytvárania dôvernej komunity, živého spoločenstva. Platí stará psychologická axióma, že ak chceme osloviť a presvedčiť iného, nemáme k nemu hovoriť zhora, z pozície moralizujúceho diktátora, ale máme zostúpiť na jeho úroveň.

Kiežby tieto smutné udalosti z tohto druhého januárového týždňa mohli byť zároveň i pozitívnym impulzom k tomu, čo Anzelm Grün nazýva vo svojej pod rovnakým titulom vydanéj knihe. Lebo niekoľkotisícročná kresťanská špiritualita to už mnohokrát potvrdila: „O felix culpa“ – šťastná to vina, „šťastný to hriech či slabosť“, lebo vďaka tejto slabosti prišiel na svet Kristus, aby nás posvätil, pomohol nám vstať z prachu vlastnej úbohosti a začať žiť nový a vierohodnejší život (slová veľkonočného Exultetu). Naša cirkev túto očistu tak nesmierne potrebuje!

Peter Žaloudek

január 2007, Viedeň
www.peter.zaloudek.sk

Vážená redakce!

Dostal se mi do rukou Váš článek „Smír s majiteli domu“.

Jsem spolumajitelem domu v Praze a tón onoho článku mi značně zvedl tlak. Výrok, že nájmy se „podle jejich názoru“ udržují na nesnesitelné nízké úrovni, je běžná demagogie Svazu pro ochranu nájemníků, ale praxe je bohužel jiná.

Vím, že i v Rakousku existuje regulace nájmu a nemám nic proti ochraně nájemníků před skutečně bezohlednými domácími. Ale všechno má své meze.

Je pravdou, že nájemné od doby sametové revoluce stouplu značnou měrou, nicméně zcela horentně vzrostly jiné ceny, především za vodné, elektřinu a plyn, tj. náklady, které má každý nájemník. Na druhé straně vzrostly i příjmy lidí v pracovním procesu. V bývalé ČSR bylo zvykem na dotaz, kolik platím nájemného, odpovídat částkou, placenou za veškeré náklady bydlení tzv. sdruženým inkasem. Tedy nikoli to, co zaplatili za čistý nájem, nýbrž nájem včetně služeb (pro neznalé Rakušany „Betriebskosten“) a navíc včetně úhrady za spotřebu proudu, plynu a dokonce i telefonu. Samozřejmě, že se každý systému neznalý zhroutil – a zhroutil se ještě dnes, slyší-li že někdo platí třeba za byt s ústředním topením v Praze částku 4 000 Kč, přičemž jeho důchod činí tisíců pět. (Právě jsem se dočetl, že minimální plat v ČR má být 8 000 Kč.)

Podívejme se na to blíže: Byt o 19 m² v Praze má maximální nájem 690 Kč (tj. od roku 2002!!!) nezvýšených 37,07 Kč za m² – to je prosím ca 1,30€!!!), za služby ovšem včetně ústředního topení zaplatí měsíčně zálohově asi 1 100 Kč – roční vyúčtování mu podle spotřeby tepla v zimě přinese buď malý doplatek nebo malou vratku. Ovšem částka 1 800 Kč měsíčně je důvodem, proč se takový občan rozčiluje, že majitel domu je krvelačná šelma, která ho odírá z poslední košile. Že větší část platí za to, že má v domě světlo, v bytě teplo, vodu, vozí se výtahem a nemusí osobně likvidovat odpad – tj. že tyto náklady majitel domu platí za něj, aniž by z toho sám něco měl, to mu nějak nedochází.

Ten značkou MaFr zmiňovaný „razantní růst“, který konečně po čtyřech letech umožňuje vůbec zvýšit nájemné (od roku 2002 neexistoval příslušný zákon a nájem bylo možné zvýšit jen v případech, že s tím nájemník souhlasil – ale najděte mi takového člověka!!!), je jen určité navýšení oproti skutečné potřebě. Rostou totiž nejen náklady na vodné a jiné, ale také na stavební materiál, údržbářské práce, prostě všechno, co s údržbou domu souvisí a co musí platit vlastník domu.

Kromě toho zde má ze zákonů pomalu kulhající za skutečností užitek jen část obyvatelstva ČR bydlící v nájemných domech, ať už soukromých, státních či obecních. Ostatní občané, bydlící v bytech družstevních či ve vlastnictví, v rodinných domcích a jiném, žádnou takovou výhodu nemají a vlastně připlácí ze svých daní na tyto – často zdaleka ne nemajetné spoluobčany. Vždyť v takovém bytě s „regulovaným“ nájmem bydlí pokud vím i předseda SON, pan dr. Křeček. A to nehovořím o neplatičích, které lze vystěhovat jen po dlouhodobém soudním sporu (a dlužné nájemné oželeť) a navíc je třeba jim obstarat náhradní byt!

Na závěr bych rád věděl, kde jinde, než ve Štrasburku, by si majitelé domů dle názoru pisatele článku měli stěžovat – veškeré stížnosti k Ústavnímu soudu, dokonce ani rozhodnutí Ústavního soudu v jejich prospěch, nepřinesly žádné ovoce. Takový majitel domu je vlastník nemovitosti, kterou musí udržovat, ale kterou si nepořídil proto, aby substituoval státní sociální instituce (ba dokonce by z ní chtěl mít, jako z každého jiného kapitálu, určitý výnos). Nemá-li nájemník na nájem ze sociálních důvodů, není povinností majitele domu, aby ho dotoval – to je věc státu. A pokud stát tuto povinnost bezmála 20 let zanedbával, není se co divit, že se více méně bezprávní majitelé obrátí na evropskou instanci.

P. J.

Kulinářské pochoutky adventní Vídně (Reakce na článek v LM)

Vážená redakce Lidových novin,

v sobotním čísle (9. XII. 2006) jsem si na stránce 18 přečetl článek „Kde se v adventní Vídni nejlépe jí“. Ve Vídni žiji od roku 1983. Než padl komunismus, prošel jsem snad každou uličku, každé muzeum, galerii... Protože mám toto město rád a zajímá mě také jeho historie, nabídl jsem po pádu komunismu, zcela spontánně a spíše z patriotických důvodů, tedy bez nároků na finanční odměnu, právě Čechům a Slovákům průvodcovství po Vídni. Od roku 1989 jsem tak měl možnost doprovázet po Vídni již stovky krajanů, kteří přijíždějí do Vídně autobusovými zájezdy. Bylo jich už nejméně dva tisíce...

Zmíněné restaurace, neboli kulinářské nabídky, které autor článku pod zkratkou -ham- opisuje, velice dobře znám. Nevím, jestli ten autor žije v Rakousku, nebo si ty restaurace vyhledal někde v internetu či turistickém průvodci Vídni. Každopádně, ať již byl tím autorem kdokoli, musí mi dát za pravdu, že všechny uvedené typy restaurací nejsou pro běžného Čecho-Slováka – turistu dostupné. S naprostou jistotou mohu prohlásit, že tento druh restaurací, snad až na ty „burty na stojáka“ v dřívě většině nepatří mezi vyhledávaná místa turistů z Čech a Slovenska. Nejsou totiž vůbec levné. Nepochybuji o tom, že v Čechách i na Slovensku je dost labužníků a věřím taky, že v Čechách i na Slovensku se již najde dost lidí, kteří vydělávají tolik peněz, aby si mohli dovolit zajít ve Vídni třeba na hovězí speciality k Plachuttovi. Tento druh finančně dobře situovaných lidí jsem však jaksí neměl tu čest po Vídni doprovázet. Většina dnešních návštěvníků Vídně si buď nosí jídlo s sebou, anebo zajdou tak nanejvýš k McDonaldovi. I ten tolik opěvovaný rakouský punč málokdo ochutná: 2 € za punč + 2 € za zálohovaný hrníček je na česko-slovenské poměry stále ještě vysoká suma.

Mne samého velice mrzí a je mi z toho smutno, že 17 let po pádu komunismu patří Češi i Slováci, žel, při návštěvě Rakouska stále ještě jen mezi turisty tzv. druhé, někdy dokonce až třetí kategorie. Článek, který jste minulou sobotu vytiskli, by se hodil spíše jako typ pro turisty např. z Holandska, Belgie či Francie... Dovedu si představit, jak v lidech z bývalého Československa vyvolává spíš trpké reakce.

Pokud Vás to zajímá, nabízím Vám můj pohled na fenomén „adventní Vídeň.“

(Viz článek „Adventní Vídeň očima českého křesťana“ na mé webové stránce). Vídeň miluji, doporučuji ji všem každému, kdo rád cestuje a poznává nové kraje. Jediné, co nemám rád, je „davový pohled do cizích zemí.“

Děkuji za pozornost.

Peter Žaloudek

11. prosince 2006, Vídeň

P. S. 1:

Z redakce Lidových novin jsem následující den obdržel tento e-mail:

„Dobrý den,

děkujeme za pěkný dopis. Autorka pod kódem -ham- byla Hana Michopulos a pod zkratkou se schovala proto, že se hlavně prezentuje sloupkem „Jak se stát gurmánem“, tak aby se to nemíchalo.

Co se výběru restaurací týče, tak na českou kapsu byly zaměřené nejen burty, ale i dobré chleby. Snažili jsme se o co největší pestrost, samozřejmě, na tak malém prostoru se nevejde všechno. Váš příběh je zajímavý i dodatek, který jste přiložil. O adventní Vídni letos bohužel už psát nebudeme, ale uložím si Vás do adresáře, až budeme z Vídně něco příště psát, aspoň budu vědět, s kým se poradit.

Mějte se hezky.

Jasna Sýkorová

vedoucí sobotní přílohy“

P. S. 2: Paní Michopulos mi však nenapsala.

Poděkování

Nevím, na koho se má nezávislý a nezasvěcený účastník akcí pořádaných Kontakt Fórem obrátit s veřejnou pochvalou a poděkováním, a tak ji pro jistotu adresuji na všechny mně známé instituce.

Děkuji všem organizátorům, děkuji Kontakt Fóru za všechny akce uspořádané v roce 2006. Nebylo jich málo a zlatým podzimem pak byla vystoupení písničkáře Jarka Nohavici a divadla Járy Cimrmana.

Chtěla bych poděkovat nejen za sebe jako osobu, ale i za sebe, coby rodiče dospívajících dětí. Protože jestli k něčemu tato představení napomáhají, tak především k udržení kontaktu s českou soudobou kulturou. Pokud totiž rodiče chtějí udržet u dětí vyrůstajících v rakouském prostředí zájem o český jazyk, českou literaturu a dění v Čechách vůbec, tak jedním z důležitých momentů je ukázat jim českou kulturu, která je aktuální a která je osloví.

Myslím, že Kontakt Fórum při pohledu do hlediště musí mít radost, že mezi diváky vidí stále více nejen nových, ale i -náctiletých tváří. Je to důkaz toho, že slovo kontakt má tento spolek ve svém názvu právem.

Mám jen pocit, že jejich snaha o zachování a prohlubování kontaktu se soudobou českou kulturou nemá širší podporu v ostatních spolcích pečujících o rozvoj českého povědomí v Rakousku. Pak by se třeba mohly spojit síly a prostředky na uspořádání koncepčnějších projektů prezentace české kulturní scény, které by nemusely být tolik závislé na míře popularnosti jednotlivých protagonistů mezi Čechy žijícími v Rakousku a my bychom měli šanci seznámit se s novými zatím nám ne tolik známými soubory a trendy v české kultuře.

Děkuji a těším se spolu se všemi věrnými a nadšenými diváky na kulturní překvapení v roce 2007.

Kateřina Lamačová

Poněkud delší odpověď na Poděkování

Vážená paní Lamačová,

jíž z první věty Vašeho vyjádření (Poděkování, Svobodné listy, roč. 61, č. 49-52: „... adresuji na všechny mně známé instituce...“) je patrné, že je Vám pravděpodobně exis-

tence jedné početně z největších institucí Čechů a Slováků, žijících v Rakousku, včetně jejího tiskového orgánu – rovněž největšího co do rozsahu a počtu odběratelů – známa jen z internetové adresy.

Organizace se jmenuje Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku a její časopis Kulturní klub, obojí existuje více

jak třicet let. Nejen v době totalitního režimu v Československu, ale i nadále zůstává mj. v úzkém kontaktu s mateřskou zemí, nejdříve s Československem, nyní s Českou a se Slovenskou republikou. Ze stránek časopisu se dozví čtenář nejen vše o české a slovenské Vídni, ale taktéž vše z oblasti kultury (divadla, koncerty, výstavy, literatura), politiky, společnosti, sportu, turismu aj. Není tedy pravda, že pouze Kontaktfórum se snaží o zachování a prohlubování kontaktu se soudobou českou kulturou. Je tragikomické, že právě Kontaktfórum napadlo a napadá Kulturní klub i před rakouskými institucemi za to, že Kulturní klub na stránkách svého časopisu uveřejňuje příliš mnoho zpráv z ČR a SR, že zde otiskuje novinky z české a slovenské literatury, recenze divadel, výstav, koncertů. Podle předsedkyně Kontaktfóra si každý za českou kulturou může do ČR zajet a tam si také zakoupit české knihy, neboť české tiskoviny ve Vídni mají výlučně referovat o tom, co se děje v české Vídni, kdy a co který spolek dělá z vlastních sil, nikoli z importu z ČR. Zvláštní přitom je, že se právě spolek Kontaktfórum prezentuje pouze importovanou kulturou. Tato orientace je naprosto pochopitelná, neboť upřímně řečeno, ve spolcích české menšiny těžko najdeme kulturně to nejsoučasnější a nejhodnotnější. Podivné je ale, že pohled na import je různý, u Kontaktfóra je akceptován, Kulturní klub je za totéž napadán.

Činnost Kulturního klubu zahrnuje rovněž pořádání kulturních akcí, na rozdíl od Kontaktfóra však Kulturní klub „nedostává“ na tuto oblast od BKA (Budeskanzleramt) finanční podporu, jedná-li se o importované umělce. Přesto je Kulturní klub schopen zajistit akce vysoké kulturní úrovně s importovanými umělci za podpory Velvyslanectví ČR v Rakousku, Českého centra, Rakousko-české společnosti, popř. některých tradičních českých spolků, anebo prezentovat rovněž na vysoké umělecké úrovni programy, jejichž interprety jsou čeští umělci, žijící a působící v Rakousku. Pravidelně promítá Kulturní klub každé druhé pondělí v měsíci na českém velvyslanectví (zdarma) nejnovější české filmy, zve na promítání režiséry, herce.

Aktivity Kulturního klubu se neomezují jen na kulturní akce pro Čechy a Slováky ve Vídni, svůj rádius rozšířil Kulturní klub na rakouskou veřejnost, kterou informuje o nás, tedy české menšině ve Vídni po 2. světové válce. Snaží se tak prolamovat zažitá klíše – Češi ve Vídni jsou pomocný personál. V roce 2003 byl Kulturní klub požádán Mezinárodním organizačním výborem uspořádat zahájení tzv. Týdne zahraničních Čechů v Praze. Tento prolog Týdne zahraničních Čechů se tedy konal ve Vídni, kam se sjeli Češi z celého světa a Kulturní klub pro ně připravil prezentaci českých spolků po roce 1945 v Českém centru, event. v Nationalbibliothek s osobnostmi českého původu ve Vídni a Mezinárodní společenský ples Europa magna v Palais Auersperg. Mimořádně, 2. ples Europa magna se uskutečnil v roce 2005 v Palais Schwarzenberg. Kulturní klub vydal knihu rozhovorů s Čechy a Slováky, kteří významně participují na rakouském životě (kultura, sport,

společnost). Dvojjazyčná kniha *Přišli jsme odjinud...* autorky dr. Marie Brandeis byla prezentována v rakouském Parlamentu (dr. H. Fischer, nynější rakouský prezident), v českém Senátu, v Rakouském kulturním fóru v Praze, na Velvyslanectví ČR ve Vídni. Na půdě Kulturního klubu se zrodila myšlenka vědeckého projektu – „Česká menšina ve Vídni 1945-2005“, pro nějž byla získána řada historiků a badatelů z Rakouska i ČR. Této problematice doposud nebyla na žádné straně věnována pozornost. Konference k vydání a prezentace dvojjazyčného 1. dílu sborníku se konaly v Diplomatické akademii ve Vídni za účasti významných rakouských činitelů. Obě publikace jsou zastoupeny ve významných knihovnách a knihovnách různých institucí obou zemí – lze je zakoupit v knihkupectvích. Jako jediný připomněl Kulturní klub rok 60. výročí ukončení druhé světové války více než hodnotným programem v Bösendorfersaalu z děl českých autorů – hudebníků a literátů, umučených v koncentračních táborech. Rovněž jako jediný z českých spolků si Kulturní klub „vzpomněl“, že v Mauthausenu byl umučen český umělec Karel Hašler. V tomto směru předběhl i Českou republiku. Vyhlásil veřejnou sbírku na pamětní desku. Pouze díky velkolepé finanční pomoci Rakousko-české společnosti mohla být v září 2006 (65. výročí úmrtí) deska slavnostně odhalena, a to za účasti velvyslanců ČR a SR, představitelů Rakousko-české společnosti, Senátu ČR, Svazu bojovníků za svobodu ČR, rakouského Svazu bojovníků za svobodu, Společnosti K. Hašlera z Prahy, bohužel však malého zájmu Čechů z Vídně. Finanční příspěvky na desku přišly od Čechů z Belgie, ale spoře od krajských spolků z Vídně. Řadu písemných uznání a omluv – nemožnosti osobně se zúčastnit pietního aktu v Mauthausenu (volby v Rakousku) – obdržel Kulturní klub od politických a společenských organizací v Rakousku i ČR.

Je politováníhodné, že se o činnosti Kulturního klubu dozví zájemce z jiných českých tiskovin ve Vídni jen částečně, okrajově, anebo vůbec ne. Časopis *Klub* je však ihned napadán těmito ostatními, když na svých stránkách neotiskne včas (zdarma) propagaci pro jiné spolky, včetně Kontaktfóra. Prostě taková je, paní Lamačová, situace a vzájemná podpora, o které se ve svém vyjádření zmiňujete. Chcete-li být Vy i Vaše dorůstající děti a Vaši známí informováni o všem, co se děje v celé české Vídni i v ČR, staňte se odběratelkou časopisu *Klub*, který byl za svoji vysokou úroveň vyznamenán Ministerstvem kultury ČR. Možná i Vy, Vaše děti a Vaši známí zažijete na akcích, které pořádá Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, kulturní překvapení, obohacení a možná i někdy národní hrdost.

S přátelskými pozdravy a přáním brzkého shledání na akcích Kulturního klubu

dr. Marie Brandeis
zástupkyně Kulturního klubu

P. S. Tento otevřený dopis bude otištěn na stránkách časopisu *Klub* a současně zaslán ostatním redakcím.

Spolupráce?

„Tak se to povedlo“, konstatovala suše Mirka Snášelová po aplausu, který trval na poměry velmi dlouho a neustále na jeviště vyvolával šťastně se usmívající herečku a jedinou protagonistku hry *Drahý Diego*, Zdeny Procházkovou-Hartmann.

Tak začínal ve Svobodných listech článek Jana Brabence o představení pořádaném v červnu Česko-slovensko-rakouským Kontakt-Forém. V článku otisknutém v časopise Kulturního klubu Klub v prvním odstavci už chybí nejen zmínka o Mirce Snášelové, jejíž neúnavné činnosti vděčíme za celou řadu špičkových představení, ale chybí i věta poslední – „Tak to se tedy spolku Kontakt Forum zase něco dobrého povedlo“ – tedy zmínka o pořadateli úspěšného večera.

Zvláštní.

Náhoda nebo třeba nedostatek místa v časopise, který má tradičně kolem 100 stránek? Zřítel se snad počítá a spolkl začátek a konec článku? Proč tedy ta potřeba redakčního zásahu?

V červnu se nám do poštovní schránky dostal dopis redakce Kulturního klubu podepsaný paní Ing. Helenou Basler, kde jsou české a slovenské spolky v Rakousku vyzvány ke spolupráci. Dopis končí slovy: „Záleží na Vás, zda budeme moci rubriku Z české a slovenské Vídně úspěšně rozšířit a kalendář českých a slovenských akcí o Vaše akce obohatit.“

Pro předsednictvo Kontakt-Fora je spolupráce spolků základním předpokladem pro udržení existence české menšiny v Rakousku. Proto také Kontakt-Forum vstoupilo do Menšinové rady a podílí se na práci Poradního sboru. Tak jako ostatní spolky, pracují funkcionáři Kontakt-Fora bez jakýchkoliv odškodnění, prostě ze zájmu o věc. Jedinou odměnou je pro celý spolek vysoká návštěvnost, úspěch u publika, vědomí dobře udělané práce, a ta troška publicity v krajských médiích. Přesto jsme o vyškrtnutí jména pořadatele večera se Zdenkou Procházkovou-Hartmann chtěli v zájmu spolupráce pomlčet.

Pátého října hostoval na pozvání Kontakt-Fora ve Vídni slavný moravský písničkář Jarek Nohavica. V článku pro „Kulturní Klub“ se zakladatel Kontakt-Fora a dlouholetý předseda Jan Brabenc o pořadateli programu už ani nezmínil. A tak se čtenář Klubu nedozví, kdo vlastně za celou tou námahou s organizováním koncertu stál. A starostí bylo dost, protože se jednalo o docela normální smlouvu s agenturou, která Jarka Nohavicu „pronajímá“ po cele Evropě, o klauzule, které jsme museli splnit, o zajištění sálu, protože v Komenského škole byl sál obsazený, a také o velké finanční riziko.

Vysvětlení tohoto podivného přístupu ze strany Kulturního Klubu k akcím Kontakt-Fora se nám sice „šeptandou“ dostalo, nechce se nám tomu ale věřit. Určitě redakce „necenzuruje“ jméno Kontakt-Fora jako pořadatele recenzovaných pořadů z toho důvodu, aby pro čtenáře Klubu vznikl dojem, že se jedná o vlastní akce „Kulturního Klubu“!

V červnovém čísle Klubu čtenářka A. K. končí svůj příspěvek slovy: „...už jsem se zmiňovala o zbahnělém českém rybníce, kde ve vysychajícím bahénku kváká do prázdna pár zbylých funkcionářských žab.“ Koho tím myslela?

Doufáme, že Kulturní Klub se vrátí k dřívější praxi jmenování pořadatelů různých podniků, o kterých se v Klubu píše a návrh na spolupráci nebude jen na papíře, ale bude naplněn činy. V zájmu nás všech.

Jménem předsednictva Kontakt-Fora

Zuzana Brejchová

Vážené předsednictvo,

domníváme se, že jde pouze o vaše přehlédnutí. Podívejte se prosím pozorně na stranu 3 dubnového i červnového vydání Klubu 2006, nahlédněte také do červenec-zářijového vydání Klubu na stranu 81, zde vytištěn a podbarven upozornění o změně termínu akce Kontakt-fora – koncert Jarka Nohavici. To vše jste přehlédli, a tak bychom mohli pokračovat...

Zajímalo by nás, jak si vůbec spolupráci představujete? Zdali naší „povinností“ je zadarmo propagovat, což stále činíme, a když z nějakých důvodů, např. technických či přehlédnutím, nám něco „ujede“ (pracujeme také dobrovolně, bezplatně, jen s nadšením pro věc), dostane se nám „zaslouženého vděku“. Už jenom přepisování upozornění na vaše akce, které dostáváme bez háčků a čárek, si vyžá-

dá určitý čas. Nemáme sekretářku či placené síly. Každá ruka je dobrá. Pomozte nám např. s časopisem, a když snad již nasloucháte „šeptajícím“, vysvětlete jim, že Kulturní klub nemá zapotřebí se chlubit cizím peřím. Klub si pod spoluprací představuje skutečnou vzájemnou spolupráci obou stran, bez výměnných dopisů na stránkách českých listů. Vždyť ta stránka také něco stojí, i když je podle kritérií BKA 100 % „förderungswürdig“, ale určitě se dá zaplnit pro čtenáře hodnotnějšími texty.

Je tedy na Kontakt-Foru, zda má o tuto námi nabízenou spolupráci zájem.

Jménem redakce a předsednictva Kulturního klubu
Helena Baslerová

P. S. Tuto odpověď nezasiílám žádné jiné redakci.

Liberté, égalité, surrealisté a PF 07 (Studie pseudohistorikova pyrrhonské skepse)

KLUB LETECKÝCH NOVINÁŘŮ – Praha

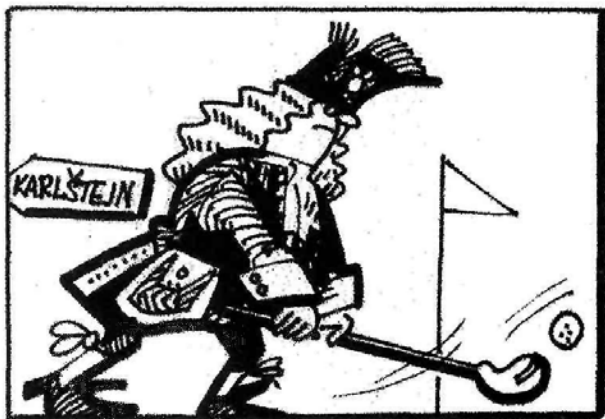
Pro očekávaný společenský dopad byl text konzultován s radou Klubu leteckých novinářů

Helmichovi – Málkovi – Korečtí

Bylo, nebylo. Za sedmero tyrkysovými řekami, osmero sněhobílými horami a šesti sty stranickými sekretariáty rozkládala se malá země, ráj to na pohled! Oplývala mlékem dováženým z Holandska (zahraniční potravinové řetězce) i strdím, produktem grónských jarovizovaných včel (Lysenko). Čo bolo, to bolo... Situace v té zemi nebyla utěšená. Lid strádal daňovými

reformami finančníka Neckera, řečeného Tlustý. V pracujících, napříč politickým spektrem, to vřelo. Celebritám vývoj unikál. Bavily se homo- i heterosexuálními praktikami, dílem v rustikální vesničce ve Versailles nebo na golfovém hřišti u Karlštejna. Pracující se pak shromažďovali v vazební věznice v Ruzyni, chtějíce ji rozbourat v bláhovém domnění, že osvobodí jakobína Kájinka.

Na hlavách měli růžové frygické čapky nebo modré bejzbolové kšiltovky typu Bushe seniora. Zahřívali se kávou s EU rumem a zpěvem husitského chorálu. Kdož sú boží bojovníci (ČSBS) byli nahrazení Allons enfans de la Patrie a aux armes, citoyens! Sepisovaly se petice za navrácení Notre-Dame panu doktoru Mahlerovi a Musée d'Orsay francouzským železnicím i výzvky k obnovení Mariánského sloupu, Krocínovy kašny a palisád opevnění hradu z 9. století.

Tři až čtyři mušketýři vylepovali na Conciergerie letáky s nápisem „Wanted“, hledající sektu Vyvolených, o nichž se ministr vnitra baron de Langeur domníval, že jsou vlastníky neobyčejně vysokého IQ a touží se uchopit moci v konventu. BIS, jak se později ukázalo, šlápla vedle. Byli proto povoláni zpět příslušníci Švýcarské gardy z Vatikánu i plukovníci StB.

Pracující nemeškali a požádali lékařskou komoru (LOK) o postavení zcela nové gilotiny řízené počítačem, ovládané na dálku z ulice Politických vězňů. Všechny stavy se bily o svá práva, výnosy z alodních statků, kupónovky i o zestátnění zámků na Loire, Setuzy, Orlenu a jiných maličkostí. Škorpily se, udávaly se novému božstvu Nejvyšší bytosti a sem tam propíchly pány Mrázka a Dantona. V pozadí byli skryti jistý Voltaire, Ježek a Marcus Míša Wolf (StaSi). Věšci jako Nostradamus, vysočinský zeman Zemann a markýz Claus, řečený Skromný, předvíдали dílem průser, dílem pak jasné zítřky. Markýz byl podezřelý k příslušnosti rodiny Rotshildů, tattersherovsko-friedmannovské větve, neboť mu v páté čtvrti patří jedna ze synagog.

Král s Marií Antoinetou toho též měli plné zuby a spěchali do Mnichova založit vysílač Svobodná Evropa. Tomu jim zabránil ve Varennes kapitán Minařík, převlečený za francouzského komisního úředníka pošt. Ruský car posílal své emisary do Prahy, kteří se scházeli ve smichovské kavárně Les Deux Magots, což lze volně přeložit jako gastinica U holubů. Záhy nebylo lze rozeznat člena konventu od příslušníka sekty Organizovaného zločinu. Colonel Cubice se domníval, že nejtajnějším kmotrem sekty je převtěleni Gruzínce Džugašviliho nebo Američan ruského původu Marlon Puzzovič Brando. Když umíral občan Colbert, zůstavil po sobě poslední jasná slova: „Takhle to již dál nepůjde! Je to jasnější, než údajně Beethovenovo Více světla!“ Colbertově špitnutí věnoval pozornost zcela neznámý dělostřelecký důstojníček, pocházející z poměrně slušné korsické rodiny, a vzal je za své. Velel v té době baterii děl z plzeňské dílny rytíře Emila Škody, části to kovolijské manufaktury Schneider-Cressot. Kanóny byly původně určeny pro rakouský dreadnought Viribus unitis, ale pirát z Prahy je dokázal přes Kazachstán rychle zašmelit. Místo aby se budoucí císař odebral rovnou na Prateckou výšinu u Slavkova, odešel do perly nad Seinou. Záhy svými příbuznými zaplevelil celou Evropu a historik a monarchista Placák tvrdí, že dvojdomkový doktor Pithart je přímým potomkem rodiny

Napoleonů. Je ostatně velmi podobný Napoleonu III. Pan doktor Placák ho silně propaguje, a tak jeho podobizna je na všech slepičích vývařovných KFC. Zastánci šťastného života kuřat ho mají za drůbežního lékaře Mengelého. Korsičan nelenil a brzy se stal slavným návrhem koňakových číší s velkým eN ve vavřínovém věnci. Aby nevyhodil školně za École militaire, stal se vojevůdcem. Vyhrál mnoho bitev včetně manželky, ačkoli se tchánovi moc nelíbil. Synečka Orlika v Zákupcích usouložili Habsburkové k předčasné, než krásné smrti. Osudné chyby se dopustil útokem na Sovětský svaz. Mapy jeho generálního štábu byly ještě z doby velkého stěhování národů a kočáry s přístroji GPS získali fanatičtí royalističtí sedláci ve Vendée. Směnili je potom za červené v Chateaufortu du Pape. Jejich stopa takřka mizí v hlubokých sklepích pahorku božského vína. Jen několik jich bylo nalezeno v Blatničce pod svatým Vavřincem. Jest se domýšleti, že jen katolické podzemí mohlo mít tak dokonalé spojení mezi regiony. Objasnit vše může pouze religionista Odilo Štampach. A tak se generál Vandamm se svým sborem řítit Ukrajinou v domnění, že brzy pokoří cara Putina v moskevském Kremlu. Nedostatek satelitních navigátorů jej však zanesl do Carycinu na Volze. Něco podobného se kdysi stalo jistému Kolumbovi, který se také ocitl, kde nechtěl. U Carycinu byl Vandamm se skoro celou Grand Armée zajat Istivým Gruzíncem. Dříve se katastrofa vysvětlovala strategickými tahy geniů Suvorova a Kutuzova na zcela jiné řece. Pak to šlo s Korsičanem z kopce. Sem tam sice něco ještě vyhrál, ale po dovolené na Elbě se do toho pustil znovu. Aby zotavil státní ekonomiku, pustil do země světové cestovní kanceláře. A tak přišli Rusové celkem levně k blankytu Côte d'Azur se všemi kavárnami, hotely i jídelními lístky. Aby eN doma klienty nerušil, odebral se prát do Belgie. Tam se setkal, ne zcela nahodile, s konstruktérem bombardéru Wellington, který měl něco pěšáků, trochu děl, zcela nedostatečný počet hurricanů a oddíl SAS. Rande měli u vesničky Waterloo. Bitva se dařila císařským. Už to vypadalo na první Dunkerque. Slavní angličtí lučištníci dostávali na zadek. Poslední bitva však již vzplála. Na pochod k bojišti se však dal maršál Blucher, spojenec konstruktérů, se svou rychlou tankovou divizí Waffen SS, vyzbrojenou pancéří Mark TV a v zemi keltsko-slovanských Bójů ukradenými Praga ČKD LT-38. Francouzi byli decimováni takovým způsobem, že i nebesa zastřela svou tvář šlojím smutečným. Císařova skvělá garda byla obklíčena. Bojovala do posledního dechu, a na výzvu „Vzdejte se, stateční Francouzové“ odpověděli „Merde“, což může znamenati Hovno! A tak tímto slůvkem ukončíme celou jednu epochu, aniž bychom vyvolali ruměnc na tvářích nevinných dívek.

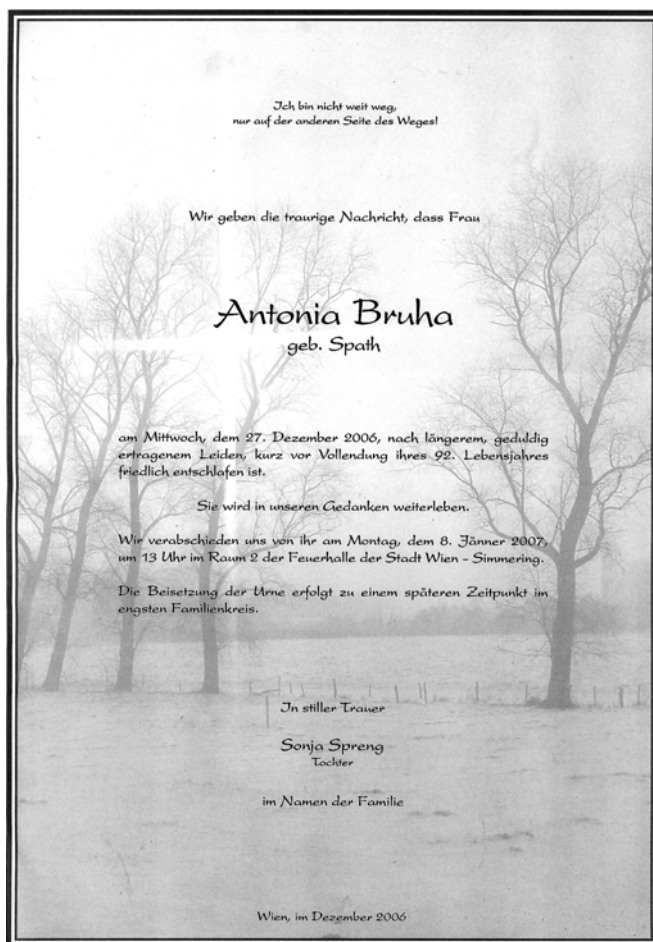
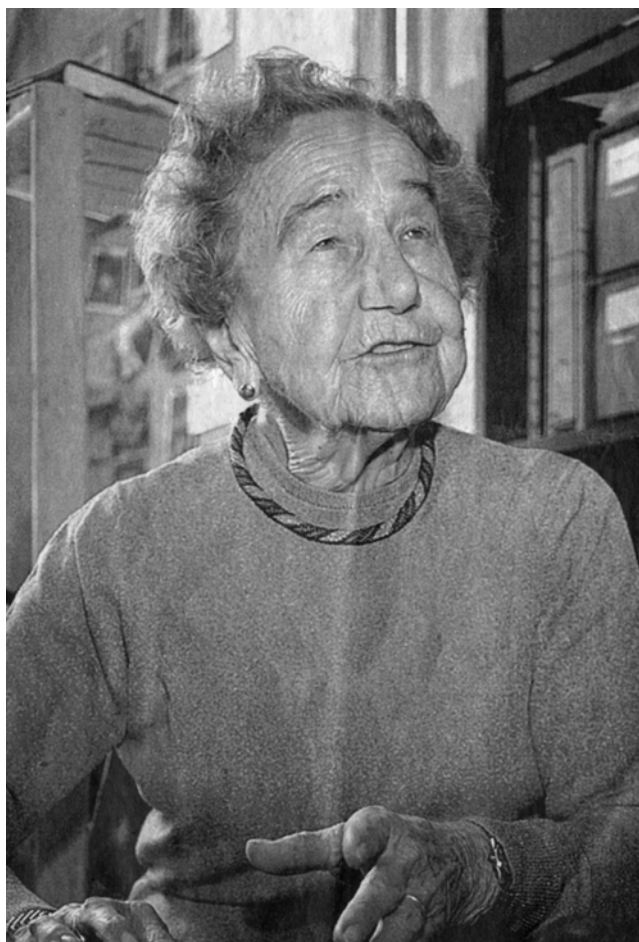
Pro potěchu duší vnuček a vnuka i přátel prostých senilních demencí sepsal praotec rodu

Karel von Bypass quadruplex
doktor práva obojího světského i církevního

Prameny:

Ottův slovník naučný A-Ž
Protokoly vatikánského koncilu 1864
Božena Němcová, České pohádky
Josef Petráň, Staroměstská exekuce
Josef Polišenský, Napoleon a srdce Evropy
Jules Michelet, Francouzská revoluce
Bedřich Engels, Podíl práce na polidštění opice
Vladimír Neff, Antigorgias
Antonín Doležal, (Ne)pikantní jazykověda
Úvodníky Národního osvobození
Miloš Zeman, Jak jsem se mýlil
Receptář KFC
Usnesení rady Klubu leteckých novinářů
XXX

H, Mánesova 49, 120 00 Praha 2
M, Slavíkova 15, 120 00 Praha 2
K, Mánesova 49, 120 00 Praha 2

Antonie Bruha – Taňa Brúhová, roz. Špátová, Rakušanka českého původu, se narodila ve Vídni roku 1915. Její matka pocházela z jižních Čech, do Vídně přišla jako osmnáctiletá a zde se provdala za Rakušana, sociálního demokrata. I když otec česky nemluvil, poslal dceru do české školy Komen- ský na Sebastianplatzu. Chtěla studovat slavistiku, ale vyučila se holičkou – kadeřnicí, chodila do lidové univerzity na ruštinu, privátně se učila ang- licky. Psala krátké povídky, básničky do českých *Vídeňských dělnických lis- tů*, později i do československých novin *Mladý dělník*. Cvičila ve spolku Dělnické tělocvičné jednoty (DTJ). Tady také poznala svého budoucího manžela, který zde byl náčelníkem. Její manžel byl od mládí přesvědčený sociální demokrat, člen Schutzbundu. S manželem a s vídeňskými Čechy s různým politickým zaměřením a z různých spolků (České srdce, Akade- mický spolek, Sokol, Orel, DTJ), k nimž se připojují i rakouští ze Schutz- bundu, se zapojila do aktivního odboje proti nacistům. I přes narození dcerky pokračovala dále v odbojářské činnosti. Byla zatčena gestapem, psychicky i fyzicky mučena, bylo jí odebráno dítě – dcerka – a určeno k adopci, bez soudního řízení byla odsouzena k smrti. Následoval trans- port do koncentračního tábora v Ravensbrücku. Přežila koncentrační tábor (s odbojářkou Irmou Trksákovou, také vídeňskou Češkou, se jí poda- řilo v dubnu na konci války uprchnout), ale zaplatila svým zdravím. Po vál- ce ve Vídni překládala pro rádio, přispívala do *Vídeňských svobodných lis- tů*, společně s Táborovou pospolitostí Ravensbrück, jejíž byla členkou, se podílela na instalaci první výstavy o tomto koncentračním táboře v budově vídeňské městské školní rady. Byla činná ve Svazu vězňů v koncen- tračních táborech. Pomáhala při vybudování Dokumentačního archivu ra- kouského odboje (Dokumentationsarchiv des österreichischen Wider- standes), kde pracovala takřka až do své smrti. Přednášela na školách jako svědek doby. Sepsala své vzpomínky v knize *Ich war keine Heldin*. Navště- vovala české krajanské spolky a podílela se na krajanském životě.

Čest její památce!

*Zarmoucení oznamujeme,
že v úterý 19. prosince 2006
ve věku 84 let náhle zemřela krajanka
Olga Matalová, roz. Rösler.
Pohřeb se konal v pátek 29. prosince na Ústředním
hřbitově, II.
Čest její památce!
Výbor a redakce Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku*

Olga Matalová od dětství vyrůstala v prostředí české menšiny ve Vídni, do roku 1939 navštěvovala DTJ. Absolvovala hlavní školu, dvouletou školu pro ženská povolání, jednoletý obchodní kurs školy „Komenský“, byla členkou Čs. sociálnědemokratické mládeže. V roce 1946 se provdala za Karla Matala, oba dva byli činní v menšinových spolcích, např. v knihovně Čs. sociálních demokratů. Několik desetiletí pracovala pro českou menšinu: jako jednatelka v ústředí a pokladní v odboru Českého srdce ve XII/XV. okrese, tajemnicí v Čs. sociálnědemokratické straně a v Jednotě Máj, do roku 2006 pokladní v Menšinové radě a Vídeňské pracovní skupině pro otázky národnostních skupin – Institut pro národnostní skupiny. Spoluorganizovala promítání českých filmů a četné turistické zájezdy pro krajany. Kulturní klub uctil její památku kyticí.

Výbor a redakce Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku

Tomáši Lionovi udělena významná cena

Členu našeho Klubu, univ. prof. MUDr. RNDr. Tomáši Lionovi, vedoucímu laboratoře Výzkumného ústavu v oboru dětské rakoviny nemocnice St. Anna, bylo koncem roku 2006 uděleno vysoké vyznamenání mezinárodního významu – Velká střeoevropská cena za výsledky jeho interdisciplinárního bádání v oblasti rakoviny.

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku svému členu Tomáši Lionovi k udělení vysokého vyznamenání srdečně blahopřeje!

Univ. prof. MUDr. RNDr. Tomáš Lion

Landhausgalerie – Ausstellungsbrücke

Ředitel galerie Milan Ráček otevřel dne 18. ledna 2007 výstavu *Begegnung mit Jutte*. Autor Alfred Hruschka spojuje ve své tvorbě různé materiály – tkanivo, přírodní vlákno, len. Tyto „suroviny“ umělec ve svých objektech zpracovává – stříhá, trhá, lepí, spojuje a vytváří z něho nové formy. Výstava potrvá do 11. února.

Výlet do Bratislavy a Modry

I když se počasí celý týden chovalo jako na jaře – svítilo slunce, bylo teplo, v sobotu dne 16. 12. 2006 se přes noc „zašprajcovalo“ a ukázalo, že vládne zimní období. A bylo mlhavo a vlhko, které pěkně zalézalo pod kůži. S tímto „bonusem“ se rozjel autobus s účastníky zájezdu do Bratislavy a Modry, který uspořádal Kulturní klub. Toto společenství, které do posledního místa zaplnilo autobus, nezlomilo ani to, že topení v autobuse nechtělo fungovat. Na rozdíl od počasí se však toto, díky zásahu pana řidiče Skoumala, polepšilo.

Při první krátké zastávce v Bratislavě přistoupila do autobusu známá slovenská herečka, paní Krystýnová, která provázela výkladem jízdu zájezdu do známého města vína a keramiky – do Modry. Zde si skupina prohlédla muzeum význačného, mezinárodně proslulého mistra keramiky – slovenského umělce Ignáce Bizmayera (narozen 20. dub-

Jedna z vystavených prací národního umělce Ignáce Bizmayera v Modre

na 1922 v Košolnej), jež je umístěno ve středověké obranné věži města. O historii města Modra (mj. zde působil Ľudovít Štúr, hlavní představitel národního obrození na Slovensku a tvůrce spisovné slovenštiny, jehož pomník je centrem modranského náměstí) informovala předsedkyně Klubu ing. Baslerová. Zajímavým zážitkem byla návštěva firemní prodejny modranského keramického závodu. Ni-

Slovenská lidová majolika v Modre

kdo z přítomných neodolal a každý si něco z bohaté nabídky modranské majoliky zakoupil. Po úspěšných nákupech zamířil autobus do dalšího významného malokarpatského města – Pezinku. Čekal nás tam nejen oběd v zámecké restauraci, ale po něm také prohlídka „Národního salónu vín Slovenskej republiky“ ve vinných sklepech zámku. Velmi zdařilá prezentace v historickém sklepě nabízí přes sto slovenských vín. Bohužel nezbyl čas na degustaci, neboť bylo nutno se ještě za denního světla vrátit do Bratislavy. Historickým jádrem hlavního města Slovenska nás provázela dr. Ozábalová, spolupracovnice Klubu, která nám ukázala „svou“ Bratislavu. Procházka skončila před bratislavskou Starou radnicí s vánočním trhem. Také zde, podobně jako v jiných městech, bylo víc než plno. Atmosféru vánoční Bratislavy však podtrhl nikoliv tento vánoční trh, ale různé skupiny mladých koledníků, kteří stáli či procházeli městem a radostně zpívali koledy. Bylo to prostě, upřímné, plné poezie.

V Primaciálním paláci v Bratislavě sídlila hlava katolické církve bývalých Uher

Nikdo se v tom bratislavském davu neztratil a všichni dorazili přesně k autobusu. Jediným „opozdilcem“ byl tentokrát, ač je to k nevíře, pan řidič. Ale i ten se šťastně po neočekávaném zdržení při vyřizování parkování autobusu vrátil a tentokrát v teplém autobusu jsme se vraceli zpět do Vídně. Program zájezdu se zřejmě líbil, neboť se mluvilo o jeho pokračování v jarních měsících. (mb)

Fresh Film Fest ve Vídni

V rámci posledního klubového promítání 8. ledna 2006 v kinosálu českého velvyslanectví ve Vídni byl promítnut výběr z oceněných filmů třetího studentského filmového festivalu Fresh Film Fest, který se pravidelně koná koncem léta v Karlových Varech. Díky navázané spolupráci Kulturního Klubu s FFF bylo opět možné shlédnout tyto filmové práce budoucí generace filmařů i ve Vídni. Přehlídka krátkých filmů začala dokumentárním snímkem režiséra Marcina Sautera *Za plotem, Polsko* (12. min.), (z varšavské Školy filmové režie Andrzeje Wajdy), oceněným Hlavní cenou v kategorii dokumentárních filmů. Následoval pěti-minutový animovaný snímek podle názvu písně skupiny Tiger Lillies – *Sleep with the Fishes (Spánek s rybami)*, UK 2005. Hraný film *Svatyně Jitky Rudolfové, ČR 2005*, (23 min.), jež zpracováním tématu i tématem samým (návštěva salónu krásy v poněkud jiném podání, než je nám nabízeno v pořadech komerčních televizních stanic a na stránkách magazínů), vzbudil u vídeňské publika zřejmý souhlas. Film také nezapřel, podle našeho mínění, vliv profesorky Věry Chytilové a rovněž získal zcela zasloužené

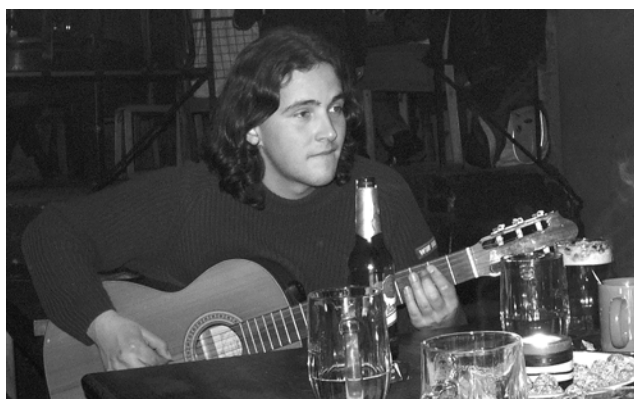
NÁRODNÝ SALÓN
VÍN SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**NÁRODNÝ SALÓN
VÍN
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Otvorené
utorok–nedeľa: 11.00–18.00

Pezinský zámok
Mladoboleslavská 5
902 01 Pezinok

e-mail: office@nsvsr.sk
tel.: 033/640 51 74
www.nsvsr.sk

Honza Vaněk

Organizační tým: Romana Mlejnková, Miroslav Jura, Eva Zemanová a František Pisařík (Klub), Andrea Hájková

cenu Magnesia pro nejlepší film v sekci Výběr V4 (filmy ze zemí Visegrádu). Kameramanem snímku byl Petr Bednář, v hlavních rolích přesvědčivě vystoupila Halka Třešnáková a Jan Budař. Cenu diváků obdržel hraný film s názvem *Nejlepší je pěnivá*, režie Jan Prušinovský, ČR 2005 (15 min.) – mladý muž ve vaně plné pěny, pouze se svou fantazií, oproštěn od všedního, žijící ve společné domácnosti se svou stále napomínající matkou. Přehlídka byla zakončena francouzským inovativním experimentálním snímkem s prvky černého humoru *Carlitopolis* (4 min.), režiséra Luise Nieto, oceněným speciální cenou poroty. Vídeňské publikum přijalo vybrané filmy s velkým zájmem a ztotožnilo se s výrokem poroty, že filmy festivalu, a tudíž festival celý – je FRESH.

Druhá část promítání proběhla v rámci kulturního večera v Nachtasyly, který se snažil navodit atmosféru tohoto filmového festivalu s bohatým doprovodným programem. Zde v prostoru Tagasyly byla zahájena vernisáž výstavy fotografií Michala Volfa. Tato výstava mapuje více jak měsíční putování nepálskou částí Himaláje k Mount Everestu. Výstava je prodejní a koupí fotografie můžete přispět na provoz recepčního centra v Dharamsale v Indii, které poskytuje pomoc tibetským exulantům, kterým se podařilo uniknout dlouhou a strastiplnou cestou z Tibetu okupovaného Čínou. Po promítání zahrál a zazpíval brněnský host Honza Vaněk a sklídil i zasloužené ovace, které nepatřily pouze jemu, ale i začínajícím evropským filmařům, kteří nás svými filmy opět ubezpečili, že se máme v budoucnu ve filmové branži na co těšit...

Michael Volf a Pavla Böhmová

Středisko rakouských národnostních skupin – Österreichisches Volksgruppenzentrum

U příležitosti 20. výročí založení Střediska rakouských národnostních skupin se dne 8. 11. 2006 konal v nově renovovaných místnostech v Teinfaltstrasse 4 slavnostní akt. Toho se účastnili kromě představenstva a zástupců menšinových organizací také prominentní osobnosti z řad diplomacie, vládních kruhů, kultury a vědy. Přítomni byli také slovenský velvyslanec Jeho Excelence prof. dr. Jozef Klimko a vyslanec Ing. Jiří Čistěcký za Českou republiku.

Program moderoval Slovinec Karel Smolle, rakouský poslanec v. v. Poselství od pana prezidenta Heinze Fischera přečetl prezident Ústavního soudu v. v. dr. Ludwig Adamowich, ohnivý projev si připravil přítel Centra, jihotyrolský zemský hejtman dr. Luis Durnwalder, za starostu města Vídně dr. Michaela Haupla (ten se právě účastnil pohřbu Hanse Mayera) promluvila radní Sonja Wehsely a vynikající programovou řeč pronesla první prezidentka rakouského parlamentu Mag. Barbara Prammer. Závěrečný projev měl prezident Centra Mag. Marjan Pipp. Studenti Akademie múzických umění v Lublani obstarali hudební rámec. Mj. byli přítomni Ing. Karel Hanzl, Mag. Zuzana Brejchová a dr. Jan Petřík, spolu s Karlem Smollem jediný žijící spoluzakladatel Centra.

(VMR MUDr. Jan Petřík)

Karel Smolle a MUDr. Jan Petřík

MUDr. Jan Petřík a první prezidentka rakouského parlamentu Mag. Barbara Prammer

Prezident Fischer přijal bývalého chartistu spisovatele Pavla Kohouta

Prezident dr. Heinz Fischer přijal bývalého českého disidenta a exulanta Pavla Kohouta. Českého spisovatele, s nímž se zná z dob železné opony, pozval do vídeňském Hofburgu při příležitosti 30. výročí vzniku Charty 77. Kohout řekl, že rakouský prezident jeho prostřednictvím ústně tlumočil své ocenění signatářům Charty 77 za jejich odvalu a historickou úlohu.

Fischer počátkem ledna v písemném prohlášení chartisty označil za obhájce demokracie, lidských práv a svobody médií v tehdejší Československu a vyzdvihl jejich podíl na cestě k revoluci z roku 1989.

„Pan prezident se vyjádřil v tom smyslu, že třicet let po jejím vzniku se ukazuje, že Charta 77 byla historická událost první třídy, která se už vepsala do evropských dějin,“ shrnul Kohout.

Jako prvního Rakušana na československo-rakouské hranici v roce 1978 potkal nynějšího šéfa prezidentova tiskového odboru Bruna Aignera, který doprovázel vznik české chartistické scény tady ve Vídni. Aigner se tehdy oficiálně ujal českých exulantů z pověření tehdejšího socialistického kancléře Bruna Kreiského.

Fischer byl tehdy vysokým funkcionářem Socialistické strany Rakouska (SPÖ). Nynější prezident se v té době mimo jiné zasadil o to, aby mohla do Rakouska vycestovat Kohoutova bývalá žena.

„Zúčastnil jsem se jeho kampaně tím, že jsem deklaroval, proč si jej vážím a proč ho považuji za svého osobního přítele,“ potvrdil Kohout.

Kohout odkazuje na své nedávno vydané dvoudílné paměti *To byl můj život??*, v nichž se věnuje své anabázi exulanta v Rakousku, významným rakouským osobnostem a podrobně popisuje místní realie.

Pavel Kohout nyní žije střídavě ve Vídni a v Praze. Sám říká, že v rakouské metropoli „přezimuje“ a píše, ale v Praze jej od jara čeká práce na spoluorganizování divadelního festivalu německého jazyka a maratónu čtení z 33 německy píšících spisovatelů, kteří žili v českých zemích.

Redakční poznámka:

S laskavým svolením autora přinášíme v příloze KLUBU ukázkou z jeho poslední dvoudílné knihy *To byl můj život??*

Recepce na českém velvyslanectví ve Vídni

U příležitosti nastoupení do funkce velvyslance České republiky v Rakousku pozval ve čtvrtek 14. prosince 2006 J. E. Jan Koukal s chotí na recepci českou krajskou obec i další hosty do prostor českého velvyslanectví. Po jeho srdečném a zajímavém projevu, který byl přítomnou čet-

Velvyslanec dr. Jan Koukal v kruhu hostů na ZÚ (foto: Vladimír Čevela)

nou krajskou komunitou příznivě kvitován, byl velvyslanec odvolán k přímému televiznímu přenosu České televize k odpovědím na otázky stále se vracejícího brizantního tématu atomové elektrárny Temelín. Pan velvyslanec na své hosty nezapomněl, a tak i poté, co si splnil své povinnosti, mělo mnoho krajanů možnost pokračovat v započaté debatě.

J. E. Jan Koukal s chotí

60 let od založení Československého lidového sdružení v Rakousku

Ve *Vídeňských svobodných listech*, ročník 61, č. 49-52, jsme se dočetli, že v minulém roce uběhlo 60 let od založení Československého lidového sdružení v Rakousku, původní název Sdružení českých dělníků a zaměstnanců v Rakousku. Prvním předsedou tohoto nepolitického kulturního sdružení křesťanských Čechů a Slováků bydlících v Rakousku, uvádí se v článku, byl Jan Němeček (1946-1973), následoval František Buchal (1973-2003), nynějším předsedou od 2003 je Petr Gregory.

Sdružení mělo za úkol pečovat o všeobecné vzdělávání a zlepšování společenské, národní a hospodářské situace podle katolických zásad. Tento úkol, podle autora článku, se plnil do šedesátých let minulého století, avšak věková infrastruktura a příchod Čechů a Slováků z Československé socialistické republiky vedly k tomu, že počet křesťansko-katolicky myslících krajanů drasticky pokles. „Od té doby se prioritou v rámci svých možností,“ pokračuje autor, „pracovalo ve všech krajských spolcích bez ohledu na politické smýšlení, a to je i v současné době nejdůležitější úkol.“

Vídeňská Jednota svatého Metoděje slavila minulý rok 140 let

Vídeňská jednota svatého Metoděje oslavila 140 let založení tradiční poutí do Marianky. V roce 1866 byla ve Vídni založena Jednota svatého Metoděje. Cílem Jednoty bylo především udržování a rozšíření pravidelných českých bohoslužeb. Všeobecné přání mít alespoň v jednom kostele po celý rok české bohoslužby se splnilo až v roce 1903, kdy se JSM podařilo s pomocí peněžních darů duchovenstva a věřících a za přispění protektora jednoty hraběte Harracha zakoupit kostel řeholnic redemptoristek na Rennwegu, píše VSL (ročník 61, č. 35/36).

Jednota sv. Metoděje měla i další cíle, jako zřízení knihoven, obstarávání pracovních míst, rozšiřování českého katolického tisku ve Vídni, pořádání divadelních představení, koncertů, pořádání přednášek a kurzů, vedení učňovských besídek, poutí a mj. VSL daly podnět k založení nových spolků, např. Třetí řád sv. Františka, který založil české oddělení na ústředním hřbitově, i Čs. Orel ve Vídni. V roce 1922 předala Jednota sv. Metoděje správu kostela na Rennwegu a vedení českých bohoslužeb do rukou kongregace těšitelů, kteří se po delší pomlce, kdy rektorát kostela převzali salesiáni, vrátili roku 2003 do původního mateřského kláštera na Rennwegu 63 a zároveň převzal rektorát kostela generální superior těšitelů P. Viliam František Vaľa CCG, jak uvádějí VSL.

Koncert na českém velvyslanectví

U příležitosti losování mistrovství Evropy kadetů a kadetek ve Vídni, Kremži a Brně pozval velvyslanec Jan Koukal na koncert českého houslového virtuóza J. Svěčeného v pondělí 15. ledna 2007 do mramorového sálu českého velvyslanectví ve Vídni. Po přivítání čelných představitelů mezinárodních a národních volejbalových sekcí vyslancem Jiřím Čistecským byli rovněž představeni hostům aktéři koncertního odpoledne – houslista Jaroslav Svěčený, mnozí si jis-

Houslista Jaroslav Svěcený, skladatel Richard Pachman, zpěvačka Dita Hořínková; v popředí vyslanec Jiří Čištecký (foto: Vladimír Čevela)

tě vzpomenou na jeho brilantní a zajímavé vystoupení ve Vídni v Bösendorfersallu propojené se seznámením historie různých typů houslí s patřičnou ukázkou, skladatel, klavírista, zpěvák a také malíř Richard Pachman a známá operní a muzikálová zpěvačka Dita Hořínková.

V hodinovém koncertě zazněly ukázky z jejich společného díla nazvané *Colours*. První setkání a první spolupráce Jaroslava Svěceného a Richarda Pachmana se uskutečnila v roce 2004, kdy se sešli ve studiu na natočení alba *Pianoviolin*, po jehož vydání následovalo několik společných koncertů. Na základě pozitivních reakcí publika na tento projekt vznikl nápad vytvořit album, které vznikne od počátku jako společné dílo obou umělců. Vzhledem k tomu, že skladatel Pachman je zároveň i malíř olejomalb, dohodli se oba umělci na názvu *Colours (Barvy)* – a většina skladeb vznikla jako hudební představa barev. K některým skladbám namaloval R. Pachman i stejnojmenné obrazy. Ačkoliv ani jeden z hudebníků není původem z Prahy, J. Svěcený pochází z Hradce Králové a R. Pachman z Olomouce, oba bydlí v Praze a oba toto město milují. Proto se dohodli, že barevná paleta hudby *Colours* bude doplněna i o několik skladeb popisujících krásy a barvy Prahy. Do projektu přizvali i operní a muzikálovou zpěvačku Ditu Hořínkovou, dlouhodobou spolupracovnicí R. Pachmana, a společně připravili i multimediální představení *Colours*, které mělo premiéru 16. 8. 2006 v rámci Festivalu Tóny chodovské tvrže v Praze.

Richard Pachman (klavír i zpěv) také uvedl společně se zpěvačkou Ditou Hořínkovou své oratorium *Mistr Jan Hus*, do libreta, jak upozornil autor oratoria, byla zakomponována původní slova z dopisů Mistra Jana Husa. Pachmanovo oratorium bylo v roce 2006 oceněno v rámci Mezinárodního festivalu Zlatá Praha cenou Nadace Víze 97 Václava a Dagmar Havlových.

Jaroslav Svěcený (1960), jeden z nejlepších současných českých houslistů a výrazná osobnost české hudební scény. Jeho sólistická dráha začala již v době studií na pražské konzervatoři a Akademii múzických umění, kde studoval u prof. Františka Pospíšila a prof. Václava Snítla. Své vzdělání dovršil mistrovskými kurzy u slavných světových virtuosů Nathana Milsteina a Gideona Kremera. Jaroslav Svěcený je známý popularizátor houslové

hry, zejména jeho televizní, rozhlasové a koncertní projekty přitahují publikum všech věkových skupin. Početná koncertní turné a festivalová vystoupení přivedla Jaroslava Svěceného do celého světa. Je uznávaným znalcem historie a stavby houslí. Jeho koncertní projekt pod souhrnným názvem *Violino* představuje mistrovské housle významných houslařů 17. až 20. století. Jako první český houslista nahrál kompaktní disk pro Sony Classical. V roce 1996 mu byla udělena prestižní cena Masarykovy akademie umění za tvůrčí uměleckou činnost. CD *Colours* je 44. albem J. Svěceného. Info: www.sveceny.cz

Richard Pachman, český skladatel, zpěvák, klavírista, textař, producent, malíř. Od roku 1993 vydal 17 autorských CD, skládá hudbu k muzikálům a oratoriím (mj. *Baron Prášil*, *Legenda o svatém Václavovi*), k divadelním představením, filmům a dokumentům. Koncertuje v ČR i zahraničí (USA, Izrael, Německo, Rakousko atd.). Jako malíř pořádá každoročně několik výstav svých olejomalb, v roce 2004 vyšla jeho literární prvotina *Jak chutná bolest*. Info: www.pachman.cz

České školní mše svaté ve Vídni

Na konci školního roku se konala společná mše svatá ve školní kapli Gymnázia Don Bosco v Unterwaltersdorfu. V pondělí 26. 6. 2006 odjeli žáci a žákyně, kteří navštěvují vyučování římskokatolického náboženství, třemi autobusy do krásného zeleného prostředí u Vídně. Doprovázeli je třídní učitelky a profesoři. Zpěvy a dekoraci připravily učitelky náboženství. Mši svatou sloužil profesor náboženství P. dr. Jan Horák z Kongregace salesiánů Dona Boska. Při rozdávání svatého přijímání pomáhala paní učitelka Dipl. Päd. Miriam Carmignato, která má k tomu pověření od vídeňského arcibiskupa.

Na začátku školního roku se konaly hned dvě mše svaté v budově školy Komenský, Sebastianplatz 3. V úterý 5. 9. 2006 pro všechny třídy obecné školy a ve čtvrtek 7. 9. 2006 pro třídy sekundární školy a gymnázia. Důvodů je k tomu hned několik. Především počet žáků a žákyň rok od roku vzrůstá. Dále pro naše nejmenší jde o zážitek zcela nový – učí se teprve chápat, že ke mši svaté patří určitý způsob chování. Učí se rozumět symbolům a znamením. Učí se poslouchat pozorně i tehdy, když nemohou všemu rozumět.

Před Vánocemi se konala školní mše svatá ve čtvrtek 21. 12. 2006 již společně pro všechny třídy v českém kostele na Rennwegu 63. A v týdně před Velikonocemi připravujeme společnou školní mši svatou ve slovenském kostele v Jacquingasse 53. Je potěšující, že všechna tři místa k slavení mše svaté se nacházejí ve 3. vídeňském okrese.

50. výročí zpívání koled ve Vídni

Pastorační asistentka a učitelka Pavla Carmignato-Novotná opět ukončila, po mohutném *Narodil se Kristus Pán*, dirigování tradičních koled v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu 63, Vídeň 3. Od svého dětství je každý rok o Vánocích zpívala se svým oblíbeným učitelem a pozdějším ředitelem školy Komenský panem Otou Homolkou. Také loňská dobře navštívená vánoční bohoslužba v kostele na Rennwegu v neděli 25. prosince v 10 hodin končila tradičně zpívanými koledami menšinový rok 2006. Na varhany hrál pan MUDr. Alfred Klein-Watrycz. Hlavním celebrantem byl rektor českého kostela P. Viliam Vala, koncebroval P. Jan Horák, duchovní správce české farnosti ve Vídni. Potěšující na tom je, že se křesťanské tradi-

ce předávají z generace na generaci, v tomto případě již na třetí a čtvrtou.

Obchvat Moravských Budějovic již od letoška?

Obchvat Moravských Budějovic na Třebíčsku na trase směřující přes Jihlavu a Znojmo do Rakouska se možná může začít stavět už od letošního roku. Jihlavské Ředitelství silnic a dálnic dokončilo přípravné práce k celé stavbě a požádalo o vydání stavebního povolení. Podle vyjádření jeho představitelů se s vlastním budováním objezdu začne snad už v závěru tohoto roku. Konkrétní termín však ovlivní i průběh výběrového řízení na zhotovitele a také výsledek žádosti o podporu stavby z prostředků Evropské unie. Nový obchvat samozřejmě přivítá hlavně většina obyvatel Moravských Budějovic, protože město nyní trpí mimořádně silným dopravním zatížením. Zároveň jen v minulém roce zde došlo vlivem husté tranzitní dopravy celkem ke čtyřem smrtelným úrazům. Vybudování silničního objezdu však komplikuje jeho vysoká cena. I když jde o pouhých 6,5 kilometru, situaci značně ztěžuje nevhodné geologické podloží, které si vyžádá velký objem náročných zemních prací. Součástí obchvatu by měly být vedle několika mostů i dvě mimoúrovňové křižovatky. Objezd Moravských Budějovic nemá přitom být jedinou stavbou svého druhu na uvedené trase – výhledově se počítá i s dalšími obchvaty. Cesta se tak snad o něco prodlouží, ale měla by na druhé straně zajišťovat plynulejší jízdu a vyšší komfort. A to v současné době rozhodně není zanedbatelná záležitost. (MaFr)

Pěvecké sdružení z Prahy zvítězilo ve Vídni

Foerstrovo komorní pěvecké sdružení získalo Cenu města Vídně a první cenu v kategorii ženských sborů. Tato ocenění získalo Foerstrovo komorní pěvecké sdružení na mezinárodní Schubertově sborové soutěži – při koncertě vítězů se tento pěvecký soubor představil ve vídeňském Schubertově kostele. Český soubor soutěžil v Rakousku s pěveckými sbory z Německa, Norska, Rakouska, Ruska a Ukrajiny. Kromě Schubertovy tvorby předneslo české sdružení i českou tvorbu, včetně skladeb současných autorů Petra Ebena a Věroslava Neumanna. České neprofesionální ženské vokální těleso z Prahy oslavilo v loňském roce třicáté jubileum. Od roku 2000 je jeho vůdčím členem sbormistr Lukáš Vasílek, který působí v Národním divadle. Tento sbor již získal řadu ocenění na soutěžích v Itálii, Irsku, Maďarsku a Litvě. (mk)

Nešťastná Marie von Ebner-Eschenbach

Spisovatelka Marie von Ebner-Eschenbach, rozená hraběnka Dubská, nemá klid ani dávno po své smrti. Její hrobka v rodné obci Troubky – Zdislavice nezadržitelně chátrá a další tvrdou ránu jí zasadil i nenechavec, který z její střechy ukradl skoro osmdesát metrů čtverečních hliníkového plechu. Místo posledního odpočinku německý píšící autorky je již několik let uzavřeno a současný správce hrobky, Muzeum Kroměřížska, ani její vlastník, kterým je Zlínský kraj, nemají na řádnou opravu prostředky. Ukradený plech tak byl jen provizorně nahrazen lepenkou, aby do památky alespoň nezatékalo. Ještě nedávno přitom jedna

místní rodačka pořádala k hrobu výlety z Rakouska. Loni však již nikdo nepřišel. V žalostném stavu se nachází i ne-daleká klasicistní letní rezidence hrabat Dubských, v němž spisovatelka vyrůstala. Ten v současnosti patří bratrům Hlavničkovým, jejichž matka byla sestrou Tomáše Bati staršího. Oba muži však trvale žijí v Brazílii. Marie von Ebner-Eschenbach má asi trochu smůlu, že její postava není v českém kulturním povědomí nijak zafixována. Osud památek je pak pochopitelně naprosté většině české veřejnosti zcela lhostejný. Na druhé straně však ani ratibořické údolí, připomínající jednu z nejslavnějších postav české literatury 19. století Boženu Němcovou, není zrovna v ideálním stavu. (MaFr)

Archeologie dokládá husté osídlení česko-rakouského příhraničí

Již před deseti lety zaregistrovali archeologové při průzkumu gotického kostela svatého Petra a Pavla v Nové Bystřici na pomezí mezi Jižními Čechami a Dolními Rakousy základy jiné, starší budovy. Pak byl však výzkum přerušen a po pěti letech další propátrávání okolí kostelu odhalilo hroby z konce třináctého století, tedy z období před vznikem samotného kostela. Teprve v závěru loňského roku se vykopávky prováděly znovu v kostele. Archeologové při nich objevily zbytky obrovské rotundy o vnějším průměru 17,5 metru, kterou s největší pravděpodobností vystavěli rakouští kolonisté na konci 12. století. Jedná se zároveň o jednu z nejmladších, ale také nejrozsáhlejších staveb tohoto typu na území České republiky. Kolonizaci tohoto území prováděl na konci 12. století řád johanitů, které sem vyslal Konrád z Raabsu. Rozměry kostela nasvědčují snaze o opravdu husté osídlení Bystřicka. Rakouská kolonizace lesů na jihu Čech patří mezi zatím méně probádané problémy regionální historie a objev rotundy v Nové Bystřici do jeho zkoumání může přinést nové aspekty. Rotunda samotná však fungovala jen poměrně krátce, maximálně 150 let – v roce 1330 totiž na jejím místě vystavěl Vilém z Landštejna stávající gotický kostel. I tak však poskytuje mnohá cenná svědectví, která snad pomůžou osvětlit jednu zajímavou kapitolu česko-rakouských styků. (MaFr)

Klimt byl vystaven v Ostravě

Těsně před koncem roku byl v ostravské Galerii výtvarného umění představen veřejnosti obraz Gustava Klimta *Judita*, jehož tržní cena by mohla dosáhnout až ke dvou miliardám korun. Odhadovaná tržní cena vyplývá podle odborníků také z nedávného nákupu jiného Klimtova obrazu, *Portréty Adély Blochové-Bauerové*, který získal miliardář Ronald Lauder. Obraz Gustava Klimta *Judita* nebyl v Ostravě vystavován poprvé. Na této expozici však v sále visel sám, v restaurovaném zlaceném rámu a chráněn pancéřovaným sklem. Obraz galerie získala jako konfiškát v roce 1950 z německého majetku. (mk)

Českou filharmonii povede Rakušan

Od sezóny 2008/2009 by se hlavním hostujícím dirigentem České filharmonie měl stát osmačtyřicetiletý Rakušan Manfred Honeck, jehož rodina má kořeny v jižních Čechách. Honeck má již rozsáhlé zkušenosti z různých zemí

v Evropě – v minulosti např. řídil norskou národní operu, působil v curyšské opeře. Loni nastudoval pro salcburský festival operu W. A. Mozarta *Così fan tutte* a v příští sezóně ho čeká funkce hudebního ředitele Státní opery ve Stuttgartu. V lednu 2006 dirigoval Manfred Honeck Českou filharmonii ve Stavovském divadle v celosvětovém televizním přenosu na koncertě v den 250. narozenin Wolfganga Amadea Mozarta. Původně se očekávalo, že se Honeck v České filharmonii stane nástupcem Zdeňka Mácala ve funkci šéfdirigenta, podle ředitele České filharmonie však tento post prozatím nebude obsazován. Mácalův kontrakt končí za dva roky a s vedením České filharmonie se údajně již dohodl na jiné formě spolupráce, která mu umožní přijímat i nabídky, které zatím musel vzhledem ke svému pracovnímu vyčerpání odmítat. K rozhodnutí nejmenovat Rakušana do pozice šéfdirigenta možná do určité míry přispěla i špatná zkušenost s německým dirigentem Gerdem Albrechtem, který jako šéfdirigent České filharmonie vyvolával značné kontroverze. Lze však očekávat, že Honeck si bude počínat podstatně diplomatičtější způsobem a jeho angažmá nevyvolá žádné negativní odezvy. Doba se již také poněkud změnila a česká veřejnost se stala otevřenější vůči cizincům. (MaFr)

Rakousko-česko-chorvatský zpěvák

I v českých médiích byla věnována pozornost debutovému albu vítěze chorvatské odnože soutěže Pop-Idol Patricka Jurdiće a zájem o něj by mohl být i v Rakousku. Není divu, protože u tohoto mladičkému zpěvákovi jako by se vracely poměry z doby rakousko-uherské monarchie. Jedenadvacetiletý Jurdić pochází z Vídně, ale zároveň v jeho žilách koluje česká i chorvatská krev. Chodil ve Vídni na českou školu a v současnosti hovoří plynule německy, česky, chorvatsky i anglicky. V současnosti tráví značnou část svého času v Brně, kde také natočil videoklip *Party*. Již v dětství vystupoval ve vídeňském souboru Amadeus Knabenchor a jako sólista se objevil také ve vídeňské Staatsoper. Chorvatská soutěž nebyla první, které se účastnil – již v roce 2003 se probojoval do dvanáctičlenného finále v rakouské show *TV Starmania* a o rok později se ocitl v širším čtyřicetičlenném výběru v podobné české show nazvané *Česko hledá Superstar*. Vyšlo to však až na potřetí a z Patricka Jurdiće se stal Hrvatski idol. I proto se na jeho premiérovém albu objevilo několik písní v chorvatštině, která Středoevropanům zní možná trochu exoticky. Patrick Jurdić je příklad nové dosti kosmopolitní generace, která se volně pohybuje v různých národních prostředích. Rozhodně by však byla chyba obviňovat ho proto z nějaké povrchnosti. Spíše jen ukazuje šanci na překonání různých zbytečných předpokladů jednoho národa o druhém. (MaFr)

Češi v Tyrolsku obětí laviny

Letošní zima dosud žádné šokující přívaly sněhu nepřinesla a s nedostatkem sněhu se loni v prosinci potýkal i proslulý ledovcový region Obergugl. Přesto zde, konkrétně na ledovci Gurgler Ferner, došlo k lavinovému neštěstí, které postihlo tři české turisty. Dva z nich se naštěstí vyprostili sami a utrpěli pouze lehká zranění. Třetí výletník však již takové štěstí neměl a museli ho ze závalu vyprostit záchranáři. Vrtulník ho pak přepravil do nemocnice pravděpo-

dobně s poraněným hrudním košem. Celá událost překvapila vzhledem k převládajícímu počasí i místní. Ukazuje se však, že i v době nedostatku sněhu se nemá nebezpečí vyplývající z ledovců podceňovat. (MaFr)

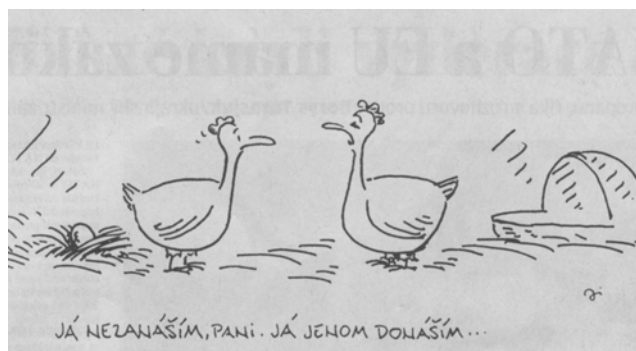
Elektrifikovaná trasa Šatov – Retz v provozu

Loni v prosinci byl po řadě týdnů obnoven provoz na trase mezi jihomoravskou obcí Šatov a rakouským Retzem. V rámci modernizace byla celá trasa elektrifikována a letos má být elektrifikován i další úsek mezi Šatovem a Znojmem. Během dvou let mají provedené úpravy umožnit, aby denně spojovalo Znojmo s Vídní patnáct přímých spojů. Přitom by se měla výrazně, o celou čtvrt hodinu, snížit i doba jízdy, protože cestující již budou ušetřeni pracovního přesezení v Retzu. Rozšíření spojů by mělo mimo jiné i usnadnit možnost konání výletů do Znojma a jeho okolí, kde se dá najít spousta turistických zajímavostí, jejichž návštěva může velmi zpříjemnit víkend. (MaFr)

Budování dálnice Vídeň – Brno už nic nebrání

Jedna z hlavních překážek, které bránily zahájení stavby dálnice A5 z Vídně do Brna, počátkem prosince padla. Konsorcium Akor, jehož členem je vedle společností Strabag a Porr také Raiffeisen Bank, totiž poněkud překvapivě stáhlo svoji stížnost na výběrové řízení poté, co tak učinil i druhý stěžovatel, německá stavební firma Billfinger Berger. Definitivně se tak potvrdilo rozhodnutí, že dálnici nakonec postaví konsorcium v čele s rakouskou Alpine-Mayreder a německou firmou Hochtief. Zprávu o změně nadsené přivítali především představitelé obcí, které v současnosti nejvíce trpí kamionovou dopravou na silnici B7 směřující z Vídně na hraniční přechod Drasenhof/Mikulov na Moravě, mezi něž patří například Poysdorf. Situace na této komunikaci se vyhroutil zejména po vstupu České republiky a dalších zemí do Evropské unie, což zvýšilo průjezd kamionů Poysdorfem o plných 370 %. Nová dálnice by měla celkem stát kolem miliardy eur a s její výstavbou se začne patrně již v nejbližších měsících. První částí komunikace by se mělo stát spojení Vídně a dolnorakouského Mistelbachu. Za ne až tak krátkou dobu tak bude možná konečně možno komfortně jezdit mezi Vídní a Brnem a v dolnorakouských obcích, nyní sužovaných hlukem a exhalacemi, si konečně oddechnou. (MaFr)

...a trocha humoru na závěr

© Vladimír Jiránek

Vyhodnocení ankety k měsíčníku *Kulturní klub*

Vážení čtenáři,

dovolte nám, abychom vám všem, kteří jste reagovali na naši anketu, a nebylo Vás málo, srdečně poděkovali!!! Napsali jste nám mnoho povzbuzujících slov, pochval a vyjádřili přání k dalšímu pokračování. Nezáleží ovšem jenom na nás, zda budeme moci Vaše přání vyplnit.

Vaše vesměs pozitivní odpovědi, vyhodnocení níže uvádíme, potvrdily správnost orientace a náplně časopisu (zprávy z ČR ze všech oblastí, události z české a slovenské Vídně a okolí, literární příloha s ukázkami současné české a slovenské literatury pro děti i dospělé, úvahy a dopisy čtenářů, interview s významnými českými a slovenskými osobnostmi žijícími ve Vídni, resp. v Rakousku, fejetony, obsáhlé kalendárium připravovaných akcí, sportovní a selské zpravodajství, inzerce a oznámení).

Např. 89 % čtenářů z 365 je toho názoru, že máme dále psát o ČR a SR, a 96 odpovědí na dotaz o vašich přáních, nápadech a názorech si přeje více než 50 % posílení tematiky orientované na ČR a SR (viz dále), zároveň si také 50 % čtenářů přeje posílit rubriku Události z české a slovenské Vídně a okolí, 45 % si přeje posílit historii a pět čtenářů navrhlo rozšířit časopis o humor.

Podle vašeho návrhu se pokusíme, z počátku nepravdělně, časopis o tuto složku – humor rozšířit a obohatit. Vzhledem k ted' již značnému rozsahu měsíčníku nemůžeme rubriku Zajímavosti z ČR a SR rozšiřovat, vždy se však snažíme vybrat ty nejzajímavější informace (ale jak, a pro koho? – naše čtenářská obec je od 15 let do – ...). Z vyhodnocení (viz níže) je vidět, jak se názory v tom, co máme posílit, rozcházejí, ale budeme se tím na podkladě Vašich přání a odpovědí dále zabývat. Domněnka čtenáře, že psát o filmu a divadle je nákladné a zabírá mnoho času, je mylná. Tyto zprávy opatřit není finančně ani časově náročné. Naopak náročné a pro nás nemožné je se zabývat tematikou právníkou, protože bychom museli v tomto případě zaměstnávat právníka. Také vás nemůžeme okamžitě informovat o všem, co se týká krajanů, my sami si musíme tyto informace pracně a se zpožděním opatřovat. Pokud informace získáme, samozřejmě je otiskneme, jako např. informace zastupitelských úřadů ČR a SR. Rozšiřovat časopis o propagaci dovolené v ČR nebudeme, i ted' již přinášíme doporučení České turistické centrály k této oblasti, termíny různých festivalů v ČR a občas i články, které se zabývají touto tematikou. I přání o informacích z celého Rakouska splnit nemůžeme, nemáme na to reportéry, ani je zaměstnávat nemůžeme, z čeho bychom je platili? Proto záleží na Vás, jak nás budete Vy sami zprávami zásobovat. Co nás opravdu mrzí, je naše občasné pozdní vydání časopisu. Nechceme se vymlouvat, ale i tato skutečnost je opravdu zaviněna finančním nedostatkem. Snažíme se Vás alespoň v kalendáriu informovat vždy nejméně s šestitýdenním předstihem. Pracujeme dobrovolně, ve volném čase, a jak jsme již psali, musíme si vydělat na náš chléb vezdejší a pak se teprve pustit do neplacené, ale zato nám milé a zajímavé práce pro časopis, kterou děláme rádi. Mnohdy „nestíháme“ vytčené termíny, pro zaneprázdnění nejen osobními povinnostmi, nebo nemocí, ale i novinářskou a reprezentační práci pro časopis a spolek. Nemáme možnost někomu pohrozit nějakou sankcí, když včas ne-

odevzdá svůj příspěvek, naopak musíme být rádi, že jej vůbec odevzdá, a to také platí, když nenavštíví nějakou akci, a my tudíž nemůžeme o akci referovat. Dalším důvodem je někdy velice špatně pracující domácí vídeňská pošta. Měsíčník je rozeslán jako tisková rozesílka, to znamená, že pošta může doručit zásilku do osmi dnů, a tento termín velice často nedodrží. Kdybychom měli více peněz, mohli bychom posílat měsíčník jako dopis a Vy byste jej našli nejpozději druhý den ve schránce. Kdybychom měli hodně peněz, mohli bychom zaplatit za obětavou, neplacenou – a věřte nám – i těžkou tělesnou práci (balíky s časopisem jsou těžké) našim distributorkám, paní Foltinové a Štěrbové, nebo dokonce využít profesionální služby.

Kdybychom...

Děkujeme za Vaše dopisy plné milých slov, které nás povzbuzují do další práce.

Přehled

Celkově jsme obdrželi **365 reakcí** (anketní lístek, e-mail, telefonát, fax).

Položené otázky:

1. *Jste s obsahem spokojen/-á?*

ano	ne	jiné	nevyplněno
346	0	0	19

2. *Máme psát o ČR a SR?*

ano	ne	jiné	nevyplněno
324	6	6	29

3. *Máme v tomto rozsahu (cca. 64 str.) pokračovat?*

ano	ne	jiné	nevyplněno
317	13	6	29

4. *Máme ve vydávání časopisu v tomto směru pokračovat?*

ano	ne	jiné	nevyplněno
343	2	0	20

5. *Které z témat máme více posílit (rozhovor, kultura, historie, literatura, ekonomie, politika, literární příloha, události z české a slovenské Vídně a okolí, zajímavosti z ČR, Slovenska)? Napište nám, prosím, Vaše přání, nápady a názory.*

Posílení si přeje – **96 respondentů** (dále následuje počet respondentů v závorce za procentuálním údajem).

Rozhovor	37 % (35)
Kultura	37 % (35)
Historie	45 % (43)
Literatura	26 % (25)
Ekonomie	19 % (18)
Politika	26 % (25)
Literární příloha	29 % (28)
Události z české a slovenské Vídně a okolí	50 % (48)
Zajímavosti ze SR	5 % (5)
Zajímavosti z ČR	10 % (10)
Zajímavosti z ČR a SR	50 % (48)
Humor	5 % (5)

Pokud nejste s obsahem spokojen/-a, napište nám, prosím, z jakého důvodu.

Redakční poznámka: Z došlých 96 odpovědí na náš dotaz (Napište nám, prosím, Vaše přání, nápady a názory) otiskujeme (bez redakčních zásahů) jednotlivé názory s požadavky a návrhy, z pochvalných komentářů ale pouze výběr.

- Dajte slova aj čitateľom a uverejnite ich názory.
- Trochu väčší písmo.
- Nebylo by naškodu, keby ste uverejňovali aj trochu humoru a satiry.
- Za včas vydávat a rozesílat.
- Informovat o událostech nejen z české a slovenské Vídně, ale z celého Rakouska, my jsme všude!
- Zbytečně rozsáhlé a zajištěte finančně náročně psát o filmu a divadle. Více o dění v kultuře, festivaly, propagovat dovolenou v ČR! Více společenských akcí. Jak získat zpět majetek v ČR. Zábavy, možnosti, novinky. Hned nás informovat o všem, co se nás krajanů týká ve veškerých záležitostech.
- Klubový časopis má velmi dobrou úroveň, je dělán s láskou a s přáním podat ty nejšířší informace ze všech tematických oblastí. Vzhledem k pracovní náročnosti vydávat časopis s tolika obsáhlými údaji mám zato, že by postačil i poněkud menší rozsah s těmi nejzajímavějšími informacemi.
- Časopis Klub je velmi kvalitní a objektivní! Vaší práce a nasazení si ceníme! Pokud by byly problémy s jeho financováním, nebylo by špatné založit fond na jeho podporu...??!
- Neplatiče bych nezahrnoval příliš velkou trpělivostí.
- Je pravdou, že kvalita Vídeňských svobodných listů se zlepšila, ale takový přehled, jaký mi dává Klub, tam nenajdu. Třeba je to právě to, co se od českých novin v Rakousku očekává – jen ne moc psát o tom, co se děje jinde, nám přece stačí to naše, zdejší, rakouské.
- ...podívala do časopisu pro české a slovenské krajany, tedy do České a slovenské Vídně. Inu ano, pro rodiče či prarodiče, jejichž dítko navštěvující Komenského školu, to je zaručeně informativní časopis, občas tam rodič může obdivovat své úspěšné dítko, dozví se, co jiná dítko kde dobrého učinila – ale co já s tím? Takovým, jako jsem já – a není nás málo –, dítko už odrostla, vnoučata se třeba nedostavila – na co mi takový drahý, subvence-mi podporovaný, krásně na křidovém papíře tištěný nic neříkající časopis? Školní časopisy se většinou tisknou na levném papíře a mají pro školu a její příznivce docela určitě své oprávnění. Pro širokou veřejnost jsou s prominutím na dvě věci... na to první a pak už na nic.
- Váš list má smysl i tradici a určitě má být zachován jako jeden z českých hlasů ve Vídni!
- Cením si nezávislost, otevřenost – časopis může být pojítkem mezi situací a problematikou v Česko-Slovensku a myšlením rakouských Čechů a Slováků.
- Děkuji, že časopis vůbec děláte, je to pro mě každodenní kompendium a sammelsurium důležitých zpráv a událostí. Jistě, vše se přečíst nedá a každý má jiné zájmy, vždyť ať si každý vybere. Nechci druhé VSL.
- Časopis Klub je velmi kvalitní a objektivní!
- S obsahem časopisu jsem velice spokojená, neboť přinese lidem zajímavosti z ČR a SR. Čím více jich bude, tím lépe. Zprávy z Rakouska nevyhledávám, jelikož jsou všude kolem nás.
- Současný stav je ideální.

- Čtu Klub od začátku až do konce a těším se vždy na nové číslo!
- Podľa mojho názoru by ste mali posilít súčasnú kultúru, v českej časti ste príliš zahľadení do minulosti. Celkom som s Vaším časopisom spokojená. – Témy sú dostatočne obsáhlé, pokračujte vo vydávaní.
- Jsem naprosto spokojen a děkuji Vám za vaši nezištnou práci a obětavost.
- Jsme s obsahem spokojeni, blahopřejeme Vám.
- Velmi si přeji, aby tento měsíčník byl nadále vydáván!
- Téma jsou dostatečně obsáhlá, pokračujte ve vydávání!
- S obsahem časopisu jsem velice spokojená, a k Vaší činnosti srdečně děkuji.
- Jsem naprosto spokojen a děkuji Vám za Vaši nezištnou práci a obětavost. Mnoho zdaru!
- Velmi si přeji, aby jste pokračovali ve vydávání časopisu!
- Jsme s obsahem spokojeni, blahopřejeme Vám a hodně úspěchů přejeme ze všech stran.
- Velmi si přeji, aby tento měsíčník byl nadále vydáván!
- Jen pokračuj, milý Klube!!! Piš dál!!! Piš o všem!! Jen tak dál!!!
- Časopis se mi líbí takový, jaký je!!!
- Moc zajímavý časopis plný stručných událostí. Více mě oslovují informace z ČR a SR než události z Vídně.
- Bylo by škoda, kdybyste nebyli.
- Všestranný, zajímavý časopis.
- ...Oceňuji hlavně to, že v něm najdu bohaté spektrum zpráv nejenom z Rakouska, ale i z Čech a Slovenska. Na KLUBu je vynikající, že se zabývá nejenom zprávami o spolkové činnosti české menšiny v Rakousku, ale otiskuje také nejzajímavější zprávy z běžného života v naší bývalé vlasti. Předpokládám, že právě zprávy o kulturním a politickém životě v Česku a na Slovensku jsou pro velkou většinu čtenářů velmi důležité.
- Téměř všichni z nás (a to i starousedlíci) mají za hranicemi část rodiny a přátel. Proto je pro nás nanejvýš zajímavé vědět, v jakých poměrech žijí, co se děje v jejich kulturním světě. Právě tyto krátké zprávy nám pomáhají leccos chápat a mnohé vysvětlit.
- Oceňuji vynikající „kalendář akcí“ všech menšinových spolků. Není žádný jiný časopis, který by tyto všechny funkce splňoval tak dokonale, jako právě KLUB.
- Bez dotací nemůže žádný časopis podobného rázu existovat. Byla by opravdu škoda, kdyby sobeckost nebo nepochopení ze strany jiných menšinových spolků zavini-ly, že by KLUB přestal vycházet. Bylo by to ochuzení o jedno důležité spojení s bývalou vlastí.

Poděkování

Děkujeme všem organizacím, veřejným i soukromým institucím, spolkům, rodinám a jednotlivým osobám, ať už z Rakouska, České republiky, Slovenska i odjinud, které zaslaly vánoční a novoroční přání vedení Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku, redakci časopisu a jeho čtenářům.

Die Diplomatische Akademie, Wien,
das Institut für Slawistik der Universität Wien,
die Österreichische Akademie der Wissenschaften
und die Österreichische Gesellschaft für Außenpolitik
und Internationale Beziehungen

laden zu eine
Buchpräsentation

František Palacký: Briefe an Therese

Herausgegeben von Jiří Kořalka,
Ludger Udolph und Hans Rothe

Erschienen im thelem Verlag, Dresden 2003 (ISBN 3-935712-57-X)

Prof. Dr. Hans Rothe
Ordinarius emer. für Slawistik an der Universität Bonn

Begrüßung:

Bot. Dr. Jiří Gruša (Direktor der DA,
Präsident des Internationalen PEN)

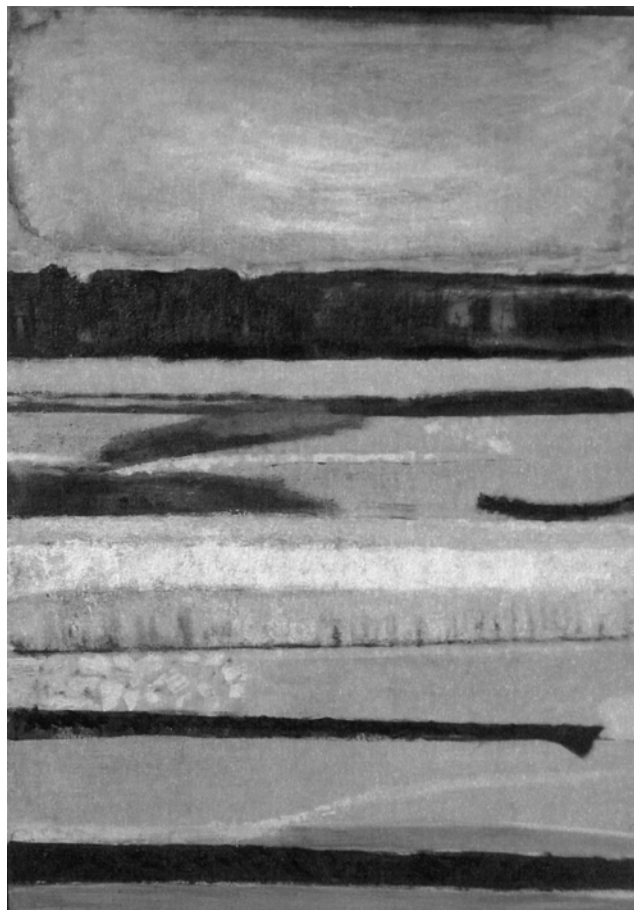
Einleitung:

Prof. Dr. Manfred Alexander
(Professor für Osteuropageschichte, Universität Köln)

am Donnerstag, 15. Februar 2007, um 19 Uhr
Festsaal der Diplomatischen Akademie Wien
Favoritenstrasse 15a, 1040 Wien

Um Anmeldung

(Fax: 504 22 65; e-mail: info@da-vienna.ac.at)
wird gebeten

Josef Saska, *Horizont* (2006)

Nová publikace dr. Christy Rothmeier

Jan Neruda: Die Hunde von Konstantinopel. Reisebilder. Mit Nachwort von Christa ROTHMEIER. Aus dem Tschechischen von Christa ROTHMEIER

Gebundenes Buch, Leinen mit Schutzumschlag, 384 Seiten, 10,4 x 17 cm, ISBN-10: 3-421-05254-9, ISBN-13: 978-3-421-05254-4

€ 20,60 [A] / 19,95 [D] / SFr 35,30

DVA – Tschechische Bibliothek, Belletristik

Erscheinungstermin: Februar 2007

Reservierungsmöglichkeit z. B. unter:

<http://www.randomhouse.de/book/edition>

Mirko Janečkovi je osmdesát

Významné jubileum oslavil Mirko Janeček, účastník protikomunistických demonstrací v roce 1948, po nichž uprchl do Německa, odkud odešel na pár let do Švédska. V roce 1951 se usadil v Kanadě, kde po čase získal místo na ministerstvu pro imigraci, kde pracoval až do odchodu do penze, připomíná *Nový domov*. Mirko Janeček v Kanadě stál u zrodu Klubu nově přichozích a redigoval jeho časopis *Hlas nových*. Ten pod novým názvem *Kanadské listy* vychází dodnes. Mirko Janeček ale také vybudoval obsáhlý archiv věnovaný bývalým vojákům, letcům a parašutistům a zúčastnil se řady s tím souvisejících zajímavých akcí.

Milý pane Janečku, přejeme Vám mnoho elánu a zdraví do další práce!

Výbor a redakce Klubu

19. 3. – 23. 4. Výstava Josefa Sasky – Krajiny

Josef Saska, současný český akademický malíř a grafik, tvoří střídavě na Českomoravské vrchovině a v Praze. V tvorbě umělce dominuje grafika – barevné akvatinty a litografie, lepty a rytiny. Prosadil se též jako tvůrce umělecky hodnotných poštovních známek. Výstava je tematicky omezena pouze na krajinné olejomalby.

Pořadatel: České kompetenční centrum Urania

Neue zweisprachige Publikation von Dr. Ladislav Nykl und Frau Prof. Dr. Renate Motschnig

Das Jahrbuch *Viryá – Psychologie und Kommunikation* 2007 gibt mittels Theorie und praxisnaher Studien einen einprägsamen Beweis über die allgemeine Gültigkeit des Personzentrierten Ansatzes und viele Ansatzpunkte für neue Forschung und „Anwendung“ in jeder Sparte des Lebens. Das Hauptziel der Zeitschrift ist es, neue Aspekte, Entwicklungen und persönliche Erfahrungen in der non-direktiven Gesprächsführung nach Carl Rogers, Vergleiche zu anderen psychologischen Schulen, sowie Beiträge von Studierenden zu diesem Thema zu veröffentlichen. Die Texte werden in deutscher und tschechischer Sprache verfasst. Gedruckt mit Unterstützung der Universität Wien und des Research Lab for Educational Technologies an der Universität Wien.

Preis des Jahrbuchs 2007: € 7,- bzw. CZK 100,-

	místo	roč- ník	slavnost	termín
T	Proskovice	4.	FESTIVAL POODŘÍ F. LÝSKA	20. - 21. 4. 2007
S	Tuchlovice	14.	STŘEDOČESKÝ FOLKLORNÍ FESTIVAL	4. - 6. 5. 2007
Z	Frenštát pod Radhoštěm	8.	FF SETKÁNÍ CM VALAŠSKÉHO KRÁLOVSTVÍ	18. - 19. 5. 2007
T	Stará Ves n. Ondřejnici	4.	FESTIVAL POODŘÍ F. LÝSKA	25. - 26. 5. 2007
C	Kovářov	12.	JIHOČESKÝ FOLKLORNÍ FESTIVAL	25. - 27. 5. 2007
B	Petrov		SENIORI	27. 5. 2007
B	Strážnice	25.	DĚTSKÁ STRÁZNICE	1. - 2. 6. 2007
B	Křenovice	22.	POD KŘENOVSKO MÁJÓ	3. 6. 2007
B	Tvrdonice	54.	PODLUŽÍ V PÍSNÍ A TANCI	1. - 3. 6. 2007
E	Paroubice-Hradec Král.	16.	FF PARDUBICE - HRADEC KRÁLOVÉ	1. - 3. 6. 2007
Z	Liptál	20.	DĚTSKÝ FESTIVAL	8. - 10. 6. 2007
S	Mělník	8.	MĚLNICKÝ VRKOČ	8. - 10. 6. 2007
J	Světlá nad Sázavou	6.	HORÁCKO ZPÍVÁ A TANČÍ	8. - 10. 6. 2007
T	Stará Ves n. Ondřejnici	4.	FESTIVAL POODŘÍ F. LÝSKA	15. 6. 2007
T	Jistebník	4.	FESTIVAL POODŘÍ F. LÝSKA	16. 6. 2007
B	Brno	10.	F SCÉNA (VŽDY ČTVRTEK, PÁTEK, SOBOTA)	21. 6. - 21. 7. 2007
C	Holašovice	10.	SELSKÉ SLAVNOSTI	21. - 22. 7. 2007
T	Jablůnkov	60.	GOROLSKI ŚWIĘTO	3. - 5. 8. 2007
B	Kyjov	18.	SLOVÁCKÝ ROK	9. - 12. 8. 2007
Z	Valašské Klobouky	5.	SETKÁNÍ MUZIKANTŮ V BÍLYCH KARPATECH	17. - 19. 8. 2007
Z	Frenštát pod Radhoštěm	8.	FRENŠTÁTSKÉ SLAVNOSTI	24. - 25. 8. 2007
T	Lhotka pod Ondřejníkem	13.	SOCHOVY NÁRODOPISNÉ SLAVNOSTI	25. - 26. 8. 2007
E	Hlinsko v Čechách	12.	ADAMKOVY FOLKLORNÍ SLAVNOSTI	25. - 26. 8. 2007
M	Velká Bystřice	18.	LIDOVÝ ROK	1. - 2. 9. 2007
T	Dolní Lomná	38.	SLEZSKÉ DNY	8. - 9. 9. 2007
M	Prostějov	25.	HANÁCKÉ SLAVNOSTI	8. - 9. 9. 2007
S	Nymburk	11.	POLABSKÁ VONIČKA	13. - 16. 9. 2007
K	Mariánské Lázně	3.	MARIÁNSKOLÁZEŇSKÝ PODZIM	21. - 23. 9. 2007
C	Český Krumlov		FOLKLORNÍ FESTIVAL	29. 9. 2007
A	Praha	24.	FF SETKÁNÍ PRAŽSKÝCH LIDOV. MUZIK	9. - 11. 11. 2007
B	Břeclav	24.	FF HUDECKÉ DNY J. KOBZÍKA	23. - 24. 11. 2007

Přehled folklorních slavností v ČR v roce 2007

V připojené tabulce přetiskujeme pro milovníky lidové kultury přehled folklorních slavností, které se budou konat na území České republiky v roce 2007.

Nezapomněli jste si pořídit Český kalendář ?

Český kalendář 2007

Bliží se doba vydání dalšího kalendáře, tentokrát dvanáctého ročníku. Český kalendář 2007 bude obsahovat jako obvykle významná výročí, řadu článků z české historie, recepty, povídky, hádanky, obrázky z naší přírody, poezii a další zajímavé čtení. Nebudou chybět ani oblíbené křížovky o ceny.

Na skládě máme také omezený počet Českého kalendáře 1997, 2000, 2001, 2005 a 2006.

Cena: ČR - 129 Kč + poštovné, Evropa - 10 EUR, zámoří - 15 USD i s poštovným

Objednávky přijímá: Český dialog
Sokolovská 179, 190 00 Praha 9
tel. +420 266 311 241
e-mail: strizovska@seznam.cz

Upozornění na krajský vzdělávací program

V roce 2007 bude v souladu s usnesením vlády ze dne 14. prosince 2005 č. 1622 – Program podpory českého kulturního dědictví v zahraničí na léta 2006-2010 (text usnesení viz www.vlada.cz) – ve spolupráci MZV ČR a MŠMT ČR pokračovat realizace tzv. krajského vzdělávacího programu (bod II/I). Tento program navazuje na někdejší vzdělávací programy určené pro krajské komunity (usnesení vlády č. 217/1995 a č. 1306/2000). Vzdělávací programy tradičně patří k nejúspěšnějším a neefektivnějším projektům směřovaným k zahraničním Čechům, těší se velké oblibě, poskytují pozitivní zpětnou vazbu a jsou konkrétní a viditelným vyjádřením zájmu ČR o Čechy žijící v zahraničí.

Semestrální studijní pobyty

Stipendia jsou určena pro studenty z řad krajanů s přednostním změřením na následující obory: učitelství českého jazyka a literatury, historie, etnologie, dějiny umění a teologie. Jedná se obecně o obory související s podporou udržení a rozvoje znalosti českého jazyka a literatury. Ročně je poskytováno 15 dvousemestrálních (dělitelných na 30 semestrálních) stipendií na vybraných veřejných vysokých školách v ČR.

Studentům je po dobu studia vypláceno měsíční stipendium včetně příplatku na ubytování ve výši 7 000,- Kč (bakalářské a magisterské studium) a 7 500,- Kč (doktorské studium). Ubytování a stravování ve školských zařízeních je poskytováno za stejných podmínek jako studentům – občanům ČR. Úhrada nákladů zdravotní péče je zajištěna v rozsahu stanoveném zákonem č. 326/1999 Sb., o po-

bytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů. Výše finančního příspěvku na dopravu do ČR a zpět bude stanovena dodatečně v závislosti na možnostech rozpočtu a zveřejněna na stránkách www.dzs.cz. Přijetí na konkrétní vysokou školu, komunikaci s ní a organizační zajištění studia realizuje DZS. V případě získání trvalého pobytu v ČR ztrácí student nárok na stipendium. (Pozn.: Uchazeč proto musí uvést ve svojí přihlášce místo skutečného trvalého pobytu v zahraničí, nikoliv adresu zvláštní matriky v Brně či jinou adresu přechodného pobytu v ČR, která slouží pro účely vystavení cestovního pasu apod.)

Vyplněnou přihlášku (viz www.dzs.cz) spolu s potvrzením a doporučením krajského spolku a stanoviskem Velvyslanectví ČR v Rakouské republice je třeba zaslat jeho prostřednictvím na OKKV:

- pro studium v zimním semestru 2007/2008 (od 1. 10. 2007) do 31. 3. 2007 – rozhodnutí o přijetí či nepřijetí bude učiněno komisí složenou ze zástupců OKKV, DZS a OZEUMV do 15. 5. 2007; dekrety o přijetí obdrží vybraní stipendisté od DZS prostřednictvím OKKV/ZÚ;
- pro studium v letním semestru 2007/2008 (od 15. 2. 2008) do 31. 8. 2007 – rozhodnutí o přijetí či nepřijetí bude učiněno komisí do 15. 10. 2007; dekrety o přijetí obdrží vybraní stipendisté od DZS prostřednictvím OKKV/ZÚ.

Čtyřtýdenní kurz českého jazyka v ČR pro krajaný

Ročně je poskytováno 60 stipendijních míst k účasti na čtyřtýdenním letním kurzu v ČR, který zahrnuje výuku a mimoškolní aktivity se zaměřením na osvojení základů českého jazyka a poznávání českých reálií. Výuka sestává z celkem 90 vyučovacích hodin ve skupinách rozdělených dle stupně jazykových znalostí. Na závěr obdrží účastníci

osvědčení o absolvování kurzu. Stravování a ubytování je hrazeno. Úhrada nákladů zdravotní péče je zajištěna v rozsahu stanoveném zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů. Výše finančního příspěvku na dopravu do ČR a zpět bude stanovena dodatečně v závislosti na možnostech rozpočtu a zveřejněna na stránkách: www.dzs.cz. Věkový limit je stanoven na min. 18 let (účastník musí dovršit tento věk nejpozději v den zahájení kurzu). Horní věková hranice není stanovena. Od krajských spolků se očekává vyjádření ke způsobilosti jednotlivých uchazečů absolvovat kurz a k předpokládané smysluplnosti a efektivitě využití získaných znalostí. Nadále je také možné zúčastnit se kurzu v kategorii tzv. „samoplátců“.

Vyplněnou přihlášku (viz www.dzs.cz) spolu s doporučením krajského spolku a stanoviskem Velvyslanectví ČR v Rakouské republice je třeba zaslat jeho prostřednictvím na OKKV do 15. 3. 2007. Komise složená ze zástupců OKKV, DZS a OZEUMV do 15. 4. 2007 rozhodne o přidělení stipendií a do 15. 5. 2007 zašle DZS prostřednictvím OKKV/ZÚ vybraným kandidátům dekrety o přijetí. Doporučujeme sledovat aktuální informace, pokyny a doporučení na stránkách: www.dzs.cz. Nevybraní uchazeči se stávají automaticky náhradníky, případné dodatečné přijetí jim bude operativně oznamovat OKKV prostřednictvím ZÚ, popř. přímo studijní odbor DZS (při nebezpečí z prodlení).

Dvoutýdenní kurz metodiky výuky českého jazyka pro vyučující z řad krajských komunit

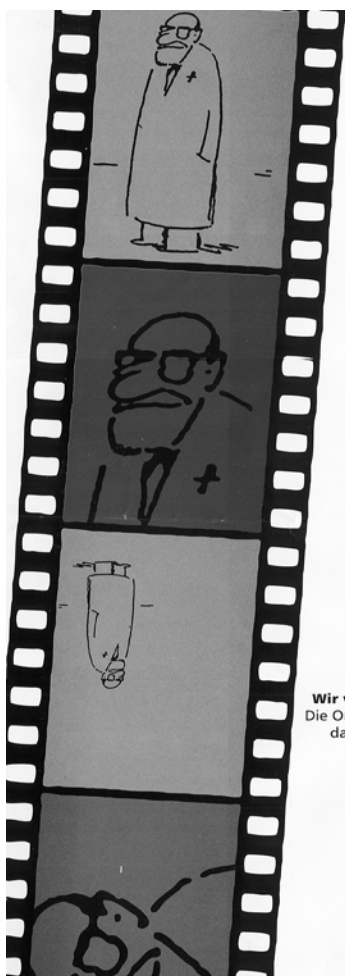
Ročně je poskytováno 20 stipendijních míst. Účastníci absolvují dvoutýdenní intenzivní výuku metodiky s cílem zdo-

konalit a stabilizovat formy vyučování češtiny. Součástí kurzu je i návštěva odborných pracovišť, která mají vazbu na český jazyk a literaturu. Účastníkům je plně hrazena doprava, ubytování a stravování. Účastníci obdrží finanční příspěvek na osobní výdaje ve výši 3 750,- Kč. Úhrada nákladů zdravotní péče je zajištěna v rozsahu stanoveném zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů. Kurz realizuje DZS ve spolupráci s vybraným smluvně zajištěným školským zařízením. Účastník kurzu musí mít alespoň 18 let a musí umět dobře česky. Do kurzu je možno přihlásit se opakovaně.

Na internetové stránce DZS (www.dzs.cz) je možno získat přihlášku do kurzu, informace o jeho průběhu, termínu konání a dalších náležitostech účasti. (Pozn.: V současnosti probíhá jednání o úpravě přihlášky za účelem získání podrobnějších informací o uchazeči, jeho jazykových zkušenostech a potřebách.)

Vyjádření krajského spolku k žádosti svého člena musí obsahovat podporu a zdůvodnění účasti ve prospěch rozvoje výukových a kulturně-osvětových aktivit spolku. Velvyslanectví ČR v Rakouské republice připojí k žádosti také svůj stručný komentář a do 15. 3. 2007 ji zašle na OKKV. Komise složená ze zástupců OKKV, DZS a OZEUMV do 15. 4. 2007 rozhodne o přijetí do kurzu a do 15. 5. 2007 zašle DZS prostřednictvím OKKV/ZÚ vybraným kandidátům dekrety o přijetí.

Termín kurzu bude v roce 2007 s největší pravděpodobností posunut na přelom srpna a září. V jednání je také možnost jeho prodloužení ze dvou na tři týdny. Doporučujeme sledovat aktuální informace, pokyny a doporučení na stránkách: www.dzs.cz.

SIGMUND FREUD

gestern - heute - morgen

Anmeldeschluss 31.3. 2007

THEMEN

A - Dokument - SIGMUND FREUD UNTER UNS
Aufnahmen von Aufenthalts- und Schaffensorten Sigmund Freuds - Institutionen, Denkmäler, Strassen, Skulpturen usw., die an seine Persönlichkeit und sein Werk erinnern

B - Kreative Arbeit - FENSTER ZU MEINER SEELE
Äußerungen von Gefühlen, Stimmungen, Sehnen, Träumen und Träumereien ...

KATEGORIEN

A1 - bis 21. Lebensjahr   **B1** - bis 21. Lebensjahr
A2 - ab 21. Lebensjahr   **B2** - ab 21. Lebensjahr

3 Preise in jeder Kategorie
Ausgewählte, gelungene und preisgekrönte Fotos werden in mindestens 5 Städten der Tschechischen Republik und im Ausland gezeigt.

Farb- und Schwarzweißfotos ohne Passepartout
Maximalgröße 30 x 40 cm

Auf der Rückseite der eingereichten Arbeit führen Sie bitte lesbar folgende Angaben an:
Vorname und Nachname des Fotografen, Kategorie, E-Mail,
Titel der Arbeit, Adresse, Telefon, Fax...
P.S. Bemerkungen zum Ort und zu den Umständen des Entstehens der Fotos werden begrüßt!

Wir weisen Sie darauf hin, dass die eingesandten Arbeiten nicht zurückgegeben werden können. Die Organisatoren danken Ihnen im Voraus für die Erteilung der Rechte, Ihre Arbeiten zur Information über das Wirken Sigmund Freud zu verwenden und sie in der geplanten Sigmund Freud Galerie auszustellen. Dafür bieten wir Ihnen die Möglichkeit, dass Ihre Werke in fünf Städten der Tschechischen Republik und im Ausland gezeigt werden.

Autorenrechte werden bewahrt.

DIE EINSENDUNG DER FOTOS BEDEUTEN, DASS SIE DIE BEDINGUNGEN DES WETTBEWERBES AKZEPTIEREN!

ADRESSE

Společnost Sigmunda Freuda, Sigmund Freud ART
Sládkova ulice 1447, 742 58 PŘÍBOR, Tschechische Republik
E-mail: supova.marie@centrum.cz
www.sigmundfreud.cz

Pastrnak's Austro-Bohemia Press

Steing. 24, 1030 Wien

Tel. Handy: 0043 699 10596078 von 10:00 bis 16:00 Uhr

Fax: 01 8123650

ivana.pastrnak@chello.at

www.pastrnak.at.te

Die Bücherei im Herzen des 3. Bezirks ist spezialisiert auf tschechische & slowakische Literatur sowie Musik und versendet die gewünschten Artikel gerne auch weltweit. Dienstag, Mittwoch, Donnerstag 17:00 bis 18:30

Siebenschein H.: Velký česko-německý slovník I-II

64,26€

Opravené vydání nejrozsáhlejšího česko-německého slovníku

224 000 českých výrazů a 311 000 německých ekvivalentů

Všeobecná slovní zásoba spisovného i hovorového jazyka

Odborná terminologie mnoha oborů

Vysvětlivky a charakteristiky usnadňující překlad do němčiny

Četné příklady, bohatá frazeologie a idiomatika

Základní gramatické informace u německých výrazů

Němčina v novém pravopisu

Výstižný přehled české gramatiky

U objednávek e-mailem sleva 20 %: 51,41 €

(připravuje se elektronická verze tohoto slovníku)

Siebenschein H.: Německo-český slovník I-II

64,80 €

190 000 německých výrazů a 270 000 českých ekvivalentů

u objednávek e-mailem sleva 20 %: 51,85 €

(připravuje se elektronická verze tohoto slovníku)

Die Wiener Tschechen 1945-2005. Zur Geschichte einer Volksgruppe / Videaňští Češi 1945-2005. K dějinám národnostní menšiny

Band 1 / Svazek 1

Text deutsch-tschechisch, begrenzte Stückzahl

Text česko-německy, omezený počet výtisků

25,- €

Na skladě:*U nás ve Vídni**Sokolí hnízdo ve Vídni**Videaňské imprese**Videaňští Češi včera a dnes**Kultura a sport v české menšině po druhé světové válce**Češi ve Vídni ve 20. století**Přišli jsme odjinud...***Lieferbar:***Wiener Impressionen**Die Wiener Tschechen einst und jetzt**Kultur und Sport in der tschechischen Volksgruppe**nach dem zweiten Weltkrieg**Von Minderheiten zur Volksgruppe**Zu Hause in der Fremde**Wir kamen von anderswo...**Austria Slovana**Leben lassen ist nicht genug**Tschechisches Theater in Wien***Eine Kindheit in Böhmen.****Friedrich Colloredo-Mannsfeld**

Was tun, wenn man alles verloren glaubt? Die Grafen Colloredo-Mannsfeld waren die zweitgrößten Grundbesitzer in Böhmen. Doch einer glücklichen Kindheit sollten schwere Zeiten folgen. Mitten in die Wirren des Ersten Weltkriegs hinein wird Friedrich „Fritzi“ Graf Colloredo-Mannsfeld 1917 als Sohn eines k. u. k. Marineattachés in Berlin geboren. Der Untergang der Monarchie, der für die Eltern den Verlust von Titel, Macht und Selbstverständnis bedeutet, lässt im Kind Friedrich ein Gefühl von Entfremdung heranreifen, das zum Leitmotiv seines Lebens wird. Neben dem Abschied von der Mutter, die die Familie für eine Affäre verlässt, ist es vor allem der Tod des geliebten Onkels Alexander Graf Kolowrat, dem berühmten Auto- und Filmpionier, der einer zuvor behüteten und glücklichen Kindheit ein jähes Ende bereitet. So beginnt ein Leben zwischen allen Stühlen, bestimmt von Nationalsozialismus, Flucht, Exil und Rückkehr in die neue „alte“ Heimat Österreich. Neben seinen Kindheitserinnerungen bilden die Schilderungen seines Kampfes gegen die Nationalsozialisten auf Seiten der Tschechischen Exilsarmee einen Schwerpunkt des Buches. Friedrich Colloredo-Mannsfeld stirbt am 29. Juli 1991. Das vorliegende Buch beruht auf seinen zum Teil handschriftlichen Aufzeichnungen, die mit einer Einleitung seines Sohnes Jerome Colloredo-Mannsfeld und einem umfangreichen Porträt der Familie Colloredo-Mannsfeld von Herausgeber Paul Kruntorad ergänzt wurde.

Wir haben jetzt auch einen Reiseclub

Wir bieten unseren Mitgliedern Informationen über Kulturveranstaltungen, Ausstellungen, Messen in Tschechische Republik, Slowakische Republik u. Österreich. Vermitteln Kurzaufenthalte, Hotel Reservierungen u. Eintrittskarten nach ihren Wünschen und Vorstellungen, durch unsere Mitglieder oder Partner kostenlos. **Clubzeiten jeden Mittwoch, Donnerstag von 17:00 bis 18:30 Uhr.**

Die Erste Reise hat im Jahr 1997 stattgefunden und bis 2006 waren es insgesamt 48. Im nächsten Jahr, dem 10. im Bestehen des Vereins, werden wir bereits die 50 Kurzreise organisieren. Wir werden uns freuen, wenn auch Sie wieder mit dabei sind!

Einige Anmerkungen zur Teilnahme an den Aktivitäten des Austro-Bohemia Press Vereins in der Zukunft: Mitglieder bekommen selbstverständlich Mitgliedspreise (bei Kurzreisen sind diese um € 5,00 billiger als der Standardpreis). Die Anmeldungen für die Ausflüge sind nach Übermittlung der Anmeldung und Begleichung der Anzahlung, sowie des Restbetrags bis zum vorgegebenen Termin, verbindlich.

Anmeldung für Reise 2007 (Anzahlung pro Reise und Person: 30,- €)

- **24.-25. 3. 2007 Prag, Ostrá-Botanicus (bis 20. 2. 2007!)**
Die Gärten Botanicus sind seit Jahre 1999 auf eine Fläche von 22 ha angelegt worden.
- **22. 4. 2007 Třebíč – Telč (bis 20. 3. 2007!)**
Třebíč – Basilika des hl. Prokop, ein Prachtstück der mittelalterlichen Baukunst, in Klostergebäude befindet sich ein Museum, das jüdische Viertel sind Weltkulturerbe der UNESCO. Telč – einer der schönsten Städte Tschechiens. Marktplatz mit Bürgerhäusern mit Renaissance-dachgiebel und Renaissanceschloss mit wertvoller Inneneinrichtung.
- **23.-24. 6. 2007 Krumau, Rosenbergerfest (bis 20. 5. 2007)**
Die Festlichkeiten der fünfblättrigen Rose. Freilichttheater mit drehbarem Zuschauerraum. – C. Goldoni: *Sluha dvou pánů*, Komödie, Regie J. Menzel, Anfang 21,30 Uhr 24,50 €. Eintrittskarte – bezahlt bis 20. 2. 2007.
- **6.-7. 10. 2007 Zlín, Rožnov – Freilichtmuseum, Vizovice (bis 5. 9. 2007)**

- 17.-18. 11. 2007 Prag, Přerov nad Labem – Freilichtmuseum der mittleren Elbregion (bis 15. 10. 2007)

Mit dem Zug in die Tschechische Republik By Train to the Czech Republic (Wien - Brno - Prag / Prague - Brno - Vienna)

- Brauchen Sie Rat, dann genügt es, das Call Centrum anzurufen, Tel.: 00420840112113
- Do you need our advice about a suitable connection or information on fare. Just call the Czech Railways' Call Center, phone 00420840112113. Information is provided in English, German, Russian and Czech languages.

Bitva o Sázavafest

Stejně jako v loňském roce si také letos mohou mladí muzikanti ze začínajících kapel vybojovat možnost vystoupit na mezinárodním hudebním festivalu Sázavafest, který se uskuteční od 2. do 5. srpna v Sázavě na Kutnohorsku. Zkušebním sítím pro přihlášené soubory bude soutěž nazvaná Bitva o Sázavafest.

Kapely, které mají zájem o vystupování na festivalu, mohou pořadatelům do konce února zaslat svá nová alba nebo demosnímký. O jejich dalším osudu rozhodne odborná porota složená z pořadatelů a novinářů, která vybere osm nejlepších kapel a dva náhradníky. „Všichni finalisté dostanou prostor v našem novém internetovém rádiu Sázavafest,“ uvedl Kloupar.

Finalisté se utkají v přímém souboji 27. května v Kutné Hoře na festivalu Sázavafest Battle. Kromě soutěžících kapel zde vystoupí také skupiny Wohnout, Gaia Mesiah, Tleskač a Rybičky 48. O tom, které dvě kapely dostanou možnost vystoupit na Sázavafestu, rozhodne přímo kutnohorské publikum.

Jména osmi finalistů pořadatelé prozradí 31. března na festivalu Jarní Sázavafest, který se uskuteční v pražském klubu Abaton. Vystoupí zde například kapely Švihadlo, Polemic, Sto zvířat, Roe-deer, Southpaw, Fortunas Favourites z Rakouska či The Prostitutes; na programu bude i projekce dokumentu z loňského ročníku Sázavafestu.

Informace o festivalu i doprovodné soutěži jsou uvedeny na internetové stránce www.sazavafest.cz.

Všetko nejlepší, Poviedka!

Literárna súťaž Poviedka oslavuje tento rok desiate výročie. Prvý krát ju v roku 1996 vyhlásil vydavateľ Koloman Kertész Bagala a odvtedy ju vyhlasuje každý rok, vždy 1. decembra.

Počas desiatich ročníkov bolo prihlásených 7 895 príspěvkov (v rozpätí od 482 do 1 355 účastníkov v jednotlivých ročníkoch).

Do finále postúpilo celkom 326 poviedok. V zborníku najlepších prác bolo publikovaných 164 víťazných próz. Jeden autor (Agda Bavi Pain) získal cenu až v šiestich ročníkoch, z jedného bol však dodatočne vylúčený kvôli porušeniu pravidiel súťaže. Dvaja autori získali cenu v štyroch ročníkoch, piati v troch ročníkoch a štrnásť v dvoch ročníkoch literárnej súťaže.

Samostatné knižné publikácie na základe účasti vo finále vyšli tridsiatim autorom, z toho dvadsiatim piatim vo vydavateľstve L.C.A. Šiesti vydaní autori získali prestížne literárne ceny.

Súťaž je mimoriadne kladne hodnotená medzi odbornou verejnosťou a teší sa aj obľube čitateľov (doteraz sa predalo takmer 13 000 knižných zborníkov).

Porotu si zostavuje predseda menovaný vyhlasovateľom súťaže, podľa vlastného vkusu a sympatií. Porotcom literárnej súťaže je vždy aj víťaz predchádzajúceho ročníka. Na festivale sa odkrstia tri nové knihy autorov, ktorí do literárneho sveta prerazili cez víťazstvo v súťaži – tretia zbierka poviedok Karola D. Horvátha s názvom *Karol 3D Horváth*, tretia poviedková kniha Máriusa Kopcsaya *Zbytočný život* a zbierka poviedok Daši Čejkovej *Insektárium*. Na záver programu vystúpi literárna skupina Živý dôkaz, ktorá je tiež zložená z „poviedkových“ autorov Laca Keratu, Karola D. Horvátha, Silvestra Lavríka, Vlada Jančeka a vyhlasovateľa súťaže Kolomana Kertésza Bagalu.

Počas festivalu prebehne vyhlásenie 11. ročníka literárnej súťaže Poviedka 2007. Predsedom poroty jedenásteho ročníka bude Máriaus Kopcsay.

Viac info na www.lca.sk.

Novinka: Tri druhy prihlášok na vysokú školu

Ministerstvo školstva (MŠ) SR pripravilo nové tlačivá prihlášok pre uchádzačov o vysokoškolské štúdium. Tlačivo sa upravovalo, pretože sa zmenila forma maturitnej skúšky a vysokoškolské štúdium sa už člení na tri stupne.

Záujemcovia o štúdium by preto mali vypísať prihlášku podľa druhu štúdia. Vyplnením prihlášky na bakalárske vysokoškolské štúdium sa možno prihlásiť na prvý stupeň alebo na prvý a druhý stupeň v jednom celku. Ak chce záujemca študovať na druhom stupni, musí odoslať prihlášku na magisterské a inžinierske vysokoškolské štúdium.

Adeptom na tretí stupeň je určená prihláška na doktorské vysokoškolské štúdium. Vzory všetkých druhov tlačív a vysvetlenia k ich vyplňaniu možno nájsť na webovej stránke MŠ www.minedu.sk v časti Vysoké školstvo.

Miloš Forman: Retrospektive

(5. bis 25. Februar 2007, Metro Kino)

Die Frage nach der Möglichkeit, wieder einen Film in der alten Heimat zu drehen, kommentierte Forman im Rahmen eines Interviews 2002 mit der ausweichenden Bemerkung: „Ich bin nun schon so lange weg“. Sie umschreibt wohl auch eine gewissen Entfremdung, keinesfalls jedoch die Verleugnung jener Wurzeln, jenes kulturellen und gesellschaftlichen Umfeld, das die Periode des Prager Frühlings bestimmte.

Der am 18. Februar 1932 in Čáslav (Tschechien) geborene Miloš Forman zählt zu den prägenden Persönlichkeiten des tschechischen Kinos der 1960er-Jahre, ehe er 1968 in die USA auswanderte. Der Einfluss des „Cinema Vérité“, die Einbeziehung dokumentarischer Techniken und Laiendarsteller bestimmten sein Werk ebenso wie sein gnadenloser Blick für das Komische und Groteske. Schon in seinen ersten Filmarbeiten an der Prager Filmschule, spätestens aber mit **Konkurs** (1963), seiner ersten Langfilmregie, verdichteten sich diese Ingredienzien zu einer individuellen Formensprache. Forman fand seine Filmstoffe im banalen Alltagsleben der realsozialistischen Gesellschaft, fast spielerisch zeigt er Widersprüche und Abgründe des Systems, so bei **Černý Petr** (1964), der Geschichte

eines jungen Verkäufers, mit der Forman erstmals in Konflikt mit den Behörden geriet. Auch sein nächster Film **Liebe einer Blondine** (1965) wurde von der Filmkritik bejubelt und von der Partei kritisiert. Seine Gesellschaftskritik verschärfte Forman in seiner letzten tschechischen Filmarbeit **Der Feuerwehrball** (1967). Wie böhmisch das Lokalkolorit dieses Capriccios auch sein mag, diese Produktion, ein Fanal des Prager Frühlings, ist Weltkino vom Feinsten.

In Amerika, wohin ihm auch sein Kameramann Miroslav Ondříček folgte, zeigte Forman mit seinem ersten Film **Taking Off** (1971), dass seine Beobachtungsgabe sich keineswegs auf die eigene Gesellschaft beschränkte. Mit **One Flew over the Cuckoo's Nest** (1975) gelang Forman der endgültige Durchbruch in Hollywood, er ergatterte fünf Oscars in den wichtigsten Kategorien. **Hair** (1977), **Ragtime** (1979) und **Amadeus** (1984) markierten weitere internationale Erfolge des Starregisseurs, dessen jüngste Arbeit **Goya's Ghosts** (2006) kürzlich in den österreichischen Kinos anlief.

Kafkas Kinder: Die Filmavantgarde des Prager Frühlings (26. Februar bis 14. März 2006, Metro Kino)

1963 kam es in der Tschechoslowakei zu einer Klimaveränderung, damals endete die legendäre Kafka-Konferenz auf Schloss Liblice mit der Rehabilitierung des Dichters, der nicht ins Schema der stalinistischen Kulturdoktrin gepasst hatte. Der Startschuss zum kulturellen Tauwetter in Prag fiel just in dem Moment, als eine Reihe junger Filmemacherinnen und Filmemacher, unter ihnen Věra Chytilová, Jaromil Jireš, Jiří Menzel, Jan Němec, Ivan Passer, Jan Schmidt und Evald Schorm auf der Prager Filmhochschule FAMU abgeschlossen. Dieser Generation eröffneten sich unmittelbar danach bis dato ungeahnte Möglichkeiten, ihre innovativen Konzepte in der Filmproduktion zu erproben und umzusetzen. Die Filmkünstlerinnen und Filmkünstler experimentierten nach französischem Vorbild mit einer Vielfalt ästhetischer Erneuerungsoptionen. Gemeinsames Ziel war es im Kino den direktesten Weg zur Realität zu suchen.

Mit der bisher umfassendsten Präsentation von Schlüsselwerken des tschechischen Kinos der 1960er-Jahre, die das Rückgrat der Erneuerungsbewegung bildeten, rundet das Filmarchiv Austria seinen im Kooperation mit dem Tschechischen Zentrum Wien und dem Tschechischen Filmarchiv in Prag veranstalteten Programmschwerpunkt ab. Als Vorprogramme werden erstmals in Österreich auch die stilprägenden Kurzfilme, die vor allem auf der Prager Filmhochschule FAMU entstanden, zu sehen sein.

Das ausgewählte Programm zeigt wie sehr diese Filmemacherinnen und Filmemacher damals das generelle Bild vom Leben in ihrer Heimat im Ausland mitgeprägt haben und lassen erahnen, wie sehr diese von Kafka und Hrabal literarisch inspirierte Filmkunst als geistiger Motor im kulturellen Umfeld des Prager Frühlings fungierte. Filme wie **Der Leichenverbrenner** von Juraj Herz offenbaren präzise den Grad an künstlerischer Originalität und ästhetischem Wagemut, die diese Arbeiten 1968 am Höhepunkt der Tauwetterära erreicht hatten. Im Falle der *Nová Vlna* kann man demnach von einer veritablen Bewegung sprechen, die in der Geschichte der Filmkunst eine ähnlich

nachhaltige Wirkung zeitigte wie Frankreichs Nouvelle Vague oder Italiens Neoverismo.

Zur Eröffnung der Filmreihe zeigt das Filmarchiv Austria am 26. Februar als österreichische Erstaufführung Věra Chytilová's **Ovoce stromů rajských jíme / Die Früchte des Paradiesbaums**: Die Regisseurin wird hierzu im Metro Kino persönlich anwesend sein.

„Ich mache nur, was ich liebe“

Do 14. 3 je možno shlédnou pozůstalost – Archiv legendárního znalce hudby Marcela Prawy (viz foto).

Wiener Stadt- und Landesbibliothek, tel. 400 084 920
www.stadtbibliothek.wien.at

Oznámení

Odbor kulturních a krajských vztahů a redakce oznamují, že od ledna 2007 budou *České listy* vycházet jen v internetové podobě na webových stránkách

www.czech.cz/ceskelisty.

Nově se připravuje česká verze dvouměsíčníku *Vítejte v srdci Evropy*.

Vyjádření Fora pro česko-rakouský dialog

Prezident Václav Klaus se ve svém příspěvku pro deník *MfDnes* ze dne 28. prosince 2006 (http://zpravy.idnes.cz/klaus-senator-schwarzenberg-sedi-na-dvou-zidlich-fbm/nazory.asp?c=A061228_094129_nazory_rez) vyjádřil ke jmenování Karla Schwarzenberga ministrem zahraničních věcí České republiky: „Každý náš ministr zahraničí musí jasně, ostře a z vlastního přesvědčení zastávat a hájit zájmy, postoje a priority České republiky... Obávám se však, že něco takového není možné... očekávat od člověka, který je s naší zemí... spojen pouze menší částí svého života (a musím dodat, že i jen částí svého majetku), který je vůči zahraničí vázán řadou dalších loajalit a který s normálním životem občanů této země přišel do styku pouze částečně a okrajově... Česko-rakouské vztahy potřebují jasné vymezení, otevřenou diskusi a důsledné prosazování českých zájmů.“

Forum pro česko-rakouský dialog považuje za nutné se proti podobnému způsobu chápání sousedských vztahů obecně a česko-rakouských zvláště ohradit. Obrátilo se proto 8. ledna 2007 na Václava Klause otevřeným dopisem.

Neslavné výročí Anticharty

„Za nové tvůrčí činy ve jménu socialismu a míru.“ Ano, přesně tak zní název „památného“ textu, který na shromáždění umělců a intelektuálů v Národním divadle dne 28. ledna 1977 přednesla zasloužilá umělkyně Jiřina Švorcová. Provolání později dostalo neoficiální název Anticharta.

Provolání v Národním divadle podepsalo 76 národních a 360 zasloužilých umělců a další stovky osob. S patřičnou velkolepostí a v přímém televizním přenosu. V Československu ovšem nepůsobili jen národní a zasloužilí umělci a také pochopitelně existovala i jiná než pražská divadla, tehdejší divadelní síť byla početná a v každém z „venkovských“ divadel se podobné shromáždění odehrálo. A de facto mělo identický průběh. Režim stál o všechny, ať už byli v angažmá kdekoliv, ale nejvíc chtěl ty známé a milované, znectil je a tlačil před sebou jako rukojmí. V regionálních divadlech byla situace v mnohém jiná a odmítnutí podpisu znamenalo zásadní existenční ohrožení, v men-

ších městech se nedalo skrýt v anonymitě, a kdo tak učinil, prožil si nepěkné životní období.

Režim přiměl nebývale velké množství „dělníků ducha“ – herců, zpěváků a dalších umělců – vyslovit mu podporu prostřednictvím tzv. Anticharty. Od pátku 28. ledna, kdy její text na shromáždění v Národním divadle přečetla „žena za řečnickým pultem“ Jiřina Švorcová, podepsalo Antichartu na devět tisíc kulturních pracovníků. První velká zpráva o Antichartě vyšla v Rudém právu nazítří, v sobotu 29. ledna, zřejmě i s ohledem na větší a čtenářsky zajímavější obsah právě sobotního vydání. Čtyři měsíce nato, kdy Rudé právo zveřejňuje překroucený text dopisu vězněného Václava Havla generálnímu prokurátoru, nejintenzivnější část kampaně končí. K jejím nejtemnějším okamžikům patří 22. březen, kdy Rudé právo ke smrti profesora Jana Patočky, jenž zemřel několik dní předtím po vysilujícím výslechu tajné policie, poznamenalo: „Přesto však ti »mladí a zdraví« poslali do přední linie profesora Patočku... Věděli, že v prosinci prodělal vážnou srdeční krizi, přesto ho podněcovali do tohoto oboje proti lidu. [...]“

Oznámení

MUDr. Ilona Polzer, roz. Bartošková,

odborná lékařka pro choroby oční a optometrické
(+ aprobovaná praktická lékařka, Notarzdiplohm),
si dovoluje oznámit otevření

privátní ordinace pro choroby oční (Wahlarzt)
od 2. ledna 2007

ve Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, Niederösterreich
(blízko Shopping City Süd a Badner Bahn).

ORDINAČNÍ HODINY:

Pondělí + úterý 9-12 hod., pondělí + středa 17-19 hod.
a po dohodě (ev. i v sobotu dopoledne).

Termíny po předchozí telefonické domluvě (termíny jsou krátkodobé,
čekací doby minimální, akutní případy vezmeme ihned).

Telefon + Fax: +43-2236-49693.

V akutních případech mimo ord. hodiny volejte: 0660-3470374.

Místa na parkování v okolí ordinace bez poplatku.

Pomocný servis na vrácení části poplatku za vyšetření pojišťovnou.

Bližší informace: www.gesundeaugen.at

Cestovní kancelář

ADRIA SUN – specialista na Chorvatsko
Koblišná 19, Brno tel. č.: 00420 542 134 330
e-mail: adriasun@seznam.cz
www.adria-chorvatsko.cz

Pro letní sezónu 2007 jsme pro Vás připravili to **nejlepší z Chorvatska, z oblasti Omišské a Makarské riviéry**. Vybrat můžete z těchto pobytových míst:

- Omiš Duče, ap. Nedeljko
- Mala Luka, Villa Fis
- Brela, ap. Perla
- Mimice, ap. Maja
- Baška Voda, ap. Marko a Sanja
- Ostrovy Brač, Hvar, Šolta

Všechny nabízené apartmány jsou **nejvyšší kvality**, vybavené **klimatizací, TV + sat., balkónem** a dostatečně velkým **parkovištěm**.

Polopenzi je možné si přobjednat.

Novinkou je od začátku ledna ostrov **Mauritius** – sledujte naše webové stránky!

Nepřebornou nabídku **výletů** poskytnou na místě naši zkušení delegáti.

Zajímavé slevy pro všechny Čechy žijící v Rakousku!

Pro více informací pište na náš e-mail nebo volejte kdykoli na **non-stop linku: 00420 777 22 44 46**

Speciální odborné výkony (u pojišťovnou placených výkonů jsou poplatky v rámci tarifu pojišťoven):

- laserové ošetření předního segmentu oka a sítnice (YAG Laser – druhotný šedý zákal, akutní zelený zákal; ARGON Laser – různé choroby sítnice)
- operační servis pro šedý zákal (katarakta) apod. v privátních nemocnicích
- kontaktní čočky (termíny od března 2007)
- odborné lékařské nálezy, dobrozdání a potvrzení (vyšetření na řídicí průkaz včetně vyšetření na šeroslepost a kontroly zrakového obzoru computerovou perimetrií, snášenlivost kontaktních čoček atd.)
- orthomolekulární medicína – poradna pro prevenci a léčbu chorob za pomoci mikroživých látek

Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)

Seznam videokazet:

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Čísařův pekař
Český Krumlov (něm.)
Čerte, drž se svého kopyta
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Nesmrtelná teta

Obchod na korze
Ostře sledované vlaky
Osudy dobrého vojáka Švejka I-II
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Divadlo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Záskok

Pohádky:

Broučci
Kocour Vavřínek
Krtěčkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I-II
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
A vy páni muzikanti
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštáctví
kluka
Krtěčkova dobrodružství I-II

Neuvěřitelné situace:

Šimek a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The best of Pavel Bobek
Všichni moji blízcí
CD:
V + W, Písničky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelíšky
Skřivánci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, zavolejte paní E. Zemanovou, tel. 0664 5143329. Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Příhlášky k odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlüsselgasse 18, A-1080 Wien,
tel. (záznamník): ++43-1-402 32 99, fax: ++43-1-79 88 454,
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení čtenáři v Rakousku,
příspěvek na rok 2006 činí 29,- €.

Vážení čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR),
příspěvek na rok 2006 činí 29,- € (+ 20,- € poštovné).

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901,
IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW.

POKYNY PRO INZERENTY (ceny na vyžádání)

Rozměry v cm

2,5 x 5,2
3,3 x 10,0
6,5 x 5,2
7,5 x 6,4
7,5 x 8,0
7,5 x 10,0
5,0 x 17,0
12,7 x 17,0

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo sedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Při celoroční objednávce inzerce se platí pouze 10x. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce). Sleva pro krajany. Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901, BLZ: 12000, IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW
- Česká spořitelna, číslo účtu: 1557869023, kód banky: 0800, účel: inzerát.

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví odpovědná referentka **Mag. Eva Zemanová:**
tel. ++43-0-664 514 33 29, fax ++43-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
inzerce@kulturklub.at

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.
Zájemci, hlase se na tel. č. 6023651, dr. Malá.
Čeština – začátečníci i pokročilí.
Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,
Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

**slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte**
miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

**TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM**
Herrengasse 17, 1010 Wien
Tel. – Fax: 0043 1 5352360 – 14,
E-mail: ccwien@czech.cz

Mag. **Sylvie Šebelová**
Sprachtrainerin für Tschechisch
+43 1 920 70 48 **tel+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu
Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

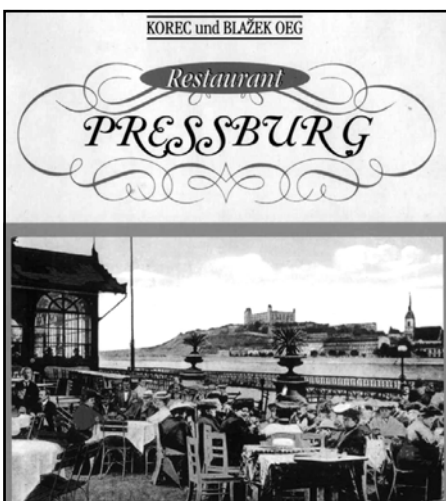
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**,
1030 Wien, Steing. 24,
tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50,
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
otevřeno: st, čt 17:00-18:30,
nebo v **Českém centru**, 1010 Wien, Herrengasse 17.

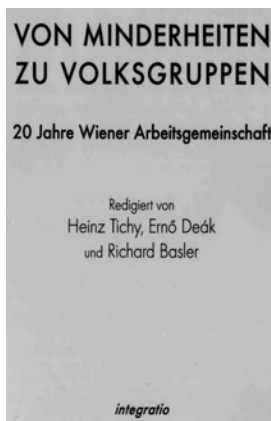
Mo-Fr 09:00-19.00, Sa 09:00-15.00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

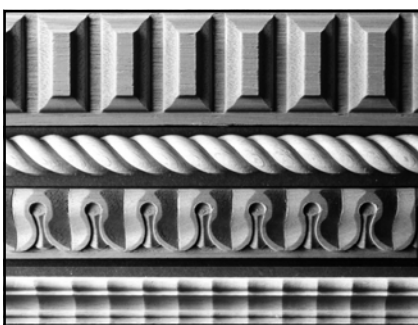
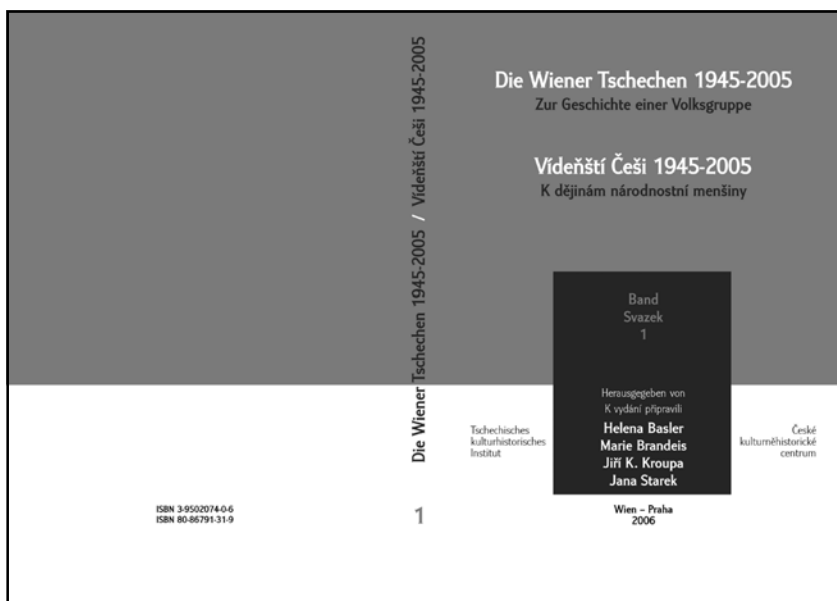

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Informace v reštaurácii Pressburg

Obsah: I. K vývoji spolku; II. Aktuální přehled o autochtonních skupinách (české, chorvatské, maďarské, romské, slovenské, slovinské) a polské menšině ve Vídni a v Rakousku; Aktuální stav školství české a maďarské národní skupiny; III. Jazyk – právo – identita.
215 str., brož., německy, obr. příloha,
cena: 15 € + poštovné.

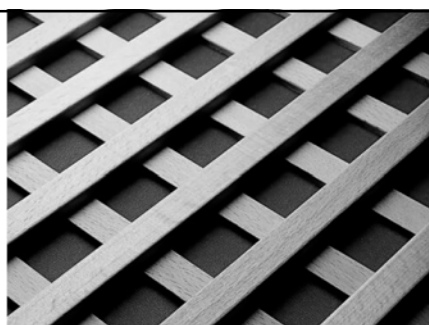
Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**,
1030 Wien, Steing. 24,
tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50,
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at,
nebo v **Českém centru**, 1010 Wien, Herrengasse 17,
nebo v **Kulturním klubu**, Schloßelgasse 18,
1080 Wien, fax: 01 79 88 454,
e-mail: ag406826@unet.univie.ac.at.

Dřevěné lišty a mřížky

Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
www.pastrnak.at.ac
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT

Vítáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at

Nabízíme ucelenou řadu originál zabalených značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

Restaurace „ŠVEJK“

Rosinagasse / Grangasse
1150 Wien, Tel.: 89-23-557
Speciality české kuchyně
Denně 11-14, 17-23 hod

s' Bowidl

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

Mobiles
Theater für Kinder
tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www.theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůže
Jan & Tamara
Brabenec,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

Výhodné ubytování ve Vídni
M. Seďa, Westbahnstr. 18,
1070 Wien, Tel. 524 38 73, 617 27 06

Právník v ČR
JUDr. Josef Franc
advokát

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa je k dispozici v redakci.

Slowakisches Institut

Wien

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Wipplingerstr. 24 – 26, 1010Wien
Tel./Fax.: 43 /1 / 53 54 057
E-mail: si.wien@gmx.at

SALON MIMI-ŽOFIE HERRMANN

Dipl. kosmetička, pedikérka,
zdravotní sestra
Odborná kosmetika, pedikúra,
manikúra, ev. epilace chloupků,
Mandelle lymphdrainage
Aromamassage, soft-laser
Termín dle dohody:
tel. + fax: 01/98 24 867
Út – pá: 8-12 + 14-19 hod.
1140 Wien, Kleinmayrg. 48

Společní uživatelé
jedné garsonky pro tři osoby hledají
třetího spolubydlicího, evt. spolubydlicí.
Jsme celý den zaměstnáni. Detaily rád
vysvětlí Martin, tel: 0676 3476 538.

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolarik
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,
Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

PRODEJ A OPRAVY VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,

Krajanské ceny, TV-Service,
T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

**MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE**
>>> *sleva pro krajany*

„Art-Atelier“

Bildhauerei / Keramik / Restaurierung / Keramikurse
Altmüttergasse 6, 1090 Wien

tel.: **0676 9452096**

Auf Ihren besuch freut sich:

Mag. Milada Zahnhausen

Dipl. Bildhauerin & Keramikerin

SIMMERINGER TAPETENPALETTE

Tapeten – Teppich – Vorhänge – Karniesen
Farben – Lacke u.v.a.

INKU
Fachberater

Inh. L. u G. Lunghammer
A-1110 Wien, Simm. Hauptstr.189
Tel./Fax: 01/7698200

PARKETTBODENVERLEGUNG

Ponúkame Vám podlahárske práce:
nivelizacia podlahy, sokovanie,
dodávka a montáž:

plávajucich podláh, laminátových parkiet,
celoplošné lepenie PVC, kobercov a iné.

tel./fax: +43 (0)1 9433765

mobil: +43 (0)650 5992802

e-mail: podlahy@chello.at

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl

rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

Nabízíme:

svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.

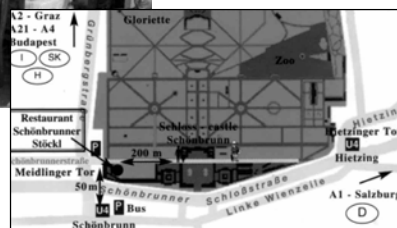
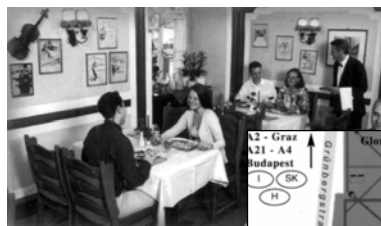
Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyň

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmisches Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dřšťková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo –
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel.: 402 57 31

otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

**KLEINES
WIENER CAFE**

Denis Bezucha

1080 Wien, Kochgasse 18

tel. 01/402 32 07

po – pá 9:00-22:00

sobota a neděle

zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.

Oslavy na objednávku.

Budějovické pivo.

KNIŽNÍ NOVINKY

Petře Hůlové (27) vyšla již v pořadí čtvrtá kniha *Umělohmotný třípokoj*

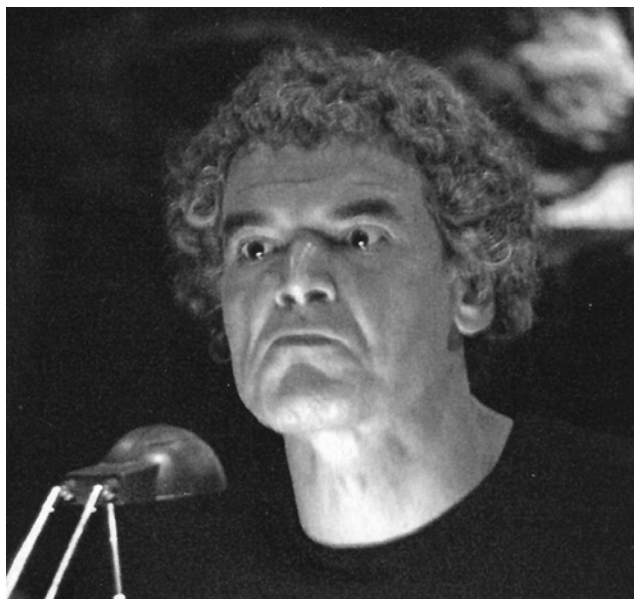
Debutovala románem *Paměť mojí babičce* (2002). V roce 2004 vydala novelu *Přes matný sklo*, v roce 2005 prózu *Cirkus Les Mémoires*. Vše v nakladatelství Torst. Její poslední kniha *Umělohmotný třípokoj* je podle Jiřího Peňáše (*Týden*) nepřetržitým proudem sexuálního či spíše geniálního fantazírování, kterým kreativní mysl obaluje jako girlandami někdy zábavný, výstižný, ale často také naprosto jalový tok asociací, postřehů, komentářů... umělým světem, chemickou laboratoří slov. Kritik vyzdvihuje slovní grácii autorky a její nesporný, pozoruhodný lyrický talent. Petra Hůlová vystudovala kulturologii a mongolistiku na FF UK v Praze.

Petra Hůlová

Torst vydal novou knihu Patrika Ouředníka – prozaické dílo s názvem *Ad acta*

Na první pohled se tváří tradičněji než většina jeho ostatních: jsou tu realistické postavy, souvislé dialogy, jakýsi děj, píše ve své recenzi knihy Pavel Mandys (*Týdeník*). V průběhu příběhu dojde k jednomu znásilnění, dvěma nevyjasněným sebevraždám a do toho se ještě připleje jedna čtyřicet let stará vražda. Jedním z hlavních hrdinů je policejní inspektor starosvětského ražení. Jenže tomu, píše Mandys, kdo se nechá strhnout a začne *Ad acta* skutečně

Patrik Ouředník

číst jako román s kriminální zápletkou, se Ouředník v závěru vysměje: nechá sice dopadnout pachatele znásilnění, ale čtenáři neprozradí, kdo to je, na řešení zbylých záhad pak nedejde vůbec. Najdete zde úvahy nad českou povahou, francouzsky duchaplné, trefné, nelitostné a elegantní díky onomu odstupu ze zahraničí... a pak zakončené nějakým záchodovým souslovím. Podle kritika kniha zaujme a pobaví, ale smysluplný celek to dohromady nedává, text zůstal na úrovni skici, jakkoli slibné pro velkolepější románový tvar.

Patrik Ouředník: *Ad acta*. Praha: Torst 2006. 152 stran, cena 159 Kč.

***Jsme tady, smíření* – deset nových povídek Jana Balabána**

Tvorba Jana Balabána má v mnohém výsadní postavení, a to nejen v kontextu současné české literatury, píše ve své recenzi Pavel Mandys (*Týdeník*). Ostravský spisovatel je výjimečný nejen v tom, že se dokázal prosadit povídkami,

Jan Balabán

což není v literatuře častý zjev. Jan Balabán napsal celkem šest prozaických knih, nejvíce zaujal v roce 2004 sbírkou *Možná že odcházíme*. Prostředím povídek *J sme tady, smíření je opět Ostrava, její drsnější tvář – hospody i ulepené nonstopy, bezdomovské doupe pod mostem, panelákové byty, provozy těžkého průmyslu*. V jedné povídce se vydáme do Ameriky, ale i tam je v pozadí Slezsko. O autorově novince lze právem napsat mnoho hezkého, píše kritik, ale jemné mistrovství jako v jeho knize *Možná že odcházíme* však v ní nenachází.

Jan Balabán: *J sme tady*. Brno: Host 2006. 196 stran, cena 199 Kč.

Historie knihtisku v encyklopedii

Nakladatelství Libri s podporou Strahovského kláštera vydalo publikaci nazvanou *Encyklopedie knihy*. Kniha, jejímž autorem je Petr Voit, popisuje knihtisk a jeho příbuzné obory, jak se vyvíjely od 15. do 19. století. Autor se zde zabývá mnoha oblastmi, které souvisely s výrobou a distribucí knihy – to znamená papírem, písmem a písmolijectvím, grafickými technikami, knižním dekorem a ilustrací, vazbou, ilustrátory, kartografy, tiskaři, knihkupci a nakladateli, žánry nebo formami vydání.

Encyklopedie knihy, která zahrnuje více než 1 300 stran s téměř 2500 hesly a 160 barevnými fotografiemi, je v prodeji od prosince loňského roku a stojí 2 500 korun. (mk)

Adolf Born na cestách

Sloart vydal před nedávnem vázanou knihu *Adolf Born na cestách*. V Čechách jistě bude velmi málo domácích knihovničků, kde by nebyla zařazena kniha ilustrovaná Adolfem Bornem. Mnohé obsahují i nějakou z jeho monografií. Současná publikace je však i pro znalce díla Adolfa Borna v mnohém objevná – poprvé v ní například Adolf Born výrazněji vystupuje jako autor textu – krátkých cestovních poznámek – a v druhém případě poskytuje čtenáři pohled do skic, nápadů a nejrůznějších kresbiček, které jsou posbírány z bloků a různých papírků, které měl ilustrátor právě po ruce. Doposud v žádné Bornově knize čtenář tuto možnost neměl. S Adolfem Bornem se tak podíváme na nejrůznější místa Evropy, například do Istanbulu, na řecké pobřeží, na Kypr, do Tyrol, do Švýcarska, Itálie, Španělska, Nizozemska, ale i třeba na Tchajwan. Nová kniha Adolfa Borna obsahuje na 40 drobných skic, 70 výpravných pérovek a 20 jimi inspirovaných barevných litografií. Zajímavé je tvůrčí a moderní typografické pojetí textu od knižního grafika Šimona Blably. (mk)

Pod názvem Vám oddaný...

vyšla v těchto dnech dosud nepublikovaná korespondence spisovatele a novináře Karla Čapka. Dopisy přibližují Čapkovo angažmá ve veřejném zájmu, v zájmu demokracie, ale i jeho vztahy k českým i světovým osobnostem. Kniha obsahuje Čapkovy dopisy bývalým československým prezidentům Tomáši Garriguovi Masarykovi a Edvardu Benešovi a premiérovi Milanu Hodžovi. Čtenář si může přečíst i jeho dopisy spisovatelům a novinářům předválečného Československa Františku Peroutkovi či Josefu Horovi, ale i spisovatelům zahraničním – Johnu Galsworthy a Julesu Romainsovi nebo zámožnému americkému

sběrateli knih Montgomerymu Evansovi. Mezi 48 poprvé v této knize zveřejněnými dopisy je i spisovatelův předposlední, který napsal 17. prosince 1938. Čapek (nar. 1890) zemřel 25. prosince na Boží hod vánoční.

Kniha nakladatelství Arsci doplnilo o medailónky Čapkových přátel, s nimiž si dopisoval, komentářem a jmenným rejstříkem. Publikace obsahuje také dobové fotografie a dokumenty.

Nakladatelství letos vydalo ještě knihu *Tichý hlas*, která obsahuje Čapkovy neznámé i známé texty z roku 1938. Také ony přibližují jeho politickou angažovanost v době před a po Mnichovu a spisovatele Čapka jako výrazného účastníka mezinárodního kongresu Penklubu v Praze.

Český překlad Jidášova evangelia

A když byli u stolu a jedli, Ježíš řekl: „Skutečně, pravím vám, že jeden z vás mě zradí, ten, který se mnou jí.“
Evangelium podle Marka, 14,18

Jidášovo evangelium je starověký náboženský text, jehož senzační objev v poslední době vyvolal oprávněné vzrušení u odborné i laické veřejnosti. Silně poškozený rukopis se objevil za dosud ne zcela objasněných okolností, nepochybně však pochází z Egypta, kde byl sepsán někdy ve 3. či 4. století po Kr. Ohromující je především role, jakou v tomto evangeliu hraje Jidáš – ten z Ježíšových učedníků, jenž je tradičně vykreslován jako sprostý a zistný zrádce svého Mistra. V evangeliu, které je podle něho dokonce pojmenováno, však Jidáš vystupuje jako vůbec nejbližší Ježíšův spolupracovník.

První český překlad *Jidášova evangelia* pořízený z originálního koptského textu a jeden z prvních jeho překladů do moderních jazyků vůbec pořídil mladý nadějný badatel Marek Dospěl a vydalo ho nakladatelství KLP – Koniasch Latin Press v Praze v loňském roce. Publikace je doplněna úvodem, textovými poznámkami a základním věcným komentářem, připojeny jsou rejstříky.

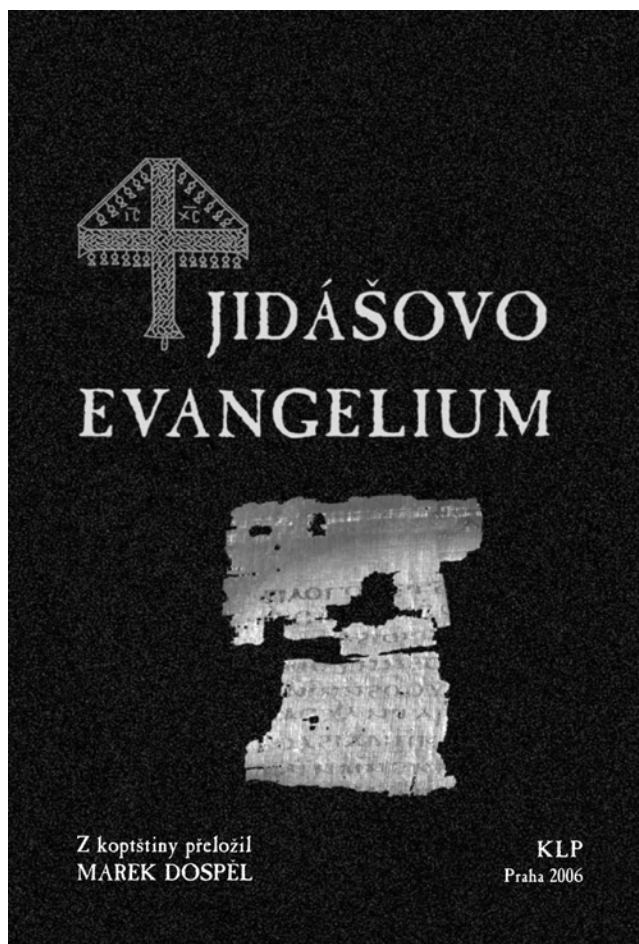
Jidášovo evangelium. Z koptštiny přeložil Marek Dospěl. Praha: KLP 2006. XXXII + 64 stran, cena 65 Kč

Další informace podá a objednávky přijímá koniasch@quick.cz
Otiskujeme část úvodní studie Marka Dospěla.

Dějiny nálezu a zpracování kodexu Tchacos

Na osmém kongresu Mezinárodní asociace pro koptská studia v Paříži vystoupil 1. července 2004 emeritní profesor filozofické fakulty ženevské univerzity Rodolphe Kasser (*1927) s oznámením, že připravuje edici a překlad pověstného *Jidášova evangelia*. Oznámení vzbudilo okamžitý zájem. Mělo se totiž jednat o spis z prvních staletí křesťanské éry, o němž byly dosud k dispozici pouze zprostředkované informace. Nikdo v moderní době spis nečetl a snad ani nedoufal, že by to jednou mohlo být možné. Příběh tohoto velkého objevu se však začal mnohem dříve a na jiném kontinentě.

Nálezové okolnosti papyrového kodexu jsou nejasné. Objeven byl nejspíše koncem sedmdesátých let minulého století, a to ve středním Egyptě, v hrobce vyhloubené nad vesnicí Amhar na pravém břehu Nilu šedesát kilometrů severně od města el-Mínja. Lokalizaci nálezu podporují i jazykové charakteristiky všech čtyř textů v kodexu obsa-

žených, neboť byly napsány středoegyptskou odnoží tzv. saidštiny, tedy jižního nářečí koptského jazyka.

Následně byli kontaktováni překupníci starožitností, kteří měli v příběhu našeho rukopisu sehrát osudovou roli. Jednalo se o rodilého Egyptana jménem Hanna, k němuž se kodex dostal prostřednictvím kolegy ze středního Egypta s přezdívkou Am Sámja. Hanna shromáždil ve svém káhirském bytě řadu starožitností, ty mu však byly zcizeny při nočním vloupání – včetně vzácného kodexu. Po několika letech se jednotlivé objekty začaly vynořovat v Evropě a Hanna se pokusil získat je zpět. S pomocí řeckého obchodníka, s nímž měl již dříve obchodní styky, se mu to nakonec roku 1982 podařilo. Když nic jiného, octl se kodex díky těmto událostem za hranicemi Egypta, který jinak své kulturní dědictví žárlivě chrání.

Na Hannu udělal nález hned na počátku velký dojem. Ačkoli sám neovládal žádnou řeč kromě arabštiny, přinejmenším tušil, jak vzácnou památku se mu podařilo získat. V té souvislosti bezpochyby kontaktoval (nejspíše evropské) odborníky, jejichž identita je však nejasná. Lze předpokládat, že jejich stanovisko dalo základ vysoké ceně, kterou Hanna později za kodex požadoval. Zde je tedy možné vidět první „odborné selhání“; spočívalo v neprozřetelném ocenění rukopisu neznámého původu a nezpochybnitelné důležitosti a v nepodniknutí kroků k jeho získání pro badatelské účely.

Bylo to právě v době, kdy světová odborná veřejnost sklízela plody své dlouholeté a náročné práce na zpracování obřího souboru dvaapadesáti textů objevených v prosinci 1945 u hornoegyptského města Nag Hammádí a kdy

zároveň velmi stoupl zájem o koptské papyry, neboť potenciálně mohly být scházejícími částmi naghammádských textů. V souvislosti s tím sledovali badatelé s nadějí trh se starožitnostmi.

Hanna se úpěnlivě snažil kodex se dvěma dalšími prodat a ve svém úsilí kontaktoval Ludwiga Koena z michiganské univerzity. Přes něho vešel v kontakt s Jamesem M. Robinsonem, jednou z vůdčích osobností projektu zpracování naghammádské gnostické knihovny. S cílem zúčastnit se obchodního setkání a případně zakoupit nabízené rukopisy měl Robinson letět v květnu 1983 do Ženevy. Předmětem jednání měly být tři samostatné kodexy, z nichž první – obsahující řecký matematický text – zajímal Koena, druhý – s částí *Septuaginty* – zajímal jeho kolegu Davida N. Freedmana, třetím byl blíže nespécifikovaný kodex psaný koptsky.

Schůzka se konala 15. května 1983 v jednom ženevském hotelu a vedle dvou prodávajících se jí účastnili Koena, Freedman a Stephen Emmel, Robinsonův žák. Průběh byl celkem rychlý, po půlhodině opouštěli tři badatelé hotelový pokoj s prázdnými rukama a zklamání – kupci prý požadovali za tři kodexy ohromující tři milióny dolarů. Navíc nebylo dovoleno pořádit žádné fotografie ani dělat si písemné poznámky, osvětlení bylo mizerné a stav rukopisů, zabalených do starých novin a uložených v krabicích od bot, ani nedovoloval obrátit několik listů. Jisté bylo jen to, že kodexy jsou pravé a byly nelegálně vyvezeny ze země původu. Přesto byl Emmel s to o koptském kodexu sestavit poměrně obsáhlou a komplexní zprávu. V ní mj. uvádí, že „dochována je pouze jedna polovina kožené vazby (nejspíše přední) a listy utrpěly určité poškození“. Správně identifikoval i oba tehdy již známé texty kodexu

Jaké byly další osudy koptského kodexu, není jasné. Údajně se ho Hanna pokoušel marně prodat v USA – nejasný původ a přemrštěná cena ho činila neprodejným. Uložil tedy vzácný rukopis do bankovní schránky na newyorském předměstí, kde zůstal téměř dvacet let vystaven nekontrolovatelným teplotním a vlhkostním podmínkám, a tedy i riziku naprostého zničení.

Současný majitel kodexu, Maecenas Stiftung für antike Kunst se sídlem v Basileji, zakoupil rukopis roku 2001 od antikvářky Tchacos Nussberger, jež ho od Hanny získala v dubnu předešlého roku a nechala několik měsíců zkoumat v Beinecke Library na univerzitě v Yale. Při tomto zkoumání byla mj. ozřejmena identita třetího spisu kodexu. Knihovna však nakonec o koupi nestála, nejspíše z obavy z nejasného, a tedy potenciálně nezákonného původu. A tak teprve po dalších peripetiích, které významně a nevratně zhoršily jeho stav, stal se kodex majetkem Nadace. Ta podnikla první nezbytné kroky k jeho záchraně a začala také pátrat po „dějinách“ kodexu. Za tím účelem byl angažován Herb Krosney, jenž výsledky svého pátrání vyličil v samostatné knize a na jehož dokumentaci se také zakládá větší část výše uvedených fakt. U zrodu Nadace stála curyšská obchodnice starožitnostmi Frieda Tchacos Nussberger, která kodex sledovala už roku 1983, kdy byl nabízen Emmelovi, a podle níž dostal kodex své novodobé jméno.

Rodolphe Kasser spatřil kodex poprvé v Curychu 24. července 2001 večer a vzpomíná, v jak neuvěřitelně ubohém byl tehdy stavu: částečně rozpadlý na prach, neskuptečně křehký, že se drotil při každém dotyku. Zároveň bylo

bohužel zřejmé, že největší poškození utrpěl v moderní době, a sice díky nezodpovědnému a ziskuchtivému jednání starožitníků a nejspíše i odborníků. Když také Emmel – po dvaadvaceti letech – rukopis znovu uviděl, vyděsilo ho, jak velkému a nevratnému poškození mezitím došlo. V Kasserových slovech nelze přeslechnout lítost nad nenahraditelnou ztrátou i rozčilení nad neetickým a neprofesionálním chováním některých kolegů, kteří – zřejmě z rivality – dali v sázku tak cenný rukopis, když jednali na vlastní pěst a informace o novém rukopise svěřovali jen úzkému kruhu přátel.

Od roku 2001 konzervátorka Florence Darbre ve spolupráci s profesory Kasserem a Wurstem (od roku 2004) pracovala na konzervování a současném sestavování listů kodexu. Bylo nutné dočasně navrátit křehkému papýru potřebnou vlhkost, aby získal na vláčnosti a bylo možné s ním manipulovat. Hned nato byly všechny listy i jejich zlomky vkládány mezi skla a teprve pak foceny a zdlouhavě pomocí počítače sestavovány. Mravenčí práce trvaly přibližně pět let. Přitom ještě v roce 1983 Emmel ve své již citované zprávě odhadoval čas potřebný na sestavení zlomků rukopisu na jeden měsíc.

Určit následnost horních částí jednotlivých listů v rámci kodexu bylo snadné u těch listů, které nesly čísla stránek. Opětné sestavení odpovídajících dvou půlek listu k sobě bylo však nepoměrně obtížnější; ulehčeno bylo u dvou prvních textů kodexu, které jsou v nepatrně odlišné podobě známy z naghammádského gnostického korpusu. Jinde musel být brán ohled na strukturu papýrových vláken a další, většinou formální znaky.

Editoři a překladatelé pracovali výhradně s fotografiemi; nejen že se tím vyhnuli manipulaci s rukopisem, ale kvalitní a digitálně různě upravované fotografie bývají zároveň užitečnejší pro luštění těžko čitelných partií než samotný originál. Běžely tedy práce na přípravě edice překladu nejatraktivnějšího spisu kodexu, *Jidášova evangelia*. Zatím se v létě 2004 konal již zmíněný kongres, vše bylo ale dosud zahaleno rouškou utajení a tušené senzace.

K očekávanému odtajnění *Jidášova evangelia* došlo přesně na Velikonoce 2006. Lze si snadno domyslet, že za touto promyšlenou marketingovou taktikou stál hlavní investor a majitel dispozičních práv na edici a překlad kodexu – americká National Geographic Society, jež dokázala dát spisu a jeho vydání patřičnou publicitu. Začátkem dubna 2006 byl tedy na internetových stránkách společnosti zveřejněn celý přepis a anglický překlad textu *Evangelia* a současně vyšla kniha s komentovaným anglickým překladem a několika menšími studiemi. Dále byl na televizním kanále National Geographic uveden napínavý dokument o kodexu a jeho novodobých peripetiích, kterými se dostal až ke konzervátorům a badatelům. V ústředí National Geographic Society ve Washingtonu, D. C. byla 7. dubna zahájena výstava, na níž lze spatřit několik vybraných stran z kodexu. Vše bylo načasováno právě na Velikonoce a v květnovém čísle časopisu *National Geographic* byli s objevem seznámeni i čeští čtenáři. Některé hlasy dokonce tvrdily, že projekt se snaží využít vlny zájmu o spekulativní knihu Dana Browna *The Da Vinci Code* a podle ní natočený film.

Po tolika peripetiích, kdy byl nadohled naprostému zničení, bude kodex v brzké budoucnosti vrácen do země

svého původu, do Egypta. Bude svěřen do sbírek Koptského muzea v Káhiře, kam našly cestu mj. také naghammádské kodexy a mnoho dalších vzácných památek křesťanského období dějin Egypta, písemných i hmotných.

Tolik aspoň to nejdůležitější z pohnutých osudů rukopisu Tchacos – celý příběh je mnohem složitější.

Pavel Kohout – To byl můj život??

Vůči Pavlu Kohoutovi (20. 7. 1928, Praha) zaujímala česká i krajanská veřejnost vždy velmi vyhraněná a různá názory. On sám jí k tomu poskytl řadu důvodů, když se po více než padesát let objevoval v různých rolích v popředí scény politického a literárního života. Začal jako autor mládežnických veršů, které mu vynesly reputaci stalinistického režimního básníka. Brzy se ovšem dostal s dogmatickým režimem do konfliktu a postupně se stal jedním z protagonistů obrodného procesu. Současně vyspěl i jako autor a proslul jako dramatik hraný po celém světě. Po sovětské okupaci se ocitl mezi nejaktivnějšími disidenty (byl mimo jiné i jedním z autorů textu *Charty 77*) a patřil mezi ty, které Husákovi normalizátoři nejvíce nenáviděli a pronásledovali. Byl vystěhován z bytu, vydírán, v jeho autě se našla bomba... Posléze byl v roce 1979 protiprávně zbaven státního občanství a přinucen k emigraci. Po roce 1989 se vrátil do Prahy s rozhodnutím rezignovat na politické úřady a prebendy. Kohoutův život je velmi dramatický, plný konfliktů i vnitřní dynamiky. Je to příběh, který svou typičností i mimořádností otevírá řadu otázek týkajících se naší nedávné historie. Sám jeho protagonista tyto otázky tematizoval v tak zvaných memoárománech *Z deníku kontrarevolucionáře* (1969) a *Kde je zakopán pes* (1987), které dokumentují a vysvětlují především jeho postoje během Pražského jara a následující život disidenta. Po takřka dvaceti letech se tehdy sedmasedmdesátiletý autor rozhodl učinit svůj život tématem knihy ještě jednou a pokusit se při tom osvětlit jeho smysl, logiku a integritu. Kniha vzpomínek *To byl můj život??* je na rozdíl od předchozích dvou memoárománů knihou bilanční.

Vrací se až do dětství a nevyhýbá se ani padesátým letům. Autor v ní bilancuje také svůj život literární. Po prvním dílu, vydaném předloni pražským nakladatelstvím Paseka, vyšel koncem loňského roku v nakladatelství Pistorius díl druhý, pojednávající o letech autorova exilu i návratu do vlasti a končící rozdělením Československa v prosinci 1992. Oba svazky nesou shodný název *To byl můj život??*

Dva otazníky se zdají být výrazem údivu nad tím, že se do jednoho života, který stále ještě aktivně pokračuje, vešlo tolik dějů včetně dvou diktatur. Tím, že o sobě Kohout píše ve třetí osobě, získává odstup, který mu umožňuje sebeironii i sebekritiku, a dává životopisu napětí románu.

Zejména druhý díl obsahuje dosud neznámé informace o jeho nové vlasti Rakousku, o proměnách, kterými prošla za čtvrt století Vídeň, a o mnoha Rakušanech a Česích, které tu potkal. Dosud neznámé byly i průvodní události jeho návratu do Prahy po listopadu 1989, které ovlivnily, že centrem jeho života zůstává dodnes Vídeň.

Jako ukázkou přinášíme „žhavou“ kapitolu z druhého dílu knihy Pavla Kohouta *To byl můj život??*, týkající se především těžkého „porodu“ českého slabikáře pro děti krajanů v exilu, ale i české školy ve Vídni.

Pavel Kohout

To byl můj život??

(První díl) 1928–1979

P A S E K A

Máma, táta, já a Eda

Žilo bylo a dosud stále žije jiné dítě, které v útlém věku opařila ve vaně voda vytrysklá z pračky, a když se šťastně dostalo z nehoršího, ztratilo vlast, protože se rodiče z nezbytí vystěhovali do Rakouska. Jakmile jim to situace čerstvých exulantů dovolila, dali malého Mikuláše Kohouta bez váhání do české školy ve Vídni, té poslední, která zbyla ze všech někdejších. Jak chlapec rozum bral, začalo se mu zdát, že jej naopak ztratila jeho rodina, když ho nutí učit se mrtvý jazyk, kterým mluví jen ona a pár kamarádů. Nemohl tušit, že si už za pár let, až se zhroutí železná opona, bude namlouvat holky tu i tam, o významu dvojjazyčnosti pro příští kariéru ani nemluvě.

I otec jeho otce byl rád a v roce 1983 uvítal den otevřených dveří, kterým vídeňská škola Komenského lákala další rodiče, protože jí ubývali žáci. Mnozí emigranti zbavovali svá děcka mateřštiny v naději, že spíš zapadnou do cizí společnosti; neuvědomovali si, že jim berou řeč, kterou dostali bez učení a mohli mít vždycky navíc. Českého spisovatele kvalita výuky probíhající ve třídách oslovila a chtěl škole pomáhat. Už předtím zůstal překvapivě bez odezvy jeho dopis, že věnuje škole sto výtisků dětské knížky *Jolana a kouzelník*, kterou napsal na Capri o tom, jak se malá holčička zbaví strašidel Strachu, Smutku i Nudy, a vydal ve Švýcarsku vlastním nákladem; chtěl návrh zopakovat osobně a nabídnout, že sem přijde i číst. Ted' ho ještě napadlo vyprosit si k nahlédnutí dvě knihy knih, které tvoří pro každého člověka základ pyramidy poznání: slabikář a čítanka.

A nevěřil očím: ve slabikáři strašil stejný sovětský tank, jaký převálcoval Pražské jaro, a v čítance zely jako doma desítky děr po zakázaných autorech. Prosbu o vysvětlení přehrála učitelka na ředitelku, jejíž obrana byla dílem nervózní, dílem agresivní. Na otázku „Jak je to v Rakousku možné?“ tvrdila, že škola nemá prostředky, aby si obstarala pomůcky vlastní, a je proto vděčná za bezplatnou pomoc z Prahy. Na otázku „Proč potom odmítla stovku dětských knih zdarma?“ tvrdila, že tak rozhodl spolek Komencký, který školu spravuje. Na otázku „Jak může spolek toho jména upřít žákům knížku českého spisovatele?“ tvrdila náhle, že tak rozhodla sama. Na otázku „Proč?“ tvrdila, že by pak musela brát dárky od každého, třeba i špatné. Na otázku „Proč tedy bere tak pochybné prezenty z Prahy?“ tvrdila, že škola nemá prostředky, aby...

Bylo zřejmé, že se pražskému režimu mazaně zdařilo vtáhnout vídeňskou školu do sféry svého vlivu; pod rouškou velkorysé pomoci mohl dál působit na děti těch, kteří před ním prchli do svobodné země. Návštěvník o tom napsal do týdeníku *Profil* a požádal rakouské ministerstvo školství, aby umožnilo vydání slabikáře a čítanky, které by mohly sloužit všude po světě, kde české děti našly novou vlast. Byl sám překvapen, když se zbožné přání ukázalo být snadno splnitelným.

Ihned byl pozván do státního nakladatelství Bundesverlag, kde ho šéflektor Otmar Spachinger informoval, že každá menšina má v Rakousku ze zákona nárok na všechny nezbytné učebnice, jenže právě česká o ně po válce nikdy nepožádala. Na příští schůzku přišel i člen správní rady, potomek rodu Harantů, a souhlasil s návrhem najít v exilu nejschopnější síly, které by se úkolu ujaly. Jediný svazek měl obsahovat sličně ilustrovaný slabikář s klíčem pro pomoc vyučujícím, kterými měli být i rodiče, a výběr z nejlepších básniček i próz napsaných pro děti. Funkcí editora byl pověřen autor nápadu, který se předem vzdal odměny.

Práce, provázející pak pět roků jeho obvyklé činnosti, bude patřit k nejhezčím i nejnevědčejším. Napínavé bylo už hledání autora textu, který musel splňovat řadu kritérií uměleckých i pedagogických. Jaká radost, když se k tomu uvolil v Bonnu žijící Jiří Gruša! Stejně těžké se zdálo nalézt výtvarníka, ten musel potvrdit světovou úroveň české kresby pro děti. Jaká sláva, když z Paříže přislíbil proslulý výtvarník Jiří Kolář, že sestaví tříčlennou jury, která vyzve k soutěži české umělce na všech kontinentech. Zadané úkoly zaslaly po půl roce čtyři desítky malířů z Evropy, Ameriky a Austrálie. Jiří Kolář s Evou Janoškovou z Kolína nad Rýnem a Čeněkem Pražákem z Dittikonu u Basileje hodnotili návrhy ve Vídni dva dny, než se rozhodli pro něžně veselé pastelky Miroslava Wagnera z Düsseldorfu. Čítankový výbor od lidových koled až po Hrabala byl tajně připravován v Praze Josefem Bruknerem, Vladimírem Karfíkem a Ivanem Klímou; tak se zas jednou spojil exil s domovem v kruh.

Současně probíhala jiná celosvětová kampaň – proti vydavateli. Vedla ji některá exilová periodika a emigranti zasílající protesty, i tady většinou anonymní, přímo Bundesverlagu. Motto: Tak vlasteneckou akci nesmí poskvřnit bývalý komunista! Nejkurioznější byla demarše jakési československé exilové vlády v Austrálii, která hrozila Rakousku diplomatickými kroky. Mezi nejsmutnější patřil článek univerzitního profesora Lobkowitz z Mnichova, který

v projektu objevil komunistickou provokaci. Ani jeden z rozlíčených se nepozastavil nad tím, že česká škola ve svobodném Rakousku dál používá ideologické paskvily z Husákovy Prahy. Žádný z rozhořčených se nepodivil, že funkcionáři české menšiny, žijící v Rakousku už po deseti letech, dávno neuplatnili právo na pořádné učebnice pro své děti. A nikdo, ale vůbec nikdo z kritiků se nenabídl, že tu práci tedy převezme a o vydání se postará sám.

Smutný výstup předvedla bohužel i Nadace Charty 77 ve Stockholmu. Ačkoli její příspěvek nepřekročil 5 % z nákladů a editor za něj přesto poděkoval v doslovu, napsal ředitel František Janouch rakouskému nakladatelství místo pochvaly uražené urážlivý dopis, že Nadace nebyla uvedena jako hlavní sponzor. Nadto zaplatil druhou polovinu slíbené částky až po urgencích a nikdy neodpověděl na návrh Bundesverlagu zakoupit určitý počet exemplářů pro děcka těch emigrantů, kteří na to neměli.

Dílo nazvané *Máma, táta, já a Eda aneb Česká abeceda* bylo v říjnu 1988 hrdě představeno na frankfurtském knižním veletrhu rakouskou ministryní kultury. Protože konec totality se zdál být vídeňské české škole zřejmě i tehdy v nedohlednu, odmítla je přijmout za pomůcku s odůvodněním, že autorem slabikáře nebyl pedagog. O deset let později se k její smůle stane právě Jiří Gruša velvyslancem České republiky ve Vídni. Editor nemá rád trvalé konflikty a nabídne přáteli, aby uspořádal schůzku. Nová ředitelka školy se na ní nemastně neslaně omluví a přijme novou nabídku ke spolupráci; dohodnou se, že ji ještě před Vánocemi zahájí rozhovor dramatika s učitelským sborem o problémech minulých i současných.

Akt smíření se odehraje v jakési velké zasedací místnosti, patrně sborovně. Host bude skoro hodinu při čaji, cukroví a řeči o ničem se třemi zřetelně zaraženými učiteli, kamí trpělivě čeká, až skončí vyučování. Jako ioneskovské faktotum se tedy co chvíli v trepkách prošourá nevrlý muž, asi školník, který něco přinese, odnese, zamete nebo utře. Konečně dorazí i paní ředitelka a podívá se, že dramatik ještě s někým počítá, ostatní členové sboru šli ze tříd rovnou domů, za dveřmi jsou přece Vánoce! Když trvá na domluvené diskusi, je rezolutně poučen, že se tenkrát jinak jednat nedalo. Bude přitom rušit jen obraz rakouského prezidenta místo vhodnějšího portrétu Gustáva Husáka.

Knížka vyjde po listopadu 1989 v Čechách v jediném vydání, než se trhu ujmou stálí autoři učebnic a zavedou do čítanek symboly vítězného kapitalismu; v nakladatelském týmu bude i štíhlý a skromný mladík jménem Viktor Kožený, který si tak připíše dobrý skutek, než rozprodá československé námořní loďstvo. Místo epitafu za mrtvý slabikář Grušova básnička z něho.

*Bylo jedno Nebylo,
nesmálo se, nesnilo,
dumalo jen, co má být,
najalo si velký byt
v jednom zámku
jménem Budu,
ale i tam má jen nudu.
Ta mu nedá pokoje,
a tak kazí to, co je.*

Pro českou školu ve Vídni i zřizující spolek Komenský zřejmě nebylo a dál není minulosti, podobně jako jí ani za dvacet let nebude pro signatáře Anticharty a jejich spřízněnce, kteří podvraceli režim podle ideologa Václava Klause efektivněji než disidenti právě tím, že ho viribus unitis – spojenými silami – nechali vyhnít.

Díla Pavla Kohouta

Hodina tance a lásky (ČS, 1992)
Sněžím (ČS, 1993)
Hvězdná hodina vrahů (MF, 1995)
Konec velkých prázdnin (MF, 1996)
Z deníku kontrarevolucionáře (MF, 1997)
Šest a sex – divadelní aktovky (MF, 1998)
Ten žena a ta muž (MF, 1999)
Katyně (MF, 2000)
Ta dlouhá vlna za kýlem (Paseka, 2000)
Hry v posteli – divadelní hry (Paseka, 2001)
Kde je zakopán pes – doplněné vydání (Paseka, 2002)
Lesk cizího peří – divadelní adaptace (Paseka, 2003)
Nápady svatě Kláry (Paseka, 2004)
Čtyři a Cyrano – divadelní hry (Větrné mlýny, 2005)
Bílá kniha o kauze Adam Juráček (Paseka, 2005)
Konec velkých prázdnin (Paseka, 2005)
To byl můj život?? I (1928-1979) (Paseka, 2006)
To byl můj život?? II (1979-1992) (Pistorius, 2006)

VÝROČÍ

Bohumil Hrabal

(28. 3. 1914 Brno-Židenice – 3. 2. 1997 Praha)

Čelný představitel české prózy druhé poloviny 20. století. Adoptivní syn Františka Hrabala, správce a posléze ředitele pivovaru v Nymburku. Po maturitě studoval na Právnické fakultě UK a současně navštěvoval přednášky z dějin, literatury a umění na FF UK. Po uzavření vysokých škol se stal úředníkem v Nymburku a v Praze, v letech 1942-1945 pracoval na dráze, roku 1946 dokončil studia práv, ale živil se jako pojišťovací agent, obchodní cestující aj. Pracoval ve sběrných surovinách v Praze a byl kulisákem v libeňském divadle S. K. Neumanna. Od roku 1963 spisovatelem z povolání.

Navázal přátelství s hudebníkem a básníkem K. Maryskem, sblížil se s řadou literárních osobností, které různou

měrou zapůsobily na utváření jeho životních a uměleckých postojů: např. s J. Kolářem, J. Hiršalem aj., zejména však s E. Bondym a s experimentátorským grafikem V. Boudníkem. V roce 1948 byla rozmetána sazba jeho básnické sbírky *Ztracená ulička*, roku 1959 zastavena výroba povídkové knihy *Skrňvánek na niti*, roku 1970 zabaven náklad sbírky úvah a rozhovorů *Domácí úkoly* a výboru z tvorby let 1938-1952 *Poupata*. Po roce 1970 nesměl několik let oficiálně publikovat. V sedmdesátých a osmdesátých letech psal i do exilových periodik *Svědectví a Listy*, většinu svých tehdejších beletrických prací vydal nejprve v exilových nakladatelstvích a v samizdatových edicích, některé z nich pak pro oficiální vydání upravoval či překomponoval v nový celek. Podle jeho próz vznikla řada filmů, většinou za Hrabalovy účasti na scénáři. Hrabalova prozaická tvorba se setrvale vyznačovala různorodostí a také proměnlivostí.

Povídky jeho prvních knih vydávaných v šedesátých letech (*Perlička na dně*, 1963; *Pábitelé*, 1964) měly převážně epický mluvní charakter. Do krajnosti Hrabal přivedl pábitelský vyprávěčský postup v experimentátorském textu *Taneční hodiny pro starší a pokročilé* (1964), naproti tomu v příběhu z protektorátní doby *Ostře sledované vlaky* (1964) dokázal své výbušné vyprávěčství zkrotit do ukázněné povídkové stavby. V sedmdesátých letech v jeho dosavadním díle zapůsobily vzpomínkové prózy, tématicky a situačně spjaté s nejužším rodinným okruhem (*Postřižiny*, 1976; *Městečko, kde se zastavil čas*, Innsbruck 1978; *Krasosmutnění*, 1979; *Harlekýnovy milióny*, 1981). Následovala trilogie *Svatby v domě* (Toronto 1987) a *Proluky* (Kolín nad Rýnem 1987, Praha 1991), vzpomínkový i jakoby pedagogický text o Hrabalově příteli V. Boudníkovi *Něžný barbar* (Kolín nad Rýnem 1981, Praha 1989). Širší výpověď o životě přináší naproti tomu bilanční román *Obsluhoval jsem anglického krále* (Kolín nad Rýnem 1980, Praha 1989) a novela *Příliš hlučná samota* (Kolín nad Rýnem 1980, Praha 1989). Do konce osmdesátých let Hrabal soustavně pěstoval fejetonistiku, povětšinou utvářenou do podoby veřejných dopisů, celoživotně publikoval drobné úvahy nad tvůrčí problematikou a komentáře k vlastnímu dílu.

Bohumil HRABAL: *Obsluhoval jsem anglického krále* (ukázka)

Kterak jsem se stal milionářem

Dávejte pozor, co vám teďka řeknu. Ten kufříček se vzácnými poštovními známkami mi přinesl štěstí. Ne hned, ale až pak, protože po skončení války jsem dostal malý dekret, i když jsem dal adresu toho velitele gestapa, toho, který byl vrahem tolika lidí, a utekl a schoval se někde v Tyrolích, a já jsem v Chebu od svého tchána vyzvěděl místo jeho pobytu, a Zdeněk dostal povolení od amerických úřadů a autem s dvěma vojáky si vyjel pro něj, zastihl jej, jak sekal louku přestrojen v tyrolských kalhotech a košili a nechal si narůst plnovous. I kdybych jej zatkl já, přesto mne Sokolové z Prahy dostali do kriminálu, ne za to, že jsem si vzal Němku, ale za to, že jsem v době, kdy popravovali tisíce českých vlastenců, že jsem stál před nacistickým úřadem krve a ochranu německé cti a dával jsem se prohlížet, já přispívající člen Sokola, jsem se nechal dobrovolně prohlídnout, zda jsem schopen pohlavně obcovat s germánskou arijskou ženou, tak za to jsem dostal půl roku, podle mého dekretu... ale potom jsem prodával ty známky a dostával jsem za ně takové částky, že jsem jimi pokryl deset podlah mého bytu, a když jsem dosáhl částky pokrývající čtyřicet podlah, koupil jsem si hotel na periferii Prahy, hotel se čtyřiceti pokoji... Ale hned první noc jsem měl dojem, že v největším mansardovém pokoji kdosi každou minutu děsnou šupou tesařské siročiny nabíjí do podlahy hřebíky a pak každý den nejen v tom prvním pokoji, ale ve druhém, ve třetím, desátém, až na konec i ve čtyřicátém pokoji, všechno současně, a všude, že po každé té podlaze po čtyřech leze můj synáček, čtyřicet synáčků, a každý mocnými hypami vbíjí do podlahy hřebíky, jednu podlahu po druhé, tak denně až do čísla čtyřicet... a když jsem se čtyřicátý den, ohlušen ranami, vyptával, zda nikdo neslyší nějaké rány kladivem, neslyšel to nikdo, jen já, a tak jsem ten hotel vyměnil za druhý, schválně jsem si vzal hotel pouze se třiceti pokoji, ale začalo to přesně tak jako v hotelu

prvním, a tak jsem usoudil, že peníze za ty známky nebyly požehnané, že to byly peníze násilím někomu vzaté, někomu, kdo byl přítom zabit, možná, že to byly známky nějakého zázračného rabína, protože ty rány a hřebíky vbíjené do podlahy vlastně byly hřebíky bité do mé hlavy, každým úderem jsem pociťoval, jak mi hřeb pronikal lebku, druhým úderem pak vjel do ní na polovic a pak celý, a nakonec jsem nemohl ani polykat, protože ty dlouhé kováky se mi koneckonců dostaly až do krku... a já jsem se ale nezbláznil, můj vytčený cíl bylo mít hotel a vyrovnat se všem hoteliérům a nechtěl jsem a nemohl jsem ustoupit, protože jsem žil jen tou představou, že třeba jednou to dosáhnu tak, jako to dosáhl hoteliér pan Brandejs, ne že budu mít zlaté přibory pro čtyři sta hostů, tak jak to měl on, ale pouze sto zlatých přiborů, a že budou u mne ubytováni slavní cizinci... a tak jsem začal stavět hotel, docela jiná než byly všechny hotely, u Prahy jsem koupil opuštěný velkolom, a tady jsem začal doplňovat a zvelebovat všechno, co tady bylo, jako to měl hotel Tichota, základem hotelu byla ohromná kovárna s hliněnou podlahou a dvěma komínky, nechal jsem i čtyři kovářské tak, jak byly, všechna kladiva a všechny kleště visící podle rady architekta, blázna, který to, o čem sníval, prováděl pro mne, a byl tak nadšený, tak jako já, protože jsem hned ten den, kdy byla adaptovaná ta kovárna, hned jsem tu spal, totiž tady v těch komínech a kovářských pecích, tady se na rožních před samými hosty měly péct šašlíky a živánské pečeně, tak tady jsem první noc slyšel úder, ale byly tak slabounké, do hliněné podlahy ty hřebíky šly rychle jako do másla, že nastal útlum i v mé hlavě a já jsem ještě s větší chutí se dal do stavby hostinských pokojů, takových malých kójí, které vznikly z dlouhého baráku podobného koncentráku, tady dřív byly dělnické šatny a ubikace, ale já jsem je nechal proměnit v pokojíky, ve třicet pokojů a na zkoušku jsem nechal udělat podlahu z hrubých drsných kachlíčků, takových jako jsou v Itálii a ve Španělsku a vůbec tam, kde je horko, a první den jsem naslouchal na zkoušku, a slyšel jsem jen, jak po mé hlavě se smetly hřebíky, vydávaly jiskry, tak tvrdý byl ten porcelán, a pak úder tichly po marném pokusu docela, a já jsem se uzdravil, a začal jsem spát tak, jako jsem spával... a stavba pokračovala tak rychle, že za dva měsíce byl hotel otevřen, nazval jsem jej hotel v Lomu, protože se ve mně cosi zlomilo a odešlo ode mne. Byl to skutečně prvotřídní hotel a tady se spalo jen na objednávku, byl v lese, a ty pokoje byly do půlkruhu kolem modrého jezírka na dně toho lomu, ze skály, která se tyčila čtyřicet metrů vzhůru a byla žulová, jsem alpinisty nechal zasázet alpinky a ozdobné keře, které rostou v podobných podmínkách, a navíc tam viselo ocelové lano napříč přes rybník, jeden konec byl upoután na kopci, takže lano se svažovalo až dolů, každý večer jsem měl atrakci, najmul jsem artistu, který použil rolny, takového kolečka, ocelového, pod kterým byla prostrčena krátká tyč, vyčíhal si okamžik, odrazil se a sjížděl dolů z té výšky a nad jezerem, osvětleným fosforovým šatem se pustil a rolna sjela až dolů, on se chvíli zastavil, protipohybem udělal pak sklonku, narovnal se a s nataženými rukama se zasnul do hlubokého jezera, aby zvolna a pomalu v těsných fosforových šatech plul ke břehu, na kterém byly stolky a židličky, všechno bylo bílé, já jsem všechno nechal natřít na bílo, ta bílá barva byla teď barvou mojí, takový to byl Barrandov, jenže byl originální, já jsem mohl soutěžit teď s každým,

ale abych řekl... tak to s tou rolnou vynašel pikolík, který jedno odpoledne vystoupil na kopec a tam se zachytil té rolny a sjel dolů a pustil se uprostřed, aby všichni hosté vykřikli zděšením a vstali nebo se zvrátili nazpátek do křesílek, všechna křesla byla v ludvíkovském stylu, pikolík se narovnal, pak ve vzduchu vzal převahu a po hlavě ve fraku se zasunul do hladiny, jako by jej jezero pozřelo... a já jsem v tu chvíli věděl, že tohle tu musí být každý den, a že večer to musí být se světélkujícími šaty, nemohl jsem na tom prodělat, a i kdyby, protože tohle neměl nikdo nejen v Praze, ale i v celých Čechách, a snad i ve střední Evropě... a pak jsem se dověděl, tak i na celém světě, protože jednou mi hlásili, že přijel a ubytoval se tady spisovatel, který se jmenoval Steinbeck... vypadal jako námořní kapitán nebo lupič, a tomu se tady tak líbilo, ta kovárna proměněná na restaurační síň a ty ohně a ti kuchaři, pracující přímo před hosty, takže jak se dokončovaly šašlíky nebo živán, tak hosté byli zcela tím diváním vyhladovělí a tak nabití chutí k jídlu, že se podobali dětem... ale tenhle spisovatel si nejvíc oblíbil všechny ty stroje na drcení žuly, takové zaprášené mlýny s obnaženou metodou struktury lešení, do všeho bylo vidět jako na nějaké výstavě mlýnů, nebo na výstavě, kde jsou rozřiznutá auta, aby bylo vidět motor, tak ten spisovatel byl okouzlen těmi stroji stojícími na rovince před lomem, odkud bylo vidět do kraje, jako desítky soch tam stály ty stroje, takové frézy nebo soustruhy na kámen, teď opuštěné, jako by vynalezené bláznivými sochaři, a taky ten spisovatel, Steinbeck se jmenoval, ten si nechal sem dát ten bílý stůl s bílými průhlednými křesly a židlemi a tady pil každý den odpoledne jednu a večer další láhev francouzského koňaku... a uprostřed těch strojů, dole s mlýnem, se díval do krajiny, takové fádní krajiny u Velkých Popovic, ale tím spisovatelem najednou ta krajina byla krásná, a ty stroje byly tak výtvarné, že ten spisovatel mi řekl, že tohleto ještě neviděl, v takovém hotelu že se ještě neubytoval, že tohle může mít v Americe jedině nějaký slavný herec, takový Garry Cooper nebo Spencer Tracy, a ze spisovatelů by si tohle mohl koupit jedině Hemingway, a kolik bych za to chtěl a já řekl, dva milióny... a on pak počítal něco na stole a pak mne poprosil, abych přišel, vytáhl šekovou knížku a řekl, že to koupí a že mi vystaví šek na padesát tisíc dolarů... a já jsem se optal několikrát, a on vždycky přidal na šedesát, na sedmdesát, osmdesát tisíc dolarů... a já jsem viděl a věděl, že tohle všechno, že tenhle hotel nemohu prodat ani za milión dolarů, protože ten hotel v Lomu byl vrchol mých sil, mého snažení, a já jsem teď prvním hoteliérem mezi hoteliéry, protože takových hotelů, jak má pan Brandejs, jako má pan Šroubek, tak takových hotelů je na světě stovky a tisíce, ale jako mám já, nemá žádný... A tak se jednou stalo, že přijeli autem největší pražští hoteliéři, včetně pana Brandejse a pana Šroubka, objednali si večeři, vrchní a pinglové upravili jejich stůl s tou největší pečlivostí a vkusem, jen kvůli nim jsem udělal spodní osvětlení skály deseti reflektory, ukrytými pod rododendrony a rozhozenými tak, aby celá skála byla ozářená a dala vyniknout ostrým hranám a fantastickým stínům a květinám a keříčkům, a umínil jsem si, že když by ti hoteliéři byli náchylní ke smíření a k tomu, že mne vezmou mezi sebe, že mi nabídnou členství v grémiu hoteliéřů, zapomenu na všechno zrovna tak, jako by zapomenu i oni. Avšak oni nejen že dělali, jako by mne nikdy neviděli, ale sedli si tak, že byly zády ke všem

těm krásám mého podniku, a já jsem se choval zrovna tak, mohl jsem se, a cítil jsem se vítězem, protože jsem viděl, že se otočili zády k jedinečným mého podniku jen proto, že věděli a poznali, že jsem se dostal teď nad ně, že u mne se ubytoval nejen Steinbeck, ale i Maurice Chevalier, za kterým přijelo tolika ženských, a zůstaly v okolí domu, že Chevalier je přijímal ráno v pyžamu a ony se na něj vrhly, ty ctitelky, a vysvlékly zpěváka a roztrhaly pyžamo na kousičky, aby si každá odnášela na památku útržek toho pyžama, kdyby mohly, roztrhaly by Chevaliera a odnesly si z něj kousičky masa, každá podle svého gusta, až podle povahy by skoro všechny si ze slavného zpěváka vytrhly nejdřív srdce a pak jeho pohlaví... a tenhle Chevalier přitáhl s sebou tolik novinářů, že fotografie mého Lomu byla nejen ve všech našich, ale i cizích časopisech, dostal jsem zprávy z Frankfurter Allgemeine a Zuercher Zeitung a Die Zeit, a i v samotných Herald Tribune byl můj hotel s bláznivými ženskými kolem Chevaliera, uprostřed platů, tam, kde byly ty sochy ze strojů, stroje obklopené bílými stolky a židlemi, které v opěradlech měly stylizované úponky révy, vyrobené uměleckými kováři ze železných plátů... a proto vlastně přijeli ti hoteliéři, aby se se mnou nesmířili, přijeli jen proto, že to, co viděli, bylo daleko silnější a krásnější toho, co si představovali, a hlavně taky proto, že teď, když to viděli, viděli, že ten lom jsem koupil za pakatel se vším, co v něm stálo a bylo, a žálili na mne asi taky proto, že jsem všechno nechal tak, jak jsem to koupil, a hotel jsem vystavěl dovnitř, takže ten, kdo něčemu rozuměl, uznal a uznával mne, jako bych byl nějaký umělec... a to byl můj vrchol, to, co ze mne udělalo člověka, který nežil nadarmo. A tak já sám jsem se začal dívat na ten můj hotel jako na umělecké dílo, jako na můj výtvar jen proto, že to viděli jiní... otevřeli mi oči, a já jsem sice až pak, sice až pozdě, ale přece jen pochopil, že i ty stroje jsou vlastně sochy, krásné sochy, které bych nedal za nic, dokonce jsem jednou viděl, že ten můj objekt v Lomu, že se podobá k tomu, co shromáždil cestovatel Holub, co shromáždil Náprstek, a že přijde jistě čas, kdy tady na každém stroji, na každém tom kameni a na všem bude nálepka, historicky cenné... a přesto jsem se cítil ponížěn od těch hoteliéřů, že pořad nepatřím k nim, že jim nejsem stavovsky roven, i když jsem nad nimi, často jsem v noci litoval, že není staré Rakousko, že jistě, kdyby byly manévry a ubytoval se tady ne sám císař, ale jeho nějaký arcivévoda, že bych mu posloužil a připravil všechna jídla a prostředí tak, že by mne povýšil do šlechtického stavu, ne vysoko, ale že bych byl baron... a tak jsem snil dál, když přišla velká horka a všechno schlo na polích a země se trhala a děti házely do škvír v zemi psaníčka, já jsem snil o zimě, jak až napadne sníh a až přijdou mrazy, jak vyleštím hladinu jezera a na tom jezeře budou dva stolečky a na nich budou dva staré gramofony, jeden s modrou a druhý s růžovou troubou, podobnou velkým květům, a koupím staré gramofonové desky a budou se hrát jen staré valčíky a charakteristická intermezza a v kovárně budou plát ohně a na ocelových koších budou na břehu jezera hořet polena a hosté budou bruslit, nakoupím starých nebo nechám udělat starých bruslí na kličku, a páni budou připínat brusle dámám a budou mít na kolenou v podřepu jejich nožky, a budou se podávat horké punče... a tak jsem snil, a zatím se noviny a politické strany hádaly, kdo bude platit to sucho, ve kterém se mi tak krásně snilo o zimních radovánkách v Lo-

mu, a když v parlamentě se poslanci a členové vlády hádali, kdo tedy bude platit to sucho, a shodli se na tom, že to budou milionáři, přijal jsem to usnesení s takovým uspokojením, protože já jsem také milionář, doufal jsem, že moje jméno jako milionáře bude v novinách, že bude vedle Šroubka a Brandejse a ostatních, že tady to sucho mi poslala moje šťastná hvězda, že to neštěstí je moje štěstí, kterým se ocitnu tam, kam jsem si přál ve snu, jak mne arcivévoda povyšuje do šlechtického stavu, že já, maličký pořád tak, jak jsem byl jako pikolík, já jsem veliký, jsem milionář...

Bohumil HRABAL: Inzerát na dům, ve kterém nechci bydlet (1965, ukázka)

Anděl

Mladý závodčí s prstem za dohodovým pásem, na kterém bylo zastrčeno pouzdro, a v tom pouzdru byl revolver, stál u magacínu šamotových trubek a díval se, jak trestankyně vykládají královské trubky. Vedle něj se vzpamatovávala jíva, kterou každým jarem roztrhaly lidské ruce kvůli koččákám. A závodčí se díval na hromadu válečného šrotu, hromady ohořelých nemocničních postelí, roztahaných rentgenových přístrojů, kardiografů a jiných grafů, díval se na hromadu psacích strojů, nepotřebných po náletech, asi to dostala nějaká fabrika na psací stroje, klapky byly vyceněné proti slunci jak ústa mrtvol, a v těch zpřeházených písmenkách sem tam byla krůpěj zelenkavého skla. A na psacích strojích, až na vršku, dětská postýlka a v hlavách té postýlky byl barvotisk a na tom barvotisku kráčela útlá dívka přes lávku nad propastí, dívčinka měla bílé šaty a nad holčičkou se vznášel anděl strážný, byl také bílý, rukama se skoro dotýkal zad té děvenky a měl veliká křídla jako dvě nevěsty. A mladý závodčí byl bledý, dvě vrásky podle úst jako dvě jizvy po řezu nožem. Díval se upřeně na barvotisk, vytáhl hodinky, nejdřív se zamyslí, usoudil, že bude jedna hodina, ale když se podíval na ciferník, jako vždycky, bylo o celé půldruhé hodiny míň. A do magacínu trubek dva dělníci v zástěrách přitlačili kocábku a začali nosit ty královské trubky, které trestankyně právě složily.

„Pane závodčí,“ řekla trestankyně Lenka, „musejí nosit ten materiál z takové dálky, nemohla bych jim pomoci? My jsme hotový.“

„Andělíček,“ řekl strážný a zastrčil hodinky a ukázal na postýlku.

„Můj strážníček,“ řekla Lenka a ukázala na strážného, „ale copak jsme vás někdy shodily?“ zašeptala a dotkla se rukávu uniformy.

„Jděte!“ zařval závodčí.

„A vy ostatní! Košťátkem vymetat prázdný vagóny!“ křičel a poroučel, ale trestankyně věděly, že se omlouvá.

„Děkuji,“ řekla Lenka a vešla do stínu magacínu, režné kalhoty a bílá blůzička se pohybovaly stínem, čtyři zlodějky vyskočily na vagóny a začaly tichounce zpívat: Jeden den bez tebe, to pro mne znamená, jak náruč sedmikrás do moře hozená... A strážný dál se vpíjel do barvotisku na dětské postýlce, která korunovala stovky vyceněných psacích strojů, a když zatahal za dohodový pás, cítil, že ten řemen stahuje křídla a drtí jejich peří, a nad tou dětskou postýlkou si uvědomil, že to nebude jen tak, že mu v jeho strážném oddílu přátelé říkají „Anděl strážný“.

„Mám vám jít pomoci?“ řekla Lenka.

„Když vám to anděl dovolil,“ řekl Atomový princ.

„Uděláme tedy řetěz,“ řekl pan Hulikán.

„Řetěz štěstí, ale sundejte si rukavice prosím,“ pošeptala Lenka.

„Tělo na tělo,“ usmál se Princ.

A bral královské trubky ze štosu a podával je dívce a ona, když brala ty ostré šamotové hranolky, lehce zavádila prsty o dlaň Princovy ruky, a když je podala dál panu Hulikánovi, pohladila ho po hřbetu ruky.

„To je hrůza,“ řekl pan Hulikán, „já teďka když dostanu vejplatu, tak nevím, jestli ji mám hodit do plotny nebo na totata prochlastat.“

„Šetřte,“ řekla Lenka, „a až půjdu z kriminálu, půjdeme spolu na flámeček.“

„Než vy půjdete domů,“ povídá pan Hulikán, „kdepak mi bude konec. Ale ať mi tohle někdo vysvětlí. Patnáct let jsem rozvážel po hospodách led... a v každé hospodě jsem dostal pití a jídla, co jsem chtěl. A navíc za takový léto jsem si našetřil šest krabic od bot, šest krabic cigaret!“ prskal pan Hulikán, a jak se sklonil do kocábky, Lenka mu dala hubičku na jeho pěšinku uprostřed hustých vlasů.

„Co bysme měly říkat my?“ řekla.

„Vy jste mladice, ale mně je už přes padesát!“ vykřikl pan Hulikán, a ač mu nepadaly kalhoty, pořád si je loktem vytahoval, „nebo v takový Orionce! Ke svačině jsem si dal do bandičky mandlovou čokoládu a smetanu a pustil jsem do toho páru a ta to ušlehala! K tomu desertky a hotovo! Anebo jak jsme se tam nakárovali! Měli jsme paklíč od magacínu s kořalkama. A když zámek vyměnili, tak jsme do barelu od líhu nalili litr horký vody, pováleli, a trošku tresti, a byl z toho grog, že jsme si šlapali po rukách! Ale dneska! Kam jsem to vlez? Ty prachy mi stačejí jen na pití a jídlo. Ale kde je rodina?“

Pan Hulikán rozpráhl ruce a rychle vzal dvě královské trubky a položil je do kocábky.

A strážný se opřel o rozlámanou jívu, zíral na dětskou postýlku, která korunovala hromadu psacích strojů, a ten anděl strážný jej navlíkal do barvotisku, připínal mu křídla, perutě veliké jako dvě bílé nevěsty, a dával mu zadostiučinění, že on to byl, strážný, který zrovna tak, jako na té postýlce, dával záchranu trestankyni, která v loňských mrazech otěhotněla při noční skrz drátěný plot, ne jím, ale jistým mužem na druhé straně plotu, ta trestankyně měla od ostnatého drátu zraněné šlachy v kolenním kloubu a záda, ale oči jí zářily slzami, zrovna tak jako na podzim, když z jedné strany zdí cikánka vyhrabala díru a z druhé strany vyhrabal díru možná taky cikán, ale určitě nějaký žádostivý muž, a dírou v zemi cikánka otěhotněla, nic nebylo než ten otvor v zemi, pode zdí, přšelo tenkrát, jen lilo, strážný pak viděl rukama zdrásanou jílovou hlínu z obou stran, viděl ale i tu cikánku celou zablácenou, ale s očima plnýma štěstí.

„Princi,“ vydechla Lenka, „dělejte, že vám něco padlo do voka.“ A zvedla prsty a lehce krvácejícím prsteníkem potříšnila mladíkům ukazovák.

„Dyk mi tam nic nepadlo,“ dělal přitroublého Princ.

„Blbec,“ zadupala a zatrášla se Lenka, „ale tak mi tedy řekněte, co je ve světě nového?“

A Princ neustále bral ze štosu královské trubky a podával je dál, a trestankyně pokaždé pohladila obě mužské ruce, zatímco tři páry ochranných rukavic ležely na prkně. Pak Atomový princ popleskal kapsu montérek, ze které vy-

čuhoval *Daily Worker*, a řekl: „Nic zvláštního, akorát *Bessie Smithová*, která chtěla ukázat barevnému mistrovi světa ve váze polotěžké *Sugarovi* svoji panenku, *Sugarovi*, který bydlí v hotelu *Central*, tak ta dívka se nevrátila do bytu svých rodičů.“

„Aby se jí tak něco stalo,“ řekla *Lenka*.

„Taky jo, anděl strážnej jí vopustil,“ pokračoval *Princ*, „v uzávěrci listu stojí, že *Bessie Smithová* byla nalezena nedaleko hotelu *Central* v křoví, zaškrčená hedvábnou šálou, ale že barevný mistr světa ve váze polotěžké *Sugar* se nepamatoval, že by mezi svými ctiteli viděl jmenovanou dívku s panenkou. *Scotland Yard* zahájil pátrání... ale mně vlítlo něco do voka!“ zvolal *Princ* a packal a mnul si víčko.

„Padl mu střípek do voka,“ řekla *Lenka* a vyšla před magacín, „smím mu to vytáhnout? Smím?“

„Vytáhnout!“ zakřičel závodčí.

A Lenka odcházela a on se za ní díval, viděl sebe sama, jak kráčí za ní, jak drží ruce pět centimetrů od trestančiny zad, cítil ten andělsky strážný proud mezi ochrannými rukama a chráněnými zády, tak jako to je na barvotisku na té postýlce na hromadě válečného šrotu, viděl sebe, jak po skončení šichty bude převádět trestankyně přes lávku nad seřazovacím nádražím, a už teď slyšel, jak se mu bude sypat peří z jeho křídel, velikých jako dvě nevěsty, křídel stažených dohodovým pásem, na kterém je strážný revolver.

Pan Hulikán seděl ve vyrovnané kocábce s královskými trubkami, kouřil a šklebil se. *Lenka* držela kučeravou hlavu *Atomového prince* a palcem mu zvedala víčko a tiskla se k němu.

„Máš krásný voči,“ vydechla.

„No jo,“ řekl.

„Buď na mě trochu hodnej, Ježíši Kriste, já bych potřebovala chlapa, pro milosrdenství boží, chlapa,“ šeptala horkým dechem, „ale co je ve světě novýho?“ zvolala, „teď se podívejte nahoru, ták!“

„Američani se vylodili v Koreji,“ řekl. „Ale *MacArthura* suspendovali, přeškoda, protože chtěl shodit atomovou pumu.“

„Tedka se podívejte dolů,“ řekla a vsunula plné koleno mezi stehna *Atomového prince*, „a vy byste měl z tý pumy radost?“

„A jakou,“ řekl *Atomový princ*.

„I kdyby dole byli lidi?“ optala se a zvedla ještě výš koleno.

„Čím víc lidí, tím líp.“

„Ale přeci lidi jsou lidi,“ vydechla a krůpěj potu se jí utrhla s čela, „ale teď se podívejte doprava, ták. A děvčata chtějí vědět, jak včera běžel *Zátopek*.“

„Národní neštěstí,“ řekl *Atomový princ*, „napakovanéj závod to ale byl. Ze začátku se vepředu držel *Schade*, *Pirie*, *Chataway*, placama se blejsknul i *Gaston Reif*. Ale vod osmýho kola tekly nervičky. *Zátopek* nasadil ty svoje trháky, pak se ale dostal dopředu *Mimoun* a jaká škoda!“

„Ale *Zátopek* prohrál? A my jsme mu držely palce!“ řekla *Lenka* a vytáhla kapesník a přejížděla cípem *Princovu* rohovku.

„A ten ďábel *Zátopek* šel dopředu,“ pokračoval *Princ* otráveně, „a zvítězil v olympijském rekordu.“

„To je krása,“ šeptala *Lenka* a trásla se, jako by šlapala na šicím stroji, „to je dobře.“

„Ovšem, Američani zkoušeli v *Tichomoří* vodíkovou pumu, která je tisíckrát silnější než ta, kterou shodili na *Hirošimu*,“ řekl *Princ*.

„Dejte mi pokoj s Američany,“ řekla, „nemám s nima, dostali mě do kriminálu, pořád raději, jak máme vzdorovat, ale minulej tejdenn přivezli vlak švédský rudy, musely jsme tu rudu shazovat z vagónů označených jako americká okupační zóna...“ vydechla a zatřásla se.

Ani neviděla, jak kolem její hlavy *pan Hulikán* hodil čtvrtý oharek sirky, aby si zapálil další cigaretu a dál seděl se skloněnou hlavou na předprsni kocábky. Teď mrštil cigaretou a seskočil:

„Anděl strážnej mě vopustil!“ řekl *pan Hulikán* a vyšel před magacín a opakoval strážnému, „anděl strážnej mě vopustil! Dycky jsem byl zvyklej budto na deputát, nebo že jsem si něco ukrad. Ale tady? Dyk mi bylo líp i na tý lesní brigádě na *Šumavě*! Tam jsme aspoň měli pitího! Rusíni mě naučili vylejvat dvacet litrů denaturovanýho lihu do studánky, pak zapálit a v jistý chvíli to uhasit dekama... A studánka se proměnila v kořalnu. Ale úder na buben do mý šlamastiky byla ta rána pěstí, kterou jsem zabil pivovarskýho koně, s kterým jsem rozvážel led. A vyhodili mě. Zkrátka, anděl strážnej mě vopustil,“ řekl *pan Hulikán* najisto strážnému.

„Už je to venku,“ zvolala *Lenka* a vyšla s kapesníkem a na cípu držela neexistující smítko z *Princova* oka, zhluboka vydechla, trestankyně dál zametaly košťátkem podlahy vagónů, ale strážný neslyšel, byl opřený o prkennou vyhřátou stěnu magacínu na královské trubky a domýšlel hlouběji obsahy svých opominutí, dál se díval na barvotisk dětské postýlky a dál mu šly obrazy, ve kterých strážný jak bílý anděl sváděl po schodech za mrazivých dní trestankyně před koncem šichty dolů k mužským koupelnám, kde ty trestané seděly u ústředního topení, dívaly se na zed, ale očima šilhaly do chodby, kterou přicházeli ze šaten nahatí hutníci s mýdlem a ručником v rukou, a ty ženy šilhaly na mužská těla, doprovázely naháče i za roh, ženské oči se proměňovaly ve sprchy a samy omývaly svou touhou prachem voňavá těla. A závodčí psal zprávu, cítil, jak skvrny ve tvářích trestankyň přecházejí i v jeho ruměnc, věděl, že to, co dovolil, je proti předpisům, ale víc než ty předpisy cítil, že je takovým lidem, jaké mu svěřili, potřeba aspoň jednou za den ukázat rozsvícený vánoční stromeček...

„Jděte napřed!“ rozkřičel se závodčí. „Vymejte kbelíky od polívky! A čekejte tam na mě!“ poroučel. Ale trestankyně dobře věděly, že je to hlas, který se omlouvá.

Když pak odcházely, když z magacínu dělníci vytlačili kocábku naloženou královskými trubkami, závodčí vyšel na hromadu psacích strojů, stáhl tu dětskou postýlku, pak si vypůjčil na šrotišti od paliče nůžky a vystříhal ten barvotisk v plechové pelesti. A potom vzal ten obrázek, vešel do magacínu, rozhlédl se a za štosem královských trubek odepjal dohodový pás, potom svlékl uniformu a pod košili si položil na záda toho anděla strážného, křídly na svoje lopatky, oblekl kabát a přes něj utáhl dohodový pás, aby mohl ten barvotisk pronést branou. Když vyšel do slunce a doběhl za trestankyněmi a potom kráčel za nimi jako stráž, cítil, jak ta křídla v barvotisku mu vrůstají do těla a že ani dohodový pás, ani vůbec nic na světě nezabrání, aby neměl bílá křídla, perutě tak veliké jako dvě nevěsty, a nic už nemůže zabránit, aby dál špatně a proti předpisům hlídal svěřeně ženské a tak byl sám u sebe spasen.

Karel Toman (vl. jm. Antonín Bernášek)

(25. 2. 1877 Kokovice u Slaného – 12. 6. 1946 Praha)

Tvůrce lyrické, milostné a meditativní poezie. Po maturitě na gymnáziu studoval práva na UK, avšak nedokončil je. Vedl pestrý život, střídal zaměstnání, s nepatrnými prostředky hodně cestoval po Evropě. Stýkal se s pražskou bohémou, se severočeskými anarchisty, nějakou dobu žil ve Vídni, cestoval do Berlína, Holandska, Londýna, Paříže, Francie. V letech 1912-1917 byl kopistou Zemského archivu, pak pracoval v *Národních listech*, po válce do roku 1925 v knihovně Národního shromáždění. Přispíval mj. do *Moderní revue*, *Volných směrů* a do anarchistických časopisů, později do *Národních listů*, *Lidových novin* aj. Vytvořil osobitou lyriku, v níž se přírodní motivy organicky prolínají s meditací nad lidským údělem. V jeho osobnosti se sváříl neklid a revolta s touhou po harmonii. Při opakovaných únicích do ciziny vždy znovu toužil po domově.

Dílo: *Pohádky krve* (1899), *Torzo života* (1902), *Melancholická pouť* (1906), *Sluneční hodiny* (1913), *Verše rodinné a jiné* (1918), *Měsíce* (1918) aj. Souborné vydání díla pod názvem *Básně*, které se při jeho velmi sebekritickém výběru vešlo do jedné knížky, sestavil roku 1945.

Karel TOMAN: Cesta kolem světa ve dvou tisících verších (Praha 1967, ukázka)**Tuláci**

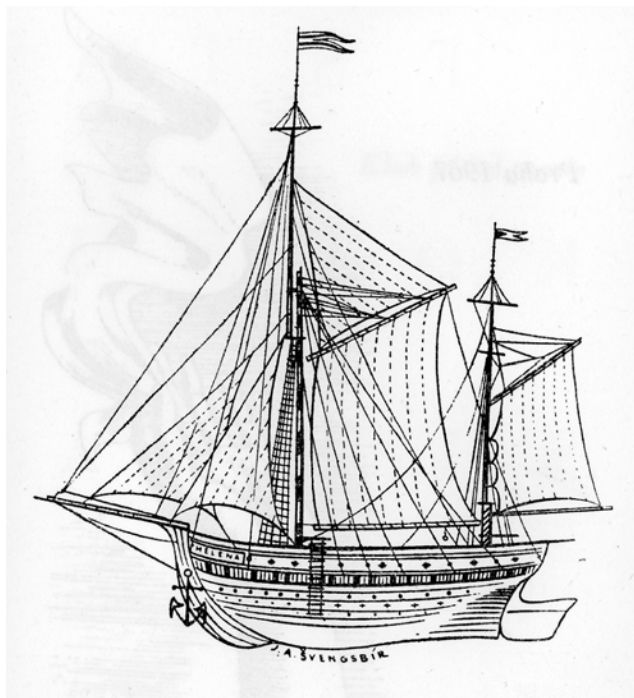
Jdou světem, polní lilie,
s nevinnou duší apoštolů.
Žne každý, třeba nesije,
k plnému časem sednou stolu,
a dobrá Marta s Marií
sklenici vína nalijí,
a v bohu radují se spolu.

Zem pro jich zraky obléká
převonné měkké roucho z jara,
zem něžně uspí člověka,
když z vody měsíc vstal a pára.
Na březích povídacých řek,
v poduškách pružných vojtekšek
zpěv tichá probouzí vlast stará.

V něm šumí mládím Vltava,
zasněně plynou vlny Rýna,
v něm pláče bolest dumavá
a tesknota, jež neusíná:
„Ó řekni, zda jsi místo znal,
kde ruský mužik nestrádal?“
Noc mlčí jen, noc pohostinná.

Jdou létem, pocelují klas
a ušlápnouti květ se chrání
a drahý sen svůj snují zas
o říši míru, požehnání.
Míjejí místa, která žhnou
do nocí září světelnou,
milenci lesů, luk a stráňí.

Kvas prudký jiným v duši pad
a roste, bují, kypí v hrudi,

jich oku dává pomstou plát
a v slovech bodá, pálí, studí.
Bronzové hlavy zhrdly snem,
idylou v domku počestném
a horečka zlá k činu pudí.

Tvůj hlad, ó země, žije v nich,
tvůj svatý hlad je inspiruje.

Po metropolích nádherných
syn člověka se potuluje,
chor, otrhán a vysílen.
Svět bohatých v průvodu žen
a v lesku šperků promenuje.

Tvůj hlad, ó země, vykvete
v jedinou krátkou rudou sloku,
nuž zablýskne se z písňe té,
či třeskne výstřel. Tisíc roků,
na východ, západ, sever, jih,
hlad chudých s hladem bohatých
zápasí o svět v každém kroku.

Od pólu k pólu zemi spjal
ohromný řetěz trpělivý.
Milión mrtvých o něm tkal,
milión nový tká jej živý
ze zkrvácených bosých stop,
a ty jsou vyšlapány v hrob
víry a naděje, ty bože spravedlivý.

Sur le pont d'Avignon

Na avignonském mostě
se tančí,
o avignonském mostě
se zpívá,
však písnička je krátká

*i taneček je krátký,
jen voda věčně šumí.*

*Na avignonském mostě
stál papež,
po avignonském mostě
šly věky
a dneska se tu loučí
s Provenčí český básník.
Jen voda věčně šumí.*

*Na avignonském mostě
– bud sbohem! –*

*na avignonském mostě
au revoir!
cypřiše s olivami
kouzelné sladké země.
Jen voda věčně šumí.*

*Na avignonském mostě
dík tobě,
na avignonském mostě
zdráv stojím
a sním, jak tu kdys krácel
král český Karel Čtvrtý.
Jen voda věčně šumí.*

*Na avignonském mostě
se tančí,
o avignonském mostě
se zpívá
jak na tom pražském mostě.
Písnička dlouhá, dlouhá.
A voda věčně šumí.*

Karel TOMAN: Píseň

(ze sbírky *Breviář lásky*, Čs. spisovatel 1961)

*Divoký mák si natrhám
na poli zprahlém nejvíce,
pomněnky modré k němu dám,
jež u struh kvetou teskníce.*

*Na její lože nastelu
mák divoký, mák divoký.
Můj bože, já tam nastelu
mák divoký, mák divoký!*

Fráňa Šrámek

(19. 1. 1877 Sobotka – 1. 7. 1952 Praha)

*Příslušník anarchistické generace, básník, prozaik a dramatik, čelný představitel českého jevištního lyrismu a impresionismu. Nedokončil studia práv a věnoval se publicistice a literatuře. Od roku 1903 žil v Praze, stal se příslušníkem skupiny kolem S. K. Neumanna, redigoval časopis *Práce*, přispíval do *Rudých květů*, *Nového kultu*, *Ženského obzoru* aj. Roku 1905 byl krátce vězněn za účast na studentských protimonarchistických akcích. Ač antimilitarista, bojoval za první světové války na ruské frontě, v Itálii*

*Ať rdí se, cudná světice,
ať stud a vztek jí v tvář krev hnal!
Mák rudý rád mám nejvíce.
Vždyť krev jsem vždycky, vždycky dal!*

*Krvavě kvetla láska má,
jak krví plá má nenávisť.
Umřela v krvi láska má.
Co slzami zrosila míst!*

*Ó ctnostná panno, světice,
můžete s pomněnkou si hrát.
Mák rudý rád mám nejvíce
a umím, umím pohrdat!*

*a Rumunsku (*Listy z fronty*). Sblížil se s okruhem kolem Karla Čapka, avšak převážně už žil stranou a věnoval se pouze vlastní tvorbě.*

*Dílo: básnická prvotina *Života bído, přec tě mám rád* (1905), *Modrý a rudý* (1906), *Splav* (1916), *Nové básně* (1928), *Ještě zní* (1933), *Rány a růže* (1945), povídky *Sláva života* (1903), *Ejhle člověk* (1904), *Kamení, srdce, oblaka* (1906) aj., román *Stříbrný vítr* (1919, přepracováno 1921), trojdílný román *Křížovatký* (1913), *Tělo* (1919) aj., divadelní hra *Léto* (1915), melancholická komedie *Měsíc nad řekou* (1922).*

Fráňa ŠRÁMEK: Neopatrný*(ze sbírky veršů Breviř lásky, Čs. spisovatel 1961)*

Smiluj se, bože, příliš neopatrně
jarním šel lesem. Kdos dobrý, věř
kosu a podléškám, srně,
tichounce rozhrnuj keř,
snad uvidíš zázrak, snad –

tu náhle však v kolena pad,
první mu žínka vlasem po očích šlehla,
druhá mu konopím podtrhla nohu,
třetí už ústy na ústa vběhla,
čtvrtá poutala věnečkem z hlohu
a ten měl trny.
Leží tam v lese, hryže mech,
neopatrný.

Tu první, zívajíc, zaplétá vlasy:

– Oslepl jistě. Já věru dobře řala.

– Sestřičko, dobře, ach, a viděla jsi,
jak klesl v kolena, to já jsem udělala.

– Oh, měl ještě duši, byla v ústech na čekání,
tu duši já mu dlouze vypila.

– A cítila jsi, byly kapky krve na ní,
to já ji, sestro, trny zranila.

– Ach, nezasténám, jenom vkoušu v mech
noc krásnou svého oslepení,
do čtyř ran živých vlijí čtvero něh,
jsem protržený vinný mých,
vsakuji v zem a hoří tomu jména není,
na ránu země tisknu ránu svou,
a co, znuděny už, vaše ruce mnou
bradavky prsní, stehna, planý břich,

mé němé stony kolem po keřích
jak ptáci vypíchaných očí usednou.

Protože ptáci krásně pak pěli,
žínky snad o tom ani nevěděly,
že trhají kvítí a pletou z něho
věneček prostý pro neopatrného,
a každá cos řekla ku jeho chvále:

– Je, myslím, podoben plačící skále,
snad jednou vytryskne tady
ze skály pramen,
až půjdu podruhé okolo,
zhlédnu se v tobě, prameni,
to v tobě zůstane, nebudeš
sám.

– Ptám se sama sebe, ptám,
ach, sestry, už vím. Oslíku ze vsi
je podoben. Když jsem jej, oslíka,
viděla poprvé,
byl vám tak směšný, snad kráčeje
hovořil s cestou,
každický kámen pozdravil kývnutím hlavy,
stín uší přidal, by cesta věděla,
že to jde hlupák,
snad také myslil, že cesta je
dívka a prvníčka,
tak se jí dotýkal něžně, by neublížil,
každický pozdravil kámen, ale mne minul,
jako bych nebyla více než kámen,
tak vám byl směšný, tak jsem se smála, až
spodem jsem pustila vodu,
tu na mne pohlédl
a já se styděla,
kdybys ty na mne však pohlédl nyní,
neopatrný,
tu bych se styděla teprve,
byla bych z toho nemocná jistě...

Karel Pecka*(6. 12. 1928 Klišská Nemá, Slovensko – 13. 3. 1997 Praha)*

Prozaik, autor příběhů o osudech politických vězňů po roce 1948. Ukončil obchodní akademii (1948), ale z politických důvodů nebyl přijat na vysokou školu a nastoupil úřednické místo v Tesle Praha. V květnu 1949 byl zatčen, obviněn z velezrady a z údajného pokusu o ilegální přechod hranic, odsouzen k dvanáctiletému vězení. Až do roku 1959 byl vězněn v tzv. pracovních táborech na Kladně, poté v uranových dolech na Jáchymovsku a v Bytízu u Příbrami. Po propuštění se živil jako kulisák v Národním divadle (1960-1965), pak si zvolil svobodné podnikání. Po roce 1969 nesměl oficiálně publikovat (jako jeden z prvních se rozhodl vydávat své prózy v exilu a samizdatově. V letech 1975-1981 pracoval až do důchodu jako čerpač. Po roce 1989 se agilně podílel na práci Rady Obce spisovatelů a věnoval se charitativní činnosti.

Do české literatury Pecka výrazně vstoupil až po roce 1965 povídkou z prostředí uranových dolů. Ve své tvorbě se na základě osobních zkušeností zaměřil především na toto tabuizované a společensky palčivé téma. Tato linie

Peckova literárního díla vyvrcholila v psychologickém románu *Motáky nezvěstnému* (Praha 1990), ze kterého jsme vybrali dnešní ukázkou. Narůstající zájem o současnou tematiku u Pecky vyústil v povídkovém cyklu *Malostranské humoresky*, v nichž v souzvuku s nerudovskou inspirací líčil každodenní drobné lidské problémy, za nimiž se zpravidla skrývají aktuální morální dilemata.

Karel PECKA: Motáky nezvěstnému*(Toronto: Sixty-Eight Publishers Corp. 1980, ukáзка)***1. Cesta ke dnu**

Předseda senátu byl krásný muž. Měl štíhlou atletickou postavu, a když povstal, převyšoval přisedící po stranách o půl hlavy. Mohlo mu být nanejvýš pětatřicet let, fotografie jeho obličej by se stala ozdobou titulní stránky každého magazínu. Se snědou pleť, pravidelnými protáhlými rysy, ušlechtilé formovaným nosem a pevnou bradou, přes pečlivě vyholení namodralou hustým porostem vousů, představoval typ filmového krásavce, jehož výtvarník podle scénaristického předpisu přioděl soudcovským talárem a baretem. Jmenoval se ostatně Ruggiero Ritt. Tyto

okolnosti poněkud ovlivňovaly ráz přelíčení, zdálo se, jako by degradovaly jeho vážnost na úroveň pouhé hry.

Ruggiero Ritt četl plynou česťinou, zvučným a příjemným hlasem rozsudek jménem republiky čtyřem obžalovaným. Jeho projev podmalovávaly zvuky štkání a posmrkávání z auditoria, kde naslouchali příbuzní těch čtyř. Při vyřčení výše trestu pohnutí vzadu zesílilo, ozval se dokonce tlumený výkřik. Předseda Ritt se tím však nenechal mýlit a pokračoval. Když skončil, sklápěl desky se spisy, vsunul slohu do podpaží a připojil poučení o délce odvolací lhůty. Naposledy se rozhlédl jiskrnými očima po soudní síni, a provázen předsedícími, obrátil se k odchodu.

Odnikud nezaznělo „Stop!“, cvaknutí zhasinaných reflektorů, kamera neběžela. Záběr nevyžadoval přetočení, výsledný tvar sekvence byl zdařilý, i když probíhala svižněji, než by se dalo očekávat. Alespoň Milan Nesládek, filmový režisér, pochyboval, že by celý průběh přelíčení dokázal natočit za jeden a půl dne, jak se právě odehrálo ve skutečnosti. Ladislav Babiak stál s pokleslými rukama. Do kulatých očí za skly brýlí mu vhrkly slzy. Tlusté tváře se mu viditelně chvěly. Dostal dvanáct let stejně jako Nesládek. Byl filmovým scénáristou, filmařský charakter procesu to jen zdůrazňovalo. Nebylo to přelíčení s filmovými pracovníky, nýbrž filmařské.

„Jak je to možné?“ šeptal drkotavě. „K ničemu jsem se nepřiznal, vůbec nic mi nedokázali.“

Franta Komárek k němu přistoupil a s úsměvem řekl: „Čemu se divíš? Soud nabyl přesvědčení, že jsi vinen. Neblázní a buď rád, že nám nedali špagát.“

Vilém Svoboda se odvrátil a pohlédl z okna. Venku byl pošmourný den. Střechy domů v dálce se leskly listopadovým deštěm. Počasí odpovídalo náladě, která ho provázela během těch dvou dnů. Radost ze setkání s přáteli po šesti měsících vyšetřovací vazby netrvala dlouho. Zpočátku s údivem, později se stupňovaným rozladěním naslouchal výpovědi Milana Nesládky, v níž Nesládek odvolal své doznání z vyšetřovací vazby, popřel svou účast na vydávání časopisu, autorství textu článků a letáků a hodil všechno chladnokrevně na ostatní tři spoluobžalované. Za sebe mu nic nevyčítal, přiznal se k tomu, co dělal, a o jeden článek víc nebo míň už nepadalo na váhu. Nebo, přesněji vzato, nemělo by mít takovou váhu, aby ho odsoudili k smrti, jinak mu připadalo dost lhostejné, jestli mu dají patnáct nebo pětadvacet. Horší bylo, že Milanova výpověď položila Babiaka, který měl, jak se mu zdálo, značnou naději na osvobozující rozsudek. Že Babiaka zatklí teprve krátce před soudem, že neprošel peklem výslechů, a tak se mu podařilo udržet své tvrzení o naprosté nevině, to byla jiná věc. Místy se proces zvrhal ve zjevnou frašku. Když se předseda tázal po autorství jednotlivých článků, Nesládek a Babiak mlčeli a seděli jako přibití.

„Psal jste inkriminovaný článek snad vy, obžalovaný Svobodo,“ obrátil se Ritt nakonec na Viléma.

Svoboda povstal, podíval se zpřímá do uhrančivých očí Ruggiero Ritta a přikývl.

„Ano, pane předsedo, ten článek jsem napsal já,“ řekl a zase se posadil.

Při otázce na další text bylo odpovědí opět zaryté mlčení. Netrvalo však dlouho. Ačkoliv všichni čtyři věděli, že tu úvahu napsal Milan, náhle se zvedl Franta Komárek.

„To jsem napsal já, pane předsedo,“ přiznal se.

A pak střídavě vstávali a hlásili se k autorství článků,

kteřé nepsali, až to Ruggiero Ritta otrávil, zavřel výtisk ilegálního časopisu s názvem „Za pravdu“ a odsunul ho stranou. Aby se pídil po pravdě v této při, to ho ovšem ani nenapadlo. A také mu na to nezbyvalo dost času. Soudy pracovaly velkoryse a na vysoké obrátky.

Několik podobných detailů nestačilo vyvážit trapnost většiny jiných. Celé ty dva dny čekal, že Nesládky nebo Babiaka, ale spíš Nesládky, protože ten oproti Babiakovi neměl žádnou šanci vyváznout, přemůže stud, že se vzchopí k postojí ne-li důstojnosti, tak alespoň lidské slušnosti, přestane blekotat, klíčkovat a ponižovat se, když je zřejmé, že tahle hra, v níž nelze nic uhrát, je pouhá fraška. Nedočkal se, závěrečné řeči obou nasadily ještě všemu korunu, a tak nakonec musel přiznat, že všichni dohromady, jakožto odbojová skupina, vypadají k smíchu, že vzbuzují nanejvýš útrpnost. Cítil se poplivan, roztrpčen a znechucen. Nespatřoval žádné zadostiučnění v ironickém vyznění rozsudku, když narozdíl od nevinných dvou spoluobžalovaných, kteří vyfasovali po tuctu, Franta Komárek a on sám obdrželi jen po jedenácti letech.

Jestliže měli představovat opozici, obraz, jaký o sobě poskytl, byl vskutku žalostný. Svoboda uvažoval, nakolik k tomu přispěl svým podílem. Skutečnost, že oba starší přátelé hráli jinou roli, než jak od nich očekával, způsobila, že se náhle ocitl bez opory, s níž samozřejmě počítal, že se cítil zaskočen neočekávanou změnou poměrů, zmaten a jakoby vydán na pospas. Ve snaze nikomu neublížit, nikoho nepoškodit a nikoho neshodit musel lhát, zapléтал se ve vlastních odpovědích, motal se ode zdi ke zdi v palbě otázek předsedy senátu a hlavně prokurátora a vypadal stejně směšně jako ti dva, co se bili jen o svou vlastní kůži bez ohledu na prostředky. A náhle mu došlo, k jakému výsledku se dopracovali ti dva. Nezachránili se, neprolhali, vyfasovali po dvanáctce a tu všechnu špínu na sebe nakydali jenom navíc. Kdyby byl Milan přistoupil k věci z nadosobního hlediska, mohli se stát morálními vítězi, i kdyby Babiaka nedostali domů; tak jako tak by je ta rozjetá mašinerie převálcovala, ale nemuseli prohrát úplně všechno.

Za zády zaslechl změť hovoru obhájců s odsouzenými.

„V každém případě se odvoláme,“ domlouval starší šedivý doktor Babiakovi. „Nevěšte hlavu, určitě dosáhneme změny rozsudku.“

Nesládek se domlouval se svým advokátem opodál. Nejblíže stál Franta Komárek. Když Svoboda odvrátil pohled od okna, uviděl přicházet svého obhájce. Byl to menší oplešatělý muž s vystouplým břichem.

„Chcete se odvolávat, pane Svobodo?“ otázal se obhájce.

„Ne,“ řekl Svoboda. „Beru to tak, jak to je.“

„Myslím, že je to rozumné,“ přikývl obhájce. „Rozsudek je téměř na spodní hranici výměry. Soud mohl vyslovit i vyšší trest.“

Svoboda se chladně usmál. Tenhle podařený obhájce, přidělený ex offa, mu od začátku připadal spíše jako vyšetřovatel. Před soudem ho dvakrát krátce navštívil ve vazbě, nepřinesl ani krabičku cigaret a v závěrečné řeči se vzmohl jedině na žádost o nejnižší výměru trestu. „Slavný soude, pohleďte na mého mandanta, vždyť je to mladíček, takřka mu ještě teče mléko po bradě,“ apeloval s pohnutím v hlasu na city senátu. Dobrák, stejně se mohl dovolávat soucitu tygrů, jimž byla předhozena kořist. Zhostil se své úlohy se zdarem, nebude mu vskutku vytýkáno, že se nějak

angažoval ve prospěch nepřítele nového zřízení. Konec konců i on byl součástí onoho justičního mechanismu, který svou ozvláštňenost hrdě označil přídomkem – třídní.

„Sbohem, pane doktore,“ řekl Svoboda. „Děkovat vám snad nemám zač.“

„Chápu vaše rozpoložení, pane Svobodo, ale co jste mohl očekávat za prokázanou a doznanou protistátní činnost?“ rozhodil rukama advokát.

Svoboda se od něho odvrátil a podíval se do auditoria. Za přepážkou, rozdělující síň na dvě poloviny, se shlukli příbuzní a známí. Kromě svých rodičů a Jany, ženy Milana Nesládky, s níž se několikrát setkal při návštěvách v jeho bytě, nikoho z nich neznal. Otec, oblečený v civilu, měl stisknuté čelisti v pobledlém obličejí, matka plakala a kapesníkem si utírala oči. Zamával na ně, otec lehce zdvihl ruku na pozdrav a matka se rozeštkala ještě úpěnlivěji. Irenu zahlédl o chvíli později, propleta se až ke dveřím, kudy museli vyvést odsouzené ze síně. Nejspíše se mi po-

kusí něco předat, musím se dostat co nejbliže k přepážce, pomyslí si.

„Taky jsi odmítl odvolání, Viléme?“ otázal se Franta Komárek a přitočil se blíž. „Já taky, jeden takovýhle zážitek mi úplně stačí. Táhle je Irena, jestli se nepletu.“

„Je. Potřeboval bych jít ven poslední,“ řekl Svoboda. „Kde máš rodiče? Jsou tady?“

„Ti hned vedle tvých. Jich je mi líto nejvíc. Pro ně je to asi horší než pro nás. Za to, že jsem tady, vděčím vlastní blbosti. Ale oni za nic nemohou. A tamto zkusím zařadit.“

Přistoupil k nim Svobodův dozorce. Byl to šedovlasý tatík, jeden ze starých pankráckých bachařů, kteří se většinou k politickým vězňům chovali slušně.

„Půjdem, chlapi,“ řekl. „Ať ještě stihneme oběd.“

Nesládek i Babiak již skončili konzultaci se svými obhájci a teď se k nim připojili jejich dozorci. Komárek se rychle postavil za ně, jeho bachař postoupil k němu, takže Svoboda se svým strážcem se ocitli v posledním dvojstupu.

„Díky, Franto,“ řekl. „A někdy na shledanou.“

Franta Sauer

(4. 12. 1882 Praha – 26. 3. 1947 Praha)

Proletářský spisovatel, příslušník pražské předválečné umělecké bohémy. Vyučil se zámečnickem, zaměstnání neustále měnil. Byl prvním nakladatelem Haškových *Osudů dobrého vojáka Švejka*, hercem, recitátorem a lidovým humoristou. Před první světovou válkou se hlásil k anarchismu. Ve dvacátých letech se Sauer začal věnovat literatuře. Jeho prózy jsou převážně vzpomínkami na vlastní pohnutý život a osudy blízkých přátel.

Franta SAUER: *Pašeráci* (Praha: Práce 1957, ukázka)

Válka a pašeráctví

Až do vypuknutí války se pašovalo vesele...

Poslední svoji pašeráckou cestu, už jako překupník, jsem absolvoval se spisovatelem Jaroslavem Haškem. Ten už věděl dávno, čím se zabývám. Když jednou ode mne slyšel, že potřebuji někoho, kdo by mi odvezl zboží do Dvora Králové za Josefov, nabídl se, že pojede sám. Jeho nabídku jsem radostně přijal. Hašek si vyzdvihl vaky a sám jel do Dvora Králové, kam jsem za ním příštím vlakem přijel. Měli jsme smluvenou schůzku v jedné hospodě na náměstí. Bylo ujednáno, že si mě ani nevšimne a počká, až já k němu pošlu starého kupce. Ani pak jsme se neměli znát. Teprve při odjezdu na nádraží měl mi odevzdat peníze za zboží.

Jaké však bylo moje překvapení, když jsem se přiblížil k místu naší schůzky a vidím Haška sedět v zahrádce před hospodou ve společnosti dvou vyzbrojených četníků. Napadlo mě, že je Hašek zatčen a že se teď čeká na mne. Ale spokojený úsměv a hlasité Haškovy výklady mě upokojily. Dodal jsem si odvahy, vešel a usedl u vedlejšího stolu, abych slyšel, o čem se mluví. Hovor se točil kolem vojenských vzpomínek. Najednou ale stočil zlomyslný Hašek rozhovor na pašování. Můžete si myslit, jak jsem sebou cukal. Hašek nadával na pašeráky jak zjednaný.

– Největší mizerové jsou z nich, pánové, ti, co pašují cukrín, poněvadž je to artikl lidskému zdraví naprosto škodlivý. Studoval jsem, pánové – řečnil Hašek – chemii

a vím, z jakých chemických složek se vyrábí. Cukerín má sice v sobě ohromnou sladkost, ale nemá v sobě ani atom potřebného cukru. Je vám dávno jistě známo, pánové, že se lidská krev bez cukru nemůže obejít. Považte jen, jaká by to byla škoda na lidských životech, kdyby cukrín měl snad svou lácí zatlačit cukr! A ty škody národohospodářské! Je proto zcela správné, že tyto ziskuchtivé hyeny jsou vámi bezohledně stíhány. Ovšem úřady tyto lotry málo trestají. Co je to, prosím vás, pokuta pro takového zloděje? Na hranici by je měli pálit, jako za starých časů čarodějnice.

Páni četníci s Jarouškovými názory souhlasili a každou chvíli některý z nich Haška povzbuzoval výkřikem:

– Zcela správně, pane spisovateli.

Viděl jsem, že se Hašek nezapomněl představit. Četníci byli plni úcty k němu a ťukali si s ním, jen když on je k tomu vyzval. A Jaroušek nezapomněl, kdykoli odcházel na záchod, je požádat, aby mu dali pozor na jeho, vlastně na mé vaky, plné cukrínu. Nikdo je ukrást nemohl, ale přesto četníci vždy na podobnou Jarouškovu žádost svorně odpovídali: – Jen račte být, pane spisovateli, bez nejmenší starosti!

Jarda vážně odcházel. Jen ramínka mu vesele poskakovala. Při návratu vždy pány pobídl do nové sklenice a zábava pokračovala. Nevěděl jsem, kdy to skončí. Hašek opustil pašeráky a vybral si nové thema. Začal četníky ujiš-

tovat, že nikdy už k žádné válce nedojde. On jako žurnalista a spisovatel to prý ví, že to, co se teď o schylování se k válce píše, jsou jenom kachny a pusté výmysly. Každý inteligent prý ví, že haagská konference učinila válkám konec.

– A i kdyby k ní došlo, tvrdil Hašek, nikdy nebude krvavá. Nesmí se jít na nepřítele záludně, nesmějí se používat otravné plyny a všechny kuličky musí být namaštěny řádně olejem, aby při vrtání díry moc těla nepoškodily. Je také přísně zakázáno střílet na vojáka, který koná svou tělesnou potřebu. To všechno usnesla haagská konference, a proto, pánové, příští válka bude humánní!

Četníci toto Haškovo thema dobře nesnesli. Podívali se na sebe a zdvihli se. Za žádnou cenu nechtěli slyšet další Haškovo vysvětlení haagské konference. Odešli a Jaroušek zůstal sám. Byl jsem rád, neboť byl nejvyšší čas poslat ho ke kupci. Položil jsem mu na stůl nenápadně lísteček s adresou kupce, který mu měl sloužit zároveň za legitimaci. Jaroušek lístek přečetl a odešel. Já pak jsem šel rovnou na nádraží. Doba odjezdu vlaku se blížila každou minutu, ale Hašek se neobjevoval. Vypravil jsem se zpět ke kupci a mel

jsem štěstí. Potkal jsem ho. Sdělil mi, že Hašek již dávno zboží přinesl a přijal peníze. Duše mi spadla do kalhot.

– Hašek a peníze, a trochu už nažbrblaný, to může hezky dopadnout, řekl jsem si a řítit se do hospody na náměstí. Kdo tam neseděl, jako Jaroušek. A po svém boku měl tentokrát pro změnu obecního strážníka, do kterého cpal lihoviny.

– Heleď, Franto, přivítal mě k velikému údivu hostinského, jak jsem se objevil ve dveřích. Právě jsem tě chtěl nechat tady tím dobrým mužem vyhubnout! Cukerín už je prodanej! Prachy už jsou tady! řval na celý lokál, klepaje si na kapsu.

Musel jsem se tvářit, jako když rozumím žertu.

– Že se můžeš takhle nalejt! Žvaníš si rozumy o samé válce a teď o cukerínu, že se ještě dostaneš do basy, začal jsem ho dobrácky kárat. A měl byste ho tady, pane, obrátil jsem se na strážníka, nějaký ten den nechat, aby se z opice prospal.

Strážce obecního majetku se jen culil. Zamrkal na mne významně očima, jako že rozumí, a pomohl mi Haška vyvést z hospody a naložit do omnibusu.

Josef Vlastimil Kamarýt (vl. jm. J. Kamareith, 21. 1. 1797 Velešín u Českých Budějovic – 19. 3. 1833 Tábor)
Autor ohlasové poezie, sběratel folklóru a duchovních písní, překladatel. Působil jako kaplan v Táboře a blízkém poutním místě Klokotech. Kamarýtova korespondence s Čelakovským patří mezi nejdůležitější prameny poznání života české obrozené společnosti.

Otakar Hostinský (2. 1. 1847 Matřiněves u Roudnice – 19. 1. 1910 Praha)
Estetik a teoretik umění, literární kritik. Organizačně a publicisticky pomáhal rozšiřovat cesty českého umění.

Bohumil Říha (22. 2. 1907 Vyšetice u Votic – 15. 12. 1987 Praha)
Autor historických a společenských románů pro dospělé a próz pro děti. Publikoval od třicátých let v *Lidových novinách* aj., po roce 1945 přispíval do řady časopisů a novin, kde výrazně prosazoval socialistickou kulturní politiku. Spolupracoval s rozhlasem a filmem na scénářích podle svých děl. Etická teze o tom, že štěstí člověka spočívá v práci pro kolektiv a v dodržování mravních zásad, mění příběhy s motivy tradičních lidových pohádek v podobenství s výraznou výchovnou tendencí. Zřetel k psychologii dětského vnímání vyvažuje didaktičnost v prózách ze života dětí (*Honzíkova cesta*, 1954, *O letadélku Káněti*, 1957, *Jak jel Vítek do Prahy*, 1973 aj.), spojuje dobrodružné motivy s impresemi přírody (*Dívoký koník Ryn*, 1966). V tvorbě pro dospělé v prózách ze současnosti zachytil z pozic socialistického realismu společenské jevy (např. poválečné osídlování pohraničí, kolektivizace vesnic) prostřednictvím individuálních osudů.

František Buriánek (17. 1. 1917 Rokycany – 11. 7. 1997 Praha)
Marxistický literární kritik a historik. Roku 1939 byl zatčen a do 1942 vězněn v koncentračním táboře. Studia ukončil v roce 1946. Roku 1955 habilitoval na FF UK, profesorem se stal roku 1961. O dějinách české literatury 20. století napsal množství skript a příruček. Z řady monografií jsou přínosné zejména práce charakterizující tzv. generaci bu-

řičů (*Petr Bezruč*, *Fráňa Šrámek*, *Karel Toman*, 1963, *Generace buřičů*, 1968).

Oldřich Daněk (16. 1. 1927 Ostrava – 3. 9. 2000 Praha)
Autor divadelních her s tématem mravní odpovědnosti jedince, filmový a televizní scenárista, prozaik.

Richard Weiner (6. 11. 1884 Písek – 3. 1. 1937 Praha)
Tvůrce experimentálně laděné poezie a prózy, publicista. Když mu F. X. Šalda uveřejnil roku 1911 v *Novině* jeho dvě básně, Weiner se definitivně rozhodl pro dráhu spisovatele a žurnalisty. Od roku 1918 do své smrti pracoval pro *Lidové noviny*, z toho šestnáct let jako dopisovatel v Paříži. Svými fejetony, články a překlady zprostředkovával českým čtenářům kulturní, společenské a politické dění ve Francii. Weinerovy referáty a studie o dílech francouzské avantgardy vytvořily předpoklad pro uplatnění surrealismu v Čechách.

Jiří Levý (8. 8. 1926 Košice – 17. 1. 1967 Brno)
Literární teoretik a historik, představitel exaktních tendencí v literární vědě. Výbor z Levého studií byl vydán posmrtně pod názvem *Bude literární věda exaktní vědou?* (1971).

Jarmila Glazarová (7. 9. 1901 Malá Skála u Turnova – 20. 2. 1977 Praha)
Psychologizující prozaička, čerpající náměty a inspiraci ve slezském regionu a v Beskydech; publicistka éry tzv. socialistické výstavby. Podle jejích románů byly natočeny filmy *Advent* (1956) a *Vlčí jáma* (1957).

Miroslav Procházka (12. 6. 1942 Prešov – 22. 2. 1997 Austin, USA)
Literární a divadelní teoretik a historik, sémiotik. Časopisecky publikované studie uspořádal Procházka do souboru *Znaky dramatu a divadla* (1988). Jako editor se věnoval především dílu J. Mukařovského. Od osmdesátých let hostoval na zahraničních univerzitách (mj. v Rakousku, Holandsku, USA), od roku 1994 pravidelně přednášel na katedře českých studií texaské univerzity v Austinu.

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
Inzersdorferstr. 47/3/3402, 1100 Wien
tel./fax 9544076, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info,
www.tschechischebahnen.at.tt

**PSYCHOTERAPEUT
PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ**

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně

semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Ledererg. 17/7, Wien 8,
tel. 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
http://members.aon.at/nykl

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTURNÍ SPOLOK**

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at www.slovaci.at

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**

1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +43 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at
**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16-18, úterý
15-17, středa 13-14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaqingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

**Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA**
1030 Wien, Sebastianpl. 3,
tel. 02273 7604

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

**Privátní bilingvní škola obecná
a sekundární (5-8)**

školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 30,
sborovna: 714 88 76 / 31,
fax: 714 88 76 / 34

Privátní bilingvní gymnázium - Org

školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 60, sborovna:
714 88 76 / 31, fax: 714 88 76 / 34

**Mateřská škola školského spolku
Komenský**
ředitelství: 713 31 88 / 40

**Česky a slovensky mluvící
lékaři ve Vídni**

MUDr. Jiřina Bodnar
choroby kožní a pohlavní,
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,
tel. 406 99 41.

MUDr. Tomáš Čech
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse
1/3/3, Wien 11,
tel. 74 9 32 03.

MUDr. Vít Doležal
zubní lékař,
Blattgasse 13, Wien 1030,
tel. 713 72 66, všechny pokladny.

MUDr. Eva Dršata
oční lékařka,
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st - odpoledne; út, čt - dopoledne,
termín po dohodě na tel. 587 54 27,
všechny pokladny.

MUDr. Kamila Hajek
soukromá léčba homeopatií,
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,
tel. 689 22 80.

MUDr. Helena Hala
zubní lékařka, rovnání zubů,
kosmetické (bílé) plomby,
Neustiftgasse 104, 1070 Wien,
po 15:00-19:30, út 14:00-18:30,
čt 10:00-15:30, pá 10:00-13:00,
tel. 523 71 38, všechny pokladny.

MUDr. Hana Lion
zubní lékařka,
Laxenburgerstr. 136/10/2, Wien 10,
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,
Tel. 615 46 10, všechny pokladny.

Dr. Kristina Lion
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii,
Röttergasse 37, 1170 Wien,
tel. 486-22-86, všechny pokladny.

MR MUDr. Vladislav Lipták
internista - sportovní lékař,
Zelinkagasse 12, Wien 1,
po, út, st 15:00-18.00, čt 9:30-12:00,
tel. 533 58 34, všechny pokladny.

MUDr. Ilona Polzer, roz. Bartošková
choroby oční a optometrické (Wahlarzt),
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374,
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg Sojka
neurolog a psychoterapeut,
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),
Wien 1030,
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě.

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss
odborná ortopedka, těž dětská,
Pilgramgasse 10, Wien 5,
tel. 58 74 460.

Impressum

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken
in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha &
Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladaatelka)

Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: Vojslav Ondříšek, ing. Kurt Mattola

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,
Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda,
manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková,
Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,
Dr. Květa Ozábalová, Vladimír Stejskal, Mgr. Helena Stejskalová,
Nela Štěrbová, Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk,
Marie Woodhams, ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Vojslav Ondříšek

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltinová

Hynku, Viléme, Jarmilo! Řepka kvete! (viz str. 4)